

ΕΚΛΟΓΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ :

Ε. Γ. ΒΛΑΧΟΥ

ΓΡΑΦΕΙΑ :

ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ 57

ΑΘΗΝΑΙ

ΤΗΛ. : 54-873

Τιμή τεύχους 3.000

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ :

'Εσωτ. 'Ετησ. 34.000

» 'Εξαμ. 18.000

'Εξωτ. 'Ετ. \$ 3—

» » £ 1.0.0.

Το εξώφυλλον του κ. Π. Βλάχου. Τα διακοσμητικά σχέδια του κ. Γ. Μποσταντζόγλου.

'Απαγορεύεται η αναδημοσίευσις άρθρων και εικόνων της «Εκλογής» χωρίς την άδεια των συγγραφέων και των εκδοτών.

ΤΕΥΧΟΣ 58ον

Περιεχόμενα τεύχους Αύγουστου 1950

Οι Έλληνες είναι πάντα Έλληνες	Max Eastman	13
Κορέα, ή χώρα του πρώτου πολέμου		
των 'Ηνωμένων 'Εθνών (Διάφορες πηγές)		20
Τήνος, το νησί των θαυμάτων :		28
Το Μουσείο Τηνίων καλλιτεχνών		29
'Ο θρύλος της Μεγαλόχαρης	Α. Μωραϊτίδου	31
Το νησί των καλλιτεχνών	Ζαχ. Παπαντωνίου	39
	G. K. Chesterton	39
'Ο Πύργος		
'Εβδομήντα ένα τυχερά 'Ελληνόπουλα (Διάφορες πηγές)		41
Γιόγκα, το περίφημο 'Ινδικό φιλοσοφικό σύστημα	(Περιοδικό «Réalités»)	46
'Ερρίκος Σλήμαν	'Ανδρομάχης Σλήμαν-Μελά	55
Μπέρναρντ Σώ και Ντάνη Καίη	S. Winsten	60
Τά μυστικά του ύπνου	('Από το Paris Match)	65
'Ο Δαμαλισμός ελληνική εφεύρεσις	Α. Μωραϊτή	63
Παλιά 'Αθηναϊκά σπίτια (Από το βιβλίο του 'Αρη Κωνσταντινίδη)		68
Το Ταμπούρλο, ή τηλεπικοινωνία της 'Αφρικής	K. W. Todd	73
	Γ. Α. Κυριακίδη	81
'Ο Καραγκιόζης		
'Αθλητική επισκόπηση		
	N. Μπαλτατζή - Μαυροκορδάτου	88
	George Orwell	93
'Επανάστασις των ζώων	Διάφορες πηγές	118
Προσοχή στις θερμίδες	Raymond Pearl	126
Για να ζήτε πολλά χρόνια		

Διάφορα

Σταυρόλεξο
Μπρούμας
Καλλιτεχνικές έπιτυχίες
'Ημερολόγιο Αύγουστου
Ποίημα

5	'Ιστορικές ημέρες	19
6	'Αστυνομικό αίνιγμα	78
8	Κουίζ	92
10	Σκάκι	124
12	'Αλληλογραφία	130

ΜΠΡΟΥΜΑΣ ΤΟ ΧΑΪΔΕΜΕΝΟ ΜΕΡΟ ΤΟΥ ΛΟΝΔΙΝΟΥ

‘Η Μπρούμας με τούς δύο φύλακας του Ζωολογικού Κήπου που την παρακολουθούν με άγρυπνη προσοχή.

Από τις πρώτες ημέρες που έκανε την εμφάνισή της πριν από λίγους μήνες, η Μπρούμας, ένα λευκό άρκουδάκι με μαύρα γυαλιστερά μάτια, κατέκτησε τούς κατοίκους του Λονδίνου και όλόκληρης της ‘Αγγλίας. Τό ένδιαφέρον τό προεκάλεσε ένας συνδυασμός : ‘Η σπανιότης του γεγονότος καί ή νοστιμιὰ καί ή χάρις του μικρού νεογέννητου ζώου. ‘Η Μπρούμας γεννήθηκε τόν Νοέμβριο του 1949 καί είναι τό πρώτο άρκουδάκι που γεννάει μιά από τις 23 πολικές άρκούδες του Λονδίνου καί που ζή περισσότερο από λίγες μέρες.

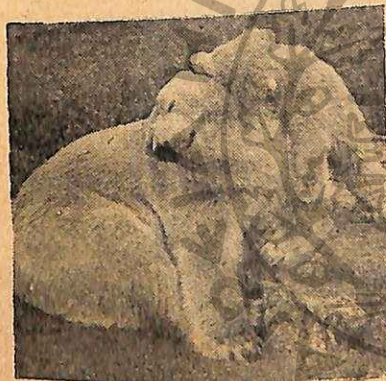
★

Παρ’ όλο που αρκετοί ζωολογικοί κήποι της ‘Αμερικής μπόρεσαν νά μεγαλώσουν άρκουδάκια, στό Λονδίνο αυτό δέν είχε γίνει ποτέ. Οι πολικές άρκούδες είναι τόσο νευρικές όταν γεννούν στη σκλαβιά, ώστε ή σκοτώνουν τό μικρό τους ή τό έγκαταλείπουν. ‘Η ‘Αϊθυ όμως ή μάνα της Μπρούμας ήταν πιό στοργική καί έτσι τόν ‘Ιανουάριο έβγαλε από τά άχυρα της φωλιάς της όπου τό είχε κρυμμένο ένα υγιέστατο άρκουδάκι. ‘Η εμφάνισι αυτή άναστάτωσε τό Λονδίνο. Μέσα σέ μιά μέρα 50.000 άνθρωποι ήλθαν νά τό δοϋν, καί γρήγορα χρειάστηκε νάβάλουν μεγάφωνα στόν κήπο : «Παρακαλούμε προχωρήστε μόλις δήτε την Μπρούμας !» Τό άρκουδάκι εμφανίστηκε ήδη στην τηλεόρασι καί σέ κινηματογραφικά επίκαιρα καί ίσως είναι τό μωρό που τό φωτογραφίζουν πιό πολύ άπ’ όλα σ’ όλο τόν κόσμο.

‘Η ‘Αϊθυ άγκαλιάζει την κόρη της που μέσα σέ τρείς μήνες έγινε από άρκουδάκι μίας όκας μεγάλη άρκούδα δυόμιση όκάδων...

‘Ο πατέρας της Μπρούμας, ό Μίσα, ζή σέ ξεχωριστό κλουβί καί βρίσκται από δεκαπενταετίας εις τόν Ζωολογικό κήπο του Λονδίνου. ‘Εχει όμως γεννηθή εις τόν ‘Αρκτικό. ‘Εκεί, τό 1935 στις παγωμένες θάλασσες, επάνω σέ ένα τεμάχιο παγετώνος που είχε άποκοπεί από την άκτή, οι άνδρες του παγοθραυστικού «Στάλιγκραντ» παρεπήρσαν ένα μοναχό άρκουδάκι. Τό μαζέψανε, τό θρέψανε, τό μεγαλώσανε καί τό πουλήσανε στό Ζωολογικό κήπο του Λονδίνου. ‘Ο Μίσα έγινε ένα τεράστιο καί υγιέστατο ζώο. Καί ή Μπρούμας είναι τό πρώτο του παιδί.

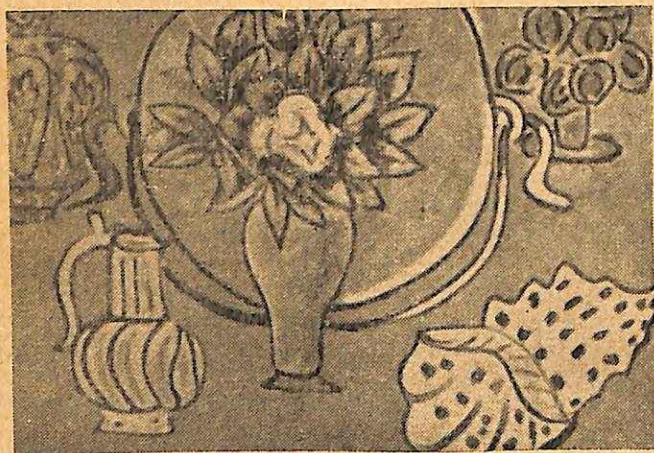

‘Ατελείωτα χάδια χαρίζει ή Μπρούμας στην μητέρα της.

Μόνο διά της βίας ή ‘Αϊθυ κατορθώνει καί την κρατάει ήσυχη.

ΤΕΛΕΥΤΑΙΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΕΣ ΣΤΟΝ

Τὸ Α΄ Βραβείον Ζωγραφικῆς τῆς «Μπιεννάλε» τῆς Βενετίας — ἓνα ἑκατομύριο λιρέττες — ἀπενεμήθη εἰς αὐτὸ τὸ ἔργο τοῦ Ἑρρίκου Ματίς : «Νεκρὴ φύσις με μαγνολίες». Ὁ Ματίς, ὀγδοήντα ἐτῶν καὶ ἀσθενής, ζῇ εἰς τὴν Νίκαιαν καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ ἐργάζεται. Τελειώνει τώρα τὰ σχέδια μιᾶς ἐκκλησίας τῆς μικρῆς γαλλικῆς πόλεως Βένς.

Ὁ Ἄλεκ Γκουίνες

Ὁ Ρέξ Χάρισσον

Τὸ ἔργο τοῦ μεγάλου λυρικοῦ ποιητοῦ Τ. Σ. Ἐλιοτ : «Κόκτεϊλ - Πάρτυ» εἶναι τὸ σημαντικώτερο θεατρικὸ γεγονός τῆς χρονιάς. Τὸν πρῶτο ρόλο τοῦ συμβολικοῦ προσώπου, ποὺ ἐμφανίζεται πρῶτα σὰν ἀπρόσκλητος ξένος καὶ ὕστερα σὰν «ὁδηγὸς-ψυχαναλυτῆς», τὸν κρατᾷ εἰς τὸ Λονδίνον ὁ Ρέξ Χάρισσον καὶ εἰς τὴν Νέαν Ὑόρκην ὁ Ἄλεκ Γκουίνες.

ΔΙΕΘΝΗ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟ ΚΟΣΜΟ

Ἡ γνωστὴ ἡθοποιὸς Μύρνα Λού ἐτοιμάζεται διὰ νέον ρόλο : Πρέσβειρα τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν.

Ὑστερα ἀπὸ 20ετῆ ἀπουσία ἡ Γκλόρια Σουάνσον θριαμβεῖ ἐν ταινίᾳ «Λεωφόρος τῆς Δύσεως»

ΠΡΩΤΗ ΕΜΦΑΝΙΣΙΣ «ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΟΥ» ΜΠΑΛΛΕΤΟΥ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

Ἡ Ταναλίκ Λέ Κλερκ

Μεγάλο γεγονός ὑπῆρξε ἡ πρώτη παράστασις τοῦ νέου μπαλλέτου «Ὁρφεύς» εἰς τὸ Κόδαντ Γκάρντεν, ἐν τῇ ὀπερᾷ τοῦ Λονδίνου, εἰς τὰς 17 Ἰουλίου. Ἦταν τὸ πρῶτον μεγάλο ἀμερικανικὸ συγκρότημα ποὺ ἐνεφανίζετο εἰς τὸ δύσκολον ἀγγλικὸ κοινό. Ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι μόνον τὸ ὄνομα τῆς χορευτικῆς ὁμάδος εἶναι ἀμερικανικόν : «Μπαλλέτα τῆς Νέας Ὑόρκης». Διότι τὸ διευθύνει ὁ Ρώσος Μ. Μπαλανκίν. Καὶ ἡ τελευταία τοῦ δημιουργοῦ, ὁ «Ὁρφεύς», συγκεντρώνει διεθνεῖς καλλιτέχνους. Ἡ μουσικὴ εἶναι τοῦ Στραβίνσκυ. Ἡ χορογραφία τοῦ Μπαλανκίν. Τὰ σκηνοκινῆ καὶ τὰ κοστούμια τοῦ Ἰάπωνος Ἰζαμὸν Νογκούτσι. Καὶ ἡ πρώτη μπαλλαρίνα εἶναι ἡ καταπληκτικὴ Γαλλίς χορεύτρια Ταναλίκ Λέ Κλερκ, ἡλικίας δέκα ὀκτὼ ἐτῶν.

Ημερολόγιο ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ

ΜΟΥΣΙΚΗ

Κάθε
Δευτέρα

ΘΕΑΤΡΟ ΗΡΩΔΟΥ ΤΟΥ ΑΤΤΙΚΟΥ : "Ωρα 8 μ. μ.
Συναυλία της Συμφωνικής 'Ορχήστρας 'Αθηνών.

'Εντός Β'
10 ημ. εορτασμού

Θέατρο 'Ηρώδου του 'Αττικού : «Φιντέλιο» του Μπε-
τόβεν και «'Αλκιστι» του Γκλόουκ με διευθυντήν ορχή-
στρας τόν "Αλμπερτ Βόλφ.

4 Αύγ.

ΕΘΝΙΚΗ ΛΥΡΙΚΗ ΣΚΗΝΗ : Πρώτη παράστασις
της όπερέττας του Φράντς Λέχαρ «Παγκανίνι». Σκη-
νοθεσία Πέλλου Κατσέλη.

ΘΕΑΤΡΟ

4 Αύγ.

ΝΤΟΡΕ (Φωκίωνος Νέγρη) : «Μασκότ» μουσική κω-
μωδία του 'Ωντράν, κατά διασκευή του Κ. Βελμούρα.
Πρωταγωνιστούν αί άδελφαί "Αννα και Μαρία Κα-
λουτά. Σκηνοθεσία Μουζενίδη. Σκηνογραφίες 'Ανεμο-
γιάννη.

ΓΚΛΟΡΙΑ (Πλατεία 'Αμερικής) : Πρώτη παρά-
στασις του κοινωνικού έργου «'Τπόθεσις Διαζυγίου»
του Κλέμας Ντέην. Πρωταγωνιστούν : Βάσω Μα-
ωλίδου και Γ. Παππάς.

ΚΑΤΕΡΙΝΑΣ (Πλατεία Βικτωρίας) : «Τό σπίτι της
Μαντάμ Βορραί» της Τζ. Τέμπλ. Δράμα κοινωνικό.
Πρωταγωνίστρια κ. Κατερίνα. Συμμετέχουν : Αλμ.
Βεάκης, Βίλμα Κύρου, Ν. 'Αλεξανδράκης.

ΒΕΜΠΙΟ (δόδος Καρόλου) : «Βίρα τίς "Αγκυρες».
'Επιθεώρησις. Σοφία και 'Αλίκη Βέμπο, 'Ορέστης
Μακρής. Σκηνογραφίες 'Ανεμογιάννη.

ΣΑΜΑΡΤΖΗ (δόδος Καρόλου) : «Δώδεκα και πέν-
τε». 'Επιθεώρησις. Μίμης Κοκκίνης, Πέτρος Κυρια-
κός, Ρένα Ντόρ. Μουσική Γιαννίδη. Σκηνογραφίες
Νίκος Ζωγράφος.

ΑΚΡΟΠΟΛ (δόδος 'Ιπποκράτους) : «'Η γυναίκα με
τò Βέτο». 'Επιθεώρησις. Μαυρέας, Στολίκας, Ειρήνη
Παπα, Νίκη Ντέμης. Μουσική Σουγιουλ. Σκηνογρα-
φία κ. Δόξα.

ΑΘΛΗΤΙΚΑ

5 — 6 ΟΛΥΜΠΙΑΚΟ ΚΟΛΥΜΒΗΤΗΡΙΟ : Κολυμβητικοί
άγώνες μεταξύ των έθνικών ομάδων 'Ελλάδος και
Αιγύπτου.

'Εντός Α'
10 ημ. εορτασμού

'Αγώνες μεταξύ των ομάδων μπάσκετ μπάλ της 'Α-
θλητικής 'Ενώσεως 'Ελλήνων 'Ιμβραημίας και έλλη-
νικών ομάδων του έσωτερικού. Ειδικότερα, ή ανδρική
ομάς της Α.Ε.Ε. 'Ιμβραημίας θα αγωνισθί με τούς
Παναθηναϊκόν, Σπόρτιγκ, Τρίτωνα, Πανελλήνιον
και, πιθανώς, 'Ολυμπιακόν, ή δέ γυναικεία ομάδα με
τάς αντίστοιχους των Παναθηναϊκόν (εις δύο αγώ-
νας) Α.Ο.Π.Φαλήρου και Πειραιεύς.

12 — 13 'Ολυμπιακό Κολυμβητήριο : 'Αγώνες κολυμβήσεως
μεταξύ 'Ελλάδος και 'Ισραήλ.

'Εντός Β'
10 ημ. εορτασμού

ΠΑΝΑΘΗΝΑΪΚΟ ΣΤΑΔΙΟ : 'Αθλητικοί άγώνες
με συμμετοχήν και ομάδος εξ 'Αμερικανών πρωτα-
θλητών, οι όποιοι θα περιοδεύσουν την Ευρώπην, έφ'
δσον γίνη τελικώς άποδεκτά ή σχετική ελληνική πρό-
τασις.

23 — 27 Οι καλύτεροι 'Ελληνες άθληται και ή καλύτερα ά-
θλήτρια, μη έπιλεγέντες άκόμη, θα μετάσχουν του
πανευρωπαϊκού πρωταθλήματος στίβου, τò όποιον
θα τελεσθί εις τò στάδιον «Χεύζελ» των Βρυξελλών.

ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΕΣ-ΜΟΥΣΕΙΑ

ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ:

'Οραι έπισκ.: Καθημερινά και Κυ-
ριακάς 7 1/2 π.μ.—7 1/2 μ.μ. Είσοδος
δρχ. 1500 (Κυρ. και Πέμπτη έλευθέ-
ρα).
Τας 25, 26, 27 Αυγούστου, (Πανή-
γνος) ή άνοδος επιτρέπεται και κα-
τά τας νυκτερινάς ώρας: 9 — 12. Εί-
σόδον δρχ. 2.000. (Τò Μουσείον
της 'Ακροπόλεως είναι κλειστό λόγω
έπισκευών.)

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ:

(Τοσ'ίτσα-Μπουμπουλίνας)

'Οραι έπισκ.: Καθημερινά και Κυρια-
κάς 8 π.μ.—2 μ.μ. Κυριακάς 9 π.μ.—
1 μ.μ. Είσοδος δρχ. 1.500 (Κυρ.
και Πέμπτη, έλευθέρα.)

ΒΥΖΑΝΤΙΝΟ:

('Οδός Βασ. Σοφίας 22)

'Οραι έπισκ.: Καθημερινά 8 π.μ.—
1.45 μ.μ. Κυριακάς και έορτάς 9.30
π.μ.—12.45 μ.μ. Είσοδος δρχ. 1.500
(Κυρ. και Πέμπτη, έλευθέρα.)

ΜΠΕΝΑΚΗ:

('Οδός Κομισάση 1)

'Οραι έπισκ.: Καθημερινά 10 π.μ.—
1 μ.μ. έκτός Τρίτης. Είσοδος δρχ.
1.500 (Δευτέρα, έλευθέρα.)

ΚΟΣΜΗΤΙΚΩΝ ΤΕΧΝΩΝ:

(Μοναστηράκι)

'Οραι έπισκ.: Καθημερινά 9 π.μ.—
1 μ.μ. Είσοδος έλευθέρα.

τά δυο χιλιάδες χρόνια οι Έλληνες άλλαξαν πολύ λίγο. Δεν έχουν θέβαινα να επιδειξουν επιφανείς άνδρες σαν εκείνους που δόξασαν την εποχή του Περικλή, (ποιά χώρα έχει άλλωστε; Ποιά άλλη χώρα είχε ποτέ;) μένοντες όμως πάντα οι ίδιοι άνθρωποι. Ύπέφεραν επιδρομές και κατακτήσεις: πολλοί έφυγαν από τη χώρα τους και ύστερα από εκατοντάδες χρόνια ξαναγύρισαν. Ποτέ όμως δεν αναμίχθησαν με ξένες φυλές, ούτε δέχθησαν πολλά ξένα έθιμα ή ξένες ιδέες. Όπως την εποχή που ανέκάλυψαν τη λογική και γνώρισαν στην ανθρωπότητα το Ιδανικό μιας ζωής που την κυβερνά ο νους έτσι και σήμερα είναι άνθρωποι πνευματικοί, έτοιμοι να συζητήσουν με πάθος για τις γνώμες και τις ιδέες τους. Άγαπούν την ατομική έλευθερία σήμερα όσο και όταν έβασαν τα θεμέλια της δημοκρατίας. Και πολεμοῦν με την ίδια όρμη και τον ίδιο ήρωισμό για να την υπερασπίσουν.

Τις αξίες αυτές τις νοιώθει και νεις μέσα στην ατμόσφαιρα και στο τοπίο μόλις φθάση στην Ελλάδα. Τά θουνά της Ίταλίας καθώς τὰ θλέπει από τὸ αεροπλάνο φαίνονται ειρηνικά και καταπράσινα. Τά θουνά της Ελλάδος είναι αὐστηρά, γυμνά και γκριζα. Ἡ γῆ της Ελλάδος είναι γεμάτη θράχια, ἀπίστευτα ὁμορφη, ἀλλὰ ὄχι εὐφορη. Οἱ ἄνθρωποι πού δημιούργησαν ἕναν μεγάλο πολιτισμό στὶς πλαγιές αὐτῶν τῶν βουνῶν, στὶς μικρές λιγοστὲς πεδιάδες και στὶς ἀκτὲς ἔπρεπε νὰ εἶναι ἡρωϊκοί. Ἔπρεπε νὰ εἶναι ἀνεξάρτητοι. Οἱ ἄνθρωποι πού ἀνέπνεαν αὐτὸν τὸν ξηρὸ ἀναζωογονητικὸ ἀέρα καὶ ζοῦσαν μέσα σ' αὐτὸ τὸ κύμα τοῦ φωτὸς πού ἀναδεικνύει μὲ τόσην ἔνταση τὶς γραμμές, ἔπρεπε νὰ ἔχουν καθαρὴ σκέ

ψη. Ἔτσι σκέπτεται ὁ ταξιδιώτης. Καὶ τὸ πρῶτο πράγμα πού ζητεῖ νὰ διή μόλις φθάση στὴν Ἀθήνα γίνεται τὸ σύμβολο τῶν σκέψεών του. Ὁ Παρθενώνας. Μπορεῖ νὰ ἔχη διή χιλιάδες φωτογραφίες του και νὰ ἔχη ἀκούσει ἀπειρες φορές νὰ λένε πὼς εἶναι τὸ ὡραιότερο ἀρχιτεκτονικὸ ἔργο τοῦ κόσμου. Ὅμως μόνον ὅταν τὰ μάτια του σταματήσουν στοὺς γαλήνιους, ὑπερήφανους κινέες του, μόνο τότε θὰ καταλάβῃ πόσο ἀληθινὸ εἶναι αὐτὸ πού λένε. Ἐδῶ ὁ χρόνος και ὁ ἄνθρωπος ἔχουν δουλέψει ἑνωμένοι για νὰ δώσουν τὸ τέλειο. Δεν χρειάζεται νὰ διητὸν Παρθενῶνα στὴν ἀστροφεγγιά ἢ στὸ φῶς τῆς σελήνης για νὰ χαρῆτε τὴν ὁμορφιά του. Ὁ ναὸς αὐτὸς τῆς θεᾶς τῆς σοφίας λάμπει σὲ ὅλη του τὴν ὁμορφιά μέσα στὸ καθαρὸ φῶς τοῦ ἡλίου.

Κάτω στὴν πόλι, στὴν πλατεία Συντάγματος, οἱ σύγχρονοι Ἀθηναῖοι δείχνουν τὴν ἔντονη πάντα ἀγάπη τους για τὴ συζήτησι καθώς μαζεῦνται, χιλιάδες κάθε βράδυ, για νὰ πιοῦν τὸν καφέ τους και νὰ κουβεντιάσουν πολιτικά ὡς ἀργὰ τὴν νύκτα. Ποτέ στὴ ζωὴ σας δεν θὰ ἔχετε διή τόσα πολλὰ τραπέζια σὲ μιὰ πλατεία, ποτέ στὴ ζωὴ σας δεν θὰ ἔχετε διή τόσοις πολιτικούς καθισμένους γύρω σ' αὐτὰ τὰ τραπέζια.

Γιατὶ σήμερα ὅπως και πρὶν ἀπὸ δυὸ χιλιάδες χρόνια, κάθε Ἀθηναῖος εἶναι και ἕνας πολιτικός. Ἀκόμη και ὁ λουστράκος πού γυρίζει ἀνάμεσα στὰ τραπέζια ἔχει τὴ γνώμη του για τὴν διακυβέρνησι τῆς χώρας και ἂν τύχη νὰ γυαλίση τὰ παπούτσια τοῦ Πρωθυπουργοῦ θὰ τοῦ πῇ τὴ γνώμη του χωρὶς κανένα δισταγμό.

Γιατὶ ἡ Ἑλλάς εἶναι ἕνας τόπος ὅπου οἱ ἄνθρωποι μιλοῦν ἐλεύθερα ὅπως και αἰσθάνονται ἐλεύθεροι.

Υπάρχει μεγάλη οικονομική ἀνισότης στὴν Ἑλλάδα, δεν υπάρχουν ὅμως ἀνυπερέβλητοι ταξικοὶ διαχωρισμοί. Δεν υπάρχουν μεγάλα κτήματα: δεν υπάρχουν εὐγενεῖς: Για τὸ ζήτημα τῆς Βασιλείας ὁ λαὸς ἀλλάξε γνώμη πέντε φορές μέσα στὰ τελευταῖα τριάντα—δύο χρόνια και κάθε φορά ἐπέβαλε τὴ θέλησί του. Ἐχουν ἕνα σύνταγμα πολὺ δημοκρατικὸ και διατηροῦν μὲ ζήλο τὰ δικαιώματα πού τοὺς παρέχει. Αὐτὸ θέβαινα μπορεῖτε νὰ τὸ μάθετε διαβάζοντας τὴν ἐγκυκλοπαίδεια. Τὸ «γιατί» ὅμως δεν μπορεῖτε νὰ τὸ μάθετε ἂν δεν ἔρθετε ἐδῶ και ἂν δεν κουβεντιάσετε μ' αὐτοὺς τοὺς ἄνθρώπους μὲ τὴν γρήγορη ἀντίληψη και ἂν δεν γνωρίσετε τὸ αἶσθημα τῆς ἀνεξαρτησίας πού ἔχουν στὸν τρόπο μὲ τὸν ὁποῖον μιλοῦν ὅσο και στὸ θέμα πού συζητοῦνε.

Μιὰ ἄλλη ἀνακάλυψι πού θὰ κάνετε εἶναι οἱ ἀπίστευτοι πόλεμοι πού ἔκαναν οἱ Ἕλληνες για νὰ υπερασπίσουν τὴν ἀνεξαρτησία τους. Θυμᾶστε θέβαινα ἀπὸ τὰ σχολικά σας χρόνια τὴν ἱστορία τοῦ μικροῦ ἀθηναϊκοῦ στρατοῦ πού βγήκε νὰ ἀντιμετωπίση τοὺς Πέρσας στὸν Μαραθῶνα. Ἦταν μόνον 9.000 Ἕλληνες και σκότωσαν 64.000 Πέρσας και τοὺς ὑπολοίπους τοὺς ἔρριξαν στὴ θάλασσα. Θυμᾶστε τὸν Λεωνίδα και τοὺς 300 Σπαρτιάτες του πού σκοτώθηκαν ὅλοι για νὰ κρατήσουν τὸ στενὸ τῶν Θερμοπυλῶν πολεμώντας μὲ 10.000 στρατιῶτες τοῦ Ξέρξη. Θυμᾶστε τὸν Θέμιστοκλη καὶ τὸν μικρὸ του στόλο πού ἐκδικήθηκε τὸ θάνατο τῶν

γενναίων στὶς Θερμοπύλες και κατέστρεψε τὸν γιγανταῖο στόλο τοῦ Ξέρξη στὴ Σαλαμίνα ἀναγκάζοντας τον νὰ ἐγκαταλείψῃ τὰ κοσμοκρατορικά του σχέδια και νὰ γυρίσῃ ντροπιασμένος στὸν τόπο του.

Τὰ θυμᾶστε ὅλα αὐτὰ γιατὶ ἔγιναν πιά θρύλος. Ἐχετε ξεχάσει ὅμως πὼς πρὶν ἀπὸ δέκα χρόνια ὅταν ὁ Μουσολίνι ξεκίνησε για τὴν Ἑλλάδα μὲ ἕνα συγχρονημένο στρατό, ἱκανὸ—ὅπως πιστευαν ὅλοι—νὰ ἐξασφαλίσῃ μιὰ γρήγορη πορεία πρὸς τὴν Ἀθήνα, ἕνας Ἑλληνικὸς στρατὸς μὲ τοὺς μισοὺς ἄνδρες και χωρὶς καλὸ ὅπλισμό σταμάτησε τοὺς Ἱταλούς, τοὺς κυνήγησε ὡς τὴν καρδιά τῆς Ἀλβανίας και τοὺς ἔστειλε νὰ παρακαλοῦν γονατιστοὶ τὸν Χίτλερ για βοήθεια. Κι' ὅταν οἱ μηχανοκίνητες ὁμάδες τοῦ Χίτλερ εἰσέβαλαν ἀπὸ ὅλες τὶς μεριές, οἱ Ἕλληνες πολέμησαν τόσο ἀεληπισμένα και τόσο ἀκούραστα, προστάτευσαν μὲ τέτοια λύσσα κάθε σπιθαμὴ τοῦ δρόμου πρὸς τὴ θάλασσα ὥστε ὁλόκληρο τὸ πολεμικὸ σχέδιο τῶν Ναζί ἀναστατώθηκε και οἱ σύμμαχοι κέρδισαν πολὺτιμο χρόνο για νὰ ἀνασυνταχθοῦν.

Καμιά ἄλλη χώρα ἐκτὸς ἀπὸ τὴν Ἀγγλία δεν θυσίασε τόσο πολλὰ ὥσα ἡ Ἑλλάς στὸν Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο. «Εἶναι ἀδύνατον νὰ φαντασθῇ κανεὶς μιὰ χώρα περισσότερο κατεστραμμένη» μοῦ εἶπε ὁ Τζὼν Νιουβὶν, ἀρχηγὸς τῆς Ἀποστολῆς Οἰκονομικῆς Συνεργασίας, ὅταν πῆγα στὴν Ἑλλάδα. Οἱ Γερμανοὶ κατέστρεψαν 3.700 πόλεις και χωριά, σκοτώνοντας πολλές φορές και τὸν τελευταῖο τους κάτοικο και τὸ τελευταῖο παῖδί. Σκότωσαν πάνω ἀπὸ τὰ μισὰ ζῶα τῶν

άγροτων, έκλεψαν ή άχρήστευσαν τά 85% τών αυτοκινήτων. ΟΙ περισσότεροι δρόμοι και οί γέφυρες τινάχτηκαν στον άέρα δυό και τρείς φορές. Σ' όλα αυτά τά φοβερά χρόνια ή αντίστασι των Έλλήνων ποτέ δέν χαλάρωσε. Κανένας Γερμανός δέν αισθανόταν ποτέ τόν έαυτό του άσφαλή.

*

“Υστερα ήρθε ή άπελευθέρωσι πού δέν ήταν άπελευθέρωσι. Ήταν ένας έφιάλης πού άποκάλυψε πώς ή αντίστασις πού είχε καταπολεμήσει τόν έναν τύραννο βρισκόταν τώρα στα χέρια ενός άλλου. Ο ίδιος έφιάλης παρέλυε όλα τά ξθνη της Εύρώπης. Αυτοί όμως οί καταπληκτικοί Έλληνες συγκέντρωσαν πρώτοι άπ' όλους τις δυνάμεις τους και με ψυχραιμία και λογική ρίχθηκαν ξανά στον άγώνα.

Στην Ελλάδα δέν υπάρχουν συνοδοιπόροι άξιοι λόγου. Στην Ελλάδα οί άνθρωποι δέν αυτάπατώνται για την πηγή του λεγομένου «έμφυλιου πολέμου» με τόν όποιο ή Κόμινφορμ και οί δορυφόροι γείτονες προσάθησαν να παραλύσουν τη ζωή της χώρας. Οί θάρσαρες έπιδρομές δέν έδωσαν ούτε την έλαχιστη έλπίδα στον μέσο άνθρωπο. Γι' αυτούς οί έπιδρομές δέν ήταν παρά άλλη μία άπόπειρα ενός τυράννου από την Ανατολή να εισβάλλη στην Ελλάδα και να καταστρέψη τόν ελεύθερο πολιτισμό πού δώρισε στον δυτικό κόσμο. Οί Έλληνες ήξεραν καλά ότι πολεμώντας τους άντάρτες πολεμούσαν για τη δημοκρατία και για την ανεξαρτησία της Ελλάδος.

“Ισως τó γεγονός ότι ό κίνδυνος ήταν άμεσος να συνετέλεσε σ' αυτή τη στάσι. “Ισως έμείς οί

ίδιοι να φερόμασταν με τόν ίδιο τρόπο άν οί κομμουνιστάι στέκονταν άρματωμένοι ως τά δόντια στα σύνορά μας. Νομίζω όμως πώς σ' αυτό συνέτεινε και ό χαρακτήρας των Έλλήνων, αυτός ό συνδυασμός του ήρωισμού και της λογικής πού έστάθηκε ή δόξα τους στα χρόνια της αρχαιότητας. Στις έπαρχίες πού πήγα δέν έννοιωσα καμιά έκπληξι όταν ένας δάσκαλος σ' ένα μικρό όρεινό χωριό μου είπε πώς όταν έφυγαν οί Γερμανοί την άλλη μέρα τó πρώτ είχε άρχισει τά μαθήματα στις σκάλες του σχολείου, τó μόνο μέρος του κτιρίου πού έμεινε άκόμη όρθιο. Τό γεγονός αυτό είναι σημαντικό όταν ξέρη κανείς ότι μέσα στα δέκα χρόνια του πολέμου και της κατοχής κατεστράφησαν 3.000 σχολεία σ' όλη τη χώρα. “Ελλάς είναι γεμάτη από τις ιστορίες όχι μόνον των δασκάλων μά και των ιερέων πού, άφοι πολέμησαν για την ελευθερία του τόπου τους, γύρισαν γρήγορα στο χωριό τους (όπως ό Σωκράτης από τόν Μαραθώνα) για να άφοσιωθούν στο έργο τους, να μορφώσουν και να διαπαιδαγωγήσουν τους νέους. Στην ύπαιθρο όσο και στις πόλεις οί Έλληνες είναι πάντα Έλληνες.

*

Δέν θέλω μ' αυτά να πώ ότι τά χωριά παρακολουθούν την πνευματική ζωή της Αθήνας. Όταν πηγαίνη κανείς στην Ελλάδα πολλοί πρόθυμοι να τόν κατατοπίσουν θά του πουν: «Έδω υπάρχουν δύο τόποι: ή Αθήνα και ή υπόλοιπη χώρα». Κι' αυτό όμως είναι ένα κατάλοιπο από την αρχαία εποχή. “Ε δόξα της Ελλάδος στο πνευματικό πεδίο ύ

πήρχε μόνο στις μικρές κλειστές περιοχές, τις πόλεις—κράτη.

Στό ήθικό πεδίο όμως, στην άποφασιστικότητα για τη διατήρησι της ύποστάσεως και της ελευθερίας τους, οί χωρικοί είναι φτιαγμένοι από τó ίδιο υλικό όπως και οί κάτοικοι των πόλεων. “Όταν περάσετε από μιά κοιλάδα τότε πού παίνει ή άνοιξι όλα, από τά μικρά λαμπερόχρωμα άγριολούλουδα ως τά πρόσβατα και τά παιδάκια πού χοροπηδούν στα λειβάδια, σάς κάνουν να νοιώθετε τó θαύμα της αναστάσεως. Οί χωρικοί, παρ' όλο πού ή πείνα και τά θάσανα τους έχουν γεράσει πρόωρα, παρ' όλο πού τά εργαλεία τους είναι σπασμένα και τά ζωά τους άδύνατα, ξαναγυρίζουν στη γή τους με σταθερό θήμα. “Αγωνίζονται με τó αλέτρι και την τσάπα με πείσμα και μαχητικότητα όπως όταν πολεμούν με τó τουφέκι. “Αγωνίζονται για τι θέλουν να ζήσουν σ' ένα κόσμο ελεύθερο. Και οί έπιδρομές και οί καταστροφές των κομμουνιστών δυνάμωσαν άκόμη περισσότερο αυτό τó αίσθημα.

*

Καθένας μπορεί να σάς πητιάει είναι τά έλλαττώματα των Έλλήνων. “Εχουν τη μανία να συζητούν με πείσμα, είναι πονηροί και περισσότερο από όσο πρέπει σύμφεροντολόγοι στο έμποριο. Αυτή ή ίσχυρογνωμοσύνη και τó αίσθημα της ανεξαρτησίας πού τους ώδήγησε πρώτους στην ιδέα της δημοκρατίας, τους φέρνει σε άδυναμία να κάνουν κάτι όλοι μαζί. “Η ιστορία μας λέει πώς είχαν πιάσει τέτοια λογομαχία κάτω από τά τείχη της Τροίας ώστε έχασαν τους Τρώες και χρειάστηκε ναρθή ό γέρο—Νέστωρ για να τους πείση να σταματήσουν τόν

τσακωμό και να κοιτάζουν τόν πόλεμο. Κάτι παρόμοιο θά γινόταν και τó 1947. Και πάλι θρέθηκε ένας άλλος Νέστωρ, ό τότε πρωθυπουργός Θεμιστοκλής Σοφούλης. “Ο Σοφούλης ήταν 88 χρονώ, γεμάτος έξυπνάδα και σωφροσύνη και υπενθύμιζε στους ύπουργούς του πότε—πότε πώς θά ήταν καλύτερα να πολεμούν τόν έχθρο παρά μεταξύ τους.

“Όσο για τó ταλέντο των Έλλήνων να κερδίζουν τó περισσότερο πού μπορούν να κερδίσουν από μιά έμπορική συναλλαγή, θά μπορούσαμε ίσως και αυτό (όπως και την αγάπη τους για την ανεξαρτησία) να τó εξηγήσουμε άν θυμηθούμε τη φύσι της χώρας τους. Γιατί ποτέ δέν έχουν την ευκαιρία να πλουτίσουν επάνω στους τόσο όμορφους μά και άγονους θράχους της γής τους. “Ενας Έλληνας ή θά σέ θάλλη να πληρώσης άκριβά ή θά σου χάριση αυτό πού θέλεις. Αυτό όμως συνέβαινε και ήταν γνωστότατο από την εποχή του πανούργου “Οδυσσέως.

*

“Εκτός από όλα αυτά είναι πραγματικά θαυμάσιοι στον τρόπο με τόν όποιον υποδέχονται τόν ξένο, τόσο πού θυμίζουν τους “Ομηρικούς ήρωες.

“Αξίζει να ταξιδέψη κανείς από την άλλη άκρη του κόσμου για να χαρή αυτή τη φιλοξενία. “Ενα θράδυ έφθασα σ' ένα χωριό πού θράδυ έφθασα σ' ένα χωριό πού θά μοναδικό του ξενοδοχείο τó είχα. Ληλατήσσει οί Γερμανοί. “Όλο τó χωριό μαζεύτηκε να με υποδεχθή και να με βοηθήση. Στό τέλος κοιμήθηκα σ' ένα πεντακάθαρο δωμάτιο στο σπίτι του προέδρου της κοινότητας του χωριού. Τό πρώτ ή εύγενική οίκοδέσποινα

μου έφερε καφέ και γλυκό και όταν ζήτησα να πληρώσω τους φάνηκε σαν να έλεγα το πιό έξωφρενικό πράγμα του κόσμου. Μιά άλλη φορά σταμάτησα σ' ένα γκαράζ να τηλεφωνήσω στην 'Αθήνα και ό ιδιοκτήτης αντί να δεχθώ να πληρώσω το τηλεφώνημα, επέμενε να καθήσω να πιώ μία λεμονάδα που την είχε ήδη παραγγείλει στο καφενεϊό. Οί πράξεις αυτές φαίνονται στους Έλληνες περισσότερο από φυσικές.

★

Σε ένα μόνο σημείο οί σύγχρονοι Έλληνες απομακρύνθηκαν πολύ από τους προγόνους τους. Δέχθηκαν με θαθεία και άκλόνητη εύλαβεια τόν Χριστιανισμό. Μέσα στα 400 χρόνια της σκλαβιάς ή Έλληνική Όρθόδοξη Έκκλησία ήταν τό κάστρο που προστατεύε ό Θεός και που δέν παραδόθηκε ποτέ στόν Τουρκο κυρίαρχο. Η έκκλησία διετήρησε την έντική ένότητα, την καθαρότητα του αίματος.

Γιά τόν ταξιδιώτη ώστόσο ή έπίσκεψη στούς Δελφούς, στό Ναό του 'Απόλλωνος, είναι τό πιό σημαντικό ίσως μέρος του ταξιδιού του στην Ελλάδα. Όλοι μας θυμόμαστε από την μυθολογία τό Μαντεϊό των Δελφών και την Πυθία που έδινε τους χρησμούς της στούς πιστούς γιά κάθε ζήτημα, από την μελισσοκόμια ως τόν πόλεμο με τους Πέρσες. Λίγα ρητά είναι περισσότερο γνωστά σ' όλο τόν κόσμο όσο τά δυό που ήταν χαραγμένα στην είσοδο του ναού. «Γνώθι σαυτόν» και «Μηδέν άγαν» Κανείς όμως δέν μπορεί να νοιώσει την άξία και την ιερότητα που είχαν γιά τόν πιστό που έρχόταν από μακριά γιά να συμβουλευθώ

τό Θεό, άν δέν πάη στούς Δελφούς. Ό Ιερός αυτός τόπος της αρχαιότητας θρίσκει ψηλά στίς πλαγιές του Παρνασσού, σέ στενό άνοιγμα του βουνού. Όλόκληρη ή περιοχή είναι σαν ένας ναός που από τό παράθυρό του μπορείτε να δήτε, όκτώ χιλιόμετρα μακριά και 300 μέτρα χαμηλότερα, την θάλασσα του Κορινθιακού. Ό 'Απόλλων ήταν ό πιό πολιτισμένος από όλους τους θεούς της ειδωλολατρείας. Ήταν γεννημένος από τό φώς—αυτό τό ιδιαίτερο φώς που χύνεται από τόν ουρανό έπάνω στην Ελλάδα. Δέν ήταν τρομερός, μά ώραιός. Ήταν ό θεός της υγείας και της μουσικής, του άθλητισμού και της γενναιότητας. Προστάτευε τους βοσκούς και τά ποιμνία τους, παραστεκόταν στην ίδρυσι των πόλεων και στην καθιέρωσι των πολιτικών θεσμών, γιανι σαν όλους τους Έλληνες έπρεπε να έχω κι' αυτός την γνώμη του στην πολιτική.

«Οί Έλληνες δέν θα γίνονταν ποτέ αυτό που έγιναν χωρίς τη λατρεία του 'Απόλλωνος, λένε οί Έλληνιστάι. Και έμεις δέν θα γινόμασταν ποτέ αυτό που είμαστε χωρίς τους Έλληνες.

Ταιριάζει λοιπόν πολύ, στό τέλος του ταξιδιού σας στην Ελλάδα, να έρεθίτε μπροστά στούς πέντε κίονες που σάζονται από τό ναό των Δελφών. Και άν σταθήτε γιά πολύ κοντά τους θα νοιώσετε πώς αυτές οί παλιές και ιερές πέτρες δέν μιλούν μόνον γιά κάτι που έχει χαθή πιά από τό κόσμο, μά γιά ένα έθνος που είναι πάντα μεγάλο και στέκεται πάντα φρουρός στα σύνορα του έλευθέρου κόσμου.

Ίστορικες Ήμέρες

Του Αύγουστου

Ο Αύγουστος είναι πλούσιος σε δραματικά γεγονότα της Έθνικής μας Ιστορίας, από τις 3 Αύγουστου του 1826, όπου τα στρατεύματα του Κιουταχή κυριεύουν τας 'Αθήνας, ως τις 27 Αύγουστου του 1922, όπου ολοκληρώνεται ή Μικρασιατική συμφορά με την καταστροφή της Σμύρνης. Τό Δεκαπενταύγουστο του 1940 ό τορπιλλισμός της «Έλλης» σιό λιμάνι της Τήνου, προάγγελος άλλων αποκλήτων επιθέσεων, συνδέει γιά άλλη μία φορά, σιενώτερα ακόμη, δυι στην Ελλάδα ήταν πάντοτε ένωμένο, την έντική συνείδησι και την θρησκευτική πίστι.

Ής σημειωθούν, ακόμη, θάνατοι επιφανών προσωπικοτήτων από τόν 'Αγώνα του Εικοσιένα : 5 Αύγουστου 1832, θάνατος του Δημ. Ύψηλάντη' άγνός σις επιδιώξεις του, ειλικρινής πατριώτης, άφιλόδοξος και γενναίος, ό Ύψηλάντης δέν απέθανε, όπως του έπροεσι σιά πεδία των μαχών όπου είχε διακριθώ. 9 Αύγουστου 1823, ό Μάρκος Μπότσαρης, από τις ήρωϊκές μορφές της Έπαναστάσεως, πληγώνεται θανάσιμα σε μία μάχη έξω από τό Καρπενήσι και πεθαίνει λίγο ύστερα. Τόν θάνατό του έθρήνησαν όλοι οί Έλληνες και πραγματικά επρόκειτο γιά μεγάλη έντική απώλεια. Στις 26 Αύγουστου του 1824 απέθανε στό Ναύπλιο, εκλεκτός διδάσκαλος και μαχητικός πολιτικός, ό Βενιαμίν ό Λέσβ.ος. Πρίν από τόν 'Αγώνα είχε διακριθώ γιά την προοδευτική διδασκαλία του σις Κυδωνίες, στό Βουκουρέστι και άλλου. Ύστερα εργάσθηκε γιά την Φιλική Έταιρία, και στην Έπαναστάσι ανέλαβε διάφορα πολιτικά αξιώματα.

Αλλά και της παγκόσμιου Ιστορίας μερικές σημαντικές ήμερομηνίες συναντιούμε τόν Αύγουστο. Τις πρώτες ήμέρες (1, 3 και 4) του μηνός τό 1914 άρχισε ό πρώτος παγκόσμιος πόλεμος, με τις τραγικές του συνέπειες γιά την ανθρωπότητα. Στις 6 Αύγουστου του 1945 ή πρώτη ατομική βόμβα πέφτει σιη Χιροσίμα της Ιαπωνίας και σιμαίνει την άρχή μιας νέας περιόδου, της «ατομικής», στην Ιστορία των λαών. Και γιά να άνεχθούμε, τελειώνοντας, σε παλαιότερη περίοδο, σις 23 προς τις 24 Αύγουστου του 1572 όρίζεται ή περίφημη «νύξ του Αγίου Βαρθολομαίου». Χιλιάδες Γάλλοι Διαμαρτυρόμενοι έθανατώθηκαν την νύχτα εκείτην από τους συμπαιριώτες τους Καθολικούς μέσα σιό Παρίσι. Τις έπόμενες ήμέρες ή σφαγή γενικεύθηκε σε όλη την Γαλλία. Τό περιστατικό αυτό θεωρείται μία από τις άπεχθέστερες έκδηλώσεις του θρησκευτικού φανατισμού μέσα στην παγκόσμια Ιστορία.

ΚΟΡΕΑ

Η ΧΩΡΑ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ ΤΩΝ ΗΝΩΜ. ΕΘΝΩΝ

Η ένοπλος επίθεση των στρατευμάτων της Βορείου Κορέας, η άνυπακοή της εις τας εντολάς του Συμβουλίου Ασφαλείας του Ο.Η.Ε., έφεραν εις την χερσόνησο της Κορέας τους Άμερικανούς στρατιώτας έντολοδόχους των Ήνωμένων Έθνών.

Έπάνω από τις άμερικανικές γραμμές κυματίζει άδελφωμένη με την άσπερόεσσα μία νέα σημαία γαλανή με μία λευκή δαφνοστεφανωμένη ύδρόγειο στο κέντρο. Είναι η μέχρι πρό όλίγων έβδομαδών ειρηνική σημαία των Ήνωμένων Έθνών. Για την σημαία αυτή, για το κύρος των Ήνωμένων Έθνών και την ειρήνη του κόσμου, πολεμούν σήμερα νέοι Άμερικανοί, εις την πανάρχαια αυτή χώρα. Σήμερα, η Κορέα συγκεντρώνει το παγκόσμιο ενδιαφέρον. Γι' αυτό η «Έκλογή» νομίζει ότι θα ήμπορούσαν να βοηθήσουν τους άναγνώστες της μερικά στοιχεία, έξω της επικαιρότητας, που άναφέρονται στην ιστορία, στην ζωή και στα έθιμα των κατοίκων της μακρυνης αυτής περιοχής.

Μυθολογία - Ιστορία

Ο Τανγκούν είναι ο πρώτος ήρωας της Κορεατικής Ιστορίας. Ένα θεϊκό πλάσμα, υπό μορφήν άνέμου, συνήντησε την μητέρα του, νέα παρθένα που καθότανε κοντά σε ένα ρυάκι. Φύσηξε επάνω της και αυτή έδωσε ζωή σε ένα γυιό, τον Τανγκούν. Την γέννησή του οι Κορεάται επιμένουν να την τοποθετούν σε άκριβη ήμερομηνία: 3 Νοεμβρίου του 2.333 π.Χ. Και πιστεύουν ότι υπάρχει ο τάφος του και ότι περιέχει το ιερό του λείψανο.

Η δυναστεία αυτή του Τανγκούν κράτησε έως το 1112 π. Χ. Τότε έφθασε ο σοφός Κινέζος Κίτζα, πρόσφυξ από την Κίνα, και ίδρυσε το Βασίλειο του Τσο-ζέν (Γαλήνιου Προϊνού). Η δυναστεία του

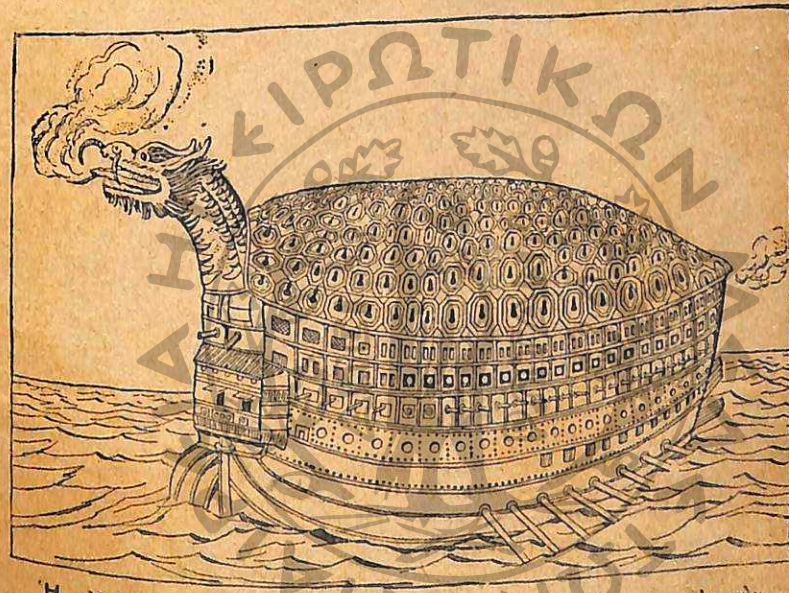
Κίτζα κράτησε 929 χρόνια, έως το 193 π. Χ.

Η μυθολογία και η Ιστορία συγχέονται στην περίοδο αυτή. Άλλα από το 57 π.Χ. θετικά στοιχεία είναι γνωστά. Η Κορέα κυβερνάται από βασιλείς και άκολουθεί τις συνήθειες, τα ήθη και τα έθιμα της γειτονικής Κίνας. Οι Κορεάται υπήρξαν πάντοτε έξαιρετικά ίκανοί και εύφεις, με δυνατή έπιστημονική μόρφωση. Πρώτοι, το 1251, κατασκεύασαν, κινητά ξύλινα στοιχεία τυπογραφίας, και πενήντα χρόνια πριν από τον Γουτεμβέργιο έφήρμοσαν κινητά μετάλλινα στοιχεία σε έκτύπική μηχανή, και πρώτοι θφασαν μεταξωτό ύφασμα από το κουκούλι του μεταξοσκώληκος. Άλλα άσφαλώς το περιεργότερον και πιο ένδιαφέ-

ρον δημιούργημα των ήταν το περίφημο θωρακισμένο πολεμικό πλοίο, το όνομαζόμενο «Χελών», χάρις εις το όποιον ένίκησαν το 1592 τον Ιαπωνικό στόλο. Οι Ιάπωνες από αιώνες μελετούσαν την εισβολή εις την εύφορη και πλούσια χώρα της Κορέας. Και το 1592, ο μεγάλος Ιάπων στρατηγός Χιδεόσι συνεκέντρωσε μία τεραστία άρμάδα και ξεκίνησε με χιλιάδες στρατό για μία έπιχείρησι, την όποιαν θεωρούσε έξασφαλισμένη. Οι Κορεάται, όμως, είχαν έν τω μεταξύ άποκτήσει ένα τρομερό μυστικό όπλο, ένα μικρό αλλά άκατανίκητο στόλο από «Χελώνες», πλοία άρματωμένα με μετάλλινους θώρακες. Και κατά την ναυμαχία του Χανσάντο, εις τας 8 Ιουλίου 1592, οι Κορεάται υπό τας διαταγάς του ναύαρχου Γισουνσουν συνέτριψαν τους εισβολείς. «Η νίκη» του Γισουνσουν—γράφουν οι Κορεάται Ιστορικοί—

έχει διά την Άσία την σημασία που έχει η νίκη της Σαλαμίνας διά την Εύρώπη».

Οι Ιάπωνες κατάρθρωσαν να καταλάβουν την Κορέα μόνον το 1910. Το προαιώνιο μίσος μεταξύ των δύο γειτονικών έθνών έδυνάμωσε με την σκληρή διαγωγή και την έλλειψι ψυχολογίας των Ιαπώνων κατακτητών. Οι Ιάπωνες έκαναν τεράστια λάθη. Δεν έηλεσαν να άρκεσθούν με την έκμετάλλευσι του πλούτου της χώρας και την βιομηχανική της εξέλιξι. Προσεπάθησαν με άγριώτατα μέσα να ξεριζώσουν τα παλαιότερα έθιμα και να μεταμορφώσουν τους Κορεάτας εις Ιάπωνας. Έκατομύρια πρόσφυγες Κορεάται έζήτησαν τότε άσυλο εις την Σιθηνρία και την Μαντζουρία. Πολλές χιλιάδες προσεχώρησαν εις τον κομμουνισμό από αντίδρασι έναντίον της Ιαπωνικής θίας. Έκτελέσεις, βασανιστήρια, διωγμοί πάσης φύ-

Η «Χελών», το θωρακισμένο πλοίο που έδωσε την νίκη εις την Κορέα το 1592.

σεως, δὲν κατάρθωσαν κἄν νὰ πείσουν τοὺς Κορεάτας νὰ ἐγκαταλείψουν οὐτε τὰ χαρακτηριστικά λευκά των ρούχα, τὰ μακρυὰ μαλλιά, τίς λεπτές πίπες, πού ἦσαν ὅλα αὐστηρότατα ἀπηγορευμένα.

✱

Μετά τὴν πτώσι τῆς Ἰαπωνίας, τὸ 1945, ἀνεκηρύχθη ἡ πρώτη ἐλευθέρη Κορεατικὴ δημοκρατία. Ἀλλὰ πρέπει νὰ σημειωθῇ ὅτι αἱ Ἡνωμένοι Πολιτεῖαι, ἡ Μεγάλῃ Βρεταννίᾳ καὶ ἡ Κίνα ἀπεφάσισαν τὴν μεταπολεμικὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Κορέας κατὰ τὴν συνδιάσκεψιν τοῦ Καίρου τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1943. Τὴν διακήρυξι αὐτὴ ὑπέγραψε καὶ ἡ Ρωσία στὶς 26 Ἰουλίου, 1945 κατὰ τὴν ἱστορικὴ συνδιάσκεψιν τοῦ Πότσδαμ. Μετὰ τὴν συνθηκολόγησιν τῆς Ἰαπωνίας τ' ἀπελευθερωτικὰ Ρωσικὰ καὶ Ἀμερικανικὰ στρατεύματα παρέμειναν τὰ μὲν πρῶτα βορείως τοῦ 38ου παραλλήλου, τὰ δὲ ἄλλα νοτίως.

Ἔως τὸν Νοέμβριον τοῦ 1947 ἡ ἀδιαλλαξία τῆς Σοβιετικῆς πολιτικῆς ἐμπόδιζε κάθε συμφωνία. Τότε ὅμως ἡ Γενικὴ Συνέλευσις τοῦ Ο.Η.Ε. ἀπεφάσισε νὰ διενεργηθοῦν ἐλεύθεραι ἐκλογαί. Ἐπειδὴ ὅμως ἡ Ρωσία δὲν ἐπέτρεψε τὴν εἰσοδο διενδῶν παρατηρητῶν εἰς τὸν τομέα τῆς, οἱ ἐκλογαὶ ἐγίναν μόνον στὴν Ἀμερικανικὴ ζώνῃ στὶς 15 Αὐγούστου 1948. Στὶς 9 Σεπτεμβρίου, διὰ διαταγῆς τοῦ Κρεμλίνου, οἱ Ρῶσοι τῆς διοικήσεως κατοχῆς ἐγκατέστησαν εἰς τὴν ὅρειον Κορέα μία «Λαϊκὴ Δημοκρατία» πού δὲν ἦταν τίποτε ἄλλο παρὰ ὑπόδουλο ὄργανο τῶν σοβιετικῶν θελήσεων. Πέρσι, τὰ Ρωσικὰ καὶ Ἀμερικανικὰ στρατεύματα ἀπεχώρησαν καὶ ἡ Κορέα ἔμεινε ἀπολύτως ἐλευθέρη.

Ὁ τόπος στὸν Βορρᾶ καὶ στὸν Νότο

Ἡ Κορέα ἔχει ἔκτασι διπλάσια περίπου ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα καὶ καλύπτει 218.000 τετραγωνικά χιλιόμετρα. Ὁ πληθυσμὸς τῆς αὐξάνεται τόσο καταπληκτικὰ γρήγορα, ὥστε ἕνας Ἀγγλος εἰδικὸς ὑπελόγησε ὅτι τὰ σημερινὰ 30.000.000 τῶν κατοίκων τῆς θὰ γίνουν σαράντα ἑκατομμύρια ἐντὸς μιᾶς ἀκόμῃ δεκαετίας.

Ἡ πρωτοφανὴς διαίρεσις τῆς χώρας μὲ τὴν φανταστικὴ γραμμὴ ἐνὸς γεωγραφικοῦ παραλλήλου παρουσιάζει ἕνα πραγματικὰ περίεργο φαινόμενο. Τὸ ὅρειο τμήμα ἔχει λίγους κατοίκους (10.000.000) καὶ μεγάλο πλοῦτο, ἐνῶ τὸ Νότιο εἶναι μᾶλλον φτωχὸ παρὰ τὰ 20.000.000 πού τὸ κατοικοῦν. Πάντως καὶ ἀπὸ τὴν μία καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρὰ τοῦ 38ου παραλλήλου τὰ γνωρίσματα τῆς γλώσσας, τοῦ χαρακτῆρος, τῆς φυσιογνωμίας καὶ τῶν ἠθῶν καὶ ἐθίμων εἶναι κοινά.

Ἡ Νότιος Κορέα εἶναι καθαρὰ ἀγροτικὴ χώρα. Καλλιεργοῦν ἐκεῖ τὴν σόγια, τὴν θρώμη, λίγο σιτάρι, περισσότερο βαμβάκι καὶ καπνὸ, κυρίως δὲ τὸ ρύζι. Ἐχει ἐλάχιστες βιομηχανίες, συγχρονισμένες ὅμως γιατί ὀργανώθηκαν ἀπὸ τοὺς Ἰάπωνες κατὰ τὴν κατοχή. Κατεργάζονται μετάξι, ἔχουν ὑφαντουργικὰς βιοτεχνίας, χημικὰ ἐργοστάσια καὶ ἄλλα πού ἐπεξεργάζονται τὸν καπνὸ. Τὸ ψάρεμα ἀποτελεῖ σημαντικὸ κεφάλαιο τῆς ἐθνικῆς οἰκονομίας.

Ἡ Βόρειος Κορέα παρουσιάζει ἕνα ἐξαιρετικὸ ὄργανο μὲ τίς πολλὰ καὶ ποικίλες μεγάλες βιομηχανίες. Τὸ ὑπέδαφος τῆς εἶναι πλουσιώτατο καὶ περιέχει κάρβουνο, χαλκὸ, γρανίτη, μόλυβδο καὶ ἄργυρο. Ὅλη ἡ περιοχὴ ἔχει χρυ-

σὸ πού ἐξάγεται συστηματικὰ, ἐνῶ ἡ δασικὴ ἐκμετάλλευσις ἀποδίδει πολλά, ὅπως καὶ ἡ ἀλίεια τῶν φαλαινῶν.

Τὸ κλίμα μοιάζει μὲ αὐτὸ πού ἔχουν οἱ ἀνατολικὲς Ἡνωμένες Πολιτεῖες τῆς Ἀμερικῆς. Βρέχει πολὺ τὸν Ἰούλιο καὶ τὸν Αὐγουστο, αἱ δὲ ὥραιότεραι ἐποχαί εἶναι τὸ Φθινόπωρο καὶ ἡ Ἀνοιξίς. Τέλος, ἡ χώρα διαιρεῖται σὲ Πολιτεῖες πού λέγονται «γκοὺν» καὶ ὑποδιαιρεῖται σὲ «ντό», δηλαδὴ ἐπαρχίες.

Ἡ θη καὶ ἔθιμα

Ἀπὸ αἰῶνες τώρα, μάχονται στὴν Κορέα γιὰ νὰ ἐπικρατήσουν οἱ Κομφουκιστὰ καὶ οἱ Βουδδιστὰ καὶ πότε νικᾷ ἡ θρησκεία κι' ἄλλοτε ἐπικρατεῖ τὸ Σύστημα τοῦ μεγάλου φιλοσόφου, ὅπως ἔγινε τὸ 1392 πού οἱ Βουδδιστὰ ἐπείσαν στὴν ἀφάνεια. Σήμερα, οἱ δύο θρησκείες συμπληρώθηκαν μὲ τὸν Ταοϊσμὸ καὶ τὸν Χριστιανισμὸ. Λέγεται μάλιστα ὅτι ἡ πρωτεύουσα Σεοῦλ εἶναι τὸ πιὸ χριστιανικὸ κέντρο σ' ὅλοκληρὴ τὴν Ἀσία γιὰτὶ συγκεντρώνει Μεθοδιστὰς, Πρεσβυτεριανοὺς, Ἀγγλικανούς καὶ Καθολικούς.

Τρεῖς γλώσσες μεταχειρίζονται οἱ Κορεᾶται, ἀφοῦ ἐκτός ἀπὸ τὴν τοπικὴ διάλεκτο εἶναι πολὺ διαδεδομένη ἡ Κινεζικὴ καὶ ἡ Ἰαπωνικὴ. Γύρω ἀπὸ τὰ 1400 μ.Χ. εὐρέθη κάποιον ἀπλὸ ἀλφάβητο ἀπὸ 26 γράμματα καὶ ἀπὸ τότε ἡ γλῶσσα ἔπαυσε νὰ μοιάζει μὲ τίς μονοσύλλαβες τῆς ὑπολοίπου Ἀσίας, καὶ ἐπλησίασε τίς πολυσύλλαβες τοῦ βορρᾶ.

Ἡ φιλολογία εἶναι μεγάλη σὲ ὄγκο, μέτρια ὅμως σὲ ποιότητα. Περιγράφει συνήθως μύθους, σκηνὰς ἀπὸ τὴ ζωὴ, τοὺς πολέμους καὶ διηγεῖται χρονολογικὰ τίς πα-

λαιὰς δόξας τοῦ τόπου. Εἶναι τὸση ἡ ἐπίδρασις τῆς Κινεζικῆς καὶ Ἰαπωνικῆς φιλολογίας ὥστε οἱ Κορεᾶται ὑποσκελίζονται ἀπ' αὐτές.

Ἡ σύγχρονη ἐκπαίδευσις ρυθμίζεται κατὰ τὸ νεώτερο Βρεταννικὸ σύστημα, ἀπὸ τὸν Κορεάτην Ὑπουργὸν τῆς Παιδείας. Ὑπάρχει Πανεπιστήμιον στὴν Σεοῦλ, ἀνώτερες σχολὲς καὶ πληθὸς κτιρίων γιὰ τὴν μέση καὶ κατωτέρα ἐκπαίδευσιν. Σὲ 3.000 δημοτικὰ σχολεῖα π.χ. διδάσκουν, κατὰ ἕνα φετινὸ ὑπολογισμὸ, 36.000 δάσκαλοι 3.000.000 παιδιὰ.

✱

Ἡ Μάμπελ Οὐάλλυ Σμίθ, ἀπεσταλμένη τοῦ Γεωγραφικοῦ περιοδικοῦ τοῦ Λονδίνου, ἔχει δώσει μία ἐνδιαφέρουσα περιγραφή τῆς Κορέας ὅπως τὴν βλέπει ὁ ταξιδιώτης περιηγητής:

Ἡ Κορέα, ἡ «Διαλεχτή», ὅπως μεταφράζεται τὸ ὄνομά της, εἶναι κάπως μικρότερη ἀπὸ τὴν Ἀγγλίαν. Τὰ βόρεια καὶ δυτικὰ τῆς σύνορα εἶναι οἱ ποταμοὶ Τσუმὲν καὶ Γκαλοῦ καὶ ἡ Κίτρινη θάλασσα. Στὰ ἀνατολικά καὶ νότια παράλια τὴν ὁρᾷ ἡ θάλασσα τῆς Ἰαπωνίας.

Τὰ βουνὰ εἶναι σκορπισμένα στὴ γῆ τῆς σὰν νὰ ἔχουν πέσει ἀπὸ κανένα κόσκινο, ἐντελῶς στὴν τύχη. Στὰ νότια τοῦ Παϊκτουσάν τὰ βουνὰ μὲ τὸ λευκὸ κεφάλι ἀπλώνουν τὴ μακρὰ ἀνάμνη γραμμὴ τοὺς πού χωρίζει τὴ χώρα σὲ δύο τμήματα. Τὸ ἀνατολικὸ εἶναι μιὰ στενὴ, πολὺ εὐφορὴ λωρίδα τῆς γῆς πού ἐκτείνεται ἀπὸ τὸ μήκος τῆς θάλασσας τῆς Ἰαπωνίας. Τὸ δυτικὸ ἔχει τραχεῖα βουνά καὶ πλούσιες κοιλάδες. Τὸ Παϊκτουσάν εἶναι τὸ κεντρικώτερο βουνὸ. Ἐχει ὕψος 2.500 μ. καὶ θεωρεῖται Ἱερό.

Ὁ ποταμὸς Χάν πού πηγάζει ἀπὸ τὸ βουνὸ Κόνγκ-Γόν-Ντό, τὸ πιὸ ὁμορφὸ ἀπὸ τὰ «Διαμαντένια βουνά», εἶναι ὁ κύριος ποταμὸς τῆς

του σπιτιού του άνδρός τους. Τò ἀποτέλεσμα εἶναι ὅτι σὲ ὅλη τὴν Κορέα δὲν συναντᾷ κανεὶς περισσότερα ἀπὸ ὀκτακόσια ἐπίθετα.

Ἄφου ὁ ἄντρας τῆς φοράει ἄσπρα, ἢ μοῖρα τῆς Κορεανῆς εἶναι νὰ πλένῃ σὲ ὅλη τῆς τὴ ζωῇ. Τὰ ρούχα κυριολεκτικὰ τὰ λυώνουν ἀπὸ τὸ πλύσιμο. Πρῶτα τὰ βράζουν τρεῖς φορές μὲ ἓνα εἰδικὸ ἄσβεστόχωμα· ὕστερα τὰ τυλίγουν σφιχτὰ καὶ τὰ χτυποῦν μὲ ξύλα πᾶνω στὶς πέτρες, στὴν ὄχθη ἐνὸς ρυακιοῦ. Ἄφου στεγνώσουν τὰ τυλίγουν πάλι σὲ κυλίνδρους καὶ τὰ ξαναχτυποῦν ὥσπου τὰ κάνουν νὰ λάμπουν καὶ νὰ γυαλίζουν σὰν μεταξωτὰ.

Τὰ Διαμαντένια Βουνὰ ὠνομάστηκαν ἔτσι, γιὰτὶ ἡ πέτρα τους μοιάζει μὲ διαμάντια καὶ χρησιμοποιεῖται πολὺ γιὰ τὴν κατασκευὴ φακῶν.

Ἔχουν δώδεκα χιλιάδες κορφές, φύσι μαγευτικὴ καὶ ὁμορφες ἀπὸτομες πλαγιές, σκεπασμένες ἀπὸ πεῦκα, ὀξυές, θελανιδιές καὶ χιλιάδες ἀρωματικὰ ἀγριολούλουδα. Σὲ κάθε φαράγγι κυλάει ἓνα πεντακάθαρο ρυάκι. Ἄν ἀποφασίσετε νὰ γυρίσετε αὐτὴν τὴν περιοχὴ, τὸ καλύτερο μέρος γιὰ νὰ μείνετε εἶναι τὸ Χοάντζι καὶ τὸ Ὀνσίρι.

Στὸ σιδηροδρομικὸ σταθμὸ τοῦ Χοάντζι μᾶς περίμενε ὁ Σούνγκ-Γυὸ μὲ τὴν κόρη του καὶ μᾶς πῆραν στὸ σπῑτί τους, σ' ἓνα χωριουδάκι τρυπωμένο ἀνάμεσα στοὺς πανύψηλους βράχους τοῦ βουνοῦ.

Ἔξω, τὸ δάσος ἦταν κατασκότεινο. Φάγαμε στὴν κουζίνα — ἓνα θαῦμα καθαριότητος. Γιὰ πάτωμα τὸ σπῑτί εἶχε τὴ μητέρα γῆ. Τὸ πιὸ παράξενο σὲ κάθε δωμάτιο ἦταν τὸ τζάκι του, ἡ εἴσοδος τῆς καπνοδόχου ποὺ περνᾷ κάτω ἀπὸ τὸ σπῑτί.

Καθὼς καθόμασταν στὸ πάτωμα ἐπάνω στὶς ψάφες, ἡ μυρωδιὰ τοῦ «κίρντσι», μιᾶς δυνατῆς σάλτσας μὲ πολὺ πιπέρι, μᾶς τρυποῦσε τὴ μύτη. Σὲ λίγο ἐμφανίστηκε ἓνα στρογγυλὸ τραπέζι μὲ διάμετρο καμμιά σα-

ρανταριὰ πόντους καὶ ὕψος τριάντα. Ἐπάνω ὑπῆρχε μιὰ ξύλινη γαδάθα γεμάτη ἀχνιστὸ ρύζι, μιὰ σουπιέρα μὲ ζεστὴ ψαρόσουπα καὶ πιάτα μὲ λάχανο καὶ παντζάρια τουρσί, μὲ μαυρομαμάτικα φασόλια μέσα σὲ γλυκὸ ξύδι, μὲ ψάρια τηγανητὰ καὶ μὲ φύκια μὲ σάλτσα ὅλο μπαχαρικά.

Παχειὰ μαλακὰ στρωματάκια στρώθηκαν σὲ λίγο στὸ διπλάνο δωμάτιο. Ἀπὸ ἓνα κόντινὸ πανδοχεῖο ὅπου εἶχε μείνει γιὰ νὰ περάσῃ τὴ νύχτα μιὰ συντροφιά Κορεάτες ἀκουγόταν ὁ ἦχος τῆς φλογέρας καὶ γέμιζε ὅλο τὸ σπῑτί.

Ἡ ζέστη ἐρχόταν συμπαθητικὴ ἀπὸ τὸ πάτωμα καὶ τὸ θρόισμα τῶν δένδρων καὶ ἡ μυρωδιὰ τῶν λουλουδιῶν τοῦ δάσους μᾶς νανούριζε ὁμορφα.

★

Οἱ καμπάνες τῶν μοναστηριῶν, καθὼς τὶς χτυπᾷ ὁ ἀέρας, σκορπίζουν μιὰ μελωδιὰ ποὺ σπάνια μπορεῖ κανεὶς νὰ τὴν ἀκούσῃ ἄλλου. Καὶ ὅταν στὶς τέσσερις τὰ ξημερώματα ὅλες μαζί, μικρὲς καὶ μεγάλες, φωνάζουν πῶς «ἡ προσευχὴ εἶναι καλύτερη ἀπὸ τὸν ὕπνο», ὁ ἦχος τους δὲν χαλάει καθόλου τὴν ὁμορφιὰ τοῦ πρωΐνου.

Ἡ ἐποχὴ τῶν βροχῶν ἀρχίζει στὴν Κορέα στὰ μέσα Ἰουλίου καὶ κρατᾷ ὥς τὸ τέλος Αὐγούστου. Τότε ἡ «χώρα τῆς πρωΐνης ἡσυχίας» πενθεῖ, θρηγεῖ σιωπηλὰ στὴν ἀρχὴ γιὰ νὰ ξεσπάσῃ σὲ λίγο σὲ ἀσυγκράτητα δάκρυα. Οἱ μικρὲς λιμνοῦλες ξεχειλίζουν, τὰ ἄθωα μικρὰ ρυάκια γίνονται ὀρμητικοὶ χείμαρροι καὶ κατεβαίνουν μὲ ὀρμὴ ἀπὸ τὰ βουνὰ σκορπίζοντας τὴν καταστροφὴ στοὺς ἀνθρώπους, στὰ ζῶα καὶ στὰ φυτὰ. Τότε, πάλι ξαφνικά, κάποιο πρωῒ βγαίνει ὁ ἥλιος, ἓνας ἥλιος ὁλόλαμπρος πᾶνω σ' ἓνα καταγάλανο οὐρανὸ. Καὶ τὴν ἄλλη μέρα ἀρχίζει πάλι ὁ κατακλυσμὸς.

ΛΕΝΕ ΟΙ ΜΕΓΑΛΟΙ...

Ἐὰν $A = \text{ἐπιτυχία στὴ ζωῇ}$, τότε $A = X + \Psi + \Omega$, ὅπου X σημαίνει νὰ δουλεύῃς, Ψ νὰ ἔχῃς κέφι καὶ Ω νὰ κρατᾷς τὸ σιῶμα σου κλειστὸ
"Αἰνστάιν"

Καλύτερα νὰ μένῃς σιωπηλὸς καὶ νὰ σὲ νομίζουν κουτὸ παρὰ νὰ μιλάς καὶ νὰ ἐξαφανίζῃς κάθε ἀμφιβολία γιὰ τὴν κουταμάρα σου.
"Αβραὰμ Λίνκολν"

★

Οἱ καλοὶ μαέστροι ἔχουν τὴν παριτούρα μέσα στὸ κεφάλι τους. Οἱ ἄλλοι ἔχουν τὸ κεφάλι τους μέσα στὴν παριτούρα.

Τοσκανί

★

"Ἄς ὑποθέσουμε διὸ ἡ Γερμανία, ἡ Πολωνία, ἡ Οὐγγαρία καὶ ἡ Φινλανδία γίνονται Σοβιετ. Ἀκόμη καὶ τότε δὲν πρέπει νὰ περιμένουμε οἱ χῶρες αὐτὲς ποὺ ἔχουν τὴν ἱστορία τους, τὶς παραδόσεις τους, τὸ σιχατό τους καὶ τὴν ἐθνικὴ τους οἰκονομία νὰ γίνουν οἱ ὁμόσπονδα μέρη τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας ὅπως ἡ Μπασκίρια ἢ ἡ Οὐκρανία. Γιὰ τὶς χῶρες αὐτὲς ὁμοσπονδία μὲ τὴν Ρωσία θὰ ἐξήμεινε μείωσι τῆς Ἐθνικῆς τους ἀνεξαρτησίας.

Λένιν

ΜΗ ΜΕ ΔΙΑΒΑΣΗΣ!

Στόπ. Μὴν διαβάσεις παρα κάτω. Δὲν ἀξίζει τὸν κόπο. Προχώρησε σὲ ἄλλη σελίδα.

Σοῦ εἶπα, μὴν ἐξακολουθεῖς. Δὲν πρόκειται νὰ βγάλῃς κανένα νόημα. Χάσεις μονάχα τὸν καιρὸ σου. Δεῖξε χαρακτῆρα καὶ σταμάτα. Ἔχει στὶς ἄλλες σελίδες ἄλλα ἐνδιαφέροντα πράγματα νὰ διαβάσῃς.

Δὲν κατάλαβες ἀκόμη; Δὲν βαρέθηκες νὰ πιάνεσαι κουτὸς; Σοῦ τὸ ἐξηγήσα ἀπὸ τὴν ἀρχή: δὲν ἔχω τίποτα νὰ πῶ.

Τώρα εἶσαι σχεδὸν στὴ μέση καὶ ἐξακολουθεῖς νὰ διαβάσῃς. Δὲν μπορεῖς νὰ κάνῃς ἄλλοιῶς.

"Ἡ μήπως μπορεῖς;
Μπᾶ, ἀδύνατον, ἐξακολουθεῖς νὰ διαβάσῃς. Εἶχα δίκιο.

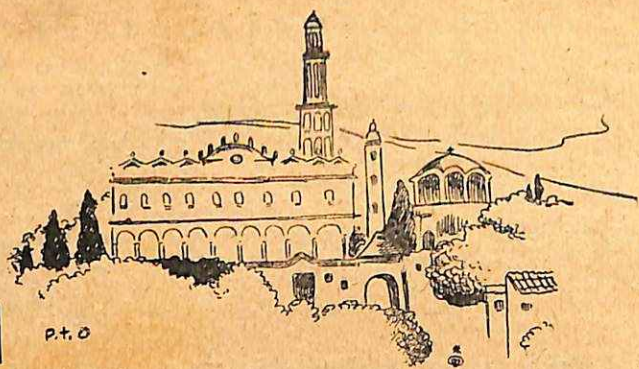
Κάνεις σὰν μαγνητισμένος. Τὶ καταλαβαίνεις ποὺ μὲ διαβάσεις; Τίποτε. Καὶ ὅμως συνεχίζεις.

Τώρα πιά δὲν μένουν παρὰ μερικὲς γραμμὲς πρὶν ἀπὸ τὸ τέλος. Δεῖξε ἔστω καὶ ἀργὰ τὸν χαρακτῆρα σου! Δεῖξε θέλησι. Σταμάτα τὸ διάβασμα!

Ἀλλὰ εἶσαι ἀρκετὰ περίεργος ὥστε νὰ ἐννοῇς σῶναι καὶ καλὰ νὰ μὲ διαβάσῃς ὥς τὸ τέλος, ὥς τὴν τελευταία λέξι. "Οχι..."

(Σβένσκο Τάγκεμπλαττ)

ΤΗΝΟΣ ΤΟ ΝΗΣΙ ΤΩΝ ΘΑΥΜΑΤΩΝ

Απὸ τὸν ἱερὸ θρόλο τῆς Μεγαλόχαρης τῆς Τήνου θὰ μπορούσε κανεὶς ν' ἀποσπᾷ ἓνα κεφάλαιο γιὰ τὰ ἰδιόπερὶ περιλάβῃ στὴν ἱστορίᾳ τῆς νεοελληνικῆς τέχνης. Τὸ κεφάλαιο τοῦτο θάπρεπε νὰ φέρῃ τὸν τίτλο «*Ἡ Παναγία τῆς Τήνου προστάτις τῆς τέχνης*» καὶ νὰ συγκεντρώσῃ εἰς βιογραφίαις ὄλων ἐκείνων τῶν καλλιτεχνῶν ποὺ, ὡς ὑπότροφοι τοῦ Ἱδρύματος τῆς Εὐαγγελιστρίας, ἐγκατέλειπον τὴ γραφικὴν τοὺς πατρίδα γιὰ ν' ἀναζητήσουν εὐρύτερους ὁρίζοντες γιὰ τὴν ἀνάπτυξιν καὶ τὴν ἀσκήσιν τοῦ καλλιτεχνικοῦ δαιμονίου τους.

Ἡ παλαιότατη μαρμαρογλυφικὴ παράδοσι τοῦ νηιοῦ, ποὺ ὀφείλεται στὴν νιόπια παραγωγὴ ἐκλεκτοῦ μαρμάρου, μαζὶ μὲ τὴν μεγαλοδωρίαν τοῦ Ἱδρύματος κατέστησαν οἱ κυριώτεροι παράγοντες γιὰ τὰ ἀναδειχθῆναι οἱ Τηνιακοὶ καλλιτέχνες. Τόσο οἱ ἄσχημοι λαϊκοὶ μαρμαρογλύφοι, ὅσο καὶ οἱ ὀνομαστοὶ καλλιτέχνες ποὺ διέπρεψαν στὴν Ἑλλάδα καὶ σὺν Ἐξωτερικῷ, ὀφείλουν κατὰ μέγα μέρος τὴν προκοπὴν τοὺς στὴ γενέθλιον γῆν. Ἀνταποδίδοντας τὸ χρέος τὴν προκοπὴν τοὺς στὴ γενέθλιον γῆν. Ἀνταποδίδοντας τὸ χρέος τοὺς, οἱ Τηνιακοὶ καλλιτέχνες ἀφιέρωσαν κατὰ καιροὺς στὴν Εὐαγγελιστρίαν διάφορα ἔργα τοὺς, ποὺ ἀπετέλεσαν τὸ «*Μουσεῖον Τηνίων καλλιτεχνῶν*».

Τὸ Μουσεῖον περιλαμβάνει ἔργα τῶν κορυφαίων τῆς ἐλληνικῆς τέχνης ὅπως ὁ Νικόλαος Γύζης, ὁ Νικηφόρος Λύτρας, ὁ Γεώργιος Βιτάλης, ὁ Δημήτριος Φιλιππίδης κ. ἄ.

Γιὰ τὰν συμμετάσχεσιν τὸν ἐφορτισμὸν τῆς Μεγαλόχαρης, ἡ «*Ἐκλογή*» παρουσιάζει μερικὰς εἰκόνες ἀπὸ τὰ ἔργα Τηνιακῶν καλλιτεχνῶν τοῦ Μουσείου τῆς Τήνου καὶ ἀναδημοσιεύει δυὸ παλαιὰς μελέτας, ἡ μὴ γιὰ τὴν εὐρεσιν τῆς θαυματουργῆς εἰκόνας, τοῦ Ἀλεξάνδρου Μωραΐτιδου, τοῦ γνωστοῦ διηγηματογράφου ποὺ ἔζησε τὰ ὅσπερ χρόνια τοῦ ὡς καλόγηρος, ἡ ἄλλη γιὰ τὴν Τηνιακὴ λαϊκὴν καλλιτεχνικὴν παράδοσιν, τοῦ ἀβελμηστοῦ Ζαχαρία Παπαντωνίου.

I

Ὁ θρόλος τῆς Μεγαλόχαρης τῆς Τήνου

Τοῦ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΜΩΡΑΪΤΙΔΟΥ

Εν ἔτει 1823, τὴν ἑορτὴν τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν σημαντικώτατον γεγονός συνέβαινεν ἐν Τήνῳ, ὅπερ ἔμελλε νὰ συγκινήσῃ μὲν ὅλον κληρὸν τὸν χριστιανικὸν κόσμον τῆς Ἀνατολῆς, νὰ καταστήσῃ δὲ περιώνυμον καὶ ἱερὰν τὴν ὡραίαν τῶν Κυκλάδων νῆσον. Τὸ συμβᾶν τοῦτο τὸ πολυθρόνητον, ἦτο ἡ εὐρεσις τῆς θαυματουργοῦ εἰκόνης τῆς Θεοτόκου, τῆς ἐπικληθείσης Παναγίας Τηνιακίας, ἥτις ἐγένετο ὡς ἐξῆς:

Κατὰ Ἰούνιον τοῦ 1822, μίαν Κυριακὴν, ἐνῷ ἀκόμη δὲν εἶχε σῆμάνει ὁ Ὁρθρος εἰς τὴν ἐν Τήνῳ παναρχαίαν μονὴν τῆς Παναγίας τῆς Κυρίας τῶν Ἀγγέλων, κειμένην ἄνω τῆς πόλεως Τήνου εἰς τὴν πετρώδη καὶ ἀνεμόφθορον κορυφὴν τοῦ Κεχροβουνίου, μία γραῖα μοναχὴ, εὐλαβὴς εἰς ἄκρον καὶ ἐνάρετος, Πελαγία καλουμένη, ἐκεῖ ὅπου ἀνεπαύετο εἰς τὸ πενιχρὸν κελλὰν τῆς, σωζόμενον μέχρι σήμερον ἄνω τοῦ Καθολικοῦ κείμενον, κουρασμένη ἀπὸ τὸν κανὼνα τῆς καὶ τὰς γονυκλισίας, ὠνεύετο παράδοξον καὶ μυστηριώδες ὄνειρον. Ἐφάνη πρὸς αὐτὴν κατ' ὄναρ γυνὴ τις, ἄγνωστος, μεγαλοπρεπὴς δὲ καὶ ὠραιότατη καὶ τῇ θεᾷ δόξῃ πεποιημένη, καὶ τῆς λέγει:

—Νὰ ὑπάγῃς γρήγορα εἰς τὸν ἐπίτροπον τοῦ μοναστηρίου σου, εἰς τὸν προύχοντα τῆς νήσου Σταματέλον Καγκάδην, κάτω εἰς τὴν χώραν

καὶ νὰ τοῦ εἰπῇς νὰ ἀνασάψῃ τὸν καταχωσμένον μου Ναὸν, μέσα εἰς τὸν ἄγρον τοῦ Ἀντωνίου Δοξαρά. Νὰ ἐπιστατήσῃ δὲ κατόπιν ὁ ἴδιος διὰ νὰ κτισθῇ ἐκεῖ μεγαλοπρεπὴς καὶ ἑνδοξος ναὸς μου...

Ἡ γερόντισσα Πελαγία ἀφύπνισθη αἰφνίς ἀπὸ τὴν ζωρότητα τῆς ἐωθινῆς ὀπτασίας, ζαλισμένη δὲ ἀπὸ τὸ ἄρρητον κάλλος τῆς ἐμφανισθείσης ἀγνώστου γυναικὸς, δὲν ἔδωκε τόσῃ προσοχὴν εἰς τὸ ὄνειρον, τὸ θεώρησεν ὡς τινα φαντασίαν πλάνην καὶ καθουχάσασα ἔκαμε τὸν σταυρὸν τῆς, ἡγήθη καὶ μετέβη μετ' ὀλίγον εἰς τὸν Ὁρθρον πλήρης εὐλαβοῦς γαλήνης, χωρὶς νὰ κάμῃ λόγον εἰς κανένα περὶ τοῦ ζωροῦ αὐτοῦ ὀνείρου. Ἀλλὰ τὴν ἄλλην Κυριακὴν, περὶ τὴν αὐτὴν ὥραν πάλιν, εἶδε τὴν αὐτὴν οὐρανοπρεπὴ γυναικα καὶ ἤκουσε τὴν αὐτὴν διαταγὴν.

Πλὴν καὶ πάλιν δὲν ἔδωκε προσοχὴν, γνωρίζουσα ἡ ἐνάρετος καλογραῖα, ὅτι πολλὰς πλεκτάνας κατασκευάζει ὁ πονηρὸς πρὸς ἐξαπάτην, καὶ εἰς ἄγγελον φωτὸς ἀκόμη μεταμορφούμενος.

Ὅμως τὴν τρίτην Κυριακὴν, πάλιν τὴν αὐτὴν ὥραν, ἐμφανίζεται πρὸς αὐτὴν, ἀναπαυομένην ἀπὸ τὸν κάματον τῆς πολυμύχου σαρκὸς—εἶχεν ἔργον νὰ περιέρχεται τὰ ἐγγύς τοῦ Μοναστηρίου χωρὶα διδάσκουσα τὰς χωρικὰς, καὶ νὰ συνάγῃ

ἐλέη, τὰ ὅποια διεμοίραζεν εἰς τοὺς πτωχοὺς ὅσοι ἐπεσκέπτοντο τὴν Μονὴν ἐπαιτοῦντες, ἐμφανίζεται λέγω, ἡ αὐτὴ μεγαλοπρεπὴς ὡς θαύσιςσα γυνὴ καὶ τῆς λέγει μὲ ὀργὴν τώρα:

— Πήγαινε, καθὼς σοῦ εἶπον, καὶ ὑπάκουσον! ... Ἀλλέως δεινὰ θὰ συμβοῦν εἰς τὴν Νῆσον.

Καταπλαγεῖσα διὰ τὸ τρισσὸν τῆς ἐμφανείας ἡ γερόντισσα Πελαγία καὶ ταραχθεῖσα ἀπὸ τὴν ἀπειλὴν ὡς ἔκ τινος μαγικῆς δυνάμεως ἐνισχυομένη, τολμᾷ καὶ ἐρωτᾷ:

— Πόθεν θὰ ἤμπορέσῃ ὁ ἐπίτροπος τοῦ Μοναστηρίου μας, ὦ ἄγνωστος Κυρία, νὰ χτίσῃ αὐτὸν τὸν μεγαλοπρεπῆ ναὸν ὅπου λέγεις;

— Ἐγὼ θέλω οἰκονομῆσαι τὰ πάντα, ἀπαντᾷ ἡ μεγαλοπρεπὴς τῆς ὀπτασίας γυνὴ μετὰ περισσῆς πεποιθέως.

— Καὶ ποία εἶσαι, Κυρία μου, ἡ ὁποία ὀργίζεται ἐναντίον μου καὶ ἔτσι μὲ προστάξεις; ἐρωτᾷ πάλιν ἡ γερόντισσα Πελαγία, καθ' ὕπνου πάντοτε.

Ἀλλὰ τότε ἀκούει καὶ κοιμωμένη τὴν ἐναρμόνιον καὶ χαρμόσυνον φωνὴν τῆς ξένης γυναικὸς, πληρώσαν τὸ πενιχρὸν κελλάκι ἀγγελικῆς δοξολογίας.

— Εὐαγγελίζου γῇ χαρὰν μεγάλην!

— Αἰνεῖτε, οὐρανοὶ Θεοῦ τὴν δόξαν! Συμπληρώνει τότε τὸν Θεομητορικὸν Ὕμνον ἡ μοναχὴ καὶ ἐξεγείρεται τοῦ κλινιδίου τῆς πλήρης χαρᾶς ἀρρήτου καὶ πίστεως εἰς τὴν καρδίαν καὶ προσπαθεῖ, βλέπουσα ἐδῶ καὶ ἐκεῖ εἰς τὸ μικρὸν κελλάκι τῆς, νὰ διακρίνῃ τὴν μεγαλοπρεπῆ ἐκείνην Κυρίαν. Ἀλλ' ἡ περικαλλὴς γυνὴ, ἥτις ἦτο ἡ Ἀγία

Θεοτόκος, εἶχε γίνεαι ἄφαντος. Ἀπὸ τῆς στιγμῆς αὐτῆς ἡ γερόντισσα Πελαγία ἡλλοιώθη μίαν ὑψηλοτέραν πνευματικὴν ὅλως ἀλλοίωσιν. Ἀνωτέρα τις ἐνισκίασις τὴν περιέβαλλεν ὅλην τὸ ὁσιακὸν πρόσωπόν τῆς ἔλαμπεν ἀπὸ ἀρρητον θαυμαστὴν αἴγλην. Γεμάτη πλέον ἀπὸ θάρρος εἰς τὴν ψυχὴν, προσέρχεται πάραυτα εἰς τὴν ἡγουμένην, ἐξυπνᾷ αὐτὴν καὶ φανερώνει τὴν τριττὴν ὀπτασίαν τῆς. Ἐκείνη δὲ, γνωρίζουσα τὴν ἀρετὴν τῆς Μοναχῆς καὶ τὴν λοιπὴν εὐλάβειάν τῆς, ἐπίστευσε πάραυτα καὶ τὴν ἐνίσχυσε νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸν ἐπίτροπον Καγκάδην καὶ νὰ διηγηθῇ τὸ μέγα συμβάν, καθὼς τῆς εἶπεν ἡ πρὸ αὐτῆς ἐμφανισθεῖσα κυρία.

Παραδόξως ὁ ἐπίτροπος παρεδέχθη ἀμέσως ὡς θεῖαν τὴν ὀπτασίαν τῆς Μοναχῆς χωρὶς δισταγμὸν καὶ αὐτὸς, ὡσαύτως καὶ ὁ ἀρχιεπίσκοπος τῆς νήσου Γαβριὴλ, ὅστις ἀμέσως ἀναφέρει τὸ ὄνειρον τῆς Πελαγίας εἰς τοὺς προκρίτους, καὶ καλεῖ δι' ἐγκυκλίου τοὺς κατοίκους τῆς νήσου νὰ ἔλθουν πάντες, διὰ νὰ ἀρχίσῃ ἡ ἐργασία τῆς ἀνασκαφῆς.

Οὕτω διὰ συρροῆς παμπόλλων χωρικῶν ἤρχισεν ἡ ἐκσκαφὴ ἐν τῷ ἄγρῳ τοῦ Δοξαρά, κειμένῳ ὀλίγον ἄνωθεν τοῦ λιμένος τῆς χώρας εἰς ἓνα εὐρύτατον ὑψηλὸν τοπίον, μετὰ πολλῆς ἐλπίδος, κατὰ τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1822, ἀλλ' ἄνευ ἀποτελέσματος.

Διότι ἀνευρέθησαν μὲν κεκαλυμμένα ἐρείπια ναοῦ τινος, τοῦ Προδρόμου, ὡς ἐγένετο δῆλον, καὶ φρέαρ ξηρὸν, ἀλλ' ἡ πολυπόθητος εἰκὼν τῆς ὀπτασίας δὲν εὐρέθη. Δι' αὐτὸ ἐγκατελείφθη ἡ παραιτέρω πρόοδος τοῦ ἔργου. Ἀλλ' ὅμως συνέβη τότε

δεινὸν τι ἀπροσδόκητον. Πανώλης, κατὰ συγχυρίαν, ἐξερράγη εἰς τὴν νῆσον ἅπασαν καὶ ἀπέθνησκον πολλοὶ ἐντόπιοι καὶ ξένοι. Ἐστοχάσθησαν λοιπὸν μερικοὶ εὐσεβεῖς χριστιανοὶ ὅτι θὰ εἶναι τοῦτο ἡ ἐπικληθεῖσα ὀργὴ Θεοῦ διὰ τὴν παραμέλησιν τοῦ ἔργου τῆς καλογορίας, καὶ πάραυτα ἐπανεκλήφθη ἡ ἀνασκαφὴ εἰς τὸ αὐτὸ μέρος, μὲ πλείονα ζήλον ἢ δὴ καὶ θερμότεραν προσπάθειαν, εἰς τὴν ὁποίαν τοὺς ἐνίσχυε καὶ ὁ φόβος τῆς δεινῆς νόσου.

Εἶχον συρρεῦσαι ἀναρίθμητοι Τηνιακοὶ ἐξ ὅλων τῶν χωρίων, ὡς ἐν πανηγύρει καὶ ἤρχισαν νὰ καταβάλλωσι τὰ θεμέλια τοῦ νέου Ναοῦ, ὅτε ζήτησαντος τοῦ Ἀρχιερέως νερὸ, διὰ νὰ ψάλλῃ τὸν ἁγιασμὸν, εὐρέθη αἶφνης πλήρης ὕδατος τὸ ἀνακαλυφθὲν πρότερον ξηροπῆγαδον, ὅπερ τὴν σήμερον ὑπάρχει πλήρης δροσεροῦ ἁγιασματος, κάτω εἰς τὴν Εὐρεσίαν, εἰς τὸν ὑπόγειον Ναόν· καὶ οὕτως ἐθεμελιώθη ὁ ναὸς εἰς τὸ νόμα τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς, διὰ τὸ ἀναδύσαν ὕδωρ. Ἐξηκολούθουν δὲ πολυπληθεῖς ἐργάται ἀνασκάπτοντες καὶ διορθώνοντες τὸ ἔδαφος τοῦ θεμελιωθέντος ναοῦ, ὅτε τὴν 30ὴν Ἰανουαρίου 1823, ἑορτὴν τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν, ἀνεύθυν τὴν πολυπόθητον τῆς ὀπτασίας εἰκὼνα μίαν ὀρθογώνιον μακρὰν ἀπὸ τὸ φρέαρ, μέσα εἰς λασπώδη χώματα. Ὅμως ἐκεῖ ὅπου ἐκτυποῦσαν τὴν σκαπάνην οἱ ἐργάται, ἀγνοοῦντες διεμέλισαν τὴν ἁγίαν Εἰκὼνα εἰς δύο καὶ ἀπεχωρίσθη τὸ ἓν μέρος μὲ τὴν Θεοτόκον, καὶ τὸ ἄλλο μὲ τὸν ἀρχάγγελον Γαβριὴλ, διότι ἡ Εἰκὼν παριστᾷ τὸν Εὐαγγελισμὸν τῆς Θεοτόκου, ἀλλ' ὁ ἐργάτης ὁ ἀνευρὼν ἐφήρμοσε πάραυτα τὰ δύο τεμάχια, καὶ παραδόξως

προσεκολληθήσαν ὡς ὑπὸ τεχνίτου δεξιωτάτου.

Οὕτω λοιπὸν ἐγένεν ἡ ἀνεύρεσις τῆς θαυματουργοῦ Εἰκόνος τῆς Παναγίας τῆς Τήνου. Ἡ περιώνυμος καὶ χαριτφόρος εἰκὼν εἶναι μικρὰ. Δύο σπιθαμῶν τὸ μῆκος καὶ μιᾶς τὸ πλάτος. Εἶναι δὲ κεκαλυμμένη ὑπὸ χρυσοῦ καὶ ἀργυροῦ ἐπενδύματος, πολυτελέστατα καὶ ἐντέχνως κατεργασμένου εἰς πλαίσιον τεχνουργικώτατον· ὑπάρχουσι δὲ ἐπ' αὐτῆς ἀνηρτημένα τιμαλφῇ κειμήλια, χρυσᾷ καὶ ἀργυρᾷ, ἐνώτια καὶ περιδέραια καὶ στέμματα, μὲ ἀλύσσους, μὲ ἀδάμαντας καὶ παντοειδῆ πετράδια ἐστολισμένα, ὅλα δῶρα καὶ ταξίματα τῶν εὐλαδῶν χριστιανῶν, ὅσους θαυμασίως ἐπεσκέφθη ἡ χάρις τῆς, καθ' ὅλην τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Ἑλληνικὴν Ἀνατολήν. Ἀνάκειται δὲ ἐν τῷ μεγαλοπρεπεστάτῳ ὄντως Ναῳ, τῷ ἔκτοτε θεμελιωθέντι κατὰ τὴν ρῆσιν τῆς ὀπτασίας, ὅστις εἶναι κατὰφορτος ἀπὸ χρυσοῦ καὶ ἀργυροῦ εἰς πολυελαίους καὶ κανδήλας καὶ λοιπὰ στολίσματα, στίλβει δὲ ὁλος εἰς τοὺς τοίχους τοῦ ἀπὸ τὴν αἴγλην τῶν πολυωνύμων καὶ πολυεῖδων ταξιμάτων, ἅτινα ἀναμνησκουσι τ' ἀναρίθμητα θαύματα, τὰ ὁποῖα ἐτέλεσε καὶ τελεῖ καθ' ἐκάστην εἰς ξηρὰν καὶ θάλασσαν. Τὰ ὁποῖα ταξίματα, φέροντες ἀναρτῶσιν οἱ προσκυνηταί, ὅτινες κατὰ χιλιάδες συγκεντροῦνται δις τοῦ ἔτους εἰς τὴν μαρμαρόστρωτον αὐλὴν τοῦ, τὴν 25ην Μαρτίου καὶ τὴν 15ην Αὐγούστου, ὡς εἰς δύο μεγαλοπρεπεῖς διαδηλώσεις τῶν Πανελλήνων, ὅπου συνωστίζόμενοι ἐκεῖ ὑγιεῖς καὶ νοσοῦντες καὶ ἄλλοι ἰαθέντες, στεντορεῖως ἀνακηρύττουσι τὴν θαυτάτην πίστιν τοῦ Ἑλληνισμοῦ εἰς τὴν

πάτριον θρησκείαν, ἐν μέσῳ τῆς φιλοξένου χαρᾶς τῶν εὐτυχῶν Τηνίων, οἵτινες ἀπήλαυσαν τὴν ὑπερτάτην τιμὴν, νὰ περιέπωσι μετ' εὐλαθείας ἐξαιρετικῆς ἓνα ἀπὸ τοὺς πλέον περιωνύμους ἐν τῷ κόσμῳ τῆς Ἀνατολῆς Ναοὺς τῆς Ἀειπαρθένου, καὶ νὰ ὑποδέχωνται τοὺς Πανέλληνας, ἰδίως τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, τοὺς εὐλαβεῖς Χριστιανοὺς ἐκεῖ εἰς πολὺγλωσσον προσκύνημα, ὅπερ φέρει τὰ δευτερεῖα μετὰ τὸ προσκύνημα τοῦ Παναγίου Τάφου.

Τοῦ πανσέπτου αὐτοῦ Ναοῦ τὴν χάριν καὶ τὸν πλοῦτον, ὅνπερ ὁ λαὸς ὁ εὐσεβὴς τὸν ὀνομάζει: Ἐπι-

γειον Παλάτιον τῆς Παναγίας, ἀπηθανάτισεν ἐνωρίς ἡ Μοῦσα τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, ἡ εὐσεβῆς καὶ πιστεύουσα, εἰς τρυφερώτατον δίστιχον, ὅπερ νανούρισμα γλυκύτατον ἀντηχεῖ μελωδικῶς, ἰδίως ὡς τὰς νήσους, παρὰ πᾶσαν κοιτίδα δρέφους, εἴτε παρὰ τὴν ἐστίαν, ὅταν πνέῃ ἄγριος καὶ παγωμένος βορρᾶς, εἴτε ὑπὸ τὴν σκιὰν ἀμυγδαλῆς κατὰ τὰς θεσπεσίας τῆς ἀνοίξεως ὥρας, ἀπὸ τὰ τρυφερά τῆς μητρὸς χεῖλη ὑμνολογούμενον:

ὦ Παναγιά μου Τηνιακιά,
μὲ τὰ πολλὰ καντήλια,
φύλαγε τὸ παιδάκι μου,
νὰ σοὺ τὰ κάμω χίλια...

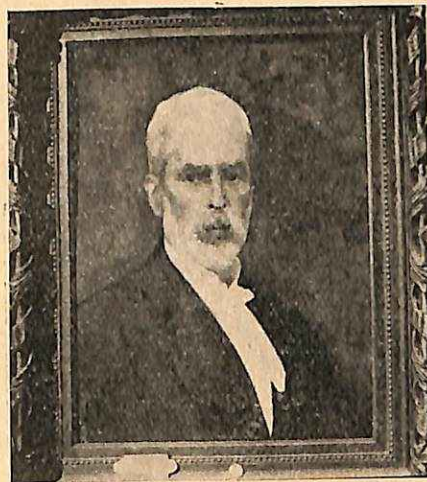
II

Τῆνος, τὸ νησί τῶν καλλιτεχνῶν

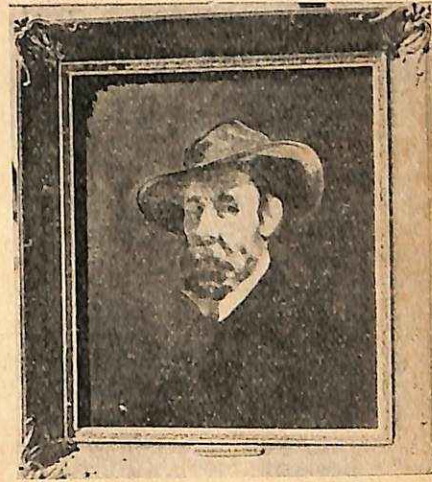
Τοῦ ΖΑΧΑΡΙΑ ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ

Συνηθισμένο ἐρώτημα: Γιατί ἡ Τῆνος ἦταν νηοὶ καλλιτεχνῶν; Τὴν ἐξηγήσει τὴν ἔχου με ἀμέσως. Μᾶς τὴν δίνει ὁ ἀνόργανος παράγων. Εἶναι τὸ μάρομαρο. Ἡ ὕλη αὐτὴ ποὺ ἔκαμε τὴν κλασσικὴ τέχνη — Πραξιτέλης σὲ λίθο πῶρον θὰ ἦταν ἀδύνατος! — ἦταν πάντα προῖον τῶν κυκλαδικῶν νησιῶν. Εἶναι ἰάχα παράδοξο πὼς καὶ στὴν ἐποχὴ μᾶς δημιουργήθηκε μιὰ ἐστία πλαστικῆς τέχνης ἐκεῖ ποὺ παράγεται ἡ πέτρα αὐτὴ τῆς πολυτελείας; Ὁλόκληρος ὁ Δήμος Παρόρμου τῆς Τήνου εἶναι ἓνα

καλὸ μαρμαρωρυχεῖο. Παράγει τὸ λευκὸ μάρμαρο ποὺ ἀφθονεῖ σὲ χωράφια τῶν Πανορμιτῶν. Παράγει ἐπίσης τὸ σουμακί — τὴν ἱασπιν — μάρμαρο πράσινο μὲ κόκκινα καὶ ἄσπρα στίγματα. Ἀμεσο ἀποτέλεσμα: Γκῦζης, Λύτρας, Βιτσόρης, Σῶχος, Φιλιππίτης, Γιαννούλης Χαλεπᾶς. Ἡ ἀφθονία τοῦ ἐκλεκτοῦ μαρμάρου ἔβγαλε μαρμαροξόδους. Ἀνάγκασε τοὺς κατοίκους νὰ μηχανευτοῦν ἱερόπους ὥστε νὰ βγάλουν σὶδ φῶς ὅλες τινε ἀρετές, τὴν ἀπράδα, τὴν λειότητα, τὴν διαφάνεια. Ὁλόκληρη διακοσμητικὴ

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΓΥΖΗΣ
Πίναξ Γεωργίου Ροῦλου

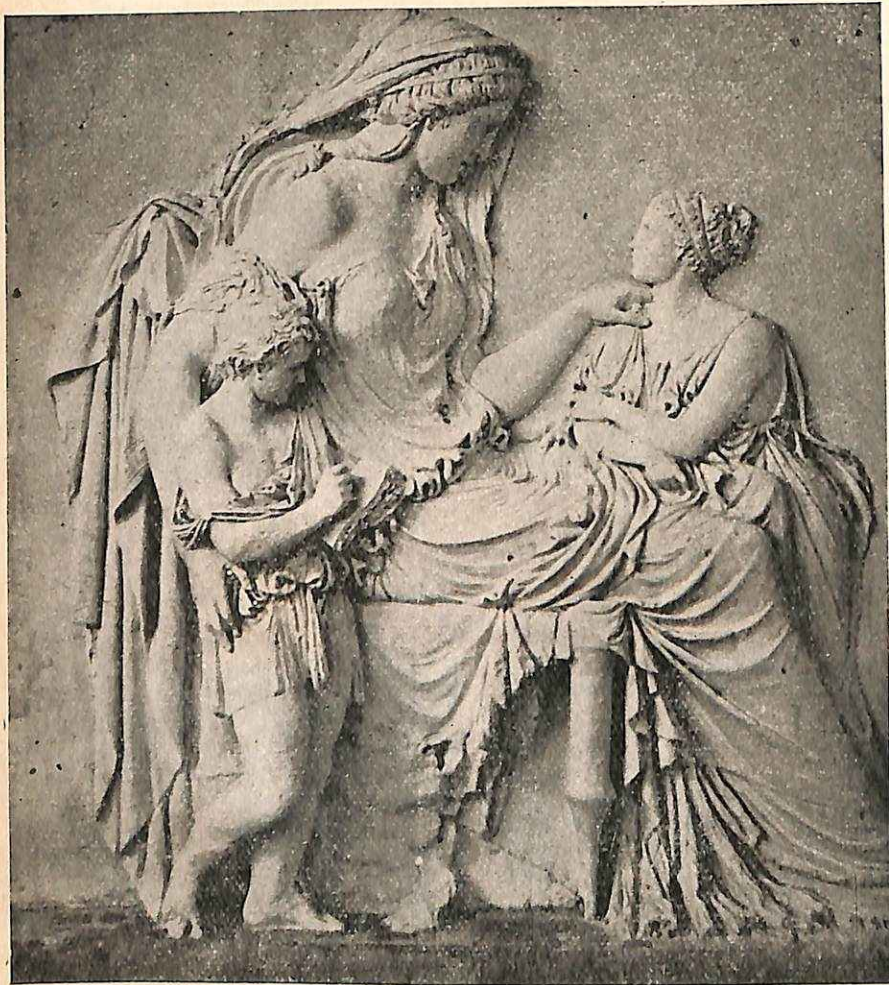
ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ ΛΥΤΡΑΣ
Πίναξ Περικλῆ Νικηφ. Λύτρα

ΓΙΑΝΝΟΥΛΗΣ ΧΑΛΕΠΑΣ
Πίναξ Νικολάου Νικηφόρου Λύτρα

ΛΑΖΑΡΟΣ ΣΩΧΟΣ
Πίναξ Γεωργίου Ροῦλου

ΓΙΑΝΝΟΥΛΗ ΧΑΛΕΠΑ (1854 - 1938) : *Ἡ στοργικὴ μητέρα.*
Ἀνάγλυφον εἰς γύψον. Μουσεῖον Τηνίων Καλλιτεχνῶν, Τήνος.

ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΓΥΖΗ (1842 - 1900) : *Ὁ Ἰωσήφ ἐξηγεῖ τὸ ὄνειρό στὴ φυλακῇ.*
Ζωγραφικὸς πίναξ. Μουσεῖον Τηνίων Καλλιτεχνῶν, Τήνος.

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΒΙΤΑΛΗ (1840 - 1901): "Άγγελος.
Μαρμάρινον ανάγλυφον.
Μαυσώλειον θυμάτων «Έλλης», Τήνος.

γλυπτική αναπτύχθηκε στο μικρό
δήμο Πανόρμον και ιδιαίτερα
στον Πύργο την πρωτεύουσά του.
'Από δὼ στέλνουν και παίρνουν
πόλεις και χωριά τῆς Ἑλλάδος
τὸ μάρμαρο πὸν σιολίζει τοὺς
ἄμβωνες και τὰ τέμπλα τῶν να-
ῶν, τοὺς τάφους, τὰ σπίτια, τὲς
δρύσες. 'Απὸ δὼ σκορπίζονται
οὐκ ὀλίγη Ἑλλάδα τεχνίτες. Ἡ κα-
τεργασία τῆς λαμπρῆς ὕλης ἀ-
πὸ τοὺς δέξωμεν ἔκαμε τὰ
δάκτυλά τοὺς εὐαίσθητα στὸ καρ-
φί και στὸ σφυρί, ἐξοικείωσε τὸ
μᾶτι τοὺς σὴν καθαρότητα τῆς
γραμμῆς και σὴν συμμετρία, τοὺς
ἔδωκε τὸ νόημα τοῦ σχεδίου. Ἡ
ικανότησιν πηγαίνει ἀπὸ γενεὰ
σὲ γενεά. Ξέρουμε τὸν ρόλο τῆς
κληρονομικότητος στὸ κεφάλαιο
τοῦτο. Σὲ μερικὸν λαόν, ὅπως
οὐκοῦν Ἰνδοὺς, ὠρισμένους τάξεις
ἐργάζονται ἄλλη τῇ γλυπτικῇ, ἄλ-
λη τῇ ζωγραφικῇ, ἄλλη τῇ μου-
σικῇ, ὥστε τὰ παιδιά τοὺς ἐρχο-
νται σὶν κόσμῳ μὲ τὴν ἀντίληψιν
τῶν γραμμῶν, τῶν χρωμάτων
και τῶν ἤχων. Τὰ παιδιά τοῦ
χωριοῦ Βιτζιάτῃ τῆς Ἰταλίας τὰ
καταδιώκουν ὑποσάφιστοι γιὰ
τὴν κληρονομικὴν ἰδιοφυΐαν τοὺς
σὴν μουσικῇ. Καὶ σὴν Τήνῳ μό-
λις τὰ παιδιά πιάσουν νὰ σκαλί-
σουν πέτρα ἢ νὰ χαράξουν γραμ-
μὴ στὸ ἔδαφος, διακρίνεις πῶς
ἢ παράδοσι δὴγεῖ τὸ χέρι τοὺς
μὲ ἀσφάλεια.

Μὲ κοπιαστικὸ ταξίδι φτά-
σαμε μιὰ νύχτα τοῦ 1924 ἀπὸ τὴν
πόλιν τῆς Τήνου σὶν Πύργῳ,
πρωτεύουσα τοῦ δήμου τῶν μαρ-
μάρων. Εἶναι τὸ χωριὸ τοῦ Λύ-
τρα και τοῦ Χαλεπᾶ. Ὁ χείμαρ-

ρος τῶν ἁπλῶν τοῦ σπιτιῶν ποὺ
φεγγόλοῦσαν στὸ φεγγάρι τοῦ
Αὐγούστου, κατέβαινε ὀρυζι-
κὸς ὡς τὰ βάθη τῆς μεγάλης λε-
κάνης τῆς σχηματισμένης ἀπὸ τὰ
συμμετρεμένα βουνὰ τοῦ μαρμά-
ρου. Τὸ χωριὸ ἀργυρνοῦσεν ἀ-
κόμα. Ἡ μικρὴ πλατεῖα τοῦ ἑ-
λαμπεν ἀπὸ ἀνοιχτὰ καφενεῖα
και ἤχοῦσεν ἀπὸ τραγούδια κί
ἀπὸ κελαιδήματα δρύσης. Μιὰ
ματιὰ στὸ χωριὸ τὴν ἄλλη μέρα
μᾶς ἔδωσε ὁλόκληρη τὴν αἰτία!
Εἶδαμε τὰ σπιτάκια τοῦ ὁλομάρ-
μαρα. Σκάλες, μπαλκόνια, γεί-
σοι, κολῶνες, νεροχύτες, ὅλα ἀ-
πὸ μάρμαρο. Στὰ σπιτάκια τοῦ
Νικηφόρου Λύτρα μαρμάρινα ὑ-
πέρθυρα, μεγάλοι και περλίτεχνοι
ρόδακες ἀπὸ φαιδ μάρμαρο. Στὸ
χωριὸ πεζούλια, δρόμοι, καμπα-
ναριὰ μαρμάρινα. Στὰ μαρμαρο-
γλυφεῖα τοῦ Τηνιακοῦ μαρμα-
ράδες και μικροὶ καλφάδες τοῦ
Πύργου σκυμμένοι μὲ ἀδυστοχὴ
προσοχὴ ἐλάτουν, μετροῦσαν, ἐ-
γυάλιζαν, ἐλάμπουναν τὲς πλά-
κες, τὰ ἀνθη, τοὺς σταυροὺς, τὰ τέμ-
πλα, τὰ τραπέζια, τοὺς λουτήρες,
τὰ κοσμήματα. Πατέρας στὸ γυνὴ
παπποὺς στὸ ἐγγόνι, μετὰγγιζαν
τὸ μέτρο, τὴν τάξιν, τὴν μορφήν
τῇ χάρι. Ἡ παράδοσι δούλευε
μόνη τῆς χωρὸς δασκαλισμῶ. Ἀ-
νεβαίνοντας στὸ μικρὸ σπίτι τοῦ
Καταριᾶ μὲ τὴν ἄσπρη λαξευμέ-
νη σκάλα τοῦ εἶδαμε τοὺς γε-
νεὰς μαρμαρογλύφων. Ὁ παπ-
ποὺς μαρμαρᾶς μὲ τὸ τηνιακὸν τοῦ
φῆσι και τὴν χωριάτικὴν φορεσιά
τοὺς μᾶς κοίταζεν ἀγαθὰ μέσα
ἀπὸ τὸ κάδρο τοῦ — προσωπο-
γραφία τοῦ Λύτρα. Ὁ πατέρας

μαρμαρᾶς κι' αὐτὸς συμμαθητὴς τοῦ Ἰακωβίδου σὺν Πολυτεχνεῖο. ἀφῆκεν ἓνα ἔργο του σὺν χωριό, τὸ δλομάμαρο καμπαναριὸ τῆς ἀντίκου ἐκκλησίας, περικυνημένο καὶ σεμνόν. Ὁ γυιὸς του κληρονόμησε τὴν τέχνη καὶ θὰ τὴ δώσῃ σὺν παιδιὰ του. Ἀπὸ ποῦ θῆκαν ὁ Γκὺζης καὶ ὁ Λύτρας ἀν' ὅχι ἀπὸ τὴν παράδοσι; «Ἐρμολυπικὴ τέχνη εἰμὶ ἦν γὰρ ἡρῶω μανθάνειν, οἶκελά τε καὶ

συγγενὴς οἰκοθεν. Ὁ τε γὰρ πάππος σου λιθοξόος ἦν». Αὐτὰ ποὺ γράφει ὁ Λουκιανὸς γιὰ τὸν ἐναντὶ του ἐφαρμόζονται σιτοὺς κατοίκους τοῦ νησιοῦ γενικώτερα κι' ἐξηγοῦν πῶς ὁ Λύτρας, ὁ Γκὺζης κι' ὁ Χαλεπᾶς ἀνέβασαν σιτὸν κόσμον τοῦ ὠραίου εἰς σποχειώδεις καλαισθητικὰς ἰδέας, ποὺ ἔλαβαν οἱ Τηνιακοὶ ἀπὸ τὸ ἄσπρο μάρμαρον καὶ τὸ σουμακί. (Ἐλεύθερον Βῆμα, 18 - 9 - 1938)

ΑΠΟΨΕΙΣ

Μετὰ τὴν ἀπόβασιν στὴν Νορμανδία στὸν τελευταῖον πόλεμον, Ἀγγλικά καὶ Ἀμερικανικά στρατεύματα συναντήθηκαν μπροστὰ σὲ μιὰ κατεστραμμένη γέφυραν. Ἐπειδὴ φαίνεται οἱ σχετικὲς διαταγὲς ἦταν συγκεχυμένες οἱ μηχανικοὶ Ἀμερικανοὶ καὶ Ἀγγλοὶ ἔρχισαν νὰ χτίζουν ἀπὸ μιὰ χωριστὴ καινούργια γέφυραν.

Ὅταν ἡ γέφυρα τῶν Ἀμερικανῶν τελείωσε ἔβαλαν ἐπάνω τὴν ἀκόλουθον ἐπιγραφή :

«Ἡ γέφυρα αὕτη κατασκευάσθηκε ἀπὸ τὸ 9ο Τάγμα τοῦ Ἀμερικανικοῦ μηχανικοῦ. Ἐστοίχισε 55.000 δολλ. καὶ ἐργάσθηκαν ἐπτὰ ἀξιωματικοὶ καὶ διακόσιοι ἄνδρες συνολικῶς 10 ὥρες καὶ 25 λεπτά. Ἡ γέφυρα μπορεῖ νὰ δεχθῇ βάρος 30 τόννων».

Ὁ ἀξιωματικὸς ποὺ ἦταν ἐπικεφαλὴς τοῦ Ἀγγλικοῦ Τάγματος μηχανικοῦ διάβασε τὴν ἐπιγραφή χωρὶς νὰ πῇ τίποτα. Ὑστερὰ διέταξε νὰ βάλουν τὴν ἐξῆς ἐπιγραφήν στὴν δική του γέφυραν.

«Ἡ γέφυρα αὕτη ἔγινε ἀπὸ τὸ Μηχανικὸ τῆς Α. Μεγαλειότητος ὡς μέρος τῆς καθημερινῆς ἐργασίας. Δὲν παρουσιάζει τίποτα τὸ ἐξαιρετικόν».

★

Ὁ Πῶλ Μπουρζὲ εἶπε κάποτε στὸν Μάρκ Τουαῖν :

«Ὁ Ἀμερικανὸς ἤμπορεῖ νὰ σπαταλήσῃ χρόνια τῆς ζωῆς του γιὰ νὰ ἀνακαλύψῃ ποιὸς ἦταν ὁ πρόπαππος του».

Καὶ ὁ Μάρκ Τουαῖν τοῦ ἀπάντησε : «Καὶ ὁ Γάλλος συνήθως θὰ σπάσῃ τὸ κεφάλι του γιὰ νὰ ἀνακαλύψῃ ποιὸς ἦταν ὁ πατέρας του».

(Ἀπὸ τὸ «Saturday Evening Post»)

Σκέψεις ταξιδιώτου

Ο ΠΥΡΓΟΣ

Τοῦ G. K. Chesterton

Ποιητής, συγγραφεὺς καὶ καλλιτέχνης, μέσα ἀπὸ τὶς μεγαλύτερες φυσιογνωμίες τοῦ Λονδίνου ἀνάμεσα σὲ 1920—1940, ὁ Γκίλλπερι Κήθ Τσέστερτον ἐδημοσίευσεν περισσότερους ἀπὸ 100 τόμους με ποιήματα, δοκίμια, κριτικὰς, θεολογικὰς μελέτες, κοινωνικὴ φιλοσοφία καὶ διηγήματα. Περίφημος ἀπὸ τὰ διηγήματά του εἶναι τὸ «FATHER BROWN», μιὰ σειρά ἀστυνομικῶν διηγήσεων, ὅπου ἓνας ἀσήμετος φαινομενικῶς καθολικὸς παπᾶς ἀποκαλύπτεται νὰ ἔχῃ διαπράξῃ καταπληκτικὰ ἐγκλήματα. Φιλελεύθερος σὲ πολιτικὰς τὸν ἀντιλήψεις καὶ καθολικὸς σὲ θρησκευτικὰς τὸν πεποιδήσεις ὁ Τσέστερτον ὑπῆρξε ἰσχυρὸς ἀντίπαλος τοῦ Μπέρναρντ Σῶ.

Ὁ Τσέστερτον ἦταν μεγαλόσωμος, ἔτρωγε πολὺ, δούλευε πολὺ καὶ ἔπινε πολὺ. Πάντως ὡς τὸ τέλος τοῦ βίου του διετήρησε τὴν εὐδιαθεσίαν του καὶ τὸ κέφι του καὶ τὸν ἀντι-πουριτανισμὸν του, ποὺ μπορεῖ νὰ πῇ κανεὶς ὅτι χαρακτηρίζει τὸ ἔργο του.

Στάθηκε ἀπέναντι σὸν μεγάλο Πύργον ποὺ δεσπόζει στὴ Βρύγη ὅπως ὅλοι οἱ ταξιδιώτες καὶ σκέφθηκα ὅπως θὰ μπορούσε καθέννας νὰ σκεφθῇ — ἴσως χωρὶς ποτὲ νὰ τὸ πῇ — πῶς αὐτὸς ποὺ τὸν ἔχτισε περιφρόνησε ὅλους τοὺς νόμους καὶ τοὺς κανόνες τῆς ἀρχιτεκτονικῆς. Γιὰ νὰ πετύχῃ τὸ ὕψος ποὺ ἤθελε, συνειδητὰ θυσίασε τὴν ἀναλογίαν. Αὕτη ὅμως ἡ ὑπέροχη δυσμορφία εἶναι χαρακτηριστικὴ τῆς ἐξάρσεως καὶ τῆς ἐνεργητικότητος αὐτῶν τῶν Φλαμανδικῶν Πόλεων. Ἡ Φλάνδρα ἔχει τὰ πεζότερα τοπία, ἀλλὰ καὶ τὰ πιδ ἐξηρμένα καὶ ἐξωφρενικὰ κτίρια. Ἡ φύσις ἐδῶ εἶναι ἡμερῇ, δαμασμένη, ὁ πολιτισμὸς εἶναι ὁ ἀδάμαστος. Οἱ ἄγριοι εἶναι ἴσδι σάν πεζοδρόμια. Μὰ ἀπὸ τὴν ἄλλην μεριά, οἱ δρόμοι καὶ οἱ ὁροφές τῶν κτιρίων εἶ-

ναι τόσο ἀνώμαλα ποὺ θαρρεῖς πῶς βλέπεις δάσος σὲ ὥρα δυνατοῦ ἀνέμου. Τὰ νερά ἀπὸ τὰ δάση καὶ τὰ λειβάδια γλυστροῦνε ἡρεμα καὶ γλυκὰ ἐνῶ τὰ λούκια τῶν σπιτιῶν μέσα σὲ πόλεις ἔχουν πάνω τους ὅλες τὶς παράξενες μορφές τοῦ κόσμου.

Αὐτὸ εἶναι ἀλήθεια γιὰ κάθε τέχνη. Μιλοῦμε γιὰ ἀγρία θηρία, μὰ τὸ ἀγριώτερον ἀπ' ὅλα εἶναι ὁ ἄνθρωπος. Στὴ μουσικὴ ὑπάρχουν ἦχοι πιδ παλαιοὶ καὶ τρομεροὶ ἀπὸ τὴ φωνὴ τοῦ ἀγρίου θηρίου μέσα στὴ νύχτα. Ἔτσι ὑπάρχουν καὶ κτίρια ὁμορφα μέσα στὴ δύναμίν τους ποὺ λές καὶ ὑψώνονται ἀργὰ σάν τέρατα, καὶ πύργοι ποὺ νομίζεις ποὺ ξεπετάγονται σάν ξαφνιασμένα πουλιά. Ἡ ἀγριάδα αὐτὴ ἀκόμη καὶ στὴν πέτρα ἐκφράζει ἓνα ἰδιαιτέρον πνεῦμα τῆς ἀνθρωπότητος. Ὅλα τὰ

ζωά είναι αξιοπρεπή. Μόνον ο άνθρωπος έχει ξεφύγει από το όριο. Όλα τα ζώα εξημερώνονται. Έμείς μόνο είμαστε άνημεροι. Και χωρίς αμφιβολία αυτή η περίεργη ενεργητικότητα που είναι χαρακτηριστική σε κάθε ανθρώπινη τέχνη, χαρακτηρίζει ιδιαίτερα τη Χριστιανική. Αυτό έννοούν όσοι λένε πως ο Χριστιανισμός τράφηκε μέσα στην άγνοια. Αυτό δεν είναι αλήθεια. Γεννήθηκε στην πιο όμορφη πολιτισμένη εποχή που γνώρισε ο κόσμος.

Είναι ωστόσο αλήθεια πως υπάρχει κάτι που ξεχωρίζει την απόλυτη από την συμβατική ομορφιά, κάτι που θολώνει με όργη τα τυφλά μάτια του Απόλλωνος και μαστιγώνει τα έλογα των γλυπτών του Παρθενώνος.

Θυμάμαι κάποτε σε μια συζήτηση που είπα πόσο λειτουργικό χαρακτήρα είχε η στρατιωτική μουσική. Κάποιος από την συντροφιά τότε με ρώτησε αν θα μπορούσα να φαντασθώ τον Χριστό να περπατά στο δρόμο επί κεφαλής μιας μπάντας. Του είπα ότι θα μπορούσα. Στο κάτω-κάτω ο Χριστός επιδοκίμαζε κάποιον φυσικό θόρυβο σε μεγάλες στιγμές. Όταν τα παιδιά του δρόμου ξεφώνιζαν όσο πιο δυνατά μπορούσαν μερικοί άνιδεοι μαθηταί του επιχειρούσαν να τα άνακαλέσουν στην τάξι μόνο και μόνο γιατί το πράγμα ήταν άσχημο. Εκείνος έλεγε: «Αν αυτά σώπαιναν, τότε θα φώναζαν οι πέτρες». Μ' αυτά τα λόγια έφερε στη ζωή όλο τον πλοῦτο της καλλιτεχνικής δημιουργίας που έδωσε αυτή η θρησκεία. Μ' αυτά τα λόγια δημιούργησε τη Γοτθική αρχιτεκτονική. Σε μια πόλι σαν την Βρύγη όπου παντού ξεφυτρώνουν Γοτθικά οικοδομήματα όπως στο δάσος τα δένδρα, σε κά-

θε τοῦτολο μπορεί να σκαλισθῇ μιὰ μορφή που νομίζεις πως φωνάζει. Οί προσόψεις τῶν κτιρίων είναι γεμάτες ἀπὸ ἀνοιχτά στόματα, ἀπὸ ἀγγέλους που προσεύχονται στὸ Θεό, ἢ ἀπὸ δαίμονες. Ἡ ἴδια πέτρα εἶναι τόσο τυραννισμένη καὶ θασανισμένη που θαρρεῖς πως θὰ ξεφωνίσῃ. Τὸ θαῦμα ἔγινε. Ἡ πέτρα μίλησε.

Ὡστόσο, ἐνῶ αὐτὸ εἶναι ἓνα ἀπὸ τὰ χαρακτηριστικὰ που ξεχωρίζουν τὸν ἄνθρωπο ἀπὸ τὰ ἄλλα ὄντα καὶ τὴ Χριστιανικὴ τέχνη ἀπὸ τίς ἄλλες τέχνες, εἶναι ἀκόμη πιὸ χτυπητὸ στὴ φλαμανδικὴ τέχνη. Ὅλα τὰ γοτθικὰ οικοδομήματα εἶναι γεμάτα ἀπὸ ἐξωφρενικὲς λεπτομέρειες. Τὸ κωδωνοστάσιο τῆς Βρύγης εἶναι ὅλο μαζί μιὰ ὑπερβολὴ καὶ τὴν ἴδια ἐντύπωσι τῆς ὑπερβολῆς ἔχει κανεὶς ὅπου καὶ ἂν θρεθῇ μέσα σ' αὐτὴν τὴν πόλι. Καὶ ἂν ρωτήσῃ: «Γιατί οἱ ἄνθρωποι μιᾶς τόσο πεδινῆς καὶ ὁμαλῆς χώρας ὤψωσαν αὐτὰ τὰ ἐπαναστατικὰ μνημεῖα»; Ἡ μόνη ἀπάντησι που μπορεί νὰ πάρῃ εἶναι αὕτη: «Ἀκριβῶς ἐπειδὴ ζοῦν σ' αὐτὸν τὸν τόπο». Καὶ ἂν ρωτήσῃ: «Γιατί οἱ κάτοικοι τῆς Βρύγης θυσίασαν τὴν ἀρχιτεκτονικὴ καὶ κάθε τι ἄλλο στὸ ὕψος;», ἡ μόνη ἀπάντησι πάλι που μπορούμε νὰ τοῦ δώσουμε θὰ εἶναι: «Ἀκριβῶς ἐπειδὴ ἡ φύσι τοῦ τόπου τους δὲν τοὺς ἐνεθάρρυνε νὰ τὸ κάνουν».

★

Κυττάζω τὸν πύργο καὶ συλλογίζομαι μὲ ἓνα χαμόγελο στὰ χεῖλη μερικοὺς φίλους στὸ Λονδίνο που λένε ὅτι τὰ παιδιὰ γίνονται καλύτερα ὅταν θρεθοῦν σὲ καλὸ περιβάλλον. Αὐτὸ τὸ περιβάλλον εἶναι φοβερὸ πρᾶγμα, κάποτε ἐνεργεῖ θετικὰ, κάποτε ἀρνητικὰ, κάποτε καὶ τὰ δύο μαζί. Ἐνα ὁμορφο περιβάλλον μπο-

ρεῖ νὰ κάνῃ ἓνα παιδί νὰ ἀγαπήσῃ τὴν ὁμορφιά· μπορεί καὶ νὰ τὸ κάνῃ νὰ τὴν συχαθῇ. Τὸ πιὸ πιθανὸ εἶναι ὅτι τὰ δύο ἀποτελέσματα σμίγουν καὶ ἐξουδετερώνουν τὸ ἓνα τὸ ἄλλο. Εἶναι φορές που τὸ περιβάλλον δὲν ἀσκεῖ καμμιά ἐπίδρασι. Οἱ ἱστορικοὶ μᾶς ἀναφέρουν παραδείγματα λαῶν που ὀφείλουν τὰ χαρακτηριστικὰ τους στὶς φυσικὲς συνθήκες ὑπὸ τίς ὁποῖες ζοῦν.

Οἱ Ἴσπανοὶ μᾶς λένε εἶναι λαὸς μὲ πάθος ἐπειδὴ τὸ κλίμα τοῦ τόπου τους εἶναι ζεστό. Οἱ Σκανδιναβοὶ εἶναι περιπετειώδεις τύποι γιατί ἡ χώρα τους εἶναι κρύα. Οἱ Ἀγγλοὶ εἶναι καλοὶ ναυτικοὶ γιατί εἶναι νησιώτες. Οἱ Ἑλβετοὶ εἶναι φιλελεύθεροι γιατί ζοῦν ἐπάνω στὰ βουνά. Τὸ δυσάρεστο εἶναι πως θὰ μπορούσα ὅλα αὐτὰ νὰ τὰ ἀντιστρέψω: Οἱ Ἴσπανοὶ ἀνακάλυψαν πολλὰ περισσότερα καινούργια μέρη ἀπὸ τοὺς Σκανδιναβοὺς ἐπειδὴ ἡ χώρα τους εἶναι ζεστή καὶ τὸ κλίμα τοὺς ἀναγκάζει νὰ ἀποδημοῦν. Οἱ Ὁλλανδοὶ πολέμησαν γιὰ τὴν ἀνεξαρτησία τους τόσο γενναῖα ὅσο καὶ οἱ Ἑλβετοί, γιατί ἡ Ὁλλανδία

δὲν ἔχει βουνά. Θὰ μπορούσα ν' ἀναφέρω πολλὰ ἀκόμη παραδείγματα, ἀναμφισβήτητα.

Πρωτὸ ἀπ' ὅλα, οἱ Ἑλβετοὶ που ζοῦν ἀνάμεσα σὲ πανύψηλους πύργους ἀπὸ χιόνι δὲν ἔδωσαν οὔτε τέχνη, οὔτε φιλολογία καὶ εἶναι ὁ πιὸ προσγειωμένος, λογικὸς καὶ ἐπιχειρηματικὸς λαὸς τῆς Εὐρώπης. Ὑστερα οἱ Βέλγοι καθὼς ζοῦν σὲ μιὰ χώρα που ἡ γῆ τους ἀπλώνεται σὰ χαλί, ἀπὸ κάποια ἐσωτερικὴ ἀνάγκη ὑψώνουν τοὺς πύργους στὸν οὐρανὸ.

Ἔτσι ὑπάρχουν πολλές ἀμφιβολίες ἂν ἓνας ἄνθρωπος συμβαδίζῃ μὲ τὸ περιβάλλον του ἢ τοῦ πᾶν κόντρα. Δὲν μπορῶ λοιπὸν νὰ δεχθῶ πως οἱ συζητήσεις που γίνονται σχετικὰ μὲ τὴν ἀξία καὶ τὴ σημασία τοῦ περιβάλλοντος ἔχουν μεγάλη πρακτικὴ σημασία. Τὸ μόνο που μπορῶ νὰ κάμω εἶναι νὴ μὴ ξαναγράψω γι' αὐτὲς τίς μοντέρνες θεωρίες, μὰ νὰ ἐξακολουθῶ νὰ κοιτάζω τὸν θεόρατο Πύργο. Θὰ τοὺς ἔδιναι περισσότερη σημασία ἂν δὲν ἤμουν βαθεῖα πεπεισμένος πως οἱ θεωρίες θὰ σβύσουν πολὺ πιὸ γρήγορα ἀπὸ τὸν Πύργο τῆς Βρύγης.

(Ἀπὸ τὸ «Tremendous Trifles»)

ΣΥΝΕΝΝΟΗΣΙΣ

Ἐνας Γάλλος κομμουνιστὴς ἀποχαιρετᾷ ἓνα φίλο του καὶ ὁμοιδεάτη που φεύγει γιὰ τὴ Μόσχα. Ἐκεῖνος που μένει ὅμως ἔχει ὀρισμένες ἀμφιβολίες γιὰ τὸν σοβιετικὸ παράδεισο.

— Ἀκουσε, λέει στὸ φίλο του, ἂν τὰ πράγματα δὲν πᾶνε καλὰ ἐκεῖ νὰ μοῦ γράψῃς μὲ πράσινο μελάνι. Θὰ καταλάβω πως ὅσα μοῦ γράφεις εἶναι ψευτιές. Ἄν εἶσαι εὐχαριστημένος γράψε μοι μὲ μαῦρο μελάνι.

Σὲ λίγο καιρὸ παίρνει γράμμα ἀπὸ τὴ Μόσχα γραμμένο μὲ μαῦρο μελάνι. «Ἡ ζωὴ εἶναι ὑπέροχη στὴ Σοβιετικὴ Ἑνωσί, γράφει ὁ φίλος. Τὰ τρόφιμα καὶ τὰ ρούχα εἶναι πᾶμφθηνα καὶ δὲν χρειάζεται νὰ δουλεύῃς πολὺ. Ὅλοι λατρεύουν τὸν μεγάλο Στάλιν καὶ σέβονται τοὺς ἡγέτας τοῦ Κομμουνισμοῦ. Ἐνα μόνο μελανὸ σημεῖο ὑπάρχει: δὲν μπορεί κανεὶς νὰ θρῇ πουθενὰ πράσινο μελάνι.....»

(Ἀπὸ τὸ «Lilliput»)

Ἑβδομήντα ἕνα

ΤΥΧΕΡΑ ΕΛΛΗΝΟΠΟΥΛΑ

Ἐνα ταξίδι
στὴν Ἀγγλία

Εἰς τὴν Μεγάλην Βρετανίαν λειτουργεῖ ἀπὸ τοῦ 1948 μιά ὁργάνωσις ἰδιωτικῆς πρωτοβουλίας ποῦ ὀνομάζεται «Διεθνὴς Βοήθεια γιὰ τὰ παιδιά». Αὐτή, δι' ἐξόδων της, προσκαλεῖ εἰς τὴν Ἀγγλίαν ἀγόρια καὶ κορίτσια, ἡλικίας τὸ πολὺ ἕως 12-13 ἐτῶν, ἀπὸ τὶς διάφορες Εὐρωπαϊκὰς χώρες ὅπου ὁ πόλεμος κατὰ τὸν ἕνα ἢ τὸν ἄλλο τρόπο ἀναστάτωσε τὴν ζωὴ τῶν παιδιῶν.

Συγχρόνως, ἡ ὁργάνωσις φροντίζει καὶ διοχετεύει Ἑγγλεζόπουλα πρὸς ὅσα κράτη μποροῦν νὰ προσφέρουν μιά καλύτερη ζωὴ στοὺς νεαροὺς Βρεταννοὺς ποὺ τόσο δοκιμάστηκαν ἀπὸ τοὺς βομβαρδισμοὺς, ἰδίως τῶν βιομηχανικῶν περιοχῶν τῆς χώρας.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν φιλοξενουμένων παιδιῶν εἰς τὴν Μεγάλην Βρετανίαν πρέπει νὰ ὑπολογισθῇ σὲ 500 περίπου τὸν χρόνο, ἡ δὲ παραμονὴ τους ἐκεῖ ἄλλοτε εἶναι 4 μῆνες καὶ συνήθως πλησιάζει τοὺς 10 ἢ 12. Ὑπάρχουν θέβαια περιπτώσεις ποὺ τὰ παιδιά μένουν πολὺ χρόνια ἀν' ἔχουν εἰδικὴ κλίσι πρὸς κάποιο ἐπάγγελμα ἢ λόγοι υγείας ἐπιβάλλουν τὴν παραμονή. Οἱ νεαροὶ ξένοι προέρχονται ἀπὸ τὴν Γαλλία, τὴν Ἰταλία, τὸ Βέλγιο, τὴν Γερμανία, τὴν Δανία, τὴν Νορβηγία καὶ τὴν Ἑλλάδα, ἐνῶ οἱ Ἀγγλόπαιδες συνήθως πηγαίνουν εἰς τὰ Σκανδιναβικά κράτη, εἰς τὸ Λουξεμβούργον, τὸ Βέλγιον ἢ τὴν Γαλλία. Ἴσως, ἕως

τὸν ἐπόμενο χρόνο, νὰ μᾶς ἔλθουν κι' ἐδῶ Ἑγγλεζάκια γιὰ μιά ὀλιγόμηνη παραμονή. Διάφορες κυρίες μὲ οἰκογένεια ἐπρότειναν νὰ φιλοξενήσουν τοὺς νεαροὺς ξένους, στοὺς ὁποίους φυσικὰ ὁ πεντακάθαρος Ἀττικὸς οὐρανὸς, τὸ θαυμάσιο κλίμα καὶ ὁ λαμπερώτατος ἥλιος θὰ ἐπιφυλάξουν μιὰν ἀξέχαστη ὑποδοχή, μαζὶ μὲ τὴν χαρὰ μας νὰ δεχθοῦμε τοὺς ξένους μας.

☆

Τὰ παιδιά τῆς Εὐρώπης, καὶ ἰδιαίτερως τὰ παιδιά τῆς Ἑλλάδος, ξμασθὰν καλὰ πιά ὅλες τὶς ἀγωνίες τῶν πολέμων. Ἐξῆσαν τόσοις θρήνου, εἶδαν σφαγές, πυρπολήσεις, καταστροφές. Σ' αὐτὴν τὴν ἡλικίᾳ ἡ εὐπλάστη ψυχὴ τραυματίζεται τόσο εὐκολα, ὅσο ὑπονομεύεται καὶ ὁ ὁργανισμὸς ἀπὸ τὴν πείνα, τὶς κακουχίες καὶ τὴν ἀνθυγιεινὴν κατάστασι τοῦ περιβάλλοντος. Ὅλα αὐτὰ τὰ θάσσανα ποὺ εἶναι δυσανάλογα μὲ τὴν μικρὴ ἡλικίᾳ τῶν παιδιῶν ἀνδρὲν μπόρεσαν νὰ τοὺς καταστρέψουν τὸ ἠθικόν, τοὺς πῆραν ὅμως τὸ χαμόγελο, τοὺς ἀφαίρεσαν τὴν χαρὰ καὶ τὸ κέφι.

Ἡ κατάσταση αὐτὴ ἀντιμετωπίζεται στὴν Ἑλλάδα μὲ τὰ κέντρα παιδικῆς χαρᾶς, τὶς παιδοπόλεις καὶ τὶς παιδικὲς κατασκηνώσεις. Ὑπάρχουν ὅμως καὶ οἱ τυχεροί. Αὐτοὶ ἐπῆγαν στὴν Ἀγγλία!

Σκοπὸς λοιπὸν τῆς ὁργανώσε-

Ὁ Παναγιώτης Σεβαστέλης μὲ τὰ καινούργια ροῦχα του.

ως «Διεθνὴς Βοήθεια γιὰ τὰ παιδιά» εἶναι ἡ προσπάθεια νὰ ζήσουν ὅσο τὸ δυνατόν περισσότεροι μικροὶ τῆς Εὐρώπης σ' ἕνα φυσικὸ περιβάλλον μὲ φροντίδες, ἀλλὰ χωρὶς στενοχώριες, μὲ κοινοὺς κόπους, ἀλλὰ χωρὶς ἀγωνίες, μὲ προσπάθειες φυσικὰ, ἀλλὰ χωρὶς φόβο. Βέβαια, τὰ 500 παιδιά τῆς Εὐρώπης ἢ τὰ 71 Ἑλληνόπουλα ἀποτελοῦν ἕνα ἐλάχιστο ποσοστὸ μεταξὺ τῶν νεαρῶν ὑπάρξεων ποὺ ἔχουν ἀπόλυτη ἀνάγκη μιᾶς τέτοιας ζωῆς. Ἡ ὁργάνωσις κάνει ὅ,τι μπορεῖ γιὰ ν' αὐξήσῃ τὸν ἀριθμὸ τῶν φιλοξενουμένων. Πιστεύει ὅμως ὅτι τὸ ἕνα παιδί, γυρίζοντας πίσω στὸν τόπο του, μπορεῖ νὰ ἐπιδράσῃ ἀγαθὰ καὶ σ' ἐκείνους ποὺ δὲν ἐφυγαν ἀπὸ τὸ χωριὸ τους. Τὸ συμπέρασμα θγαίνει ἀπὸ μιά μελέτη ποὺ ἔγινε πρὸ ὀλίγου καιροῦ

εἰς τὴν Βόρειο Ἑλλάδα, ὅταν εἰδικοί τῆς ὁργάνωσεως ἐπισκέφθηκαν τὰ Ἑλληνόπουλα ποὺ γύρισαν πρὸ πολλῶν μηνῶν ἀπὸ τὴν Μεγάλη Βρετανία.

☆

Εἰς τὴν Ἀγγλίαν τὸ πρόγραμμα δι' ὅλους εἶναι κοινόν. Τὰ παιδιά κάθε ἀποστολῆς παμένουν ἐπὶ ἕνα περίπου μῆνα στὸ Λονδίνο, ὅπου καὶ παρακολουθοῦνται ἰατρικῶς. Ἐκεῖ μάλιστα γίνεται καὶ ἡ πρώτη συστηματικὴ ὑπερτροφία. Μετά, ὅ-

ταν ὅλα πᾶνε καλά, προωθοῦνται πρὸς τὶς διάφορες βρετανικὲς οἰκογένειες ποὺ θὰ φιλοξενήσουν, σὰ δικά τους μέλη, τ' ἀδελφία ποὺ ἔρχονται ἀπὸ τὴν Εὐρώπη.

☆

Χάρης εἰς τὸ ἐνδιαφέρον καὶ τὶς ἐνέργειες τῆς ἀκούραστης φίλης τῆς Ἑλλάδος, Λαίδης Νόρτον, ἔχουν σταλῇ μέχρι σήμερα εἰς τὴν Ἀγγλίαν 71 ἀγόρια καὶ κορίτσια, ἀπὸ τὶς περιοχὲς ἐκείνες τῆς Ἑλλάδος ποὺ δοκιμάστηκαν σκληρὰ.

Μιά ὁμὰς Ἑλληνοπαίδων ὑπάρχει ἀκόμη εἰς τὰ περίξ τοῦ Λονδίνου, ἐνῶ ἡ προτελευταία ἀποστολὴ γύρισε στὸν Πειραιᾶ κατὰ τὶς ἀρχὰς Ἰουλίου. Τὴν συνώδευε ὁ ἐπὶ κεφαλῆς τῆς ὁργανώσεως «Διεθνὴς Βοήθεια γιὰ τὰ παιδιά» Δρ. Μπάρκλεϋ, ἕνας ξερακιανὸς πανύψηλος Ἀγγλος δι-

αρκῶς χαμογελαστός, αεικίνητος καὶ μὲ συμπαθέστατη φυσιογνωμία ὁ ὁποῖος διηγεῖται χαριτωμένα στιγμαδιότυπα γιὰ τὰ Ἑλληνόπουλα.

Πρῶτα ἀπ' ὅλα, ἂν ἐξαιρέση κανεὶς τὴν ὑπερδιέγερσι ἀπὸ τὸν ἐνθουσιασμό τοῦ ταξιδιοῦ, τὰ παιδιὰ τῆς Ἑλλάδος ἔχουν περιεργότατες ἀντιδράσεις μὲν ἀφήσουν τὸν τόπο τους. Συνηθισμένα λόγῳ τοῦ συμμοριακοῦ πολέμου νὰ φεύγουν ἀπὸ τὰ σπιτία τους ξαφνικά μέσα στὴ νύχτα καὶ μὲ ὁποιοσδήποτε συνθήκες, καὶ μὲ ἄγνωστο προορισμὸ πάντως χειρότερον ἀπὸ ἐκεῖνον ποὺ ἀφίνουν πίσω τους, παίρνουν τὸ ταξίδι πρὸς τὴν Ἀγγλίαν ἐντελῶς μοιρολατρικά. Οἱ καλοὶ ὄροι τῆς μεταφορᾶς καὶ ἡ εὐγένεια τῶν συνοδῶν εἶναι γι' αὐτά, τὰ τρομαγμένα παιδιὰ, ξεγέλασμα... προπαγάνδας. Ὁ ξένος τόπος ποὺ τὰ ὑποδέχεται τοὺς φαντάζει ὡς τὸ ἑθρικό στρατόπεδο καὶ οἱ ἄνθρωποι ποὺ τὰ τριγυρίζουν σίγουρα εἶναι ἐχθροί.

Ποιὸς ξέρει τί ἰδέες περνᾶν μέσα στὰ μυαλοὺς αὐτῶν. Ἐχουν τόσα δὴ καὶ τόσα ἀκούσει, ὥστε σκοτίσθηκαν πιά. Κι' ὁ φόβος ποὺ τόσο συχνὰ τὰ τρώμαξε μεταβάλλει σὲ ὑποπητὴ κάθε φιλικὴ χειρονομία καὶ ὅλα τὰ χαμόγελα.

Πάντως, ἕνα εἶναι τὸ γεγονὸς. Μὲ σφιγμένα χεῖλια καὶ στήτὸ τὸ κεφάλι στὸ ἰσιωμένο κορμὶ προχωροῦν οἱ πιτσιρίκοι τῆς Ἑλλάδος ἀντρίκια πρὸς τὸ... μοιραῖον. Καὶ αὐτὸ δὲν εἶναι ἄλλο ἀπὸ τὸ λουτρό! Ὁ Δρ. Μπάρκλεϋ πιστεύει ἀπόλυτα καὶ βεβαιώνει μὲ τὸν πιὸ κατηγορηματικὸ τρόπο ὅτι σχεδὸν ὅλα τὰ παιδιὰ νομίζουν ἐκεῖ στὸ δωμάτιο τοῦ λουτροῦ ὅτι ἔφτασε ἡ τελευταία τους ὥρα, ὅτι θὰ τὰ πνίξουν!

Ἀρνοῦνται λοιπὸν νὰ ξαπλώθουν ἢ ἔστω καὶ νὰ καθίσουν μέσα στὴν γεμάτη νερὸ μπανιέρα, καὶ ἀκριβῶς γιὰτὶ δὲν γνωρίζουν

Ἡ Ἑλισάβετ Καρακώστα, ἀπὸ τῆς Λάρισα.

τὴν γλῶσσα, μένουν βουβοὶ καὶ ἀντιστέκονται παθητικὰ τεντώνοντας μόνον τὸ κορμὶ τους. Ἡ διαμαρτυρία αὐτὴ ἔχει κάποια μεγαλοπρέπεια γιὰτὶ οἱ... μελλοθάνατοι πιτσιρίκοι θέλουν, ἀφοῦ εἶναι νὰ πεθάνουν, νὰ σταθοῦν ἀτρόμητοι Ἕλληνες.

Μόλις τὸ ζεστὸ νερὸ τοὺς ραντίσει καὶ ἡ ἀφράτη σαπουνάδα σκορπίσει τὸν ἄπιαστο ὄγκο της, τότε ἡ χαρὰ τῶν μικρῶν ποὺ ἀνακάλυπταν αὐτὸ τὸ νέο παιχνίδι δὲν λέγεται. Καὶ δημιουργεῖται νὸ πρόβλημα. Ἐνῶ δὲν μπαίνανε στὸ λουτρό, δὲν ἔννοοῦν νὰ βγοῦν.

Τὸ πρῶτο «ξεμούδιασμα» τῶν αἰσθήσεων γίνεται μὲ τὸ καινούργιο κουστόμυ ποὺ μόνον διαλέγουν καὶ τὸ ὁποῖον συμπληρώνεται μὲ παλτὸ καὶ μὲ τὴν ἀπαραίτητη τραγιάσκα. Τὰ περισσότερα παιδιὰ ἐπιμένουν νὰ τὰ φοροῦν καὶ στὸν ὕπνο τους ἀκόμη. Ἔτσι κοιμοῦνται μ' αὐτὰ ἢ τὰ

Μιά συντροφιά ἀπὸ ἀνταρτόπληκτα Ἑλληνόπουλα ταξιδεύουν ἐπάνω εἰς τὸν Τάμεσι.

κρατοῦν στὴν ἀγκαλιά τους τὶς πρῶτες ἡμέρες.

Ἀσφαλῶς ὅμως τὸ πιὸ διασκεδαστικὸ ἐπείσοδιο συνέβη μὲ τὸν μικρὸν ἐκεῖνο ποὺ δὲν ἤθελε νὰ πιστέψῃ ὅτι ἡ καμηλοπάρδαλις τοῦ Ζωολογικοῦ κήπου ἦταν ἀληθινή. «Καλὰ ὅλα τ' ἄλλα περιεργαζῶ, εἶπε, αὐτὴ ὅμως μόνον ψεύτικο παιχνίδι μπορεῖ νὰ εἶναι»!

Ἐκπληξίς μεγάλη γιὰ τὰ Ἑλληνόπουλα εἶναι καὶ τὰ τέσσερα καθημερινὰ φαγητὰ ποὺ τρώγονται μάλιστα σὲ τακτικὰ ὥρες. Τὸ πρωῒν, τὸ μεσημεριανό, τὸ ἀπογευματινὸ καὶ τὸ βραδυνὸ φαγητὸ δὲν τὸ ἤξεραν, οὔτε ἀπὸ τίς διηγήσεις γιὰ τὴν καλὴ ἐκείνη προπολεμικὴ ἐποχὴ! Πόριτζ δὲν δέχονται νὰ φᾶνε τὰ Ἑλληνόπουλα. Παρὰ τίς ἥρωικές τους προσπάθειες, τὸ «κουάκερ» (ἡ κονιοποιημένη βρώμη μὲ τὴν ὁποῖαν γίνεταί τὸ «πόριτζ») ἔμεινε γι' αὐ-

τοὺς τὸ μελανὸν στίγμα τῆς Βρετανικῆς Αὐτοκρατορίας.

Μιά ἀπὸ τίς σημαντικὲς παρατηρήσεις τοῦ Δρος Μπάρκλεϋ εἶναι ὅτι οἱ Ἀγγλοὶ προτιμοῦν καὶ περισσότερο ἀγαποῦν τὰ Ἑλληνόπουλα, γιὰτὶ ἔχουν πολὺ κέφι καὶ εὐκολὰ προσαρμόζονται στὸ ξένο περιβάλλον. Τὰ παιδιὰ αὐτὰ εἶναι συγχρόνως καὶ ρεαλισταί, ἐνῶ ἔχουν ἐμφυτὴ τὴν αἰσιοδοξία. Φυσικά ἡ μόρφωσίς τους εἶναι παραμελημένη, ἀλλὰ εὐτυχῶς τοὺς σώζει ἡ ταχύτης μὲ τὴν ὁποῖαν ἀντιλαμβάνονται τὰ πάντα.

Δὲν μαθαίνουν εὐκολὰ μόνον τὴν ἀγγλικὴν γλῶσσα καὶ τίς συνήθειες ἀλλὰ ἔχουν τὴν ἱκανότητα καὶ μεταδίδουν τὰ δικά τους ἥθη καὶ ἔθιμα σὺς οἰκογένειες ποὺ τὰ φιλοξενοῦν. Σήμερα, ὅπου πέρασαν τὰ παιδιὰ, διέδωσαν τοὺς Ἑλληνικοὺς χοροὺς καὶ τὰ Ἑλληνικά μας τραγούδια.

ΤΟ ΠΕΡΙΦΗΜΟ ΙΝΔΙΚΟ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

(Άρθρο ενός ανταποκριτού του
Παρισινού περιοδικού «Réalités»)

Σ' ένα 'Ινδο πρίγκιπα, γόνου νέου και πλούσιου μιας μεγάλης ηγεμονικής οικογένειας, ανοίγεται κάθε δυνατότητα στη ζωή, ακόμη και να συμπληρώσει την παιδεία του στα δυτικά Πανεπιστήμια ή απλώς να ταξιδέψει μ' όλες τις τιμές, να γνωρίσει τον κόσμο και να απολαύσει τα αγαθά που μπορούν να του προσφέρουν τα πλούτη του. "Ολ' αυτά όμως τα περιφρονεί και παίρνει τους δρόμους της πατρίδας του πεζός, αναζητώντας τον Δάσκαλο, τον Γκουρού, ο οποίος θα του προσφέρει την πνευματική αγωγή που φιλοδοξεί να αποκτήσει. Ψάχνοντας με υπομονή επί μήνες, συναντά τέλος εκείνον που κρίνει πως πρέπει να γίνει ο Δάσκαλός του. "Ο άνθρωπος αυτός είναι ένας άστεγος έπαίτης που πάντα ζητιανεύει για την τροφή του. "Ο νέος πρίγκιπας που δεν βλέπει σ' αυτόν παρά την πνευματική του αξία του θέτει στην διάθεσή του την περιουσία του λέγοντας: «Είσαι ο Δάσκαλός μου, ή περιουσία μου σου ανήκει». Από την ημέρα εκείνη ζή μαζί με τους άλλους μαθητές του Δασκάλου, παραιτείται από όλες του τις παλιές απολαύσεις, δέχεται τον κανόνα της αποχής που του απαγορεύει κάθε έπαφή με γυναίκα και αφιερώνει τη ζωή του στην άσκηση του Γιόγκα, δηλαδή στην

έφαρμογή των εξαιρετικά πολύπλοκων και λεπτών εκείνων μεθόδων που μοναδικώς τους σκοπός είναι να τον αποσπάσουν όσο είναι δυνατό περισσότερο απ' αυτό που λέμε ανθρώπινη ζωή, το καλό και το κακό, τη λύπη και τη χαρά.

Η άσκηση του Γιόγκα τείνει πρώτα απ' όλα στην πνευματική λύτρωση. Οι Γιόγκι—αυτοί που εφαρμόζουν το σύστημα Γιόγκα—επιδιώκουν να άρθουν πάνω από κάθε υλική συμβατικότητα και να εξαλείψουν το φυσικό χώρισμα που υπάρχει ανάμεσα στο σάρκιο περίβλημα της προσωπικότητάς τους και στον υπόλοιπο κόσμο, τον πλησίον και το Θεό. "Ο Γιόγκι εξαλείφοντας το χώρισμα αυτό, πετυχαίνει την πλήρη πνευματική επικοινωνία με τους άλλους Γιόγκι και την θεία και δημιουργό ουσία και φθάνει στη γνώση της πραγματικότητας του φύσεως εξαυλώνοντας τον εαυτό του και επιστρέφοντας στον πνευματικό κόσμο απ' όπου προήλθε την ημέρα της γεννήσεώς του.

"Ο δρος Γιόγκα σημαίνει ετυμολογικώς συνδέω, ένοποιώ. Πράγματι το σύστημα αυτό αποβλέπει σε ένα σύνδεσμο: το σύνδεσμο του ανθρώπου με το Θεό, ή ακόμη, υπό μιάν άλλη άποψη, στην ένοποιήσει του «φαινομένου ανθρώπου», όπως τον γνωρίζου-

με, με το πραγματικό του «είναι» που την υπαρκτή του μετά θάνατος διασθανόμαστε.

Αυτή η ατομική χειραφέτηση, αυτός ο σύνδεσμος με τη θεία ουσία δεν είναι ο τελικός σκοπός όλων των ειδών Γιόγκα, είναι όμως πάντα απαραίτητη προϋπόθεση. Το Γιόγκα που άσκειται από τον Shri Aurobindo, έναν από τους πιο δραστήριους και ξακουστούς πνευματικούς ηγέτας των νεωτέρων 'Ινδιών, αποβλέπει στην λύτρωση ολοκλήρου του ανθρώπινου γένους δια μέσου έντατικής επικοινωνίας των Γιόγκι με τους άλλους ανθρώπους. Σχετική είναι η παρακάτω παραβολή που οι Δάσκαλοι πολύ συχνά ύηγουνται στους μαθητές τους:

Μιά μέρα ενώ περνούσε η βασιλική πομπή, ο σοφός Ριμπού πλησίασε τον Νινταγκά και του ζήτησε να του δείξει τον βασιληά.

— Να πρὸς τὰ ἐκεῖ εἶναι, εἶπε ὁ Νινταγκά.

— Μοῦ δείχνεις συγχρόνως τὸν βασιληά καὶ τὸν ἐλέφαντα. Πές μου ποῖος ἀπὸ τοὺς δυὸ εἶναι ὁ βασιληάς καὶ ποῖος ὁ ἐλέφαντας.

— Αὐτὸς ποὺ εἶναι ἀπὸ κάτω εἶναι ὁ ἐλέφαντας καὶ αὐτὸς ποὺ εἶναι ἀπὸ πάνω ὁ βασιληάς.

— Ἐξήγησέ μου καλύτερα ἀκόμη γιὰ νὰ μπορέσω νὰ καταλάβω. Τί ἐννοεῖς λέγοντας ἀπὸ πάνω καὶ τί ἀπὸ κάτω.

"Ο Νινταγκά τότε πήδησε πάνω στους ώμους του Ριμπού και του εἶπε:

— Καταλαβαίνεις τώρα; Ἐγὼ εἶμαι, ὅπως ὁ βασιληάς, ἀπὸ πάνω καὶ σὺ, ὅπως ὁ ἐλέφαντας, ἀπὸ κάτω.

— Πές μου τώρα ποῖος ἀπὸ τοὺς δυὸ μας εἶναι ἐγὼ καὶ ποῖος σὺ ἀπάντησε ὁ Ραμπού καὶ ὁ Νινταγκά ἔπεσε ἀπὸ σεβασμὸ στὰ πόδια τοῦ σοφοῦ: εἶχε συλλάβει τὴν ἐνότητα ὅλων τῶν πραγμά-

των. "Ο Ριμπού ἔφυγε. Ἀπὸ κείνη ὥμως τὴ στιγμή ὁ Νινταγκά πίστεψε πὼς δὲν μποροῦσε νὰ ξεχωρίσει τὰ διάφορα ὄντα ἀπὸ τὸν ἑαυτὸ τοῦ καὶ ἔτσι ἐπέτυχε τὴ λύτρωσι.

Μέσα στὶς ἀτέλειωτες ποικιλίες τῶν Γιόγκα μερικὲς ξεχωρίζουν καὶ κατέχουν ἐξέχουσα θέσι. Τὸ Ζνάννα-Γιόγκα εἶναι τὸ Γιόγκα τῶν μορφωμένων. "Ο Ζνάνιν δὲν πρέπει νὰ ταυτίζει τὸ σῶμα τοῦ με τὸ «ἐγὼ» τοῦ. Δὲν λέει ποτέ: «Κρυώνω, πεινῶ, ζεσταίνουμαι», ἀλλὰ: «Αὐτὸ τὸ σῶμα κρυώνει, αὐτὸ τὸ σῶμα ζεσταίνεται...». Προχωρώντας πρέπει νὰ φθάσει τέλος σ' ἕνα σημεῖο ποὺ νὰ ξεχωρίσει τὸ «ἐγὼ» τοῦ ἀπὸ τὰ αἰσθηματά του, τὴ θέλησί του γιὰ δράσι, τὴ συνειδησί του γιὰ τὴ ζωή. "Οταν με τὸν τρόπο αὐτὸ τὸ «ἐγὼ» πεθαίνει ὁ δρόμος ἀνοίγεται γιὰ τὴν παρουσία τοῦ Θεοῦ.

"Ενα ἀπὸ τὰ πρὸ διαδεδομένα Γιόγκα εἶναι τὸ Ραγια-Γιόγκα ἢ Βασιλικὸ Γιόγκα ποὺ ἀποτελεῖ συνδυασμὸ διαφόρων μεθόδων Γιόγκα. Περιλαμβάνει πολλὰ στάδια ποὺ ὁ Γιόγκι πρέπει νὰ περάσει πρὶν ἐπιτύχει τὴν πνευματικὴ λύτρωσι. Τὸ πρῶτο ἀπὸ τὰ στάδια αὐτὰ τοῦ Ραγια-Γιόγκα εἶναι οὐσιαστικῶς ἠθικῆς φύσεως. Μεταξὺ τῶν ἀπαγορεύσεων ποὺ ἐπιβάλλονται, ἰδιαίτερη σημασία ἀποδίδεται στὶς ἐξῆς πέντε: μὴν κλέψης, μὴν εἶσαι φιλάργυρος, μὴ λές ψέματα, νὰ ἀπέχῃς ἀπὸ τὴ σεξουαλικὴ ζωὴ καὶ κυρίως μὴ σκοτώσης. "Ο νόμος τῆς ἀποχής ἀπὸ κάθε βία, ποὺ ἀπετέλεσε καὶ τὸ κύριο χαρακτηριστικὸ τῆς πολιτικῆς τοῦ Γκάντι, ἔγινε ἕνα εἶδος ἠθικῆς πίστεως. "Ο Γκάντι ἔλεγε:

«Ἡ ἀποχή ἀπὸ κάθε μορφὴ βίας, ὅταν ἐκδηλώνεται κατὰ ἐνεργητικὸ τρόπο, σημαίνει ἀγάπη

για κάθε τι που υπάρχει στη ζωή, σημαίνει αγάπη Ιδανική». Μέχρι σήμερα στίς 'Ινδίες κανείς δεν έχει φαντασθή ότι ένας άνθρωπος θα μπορούσε να είναι πολιτικός άρχηγος χωρίς να είναι συγχρόνως και πνευματικός ήγέτης. 'Ετσι λόγου χάριν οι 'Ινδοί ιδιαίτερα λυποούνται και υποφέρουν που ένας Γιόγκι σαν τον Shri Aurobindo έχει αποσυρθεί από την πολιτική από τριάντα χρόνια και δεν θέλει να δεχθή ούτε την προεδρία της 'Εθνικής Συνελεύσεως.

Κατά το δεύτερο στάδιο του Ραγια-Γιόγκα ο άνθρωπος θέτει τον εαυτό του σε τέτοια σωματική και φυσική πειθαρχία, ώστε να καταστήσει το Θεό κίνητρο όλων του των πράξεων. 'Ιδιαίτερη σημασία αποδίδουν στην σωματική καθαριότητα όχι μόνο οι Γιόγκι, αλλά και όλοκληρος ο πληθυσμός των 'Ινδιών. Οι συνήθειες καθημερινής υγιεινής που επικρατούν ακόμη σ' όλους τους 'Ινδούς δεν ξεγυούνται έπιστημονικώς ή Ιατρικώς.

Οι πραγματικοί Γιόγκι αρνούνται το ρόλο των μικροβίων στη γένεσι μιάς μεταδοτικής αρρώστειας. Πιστεύουν ότι η αιτία κάθε αρρώστειας είναι πνευματικής μορφής, ότι προέρχεται από κακή διανοητική υγεία και ότι τα μικρόβια στην πραγματικότητα αναπτύσσονται παρασιτικά έπωφελούμενα από τις συνέπειες της αρρώστειας στον οργανισμό. Κάθε 'Ινδός, άνδρας ή γυναίκα, που σέβεται τον εαυτό του κάνει πλήρες λουτρό τουλάχιστον μιὰ φορά την ημέρα και σ' ώρισμένες περιοχές των 'Ινδιών δυό, τρείς ή και τέσσαρες φορές την ημέρα. 'Επὶ πλέον πλύνεται όσες φορές νομίση ότι ήλθε σε έπαφή με κάτι μiasμέ-

νο. Αυτό το είδος μονομανίας για την σωματική καθαριότητα είναι συνέπεια του ταξικού συστήματος. Τά μέλη ώρισμένων τάξεων άρκει ν' άγγ'ξουν ακούσια άκόμη και το ίδιο τους το πόδι ή ένα μέρος του σώματός τους κάτω από την κοιλιά για να θεωρήσουν τον εαυτό τους άναγκασμένο να καθαρθή.

'Ανδρες και γυναίκες αλείφουν το σώμα τους με λάδι, λούζουν κάθε μέρα τα μαλλιά τους και πλένουν τις ρινικές τους κοιλότητες. Τρίβουν κάθε πρωί τη γλώσσα τους, τὰ δόντια τους και τὰ ούλα τους με ρίζες ή κλαδιά άκακίας που φροντίζουν ύστερα να τὰ πετάξουν μακριά.

Οι όπαδοί του Χότα-Γιόγκα, ενός άλλου Γιόγκα συγγενικού με το Ραγια-Γιόγκα, εφαρμόζουν ακόμη αυστηρότερους κανόνες υγιεινής. Θεωρώντας την έσωτερική καθαρότητα, και στην κυρία και στην μεταφορική σημασία της λέξεως, σημαντικότερη από την έξωτερική, κάνουν κάθε μέρα πλύσεις του στομάχου και των εντέρων. 'Ο 'Ινδικός λαός στην μεγαλύτερή του πλειονότητα μιμείται ώρισμένες ασκήσεις των Γιόγκι, που γι' αυτόν όμως δεν έχουν τη θρησκευτική σημασία που έχουν για τους Γιόγκι. Οι ασκήσεις αυτές αντιστοιχούν προς τη γυμναστική των Εύρωπαίων. 'Εν τούτοις, αντίθετα προς ό,τι συμβαίνει με τη γυμναστική, οι ασκήσεις αυτές δεν είναι κινήσεις άλλ' απλώς στάσεις έντελώς καθωρισμένες στις όποιες το σώμα παραμένει συνήθως επί πολλή ώρα. 'Ο Παντίτ Νεχρού παραμένει σε διάφορες τέτοιες στάσεις κάθε πρωί. 'Επὶ δέκα πέντε περίπου λεπτά στέκει με το κεφάλι κάτω «για να έξασφαλίση καλή λειτουργία

των ένδοκρινών αδένων και πλούσια κυκλοφορία του αίματος στον έγκέφαλο», πράγμα που βοηθεί στην πνευματική εργασία.

'Η τεχνική των στάσεων αυτών ανήκει στο τρίτο στάδιο του Ραγια-Γιόγκα. Στην αρχή νοιώθει κανείς δυσάρεστα ή και άφόρητα στις στάσεις αυτές που ή πιό εύκολη έγκειται στο να τοποθέτηση κανείς το δεξί του πόδι πάνω στον άριστερό μηρό και το άριστερό πόδι πάνω στο δεξί μηρό, να σταυρώση τὰ χέρια του πίσω από τη ράχι του και να πιάνη τις φτέρνες του, ένω συγχρόνως στηρίζει το πηγούνι του στο στήθος του και κρατεί το βλέμμα του προσηλωμένο στην άκρη της μύτης του. Σιγά-σιγά έξοικειώνεται κανείς με τις στάσεις αυτές και πετυχαίνει μιὰ τέλεια ίσορροπία του σώματός του. 'Η άκίνησία αυτή δίνει στο σώμα άπόλυτη άνάπαυσι. Το πρώτο βήμα για να φτάση κανείς τη λύτρωσί του είναι να επιτύχη μιὰ ουδέτερη κατάσταση των αισθήσεών του. Μόνον όταν έξοικειωθεί κανείς άπόλυτα με τη «στάσι» και μόνο όταν το σώμα του πειθαρχήση στο νοῦ ή μάλλον όταν το πνεύμῳ του κάμη να ξεχάση την ύπαρξί του, ο Γιόγκι προχωρεί στις έπόμενες βαθμίδες που θά τον οδηγήσουν στην εϋδαιμονία. Πρώτα απ' όλα μαθαίνει να άναπνή. 'Επιδιώκει την κανονικότητα, που όταν λείπη δημιουργείται αστάθεια και διάσπασι της προσοχής. 'Ο Γιόγκι αρχίζει με όκτώ άναπνευστικές ασκήσεις την ημέρα: τέσσερις το πρωί και τέσσερις το άπόγευμα. Βουλώνει το δεξί του ρουθούνι και εισπνέει βαθιά με το άριστερό επί τέσσερα δευτερόλεπτα κρατεί τον άέρα στους πνεύμονές του

επί δέκα ξεη δευτερόλεπτα και έπειτα τον θγάζει από το δεξί ρουθούνι — βουλώνοντας το άριστερό — σε όκτώ δευτερόλεπτα. Προσδευτικά ο Γιόγκι αυξάνει τον αριθμό των ασκήσεων αυτών που κάνει κάθε μέρα και συντέμνει το χρόνο της έκτελέσεώς τους, έως ότου το σώμα του αρχίση να πάλλεται ρυθμικά και περιέλθῃ στην κατάσταση που θρίσκεται όταν κοιμώμαστε.

'Ο πρωτόπειρος που κάνει την άσκησι αυτή, άν δεν παρακολουθήται από κάποιο ειδικό, διατρέχει σοβαρώτατο κίνδυνο. Πολλοί δυτικοί ύστερα από τέτοιες ασκήσεις είχαν προσβολές πνευμονικής φύσεως.

'Ο Γιόγκι όταν φθάση στο πέμπτο στάδιο — το στάδιο της νταράνα — δεν ένοχλείται πιά άπό έξωωτερικούς έρεθισμούς και μπορεί να συγκεντρώση την σκέψι του σε ένα και μοναδικό θέμα. Σε τοῦτο βοηθείται διαλέγοντας ένα συγκεκριμένο αντικείμενο συγκεντρώσεως της προσοχής του, όπως είναι το κέντρο του όμφαλου, ή καρδιά κ.λ.π. 'Όταν θρίσκεται στην κατάσταση αυτή είναι άτρωτος κι' από τη ζέστη κι' από το κρύο κι' από το φως κι' από το σκοτάδι και από κάθε άλλο έρεθισμό του έξωωτερικού κόσμου. 'Ετσι φθάνει στο έκτο στάδιο, το στάδιο της ντιάνα, δηλ. της άπολύτου θεωρήσεως. 'Όταν φθάση έδω άποκτὰ τη δύναμι να διεισδύη στα ύλικά αντικείμενα και στα πνευματικά προβλήματα που θέτει ο Γκουρού.

Κατόπιν έρχεται το τελευταίο στάδιο: το σαμάντι ή έκστασι, κατά το όποιο ο Γιόγκι ζή σε άμεση πιά έπαφή με το Θεό και άποκτὰ θαυματουργές δυνάμεις,

που όμως είναι δύσκολο να τις ελέγξει ο ίδιος.

Αναφέρονται ωστόσο από τους Ίνδους φιλοσόφους συγκεκριμένες περιπτώσεις που κατωρθώθηκαν ο έλεγχος των δυνάμεων αυτών. Ένας Γιόγκι, λόγω χάριν που χρειάστηκε να του κόψουν το πόδι αρνήθηκε να του δώσουν αναισθητικό, κατάφερε μάλιστα να έμποδισή κάθε ροή αίματος από το τραύμα του. Ένας άλλος Γιόγκι μπορούσε να σταματά τη λειτουργία της καρδιάς του επί αρκετά λεπτά. Άλλος μπορούσε με αναπνευστικές ασκήσεις να μεταβάλλει την περιεκτικότητα του αίματός του σε δευγόνο. Για τους Γιόγκι τα φαινόμενα αυτά δεν έχουν υπερφυσικό χαρακτήρα: αποτελούν επιβεβαίωση του αξιώματος ότι κάθε άνθρωπος με κατάλληλες ασκήσεις και με τη θέλησή του μπορεί να κυριαρχήσει πλήρως στο σώμα και στο πνεύμα του. Δεν υπάρχει κανένας μύς του σώματος, κανένα νευρικό κέντρο που να μη μπορεί κανείς να το θέσει υπό τον έλεγχό του. Ο άνθρωπος υποφέρει από άταθισμό: μια αντανάκλαστική κίνηση μπορεί να γίνη κίνηση εκούσια, ένας μύς που έχει πάθει αδράνεια (π.χ. οι μύς που κινούν τα αυτιά των ζώων και που έχουν άτροφησει στον άνθρωπο) μπορούν κάλλιστα να τεθούν πάλι υπό τον έλεγχο του μυαλού.

Η πνευματική πορεία του ανθρώπου και το κοινωνικό ιδεώδες περιλαμβάνει για τον Ίνδο, τουλάχιστον γι' αυτόν που ανήκει σε ανώτερες τάξεις, τέσσαρες μεγάλους περιόδους: Έως τα 8—12 χρόνια του ο άνθρωπος διάγει τη χαρούμενη και άμεριμνη ζωή του παιδιού και δεν υποβάλλεται σε κανένα κανόνα

της κοινωνικής τάξεως που ανήκει. Στην τάξη αυτή δεν γίνεται ουσιαστικά δεκτός παρά μετά την τελετή ενηλικίωσής του όποτε του δίδεται και η ιερή ταινία. Τότε εγκαταλείπει την οικογένειά του και ακολουθεί τον Δάσκαλο που επί δέκα έξη χρόνια τον μορφώνει.

Όταν τελειώσει η μόρφωσή αυτή, επιστρέφει στην οικογένειά του όπου πανδρεύεται με μια νέα κόρη και επί είκοσι χρόνια εργάζεται έντατικά. Η ιδιότης του ως αρχηγού της οικογενείας του δημιουργεί πολλά καθήκοντα, με ταξυ των οποίων είναι και η απόκτηση και διανομή αγαθών καθώς και η φιλοξενία.

Όταν περάσει και η περίοδος αυτή, όποτε έχει φθάσει σε ηλικία 40—50 ετών, εγκαταλείπει την έστία του και τα πλούτη του και με τη γυναίκα του αποσύρεται και ζή στο δάσος επί 20—25 χρόνια. Εκεί ετοιμάζεται για τα τελευταία του χρόνια, τα οποία αποτελούν και την τελευταία περίοδο της πνευματικής του πορείας. Τότε εγκαταλείπει την γυναίκα του και το έρημητήριο του και γίνεται ζητιάνος. Αν σε κάποια στιγμή της ζωής του καταλάβει ότι έφθασε σε αρκετά υψηλό επίπεδο πνευματικής εξέλιξεως μπορεί να γίνη και Δάσκαλος.

Είναι φανερό ότι η φιλοσοφία του Γιόγκα είναι πολύ δύσκολο να συνδυασθί με τις συνθήκες ζωής του δυτικού πολιτισμού. Στις Ίνδιες ένας άνθρωπος στους 8 κτώ ζή ως ζητιάνος και τα 95% του πληθυσμού είναι διλιγαρκείς αγρότες. Οι ήθικες αντιλήψεις είναι διαφορετικές: ο μαθητευόμενος Γιόγκι διδάσκεται ν' αποφεύγει την εργασία και να ζητιανεύει από τις εύπορες οικογένειες

όπου μπορεί να βρή τροφή κατάλληλη για την πνευματική του αγωγή: ποτέ κρέας, πολύ γάλα, βούτυρο και χοντροκομμένο σιτάρι. Επίσης διδάσκεται να ζητιανεύει σε μέρη ευχάριστα και καθαρά. Ο μεμονωμένος Γιόγκι λοιπόν εξαρτάται απόλυτως από την κοινότητα στην οποία ζή και η κοινότητα αυτή το θεωρεί τιμή να τον βοηθή.

Για την καλύτερη όμως εφαρμογή των κανόνων του Γιόγκα ώρισμένοι Δάσκαλοι έχουν δημιουργήσει είδη λαϊκών κοινοτήτων όπου οι μαθηταί τους εκλέγουν κατάλληλα επαγγέλματα και ζούν ομαδικά εκτελώντας ώρι-

σμένες ασκήσεις που θα τους βοηθήσουν να επιτύχουν την λύτρωσι. Εκεί μουνται σιγά-σιγά: μαθαίνουν ότι ρουφώντας κάθε πρωί νερό από τη μύτη πετυχαίνουν διαύγεια πνεύματος για όλη την ημέρα, μαθαίνουν όμως κυρίως κανόνες ζωής που στους δυτικούς θα φαίνονταν υπερβολικοί — π.χ. απαγορεύουν τα δώρα γιατί δημιουργούν υποχρεώσεις που υποδουλώνουν εκείνον που πήρε το δώρο προς εκείνον που το έδωσε — κανόνες όμως που τείνουν προς την αδελοφσύνη και την αμοιβαία άνοχή των ανθρώπων.

ΑΠΛΑ ΚΑΙ ΕΙΛΙΚΡΙΝΑ

Ένας Άγγλος συγγραφέας είχε αρχίσει συνεννοήσεις με έναν εκδοτικό οίκο του Τόκιο για την μετάφραση ενός βιβλίου του στα Ίαπωνικά. Στο τέλος έλαβε το ακόλουθο γράμμα.

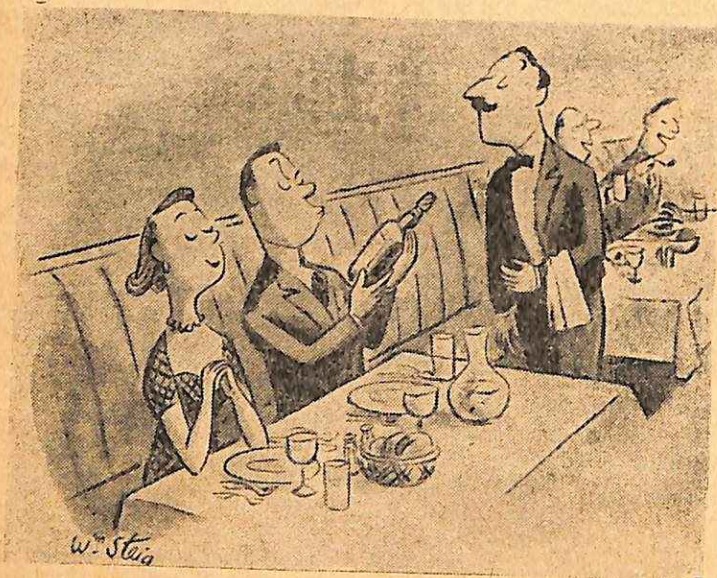
«Διαβάσαμε το βιβλίο σας με ανεπίγραφη ευχαρίστησι. Σας ορκιζόμαστε στην ιερή μνήμη των προγόνων μας ότι ποτέ ως τώρα δεν είχαμε την ευκαιρία να διαβάσουμε ένα τέτοιο άριστούργημα. Αν το εκδώσουμε, το βιβλίο σας θα γίνη πρότυπό μας και το κοινό θα απαιτήσει να μὴν εκδώσουμε ξανά έργο κατώτερο από το δικό σας. Έτσι όμως δεν θα μπορούμε να συνεχίσουμε την επιχείρησή μας προτού περάσουν τουλάχιστον 10.000 χρόνια. Γι' αυτό αναγκάζομαστε να άρνηθομε την έκδοσι του εξαίσιου βιβλίου σας και να σάς το επιστρέψουμε τρέμοντας με την σκέψη ότι οι μέλλουσες γενεές θα μάς κρίνουν πολύ αυστηρά για μια τόσο εγκληματική πράξι».

(Από το «Herald-Tribune»)

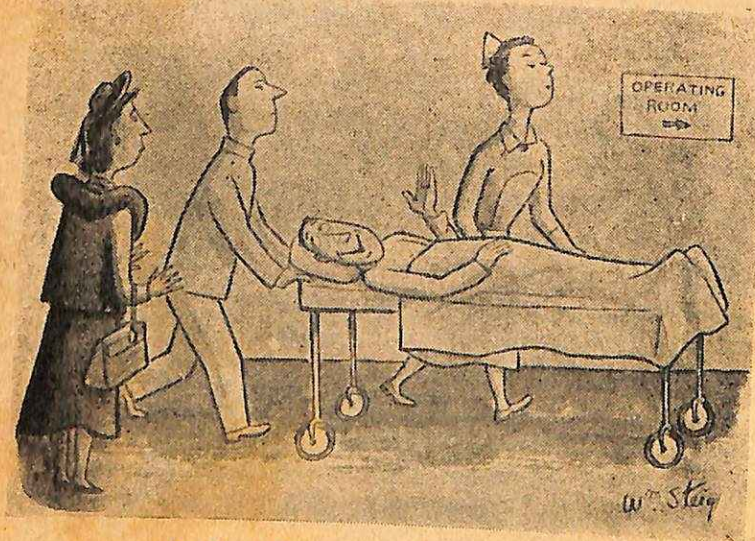
Η ΖΩΗ ΕΙΝΑΙ

ΘΕΑΤΡΟ...

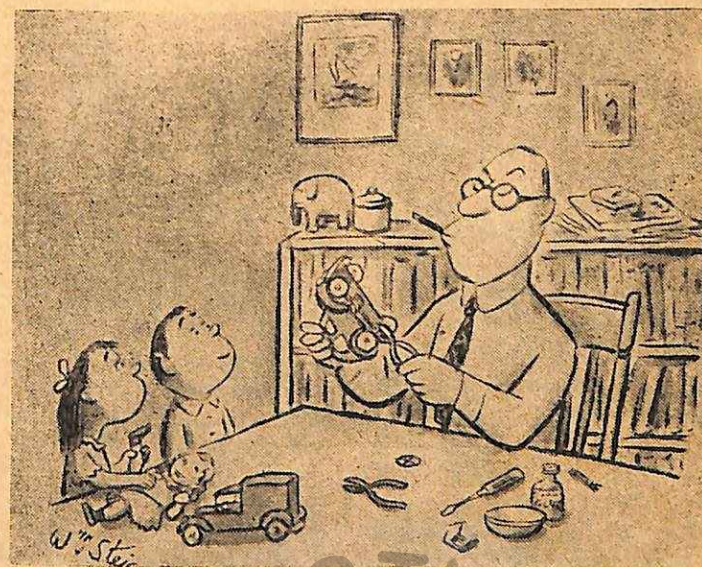
(Τοῦ W. Steig)

— Χμ... Τοῦ 1932 ; Καλούτσικο.

— Ἐμένα κάθε περιπέτεια μὲ διασκεδάζει...

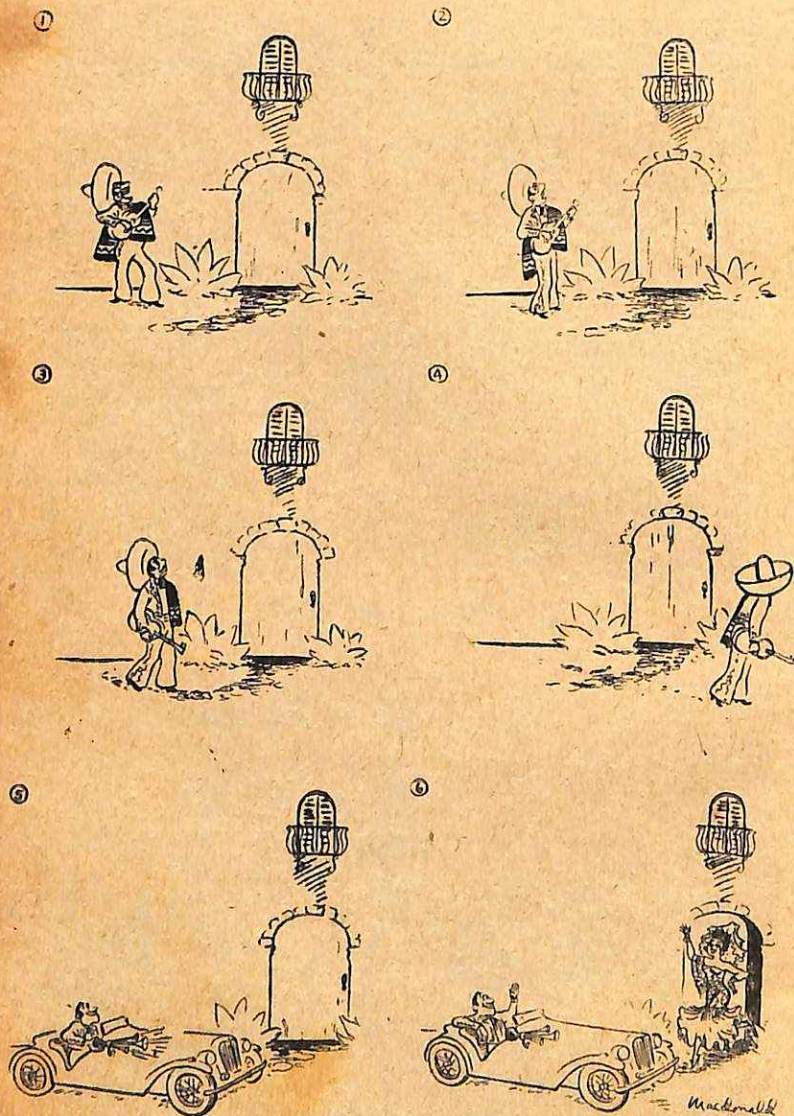

— Ἀφήστε, εἶμαι εἰδικός...

— Πρέπει νὰ ζυγίσω τὰ «ὕπὲρ» καὶ τὰ «κατὰ».

ΑΛΛΑΖΟΥΝ ΟΙ ΚΑΙΡΟΙ

(Από το «New Yorker»)

Ο καταπληκτικώτερος άνθρωπος που έ γνώρισα...

ΕΡΡΙΚΟΣ ΣΛΗΜΑΝ

Της

Χ. ΑΝΔΡΟΜΑΧΗΣ ΣΛΗΜΑΝ-ΜΕΛΛΑ

Βρισκόμασταν στο τραίνο, όταν ξαφνικά άφησε τα χαρτιά που κρατούσε και με ρώτησε :

- Τί διαβάζεις ;
- Τόν α΄ Ιβανόη.
- Διάβασέ μου μιὰ φράσι.

« Αρχίσα νὰ διαβάζω. Πιάστηκα ἀπὸ τὴν φράσι πὺ τοῦ ἔδωσα καὶ ἄρχισε νὰ ἀπαγγέλλῃ ἀπ' ἔξω σελίδες ὁλόκληρες χωρὶς τὸ παραμικρὸ λάθος. Τὸ βιβλίο τὸ κρατοῦσα ἐγώ. Ἐκεῖνος τὸ εἶχε μάθει ὁλόκληρο ἀπ' ἔξω ὅταν ἦταν 19 χρόνων, τὴν ἐποχὴ πὺ μάθαινε ἀγγλικά. Τώρα ἦταν 60, ἀλλὰ ἡ μνήμη τοῦ τοῦ ξανάφερε τίς λέξεις σὰν νὰ τίς διάβαζε.

Ὁ Ἑρρίκος Σλήμαν μιλοῦσε 18 γλώσσες, καὶ ἀπὸ κάθε μιὰ ἔξερε δύο βιβλία ἀπ' ἔξω. Ἐχει μείνει ἀλησμόνητος, ὅχι μόνο σὲ μένα, στὸ παιδί του, μὰ σὲ ὅλο τὸν κόσμο. Κανείς δὲν τὸν περνοῦσε στὴν εὐκολία μετὴν ὅποια μάθαινε τίς ξένες γλώσσες, καὶ εἶχε τὸ ἰσχυρότερο φυσικὸ ἀρχαιολογικὸ δαιμόνιο, αὐτὸ πὺ τὸν ὠδήγησε στὴν ἀνακάλυψι καὶ στὶς ἀνασκαφές τῆς Τροίας καὶ τῶν Μυηνῶν.

Καμμιά φορὰ ἀναρωτιέμαι ἀν κανένας ἄλλος ἄνθρωπος ἔξερε καθαρὰ μέσα του, ἀπὸ 8 χρόνων παιδί, τί ἦταν ἐκεῖνο πὺ θὰ ἀνακάλυπτε καὶ ἀν τὸ ζήτησε ἐπίμονα ἐπὶ 44 χρόνια, ὥσπου τὸ βρῆκε. Θαρρεῖς καὶ

ἡ μοῖρα ἐσπρωξε τὸν πατέρα του στὴν ἐνορία τοῦ Ἀνκερσχάγκεν νὰ τοῦ μιλήσῃ γύρω στὰ 1830 γιὰ τίς ἀνασκαφές πὺ γίνονταν τότε στὴν Πομπηία, καὶ νὰ τοῦ διαβάσῃ τὴν ἱστορία τοῦ Τρωϊκοῦ Πολέμου.

— Ἴσως θὰ μπορούσε νὰ ἀνασκαφῇ κάποτε καὶ ἡ Τροία, ἔλεγε μετ' ἐνθουσιασμό τὸ παιδί.

Ὁ πατέρας του κουνούσε τὸ κεφάλι.

— Ἡ Τροία, παιδί μου, καὶ ἀν ὑποθέσουμε ὅτι κάποτε ὑπῆρχε, ἔγινε στάχτη ἐδῶ καὶ χιλιάδες χρόνια.

Λίγα χρόνια μετὰ, τὸ παιδί βρῆκε στὴν ἱστορία του μιὰ εἰκόνα τῆς καιομένης Τροίας. Αὐτὴ ἡ πέτρινη πόλι, αὐτοὶ οἱ χοντροὶ τοῖχοι, ἀδύνατο νὰ ἔχουν γίνῃ στάχτη, σκεπτόταν. Καὶ παρ' ὅλο ὅτι ὁ πατέρας του ἐπέμενε πῶς ἡ εἰκόνα ἦταν τελείως φανταστική, τὸ παιδί ἐπέμενε στὸ ὄνειρό του. «Ἡ Τροία ὑπάρχει ἀκόμη» ἔλεγε μετ' ἀσφάλει.

Ἀπὸ κείνη τὴν ἡμέρα, ἡ ἐλπίδα ὅτι κάποτε θὰ ἀνακάλυπτε τὴν Τροία δὲν τὸν ἐγκατέλειψε στιγμή. Δώδεκα χρόνια σταμάτησε τὸ σχολεῖο καὶ πῆγε παραγυῖς σ' ἕνα μπακάλικο. Τέσσερα χρόνια δούλευε ἀπὸ τὸ πρωτὶ στὶς πέντε ὥς τὸ βράδυ στὶς ἑντεκα καὶ γιὰ ἀμοιβὴ ἔτρωγε καὶ κοιμόταν στὸ μπακάλικο. Τὸν πέμπτο χρόνο, ὅταν ἄρχισε νὰ πληρώνεται, χτύπησε ἄσκημα στὸ στῆθος

μετακομίζοντας ένα μεγάλο θαλάσσιο και έχασε τη δουλειά του γιατί δεν μπορούσε να σηκώσει τίποτε. Τότε έφυγε για το Άμστερνταμ και μπήκε χαμαρότος σ' ένα καράβι που πήγαινε στη Βενεζουέλα.

Η περιπέτεια δεν του βγήκε σ'εκατό. Μόλις το καράβι ανοίχτηκε λίγο βρήκε δυνατή τρικυμία και βούλιαξε. Πάνω σ'ε μια σανίδα ο μικρός χαμαρότος έμεινε στην παγωμένη θάλασσα τέσσερις ώρες και στο τέλος βρέθηκε αναίσθητος σ'ε μια άμμουδιά της Ολλανδίας. Ο Γερμανός Πρόξενος του έδωσε χρήματα για να πάει στο Άμστερνταμ, και εκεί ήταν αναγκασμένος να αρχίσει πάλι από την αρχή, καταδοτακισμένος και απογοητευμένος, και χωρίς να ξέρει ούτε μια λέξη Ολλανδικά για να βρει δουλειά.

Τελικά τον πήραν σ'ε ένα γραφείο για θελήματα. Αντίθετα με την κοούρα που τραβούσε, τα χρήματα που έπαιρνε δεν ήταν τόσα ώστε να τρέφεται καλά. Ωστόσο, ακόμη και στο δρόμο, ποτέ δεν τον έβλεπε δίχως ένα βιβλίο στο χέρι να προσπαθή να μάθει μια ξένη γλώσσα. Έμαθε Ολλανδικά, Αγγλικά, Γαλλικά, μέσα στον πρώτο χρόνο. Μετά προχώρησε στα Ισπανικά, τα Ιταλικά και τα Πορτογαλικά. Κάθε γλώσσα δεν του έπαιρνε περισσότερο από έξι εβδομάδες.

Στη θέση αυτή δεν εύδοκίμησε, δταν όμως ζήτησε δουλειά σ'ε ένα μεγάλο παραγγελιοδοχικό γραφείο, στην εταιρία Σρέντερ και Σια, οι έπτά ξένες γλώσσες του άνοιξαν διάπλατα τις πόρτες. Αρχισε λογιστής και αλληλογράφος και στο τέλος βρέθηκε διευθυντής. Στο διάστημα όμως αυτό έμαθε ρωσικά

και μετά από δύο χρόνια αντιπροσώπευε την εταιρία στην Πετρούπολη. Είκοσιεπτά χρόνων άνοιξε δικό του γραφείο εισαγωγών και από την αρχή οι δουλειές του πήγαν περίφημα.

Η εύκολια που είχε στην εκμάθηση των ξένων γλωσσών γρήγορα τον έκανε κοσμοπολίτη. Γύριζε όλο τον κόσμο, και παντού αισθανόταν σαν στον τόπο του.

Πήγε στην Αμερική και άνοιξε τράπεζα στο Σακραμέντο. Μέσα σ'ε 18 μήνες είχε διπλασιάσει τα κεφάλαιά του. Την εποχή που ήταν εκεί, η Καλιφόρνια έγινε κράτος και εκεί πήρε την αμερικανική υπηκοότητα την οποία και κράτησε ως το τέλος της ζωής του.

Ο πατέρας μου ήταν περήφανος για το επάγγελμά του. Η τιμιότητα και η δικαιοσύνη στις συναλλαγές ήταν νόμος απαράβατος γι'αυτόν. Η δυνατή του θέληση τον έκανε κάπως δικτατορικό. Ακόμη η ταχύτητα με την οποία ενεργούσε αυτός τον έκανε να απαιτεί το ίδιο και από τους άλλους. Κάποτε έγραψε σ'ε έναν πρώην συνταίρο του στο Άμστερνταμ: «Πρώτ' απ' όλα επιτρέψτε μου να σας συγχαρώ θερμά για τους άρραβώνες της χαριτωμένης κόρης σας. Αλλά—για όνομα του θεού!—που είναι οι 50 τόννοι ή ζάχαρη που δέχτηκα να αγοράσω μόνο με την υπόσχεση ότι θα τους παραλάβαινα άμέσως».

Παρ'όλο το ενδιαφέρον για τη δουλειά του, ποτέ δεν την άφησε να τον απορροφήσει εντελώς. Ένώ θρυσκόταν στο ζενιθ της επιτυχίας, συχνά παραπονιόταν για τα χαμένα χρόνια της νεότητός του και διαρκώς είχε την έννοια πως να αρπά-

ξη τη ζωή και πως να μάθει όσο μπορούσε πιο πολλά. Έμαθε να διαβάσει και να γράφει αρχαία και νέα Ελληνικά. Έμαθε επίσης και Αραβικά αποστηθίζοντας ολόκληρο το Κοράνι. Για να αποδείξει πόσο τέλεια ήξερε τη γλώσσα, φόρεσε τουρκικά, πήρε ένα χαλάκι όπως συνηθίζεται και πήγε στη Μέκκα να προσκυνήσει την ιερή Καάβα, απαγγέλλοντας απ'έξω κομμάτια από το κοράνι.

Σαράντα δύο χρόνων άφησε τις επιχειρήσεις και βάλθηκε να ανακαλύψει τα μυστήρια της Τροίας. Όλοι οι σοφοί της εποχής ήταν εναντίον του. Μερικοί επέμεναν ότι η Τροία δεν υπήρχε καν. Άλλοι διαφωνούσαν ως προς το που έπρεπε να την ζητήσουν. Όλοι τον θεωρούσαν ένα νεόπλουτο έρασιτέχνη—άλλωστε και αυτό ήταν—και τον κοροϊδευαν που τριγύριζε με την Ιλιάδα στο χέρι σαν να ήταν ευαγγέλιο. Τελικά αποφάσισε να σκάψει σ'ε ένα λόφο πολύ πιο κοντά στον Έλλησποντο από το μέρος που παραδέχονταν όλοι οι άλλοι. Και ο λόγος ήταν ότι στην Ιλιάδα λέγεται πως οι Έλληνες πηγαινοέρχονται από τα καράβια τους δύο και τρεις φορές την ημέρα.

Εκείνο που χρειαζόταν τώρα ήταν ένας άνθρωπος να μοιραστεί μαζί του τον κόπο να αποδείξει πως αυτά που πίστευε ήταν σωστά. Και ο άνθρωπος αυτός έπρεπε να ήταν μια Έλληνίδα που να μιλά την αγαπημένη του Έλληνική γλώσσα και να ξέρει την Ιλιάδα. Έτσι έγραψε σ'ε έναν φίλο του, δεσπότη της Πελοποννήσου.

«Βρές μου μια γυναίκα... δεν με νοιάζει αν είναι φτωχή. Θέλω να είναι μορφωμένη και να αγαπάει τον

Όμηρο. Θα την ήθελα να μοιάζει Έλληνίδα, να έχει μαύρα μαλλιά και αν είναι δυνατό να είναι και όμορφη. Κυρίως όμως με ενδιαφέρει να έχει καλή και αγαθή καρδιά».

Πήγαν και ήρθαν μερικές φωτογραφίες, και ο πατέρας μου διάλεξε τη Σοφία, δεκαεπτά χρόνων, άνηψιά κι'αυτή—όπως και οι άλλες υποψήφιες—του δεσπότη, που την εδούρισε πιο «αξιαγάπητη» απ'όλες. Η αλήθεια είναι ότι κατά τύχη ήταν και η όμορφότερη.

Ήρθε στην Αθήνα για να παντρευτεί τη Σοφία. Η Σοφία όμως έπρεπε πρώτα να απαγγείλει Όμηρο, αρχαία Ελληνικά και όταν έδειξε πως η εξυπνάδα της ήταν όση και η όμορφιά της, τότε άκουσε και ένα ερώτημα: «Γιατί δέχτηκες να με παντρευτείς;» «Γιατί οι γονείς μου είπαν πως είσαι πλούσιος», ήρθε απλή η απάντηση.

Έφυγε από το σπίτι καταθυμωμένος. Ωστόσο η ήρεμη χάρη της τον είχε κιόλας αιχμαλωτίσει και φυσικά ξαναγύρισε. Και γρήγορα ανακάλυψε πως ήταν αξιαγάπητη όσο και χαριτωμένη.

Καυμένο κοριτσάκι! Συχνά μου διηγόταν πως, όταν έφυγαν για το γαμήλιο ταξίδι, την έσυρε σ'ε όλα τα μυστήρια της Ιταλίας και της Γαλλίας. Πως την ανάγκασε να μάθει ξένες γλώσσες και μάλιστα με την δική του, σκληρή μέθοδο. «Μπορού να μάθει γαλλικά δεν της μιλούσε σ'ε καμία άλλη γλώσσα. Και μόλις άρχισε να συνεννοείται, άρχισε τα έγλέζικα».

Τα πρώτα χρόνια η ζωή μ'αυτόν τον μεγαλοφυή άνθρωπο, τον ακούραστο και αφωσιωμένο στη δουλειά του, ήταν πολύ δύσκολη για μια

νέα κοπέλλα. 'Ακόμη κι' ἐγὼ κάποτε δοκιμαζόμουν. Μικρὸ κοριτσάκι μὲ σήκωνε στὶς πέντε, χειμῶνα καιρὸ, καὶ πηγαίναμε μὲ τὸ ἄλογο στὸ Φάληρο νὰ κολυμπήσουμε, πρᾶγμα ποὺ ἐκεῖνος ἔκανε καθημερινῶς. Στὴν Ἀθήνα μᾶς ἔχτισε ἕνα σωστὸ παλάτι, ἀλλὰ τὸ παλάτι αὐτὸ δὲν εἶχε οὔτε μιὰ καρέκλα ἀναπαυτική. Ὁ ἴδιος μελετοῦσε σὲ ἕνα ψηλὸ ἀναλόγιο. Κάποτε ἡ μητέρα μου τοῦ χάρισε μιὰ πολυθρόνα μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι θὰ καταλάβαινε πὼς θὰ μᾶς χρειάζονταν κάτι τέτοιες ἀνέσεις, ἀλλὰ ἡ πολυθρόνα ἐξωρίστηκε στὸν κῆπο.

Ἡ ὑγεία ἦταν ἕνα ἀπὸ τὰ θέματα ποὺ τὸν ἀπασχολοῦσαν ἰδιαίτερως. Ὅταν βαφτίσαμε τὸν μικρὸ μου ἀδελφό, μπροστὰ σὲ ὅλους τοὺς καλεσμένους ὁ πατέρας μου προχώρησε διαστικὸς στὴν κολυμπήθρα καὶ ἔβαλε τὸ θερμόμετρο νὰ δῇ τὴ θερμοκρασίᾳ τοῦ νεροῦ. Φαντάζεστε φυσικὰ τί ἀναταραχὴ προκάλεσε αὐτό.

Πίσω ἀπὸ τὰ αὐταρχικὰ αὐτὰ χαρακτηριστικὰ ὑπῆρχε μιὰ θερμὴ καὶ μεγάλῃ καρδιά. Ἦταν ταπεινός, ἂν καὶ μὲ τὸν τρόπο του. Μισοῦσε τὸν σνομπισμό καὶ παρ' ὅλο ποὺ ὁ πλοῦτος του καὶ τὸ ἔργο του τὸν ἀνέβαζε ἀνάμεσα στοὺς πρῶτους, ποτὲ δὲν καυχῆθηκε γιὰ τὸ παραμικρό.

Ἡ ἀγάπη του γιὰ τὰ λουλούδια καὶ τὰ ζῶα ἦταν ἱερή. Οὐμᾶμαι μιὰ φορὰ ποὺ ἔκοψα ἕνα μπουμπούκι ἀπὸ μιὰ τριανταφυλλιά. Μὲ πῆγε στὸν κῆπο, μοῦ ἔδειξε τὶς τριανταφυλλιές καὶ μοῦ εἶπε. «Τὸ μπουμπούκι ποὺ ἔκοψες σὲ μιὰ-δύο μέρες θὰ ἔχη μαρῶν. Ἄν τὸ εἶχες ἀφήσει στὴ θέσι του θὰ τὸ ἔβλεπες νὰ ἀνοίγῃ σιγὰ-σιγὰ καὶ θὰ χαιρόσουν γιὰ μέρες τὴν ὀμορφιά του». Ἀπὸ τότε ἔχουν περάσει σχεδὸν 70 χρόνια καὶ ἐγὼ πάν-

τα διστάζω νὰ κόψω ἕνα λουλούδι.

Ἦμουν μικρὸ παιδάκι ὅταν ὁ πατέρας μου ἔφυγε γιὰ τὴν Κωνσταντινούπολι γιὰ νὰ πάρῃ ἀπὸ τὴν Τουρκικὴ Κυβέρνησι τὴν ἄδεια νὰ κἀνῃ τὶς ἀνασκαφὲς στὴν Τροία. Ἀρχισε μὲ διερμηνέα καὶ τὶς τελείωσε ὁ ἴδιος του. Μέσα σὲ δύο μῆνες εἶχε μάθει τέλεια τὴν γλῶσσα.

Ἡ ἀρχαιολογία θρῖσκόταν ἀκόμη στὰ σπάργανα. Ἡ τεχνικὴ τῆς ἀνασκαφῆς μόλις ἄρχιζε νὰ ἐξελίσσεται. Ὁ πατέρας μου πῆρε 100 ἐργάτες καὶ ἄρχισε νὰ σκάβῃ μιὰ τάφο καὶ 30 μ. πλάτος.

Εἶμαι βεβαία πὼς ὅταν ἄρχιζε οὐτε αὐτὸς οὔτε ἡ μητέρα μου λογάριζαν νὰ περάσουν ἐκεῖ τρία χρόνια. Ἐννέα πόλεις τὴ μία ἐπάνω στὴν ἄλλῃ ἀνακάλυψαν ἡ πιὸ παλὴ ἀνῆκε στὴ νεολιθικὴ ἐποχὴ καὶ ἡ δεύτερη ταυτίστηκε μὲ τὴν Τροία τοῦ Ὀμήρου. Βρέθηκε καὶ τὸ ἀνάκτορο, ὅμως αὐτὸ ἦταν πολὺ μικρότερο ἀπὸ ὅτι τὸ περίμεναν καὶ θησαυρὸ δὲν εἶχε κανέναν. Ὁ πατέρας μου ἔπρεπε νὰ συγχωρήσῃ τὸν ἀγαπημένο του Ὀμηρο γιὰ μερικὲς ὑπερβολὲς ποὺ ἔλεγε. Παρηγοριόταν μὲ τὴν σκέψι πὼς εἶχε ἀποδείξει ὅτι τουλάχιστον ἡ ἱστορία ποὺ διηγόταν ὁ Ὀμηρος ἦταν ἀληθινή. Ὡστόσο ἡ λύπη του ἦταν φανερὴ ὅταν εἶπε στοὺς ἐργάτες ὅτι στὶς 14 Ἰουνίου θὰ σταματοῦσαν.

Στὶς 14 Ἰουνίου πρωτὶ-πρωτὶ, μαζὶ μὲ τὴν μητέρα μου θρῖσκόταν στὸ μέρος τῶν ἀνασκαφῶν. Οἱ ἐργάτες εἶχαν ἀρχίσει τὴ δουλειὰ ἀπὸ τὶς πέντε, ὅπως συνήθως. Μέσα στὸ φῶς τοῦ ἡλίου, ἀνάμεσα στὶς ἀρχαίες στάχτες τὸ μάτι του πῆρε κάτι γυαλιστερό. Γύρισε στὴ μητέρα μου καὶ

τῆς εἶπε : «Πήγαινε καὶ φώναξε τοὺς ἐργάτες νὰ σταματήσουν».

— Ἀπὸ τίς ἐπτὰ τὸ πρωτὶ ; ρώτησε ἀπορημένη.

— Ναί. Πές τους ὅτι ἔχω τὰ γενέθλιά μου καὶ τοὺς δίνω ἄδεια. Καὶ γυρίζοντας νὰ κρατᾷς τὸ μεγάλο κόκκινο σάλι σου, αὐτὸ ποὺ φορᾷς τὸ θράδυ.

Ἡ μητέρα μου δὲν ρώτησε περισσότερα. Πάντα συνήθιζε νὰ ὑπακούῃ σὲ ὅτι τῆς ἔλεγε. Ὅταν γύρισε, τὸν βρῆκε σκυμμένο νὰ σκαλίζῃ τὰ χώματα μὲ ἕνα μαχαίρι. Κατάλαβε τί ἔκανε, καὶ ἄπλωσε τὸ σάλι τῆς. Ἐναν-ἐναν ἄρχισε νὰ βγάξῃ τοὺς θησαυροὺς ποὺ κατέπληξαν τὸν κόσμο : χρυσᾶ διαδήματα, 24 χρυσᾶ περιδέραια, σκουλαρίκια, κουμπιά, εἰδώλια, μιὰ χρυσὴ φιάλη, ἕνα χρυσὸ ποτήρι ποὺ ζύγιζε 601 γραμμάρια, 4066 πλάκες καὶ 12271 δακτυλίδια ! Βγῆκαν ποτὲ ὄνειρα παιδιοῦ τόσο ἀληθινὰ ;

Ὅταν γύρισαν στὴ μικρὴ ξύλινη καλύβα ὅπου ἔμεναν, πῆρε μὲ στοργὴ τὰ πιὸ πολύτιμα καὶ τὰ φόρεσε τῆς μητέρας μου. Πάντα, κατὰ κάποιον περίεργο τρόπο αἰσθανόταν πὼς ἐκεῖνη τὸν εἶχε ὀδηγήσει στὴν ἐπιτυχία. Ἡ ἀγάπη τῆς καὶ ἡ δόξα ὕστερα ἀπ' αὐτὸ τὸ ἔργο ἦταν γι' αὐτὸν τὸ ἴδιο πρᾶγμα.

Μετὰ ἀπὸ τὸν θρίαμβο τῆς Τροίας, ὁ πατέρας μου πῆγε στὶς Μυκῆνες, ζητώντας τώρα τὸ ἀνάκτορο τοῦ Ἀγαμέμνονος. Γιὰ μιὰ ἀκόμη φορὰ ὁ πάκουος στοὺς ἀρχαίους συγγραφεῖς καὶ στὸ ἔνστικτό του, ἀποφάσισε ποῦ θὰ ἔσκαβε γιὰ νὰ βρῇ τὸν τάφο τοῦ Ἀγαμέμνονος καὶ τῶν ἀνθρώπων του ποὺ δολοφονήθηκαν μαζί του.

Καὶ γιὰ μιὰ ἀκόμη φορὰ, οἱ σοφοὶ γέλασαν μαζί του. Γιὰ μιὰ ἀκόμη φορὰ δὲν ἔδρισκε τίποτε καὶ ἀποφάσισε νὰ σταματήσῃ. Μὰ τὴν τελευταία στιγμὴ ἀνεκάλυψε ἑξὶ τάφους μὲ τοὺς σκελετοὺς τους καὶ ἕνα ὀλόκληρο θησαυρὸ ἀπὸ χρυσᾶ κοσμήματα, πενήντα φορὲς μεγαλύτερο ἀπὸ τῆς Τροίας. Οἱ γνώμες ὡς πρὸς τὴ θέσι τοῦ τάφου τοῦ Ἀγαμέμνονος καὶ τῶν συντρόφων του διέφεραν. Στὴν Τροία ἔσκαψε βαθύτερα ἀπὸ τὴν Ὀμηρικὴ πόλι. Νόμιζε πὼς ἦταν ἡ δεύτερη, ἐνῶ ἦταν ἡ ἕκτη. Πάντως οἱ θησαυροὶ ποὺ βρῆκε ἀσφαλῶς ἀνῆκαν στὴ βασιλικὴ οἰκογένεια ποὺ προηγήθηκε αὐτῆς ποὺ βασίλευε τὴν ἐποχὴ τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου, κατὰ μερικὲς ἑκατοντάδες χρόνια.

Ὁ πατέρας μου γινόταν θηρίο ὅταν ἄκουγε τέτοιες γνώμες· μὰ ἀγαποῦσε τὴν ἀλήθεια περισσότερο ἀπὸ τὴν προσωπικὴ του δόξα καὶ γι' αὐτὸ πῆρε ἕναν εἰδικὸ ἀρχαιολόγο νὰ τὸν ὀδηγῇ στὶς ἀναζητήσεις του.

Μὲ τὴν ἐργασία καὶ τῶν δύο ἀποδείχθηκε ἀργότερα ποῖα ἦταν ἡ Ὀμηρικὴ πόλι. Δὲν ἔζησε γιὰ νὰ τὸ δῇ αὐτὸ καὶ νὰ τὸ ἀναγνωρίσῃ δημοσίᾳ. Πρὶν ὅμως πεθάνῃ δὲν ἀπέριπτε καθόλου αὐτὴν τὴν ιδέα. Καὶ στὸ κάτω-κάτω τί σημασία θὰ εἶχε ; Ὁ Ἑρρίκος Σλήμαν πραγματοποίησε τὸ ὄνειρό του — ἀνακάλυψε καὶ χάρισε στὸν κόσμον τὰ τεῖχη τῆς Τροίας τοῦ Ὀμήρου καὶ ἔδωσε τὴν πρώτη ὠθησὶ στὴν ἀρχαιολογία. Κανένα ὄνομα δὲν θὰ λάμψῃ ποτὲ ὅσο τὸ δικό του σ' αὐτὴν τὴν ἐπιστήμη.

(Μὲ τὴν ἄδεια τῆς Κας Ἀνδ. Μελά)

ΜΠΕΡΝΑΡΝΤ ΣΩ

ΚΑΙ

ΝΤΑΝΥ ΚΑΙΗ

Του
S. Winsten

Πριν από λίγο καιρό ο γνωστός 'Αμερικανός ηθοποιός του θεάτρου, του κινηματογράφου και των μιούζικ χώλλ, Ντάνυ Καίη, πήγε στην 'Αγγλία όπου έδωσε πολλές παραστάσεις. Στο διάστημα της παραμονής του στην 'Αγγλική πρωτεύουσα γνώρισε τον Μπέρναρντ Σω. Τη συνάντησι αυτή περιγράφει το παρακάτω άρθρο.

Μόλις είχαμε τελειώσει το τσάι μας στον κήπο άνοιξε η πόρτα και μπήκε ο Μπέρναρντ Σω άκουμπώντας στο μπαστούνι του, λίγο σκυφτός με ζωρότατος. 'Ο Ντάνυ Καίη σηκώθηκε, ντροπαλός και η γυναίκα μου τον σύστησε στον Σω. Τό όνομα «ο Κύριος Καίη» δεν έλεγε τίποτα στον Μπέρναρντ Σω όταν όμως συμπλήρωσε «'Ο Ντάνυ Καίη, ένας συνάδελφος, ηθοποιός» ήταν σαν να χτύπησε ένα καμπανάκι στη μνήμη του.

— Έχω δη το όνομά σας στις εφημερίδες, νομίζω.

— Κι' εγώ το δικό σας, είπε ο Ντάνυ στον ίδιο απλό τόνο.

— Ποιά είναι η δουλειά σας; ρώτησε ο Σω με αφέλεια.

— Διάφορα νούμερα στο θέατρο. Είμαι κωμικός.

— Από τον καιρό του Τσάρλυ Τσάπλιν δεν φανερώθηκε άλλος κωμικός. Πόσο καιρό θά μείνετε στην 'Αγγλία;

— Όσο καιρό θά μπορή ο κόσμος να με υπομένει.

— Έμένα ακόμη με υπομένουν, και είμαι 93 χρόνων.

Και ο Μπέρναρντ Σω άρχισε το ρεπερτόριό του και μάς διασκεδάσε: Ιστορίες, άπαγγελία Σαίξπηρ, τραγούδι. Τά ανέκδοτα διαδέχονται το ένα το άλλο ενώ ο Ντάνυ Καίη ακούει προσεκτικά. 'Υστερα ήρθε η σειρά της ανακρίσεως.

— Έχουν αλλάξει πολύ τά μιούζικ - χώλλ;

Έδω ο Ντάνυ Καίη θρискόταν στο στοιχείο του. Μας είπε πως προσπαθούσε όσο μπορούσε να ρίξει το «σιδηρούν παραπέτασμα» που χωρίζει τον ηθοποιό από τον θεατή.

— Διασκεδάζω το κοινό για μία ώρα πάνω κάτω, εξήγησε ο Ντάνυ. 'Όταν κουραστώ κάθομαι κάπου στη σκηνή όσο μπορώ πιδ άνετα, ζητώ ένα τσιγάρο, ύστερα σπύρτα και αρχίζω να μιλω για γενικά θέματα. Καμμιά φορά μιλω και για πολιτικά. Καμμιά φορά για ό,τι μου συνέβη εκείνη τη μέρα. 'Απόψε θά τοὺς μιλήσω για

τὴν ἡσυχία τῆς ἐξοχῆς. Δὲν προετοιμάζω τὸ πρόγραμμά μου. Κάθε φορά, τὸ κοινὸ μὲ ὁδηγεῖ σ' αὐτὸ μὲ τὸν τρόπο πὺ μὲ δέχεται καὶ ἀνταποκρίνεται σὲ ὅ,τι τοῦ δίνω. 'Όταν θγαίνω στὴ σκηνὴ αἰσθάνομαι σὰν νὰ εἶμαι τυλιγμένος καὶ καθὼς ξετυλίγομαι δίνω καὶ δίνω ὥσπου δὲν μπορῶ νὰ δώσω πιά ἄλλο. 'Όταν φύγω ἀπὸ τὴ σκηνὴ αἰσθάνομαι ἀφάνταστα κουρασμένος καὶ ὅμως θέλω νὰ παίξω καὶ ξανά. Τὰ νεύρα μου εἶναι τόσο τεντωμένα ἀπ' τὴν κούρασι πὺ δὲν μπορῶ γιὰ ὡρες νὰ κοιμηθῶ. 'Ισως ξέρετε καὶ σεῖς τί ἐννοῶ.

Τὰ μάτια τοῦ Σω σπίθιζαν ἀπὸ εὐχαρίστησι καθὼς ἀκούγε τὸν ἐνθουσιώδη Ντάνυ. Τοῦ ἄρεσε αὐτὸς ὁ νέος. Μὲ τὴν σειρά του γύρισε καὶ αὐτὸς στὰ νεανικά του χρόνια. Γιὰ μᾶς τὰ χρόνια αὐτὰ ἦταν πολὺ μακριά, γιὰ κείνον ὅμως ἦταν σὰν χθές.

— Εγὼ γράφω θεατρικὰ ἔργα, εἶπε ὁ Σω. 'Όταν ἄρχισα νὰ γράφω μοῦ εἶπαν πὺς ἂν ἕνας μονόλογος κρατᾷ περισσότερο ἀπὸ λίγες γραμμὲς θά γίνῃ αἰτία νὰ ἀδειάσῃ γρήγορα ἡ αἴθουσα. 'Η πείρα μου ὅμως μὲ εἶχε διδάξει πὺς ὅταν μιᾶς μιὰ ὥρα ἀρχίζεις καὶ διακρίνεις ἀησυχία στὸ ἀκροατήριο, ἂν ὅμως ἐπιμένῃς τότε αὐτοὶ πὺ σ' ἀκούνε συνηθίζουν καὶ μπορεῖς νὰ συνεχίσῃς ἄλλῃ μιὰ ἢ καὶ δυὸ ὥρες, χωρὶς νὰ δυσκολευτῇς πολὺ. Δὲν μπορῶ νὰ πῶ ὅτι μπορεῖ νὰ τὸ κάνῃ ὁ καθένας, μὰ ἐγὼ ἔμαθα τὴν τέχνη.

— Εγὼ μιὰ φορά κατάφερα νὰ κρατήσω τὸ ἀκροατήριο σὺνέχεια μιᾶμιση ὥρα.

— Ἀλήθεια; ρώτησε μὲ ἐνδιαφέρον ὁ Μπέρναρντ Σω.

— Ναι, εἶπε μὲ μετριοφροσύνη ὁ Ντάνυ. Φαίνεται πὺς κάτι

μοῦ θρискουν καὶ ὅλο ἔρχονται νὰ μὲ δοῦν. Μιὰ φορά ἕνας θεατὴς στὴ δεύτερη σειρά εἶχε ἀποκοιμηθῇ. 'Επειδὴ δὲν εἶχε πληρώσει θέβαια τὸ εἰσιτήριο γιὰ νὰ μπορέσῃ νὰ πάρῃ ἄνετα τὸ νούμερο, πνᾶκο, σταμάτησα τὸ νούμερο, εἶπα τὸ μυστικὸ στὸ ἀκροατήριο ὅπως κάνω πάντα, κατέβηκα στὶς μύτες τῶν ποδιῶν, τὸν πλησίασα καὶ ψιθύρισα στ' αὐτί του. «Ξυπνήστε, τὸ θέατρο δὲν εἶναι γιὰ νὰ κοιμάστε». 'Ο ἄνθρωπος ξύπνησε καὶ μὲ εὐχαρίστησε. Νόμισε πὺς ἤμουν κανένας πολὺ ὑποχρεωτικὸς ταξιθέτης.

— Καὶ ἐγὼ αἰσθάνομαι τὴν παρυσία τῶν θεατῶν μὲ τὸν ἴδιο τρόπο, εἶπε ὁ Σω. Δὲν θά μπορούσα ὅμως νὰ σταματήσω τὴν ὁμιλία μου ἐπειδὴ κάποιος μπηκε μέσα ἢ κάποιος ἀποκοιμήθηκε. Θυμᾶμαι μιὰ φορά μιλοῦσα ὅταν μπηκε στὴν αἴθουσα ἕνας παλιὸς φίλος πὺ εἶχα χρόνια νὰ τὸν δῶ. Προσπάθησα νὰ θυμηθῶ τὸ ὄνομά του, ὅστερα θυμήθηκα τοὺς δικούς του. Ξαφνικά οἱ ἀκροαταὶ μου γέλασαν μὲ κάτι πὺ εἶπα. Καὶ τότε κατάλαβα πὺς εἶχα συνεχίσει τὴν ὁμιλία μου ἐνῶ ὁ νοῦς μου θρискόταν μὲ τὸν φίλο μου πὺ εἶχε μπη ἐκεῖνη τὴ στιγμή. Ἀλήθεια, πὺ εἶναι τὸ μυστικὸ τῆς ἐπιτυχίας σας;

— Δὲν ξέρω.

— Εἶναι δύσκολο νὰ ἐκμεταλλεύεστε κάτι πὺ δὲν τὸ ξέρετε. Κανένας δὲν μπόρεσε ποτὲ νὰ μοῦ ἐξηγήσῃ ἢ νὰ μιμηθῇ τὸ αἶσθημα τοῦ κωμικοῦ πὺ ἔχω ἐγὼ. Τί εἶναι ἀκριβῶς δὲν ξέρω. 'Όπως καὶ σεῖς δὲν τὸ ξέρετε.

— 'Η περίπτωσί μου εἶναι διαφορετική. Χρειάζομαι τὴν παρουσία τοῦ κοινοῦ γιὰ νὰ ἐμπνήσῃ μέσα μου αὐτὸ τὸ κάτι.

— Ναι, τὸ ξέρω. 'Ο τύπος σας, τὸ παίξιμό σας δὲν ἔχουν σχέση μὲ

άνθρώπους σάν και μένα πού προσπαθῶ νά τὰ θγάξω πέρα γράφοντας. Ἐσεῖς παίρνετε τὸ ψωμί ἀπὸ τὸ στόμα μας μὲ τὰ ἰδιότυπα «χειρόγραφα» πού ἐτοιμάζετε μὲ τὸν τρόπο σας, τὰ αὐθόρμητα χειρόγραφα πού τὰ δουλεύετε τόσο καλά.

Ἡ ὥρα περνοῦσε. ὁ Μπέρναρντ

Σὼ εἶχε νά γράψῃ μερικά γράμματα και ὁ Ντάνυ Καίη εἶχε τὸ κοινὸ πού τὸν περίμενε. Ἔτσι ὁ γέρος χιουμορίστας και ὁ νέος κωμικὸς ἀποχαιρετίστηκαν φιλικώτατα και ἔφυγαν γιὰ νὰ διασκεδάσουν ὁ καθένας τὸ κοινὸ του.

(Ἀπὸ τὸ
«The World Review» Λονδίνου)

ΙΡΛΑΝΔΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Ὁ Σάμ Γκόλντιουϊν τηλεγραφοῦσε σὸν Μπέρναρντ Σὼ :

— Ἀφῆστε με νὰ γυρίσω τὸν «Πυγμαλῶνα» ταινία! Θὰ ξοδέψω ἑκατομμύρια δολλάρια, γιὰ νὰ δώσω ἓνα κινηματογραφικὸ ἔργο ἄξιον τοῦ ὀνόματός σας. Ἀς χάσω χρήματα. Δὲν μὲ πειράζει. Καὶ ἀπαντοῦσε ὁ γηραιὸς Ἴρλανδός.

— Δὲν θὰ συμφωνήσωμε ποτέ. Διότι ἐσεῖς ἐνδιαφέρεσθε μόνο γιὰ τὴν τέχνη και ἐγὼ μόνο γιὰ τὰ χρήματα.

Κάποιος νέος πού πρωτογνώρισε τὸν Μπέρναρντ Σὼ τὸν ρώτησε ἂν ἦταν καλὰ σὲν ὑγεία του.

— Στὴν ἡλικία μου, νεαρό μου, δύο πράγματα συμβαίνουν. Ἡ εἶναι κανεὶς καλὰ ἢ ἔχει πεθάνει.

Σὲ μιὰ δεξίωσι τοῦ Ἀγγλικῆς Ἀδελφῆς ἑνα νεαρὸς λόρδος πλησίασε τὸν Μπέρναρντ Σὼ και τοῦ εἶπε :

— Εἶναι ἀλήθεια, κ. Σὼ, ὅτι ὁ πατέρας σας ἦταν ράφτης ;

— Θὰ ἤμουν περίεργος νὰ μάθω, συνέχισε ὁ νέος, γιατί δὲν γίνετε και σεῖς ράφτης.

— Μὲ συγχωρεῖτε, ἀλλὰ ὁ πατέρας σας ἦταν ἱξέντλεμαν, δὲν εἶναι ἀλήθεια ;

— Ἀπολύτως.

— Θὰ ἤμουν περίεργος νὰ μάθω γιατί δὲν γίνετε και σεῖς ἱξέντλεμαν.

Ὁ Δαμαλισμός

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΦΕΥΡΕΣΙΣ!

Δὲν εἶναι καθόλου περίεργον ὅτι μία ἀπὸ τὰς μεγαλυτέρας κατακτήσεις τῆς ἱατρικῆς, ὁ ἐμβολιασμός, ὀφείλεται εἰς τὴν λαϊκὴν πείραν. Ὁ ἐλληνικὸς λαὸς (καὶ ὅχι ὁ Ἀγγλὸς ἱατρός Γιέννερ) εἶχεν ἐφεύρει τὸν ἐμβολιασμόν — συγκεκριμένως τὸν ἐμβολιασμόν κατὰ τῆς εὐλογίας ἢ δαμαλισμόν ὅπως λέγεται — πολὺ πρὶν ἀνακαλυφθοῦν τὰ μικρόβια. Ἡ ἱστορία αὕτη εἶναι ἀρκετὰ ἐνδιαφέρουσα και θὰ προσπαθῶμεν νὰ τὴν ἐκθέσωμεν ὅσον ἡμποροῦμεν συντομώτερα.

Περὶ τὰ τέλη τοῦ 17ου αἰῶνος ἤχμασαν δύο Ἕλληνες ἱατροί. Ὁ ἑνας ἦτο Κεφαλλονίτης, ὁ Ἰάκωβος Πυλαρινός, ὁ ὁποῖος ἐγεννήθη τὸ 1659 και ἀπέθανε νέος ἀκόμη τὸ 1718. Ὁ ἄλλος ἦτο Χιώτης, ὁ Ἐμμανουὴλ Τιμόνης. Δὲν εἶναι δι' αὐτὸν ἀκριβῶς γνωστὸν τὸ ἔτος τῆς γεννήσεως και τοῦ θανάτου του. Καὶ οἱ δύο λοιπὸν αὐτοὶ Ἕλληνες ἱατροί, καθένας των χωριστὰ, ἀπεκάλυψαν πρωτοὶ τὴν μέθοδον τοῦ δαμαλισμοῦ εἰς τοὺς ἐπιστήμονας τῆς Εὐρώπης.

Ὁ Πυλαρινός, μικρὸ παιδί ἀκόμη, ἐστάλη ἀπὸ τοὺς γονεῖς του, ὅπως ἐσυνηθίζετο τότε, εἰς τὴν Βενετίαν νὰ μάθῃ τὰ πρῶτα γράμματα. Ἐπειτα ἐσπούδασε νομικὰ και ἱατρικὴν — κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ὁ περίεργος αὐτὸς συνδυασμός τῆς σπουδῆς τῶν δύο αὐτῶν ἐπιστημῶν ἦτο συνηθέστατος — εἰς τὸ περίφημον πανεπιστήμιον τῆς Πάδοβας, ἡ ὁποία τότε ἦτο τὸ μεγαλύτερον πνευματικὸν κέντρον τῶν Ἑλλήνων. Εἰς τὴν Πάδοβαν ἐλειτουργεῖ και τὸ «Κωττουιανὸν Ἑλληνομουσεῖον» — ἓνα εἶδος Οἴκου τοῦ Ἑλληνος φοιτητοῦ — ὡς παράρτημα τοῦ πανεπιστημίου, ἰδρυθὲν ὑπὸ τοῦ ἐκ Βερροίας καθηγητοῦ Ἰωάννου Κωττούνιου.

Ὁ Πυλαρινός λοιπὸν τὸ 1715 ἐξέδωκεν εἰς τὴν Βενετίαν λατινιστὶ τὸ ἔργον πού τὸν ἔκαμε διάσημον. Ἀληθινὸς ἐπιστήμων ὁ Πυλαρινός δὲν ἐδίστασε νὰ περιγράψῃ πῶς ἐδιδάχθη τὸν ἐμβολιασμόν κατὰ τῆς εὐλογίας ἀπὸ τὶς γρηοῦλες τῆς Θεσσαλίας και τῆς Θράκης και πῶς γοήγορα ἐπίσθη ὅτι ἡ λαϊκὴ ἐκείνη μέθοδος προλήψεως τῆς εὐλογίας δὲν συνίστατο στὰ μάγια, ὅπως ἐνόμιζαν οἱ ἴδιες οἱ γρηοῦλες πού τὴν ἐφήρμοζαν, ἀλλὰ εἶχε βαθύτερα αἰτία και ἐξησφάλισε τὴν ἀνοσίαν.

Τόση ἦτο ἡ σημασία πού ἀπεδόθη τότε ἀπὸ τοὺς εὐρωπαϊοὺς ἱατροὺς εἰς τὴν διατριβὴν τοῦ Πυλαρινοῦ, ὥστε μετὰ σαράντα χρόνια ἀπὸ τῆς ἐκδόσεώς της — τὸ 1756 — μετεφράσθη και εἰς τὴν γαλλικὴν.

Ἡ μέθοδος συνίστατο εἰς τὸ νὰ λαμβάνουν πῶον ἀπὸ τὰ σπειριὰ ἀτόμων πού εἶχαν προσβληθῇ ἀπὸ τὴν εὐλογίαν και νὰ τὰ φέρνουν εἰς ἐκπαφὴν μὲ τὸ αἷμα τοῦ ὑγινοῦς ἀνθρώπου διὰ μιᾶς βελόνης, μὲ τὴν ὁποίαν ἐμάτωναν λιγάκι τὰ χέρια και τὰ πόδια τοῦ ἐμβολιαζομένου. Τὴν μέθοδον αὐτὴν τὴν ἔλεγον εὐλογιασμόν.

Αυτά λοιπόν είχε κάμει τότε ο Πυλαρινός. Ἀλλὰ καὶ ἄλλος διάσημος Ἕλληνας ἰατρός, ὅπως εἴπαμεν, ὁ Ἐμμανουὴλ Τιμόνης, εἶχε ἐπιστήσῃ κατὰ τὴν ἰδίαν ἐποχὴν τὴν προσοχὴν τῶν Ἀγγλων ἐπὶ τῶν ἀποτελεσμάτων τοῦ ἐμβολιασμοῦ. Ὁ Τιμόνης εἶχε σπουδάσει καὶ αὐτὸς εἰς τὴν Πάδοβαν καὶ ἀσφαλῶς θὰ ἐγνώριζετο καὶ θὰ εἶχε φοιτήσει μαζί με τὸν Πυλαρινόν. Ἀργότερα ἐπῆγε νὰ συνεχίσῃ τὰς σπουδὰς του καὶ εἰς τὴν Ὁξφόρδην καὶ ἔμεινεν ἄρκετὰ ἔτη εἰς τὴν Ἀγγλίαν, ἐκλεγείς μάλιστα μέλος τῆς περιφήμου Βασιλικῆς Ἑταιρίας τοῦ Λονδίνου. Ἀργότερα ἐπῆγε πάλιν εἰς τὴν Πάδοβαν, ὅπου διεδέχθη εἰς μίαν ἑδραν τοῦ Πανεπιστημίου ἄλλον Ἕλληνα ἰατρόν, τὸν ἐκ Κρήτης Ἀντώνιον Κατάνην.

Ὁ Τιμόνης περὶ τὰ τέλη τοῦ 1713 ἀπέστειλε μίαν διατριβὴν εἰς τὸν Ἀγγλον συναδέλφον του Γούντγουρντ περὶ τῆς μεθόδου τοῦ εὐλογιασμοῦ ὅπως τὴν εἶδεν ἐφαρμοζομένην εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν. Ἡ διατριβὴ ἐκείνη ἐδημοσιεύθη τότε ἀγγλιστὶ καὶ γαλλιστὶ, ἀργότερα δὲ ὁ Τιμόνης ἔγραψεν ἄλλας δύο διατριβάς ἐπὶ τοῦ ἰδίου θέματος λατινιστὶ, ἐκ τῶν ὁποίων τὴν μίαν ἐξέδωσεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν τὸ 1713 καὶ τὴν ἄλλην εἰς τὸ Λέυντεν τῆς Ὁλλανδίας τὸ 1721.

Καὶ ὁ Γιέννερ, ὁ Ἀγγλος ἰατρός πού φέρεται ὡς ὁ ἐφευρέτης τοῦ δαμαλισμοῦ; Ὁ Γιέννερ δὲν ἐφεῦρε τὸν δαμαλισμόν, ἀλλὰ πολλὰ χρόνια ἀργότερα τὸν ἐμελέτησε, τὸν ἐσυστηματοποίησε καλύτερα καὶ — τὸ 1796 — τὸν ἔθεσεν εἰς γενικὴν χρῆσιν παρὰ τὰς ἀντιρρήσεις μερικῶν συγχρόνων του συναδέλφων. Ἡ τιμὴ πού ἀνήκει εἰς τὸν Γιέννερ δὲν εἶναι μικρά. Ὁπωσδήποτε ὁ δαμαλισμὸς ἐνεφανίσθη τὸ πρῶτον εἰς τὸν κόσμον ἀπὸ τὴν ἐπίσημον ἐπιστήμην ὡς ἐλληνικὴ ἀνακάλυψις.

Α. Μωραΐτης

ΜΙΚΡΕΣ ΔΙΑΦΟΡΕΣ

Ἔνας φίλος του ἔλεγε μιὰ μέρα πὼς ἡ ἐπιστήμη εἶναι ἀλάνθαστη.

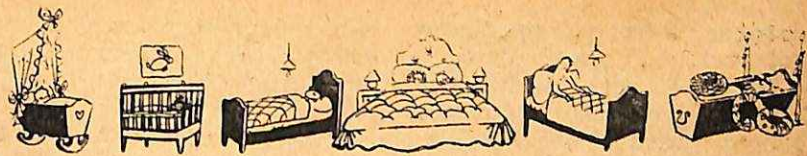
— Ναί, ναί, εἶπε ὁ Ἀνατόλ Φράνς. Ἡ ἐπιστήμη εἶναι ἀλάνθαστη. Οἱ ἐπιστήμονες εἶναι ἐκεῖνοι πού κάνουν λάθη.

★

Μιά νέα εἰς ἑλλήν: «Θὰ ἤμουν, ἀγαπητή μου, ἡ εὐτυχέστερη γυναῖκα τοῦ κόσμου ἂν μπορούσα νὰ συνδυάσω τὲς ἀρετὲς καὶ τῶν δυό. Ὁ Νίκος εἶναι πλούσιος, εὐγενικός καὶ ἔξυπνος, καὶ ὁ Γιάννης θέλει νὰ μὲ παντρευθῇ».

★

Μιά καλὴ ὁμιλία πρέπει νὰ μοιάζῃ μετὰ τὸ γυναικεῖο φόρεμα. Νὰ εἶναι ἄρκετὰ μακριὰ ὥστε νὰ καλύπτῃ τὸ «θέμα» καὶ ἄρκετὰ κοντὴ ὥστε νὰ κεντρίξῃ τὸ ἐνδιαφέρον.

Τὰ μυστικὰ τοῦ ὕπνου

Μία ἐνδιαφέρουσα
ἔρευνα

Τὸ Ἀμερικανικὸ Ἰνστιτούτο Γκάλλοπ πού ὀργανώνει διάφορες ἔρευνες καὶ δημοψηφίσματα σὲ ὅλες τὶς χώρες τοῦ κόσμου γιὰ νὰ ἀνακαλύπτῃ τὶς προτιμήσεις τῆς κοινῆς γνώμης, ὀργάνωσε τελευταῖα μιὰ ἀκόμη πρῶτον πρῶτον ἔρευνα. Θέμα τῆς ἡ ἀϋπνία καὶ πεδίο δράσεώς της ὁ κτὼ κράτη. Οἱ Ἡνωμένες Πολιτεῖες, ἡ Ἀγγλία, ἡ Γαλλία, ὁ Καναδὰς, ἡ Ὁλλανδία, ἡ Δανία, ἡ Σουηδία καὶ ἡ Νορβηγία. Τὸ συμπέρασμα εἶναι ὅτι 50 ἑκατ. Ἀμερικανοί, πάνω ἀπὸ 20 χιλιάδων δηλαδὴ ὁ μισὸς πληθυσμὸς τῶν ἐνηλίκων κοιμοῦνται ἀσχημα. Οἱ Γάλλοι, οἱ Ἀγγλοὶ οἱ Ὁλλανδοὶ μόνις θρῖσκονται σὲ καλύτερη μοῖρα. Ἀντιθέτως οἱ Σκανδιναβοὶ κοιμοῦνται πολὺ καλύτερα. Μόλις πού θρῖσκει κανεὶς ξανά στυς τέσσερις νὰ ὑποφῆρῃ ἀπὸ ἀϋπνία.

Ἡ ἔρευνα συνετέλεσε ὥστε νὰ γίνουιν στὶς ὀκτὼ χώρες οἱ ἀκόλουθες διαπιστώσεις:

— Οἱ παντρεμένοι κοιμοῦνται καλύτερα ἀπὸ τοὺς ἀνύπαντρους.

— Οἱ χωρισμένοι, οἱ χῆρες καὶ οἱ χῆροι ὑποφῆρουν ἀπὸ ἀϋπνία περισσότερο ἀπὸ ὅλους.

— Οἱ γυναῖκες κοιμοῦνται πρὸ ἀσχημα ἀπὸ τοὺς ἄνδρες.

— Ἡ κυριώτερη αἰτία τῆς ἀϋ-

πνίας ὅπως φαίνεται ἀπὸ τὶς ὁμολογίες τῶν ἐνδιαφερομένων εἶναι ἡ ἔντασις τῶν νῦρων.

— Ἀπὸ τοὺς δέκα ἄνθρώπους πού ὑποφῆρουν ἀπὸ ἀϋπνία, οἱ τέσσερις δὲν κάνουν τίποτα ἄλλο παρὰ νὰ στριφογυρίζουν στὸ κρεβάτι τους, προσπαθώντας νὰ κοιμηθοῦν. Ἀπὸ τοὺς ἄλλους οἱ περισσότεροι παίρνουν ὕπνωτικά.

— Ἀπὸ τοὺς ἄνδρες, ὅσοι ἔχουν πάει στὸ γυμνάσιο ἢ καὶ στὸ Πανεπιστήμιο κοιμοῦνται καλύτερα ἀπὸ ἐκείνους πού πῆγαν μόνο στὸ δημοτικόν. Στὴν πρώτη κατηγορία ἡ ἀϋπνία ὀφείλεται κυρίως σὲ ἐπαγγελματικὲς ἢ οικονομικὲς στενοχώριες, στὰ ἔξοδα πού ἀπαιτεῖ ἡ ζωὴ. Στὴ δεύτερη κατηγορία φτάνει τὰ παρατεταμένα νῦρα, ἐπακόλουθο πολλῆς δουλειᾶς ἢ ἀρρώστειας.

— Οἱ ἄνδρες καὶ οἱ γυναῖκες πού πέρασαν τὰ πενήντα ὑποφῆρουν ἀπὸ ἀϋπνία δυὸ φορές περισσότερο παρ' ὅτι οἱ νέοι τῶν εἰκοσι χρόνων.

— Ὅσοι λένε καὶ πιστεύουν ὅτι εἶναι εὐτυχημένοι κοιμοῦνται καλύτερα ἀπ' ὅλους τοὺς ἄλλους. Ἀντίθετα ὅσοι πιστεύουν πὼς εἶναι δυστυχισμένοι κοιμοῦνται θέβαια χειρότερα ἀπὸ ὅλους.

Ἡ ἔρευνα αὕτη ἔγινε ἀφορμὴ νὰ ἀρχίσουν σ' ὅλο τὸν κόσμον

σοβαρές μελέτες για την άθνη και γενικότερα για τον ύπνο.

Το διπλό κρεβάτι δημιουργεί προβλήματα που ή λύσι τους δεν είναι πάντα εύκολη. Πραγματικά οι άνδρες και οι γυναίκες δεν κοιμούνται με τον ίδιο τρόπο. Οι άνδρες ξαπλώνονται ανάσκελα ή στο πλευρό πάντα όμως σε μάκρος. Οι γυναίκες πάλι παίρνουν τις πιο διάφορες στάσεις. "Όταν κοιμούνται στο ίδιο κρεβάτι με τον άνδρα τους (λέει μια αμερικανική στατιστική) τα 87% επιμένουν τόσο πολύ να απλώνουν χέρια και πόδια, ώστε ο δυστυχής ο σύζυγος να κινδυνεύει να βρεθεί κάτω.

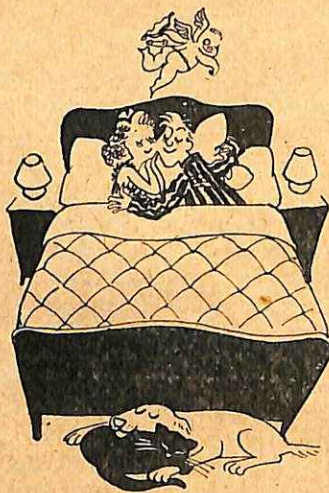
Στις Άγγλοσαξονικές χώρες ωστόσο πολλά άντρώνα προτιμούν το διπλό κρεβάτι ενώ στις λατινικές χώρες υπερισχύει γενικά το μονό. Οι στατιστικές πάντως δείχνουν ότι τα διαζύγια είναι πιο συχνά σε ανδρώνα που κοιμούνται σε διπλό κρεβάτι.

Οι άνδρες ροχαλίζουν τρεις φορές περισσότερο από τις γυναίκες. Κοιμούνται συνήθως με ανοιχτό το στόμα και ανάσκελα. "Ο καλύτερος τρόπος για να σταματήσουν το ροχαλητό είναι να γυρίσουν πλάι και να κλείσουν το στόμα, γιατί ή έπιστήμη δεν έχει βρή ακόμα τον τρόπο για να θεραπεύει όριστικά το κακό. "Αν θέβαια το ροχαλητό οφείλεται σε πολύποδα της μύτης ή θεραπεία του είναι εύκολη.

Οι γυναίκες ροχαλίζουν λιγότερο, πολλές φορές όμως έχουν μικρούς σπασμούς του λάρυγγος που προκαλεί δυσάρεστους ήχους. "Η ψυχανάλυση λέει πως αυτό οφείλεται σε ένα ύπνου αίσθημα έλλειψης ασφαλείας. Οι γυναίκες, ακόμα στον ύπνο τους, αναστενάζουν συχνά και «φυθούν». Αυτό είναι ένας δικός

τους τρόπος ροχαλισμού που οφείλεται, όπως πιστεύεται, στη μεγαλύτερη ευκινησία των μυών του προσώπου τους.

Οι άνδρες πάλι έχουν τα δικά τους ελαττώματα στον ύπνο. Γυρίζουν τρεις φορές περισσότερο από τις γυναίκες, παραμιλούν, τρίζουν τα δόντια τους. "Αν ή γυναίκα υποφέρει απ' όλα αυτά το αξίζει: Οι άνδρες τρίζουν τα δόντια τους, λένε οι ψυχαναλυστές,

γιατί θυμούνται τους συζυγικούς καυγάδες.

Οι γυναίκες παραπονούνται περισσότερο από τους άνδρες ότι κρυώνουν τη νύχτα και χρησιμοποιούν θερμόφορες για να καταπολεμήσουν αυτό το δυσάρεστο αίσθημα. "Έχουν δίκιο γιατί την ώρα του ύπνου ή πίεση του αίματος πέφτει πολύ περισσότερο στις γυναίκες παρά στους άνδρες.

"Όταν ξαπλώνωμαστε για να κοιμηθούμε, πρώτα χαλαρώνουν οι μύς και ύστερα οι αισθήσεις. Πρώτα χάνουμε την όσφρηση, ύστερα την όραση και μετά την ακοή. Τελευταία απ' όλες μένει ή αφή. "Όταν ξυπνάμε παρατηρεί-

ται το ίδιο φαινόμενο με αντίθετη σειρά. Θα πρέπει ωστόσο να έχουμε υπ' όψη μας ότι ενώ οι δρες που κοιμόμαστε θαθεία είναι οι ίδιες σε όλους, οι ενδιάμεσες δρες του ελαφροτέρου ύπνου διαφέρουν πολύ από άνθρωπο σε άνθρωπο.

"Ο πιο όφελιμος ύπνος είναι από τις 10.30 το θράδυ ως τις 7.30 το πρωί. "Όσοι πλαγιάζουν πολύ άργα, μετά τα μεσάνυχτα, δεν κερδίζουν πολλά από τον ύπνο τους.

"Ενώ κοιμάστε ή καρδιά σας κτυπά πιο άργα. Οι σφυγμοί από 70 το λεπτό πέφτουν στους 54 την έκτη ώρα του ύπνου. "Όλες οι αντιδράσεις χαλαρώνουν.

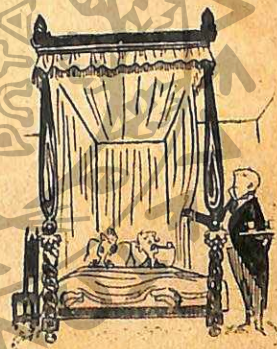
Τη νύχτα αλλάζουμε περίπου 33 φορές θέσι στο κρεβάτι μας. Το πολύ στριφογύρισμα είναι σημείο νευρικής τάσης.

"Ένα σημείο που προκαλεί πάντα το ενδιαφέρον είναι αυτό: Την ώρα που κοιμόμαστε το μυαλό μας δουλεύει; Στο έρώτημα αυτό μπορούμε άδιστακτα να άξοκεπάσουμε, ναί. Προσπαθήστε να θά σκεπαστεί έναν που κοιμάται. τνήση. Θά δώση μία μύγα που τον ένοχλεί. "Ένας καθηγητής δοκίμασε να διδάξη ένα μάθημα σ' ένα σπουδαστή που κοιμόταν και το πρώτο φυτό της μόλις διά-

θασε μία φορά το μάθημα είδε πως το ήξερε απ' έξω. Στον ύπνο μας επίσης δεν χάνουμε την αίσθηση του χρόνου. Τα 59% των ανδρών και γυναικών μπορούν να ξυπνήσουν την ώρα που θέλουν.

Για τον ύπνο υπάρχουν θεωρίες πολλές όσο και αντίθετες μεταξύ τους. Πολλοί υποστηρίζουν ότι ο ύπνος είναι μία συνήθεια πανάρχαια των πρωτογόνων λαών που δεν ήξεραν κανένα τρόπο για να βλέπουν και να ζούν στο σκοτάδι. Πολλοί ένδοκρινολόγοι συνεχίζουν τον ύπνο με την περιοδική λειτουργία της υποφύσεως του έγκεφάλου. Οι χημικοί πιστεύουν ότι ή χαλάρωση της λειτουργίας των οργάνων την ώρα του ύπνου είναι ένας τρόπος για να εξουδετερώνονται οι τοξίνες που έχουν μαζευτεί την ήμερα. Οι πιο ειδικοί όμως νομίζουν ότι κοιμόμαστε, απλούστατα, για να ανανεώσουμε την ενεργητικότητα μας και τους ιστούς του σώματός μας και ότι ως ένα σημείο ο ύπνος είναι κάτι που εξαρτάται από την θέλησή μας.

Το θέβαιον είναι πως δεν μπορούμε να ζήσουμε χωρίς ύπνο. "Η άθνηά μπορεί να είναι φαινόμενο συνηθισμένο, ή απόλυτη άθνηά όμως είναι άνυπαρκτη. Καί αν συμβή ο άνθρωπος δεν μπορεί ν' άνθξη και πεθαίνει.

Παλιὰ ΑΘΗΝΑΪΚΑ ΣΠΙΤΙΑ

Ἡ ἑλληνικὴ «λαϊκὴ»
ἀρχιτεκτονικὴ

Τὸν περασμένο μῆνα κυκλοφόρησε ἓνα βιβλίο τοῦ ἀρχιτέκτονος κ. Ἀρη Κωνσταντινίδου: «Τὰ παλιὰ Ἀθηναῖκα Σπίτια». Τὸ περιεχόμενο τοῦ βιβλίου παρουσιάζει πολὺν ἐνδιαφέρον, γιατί εἶναι ἡ πρώτη φορὰ πὺν θρίσκονται συγκεντρωμένα σὲ ἓναν τόμο μὲ πενήντα σχέδια καὶ πενήντα φωτογραφίες τὰ λαϊκὰ παλιὰ ἀθηναῖκα σπίτια.

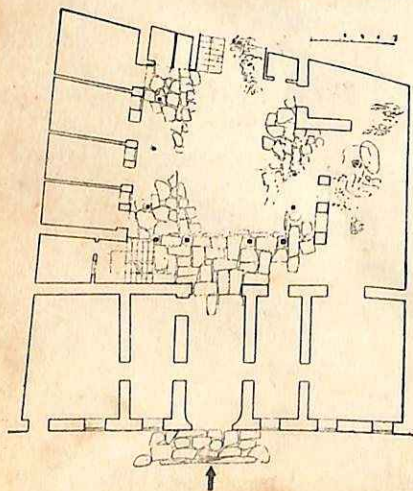
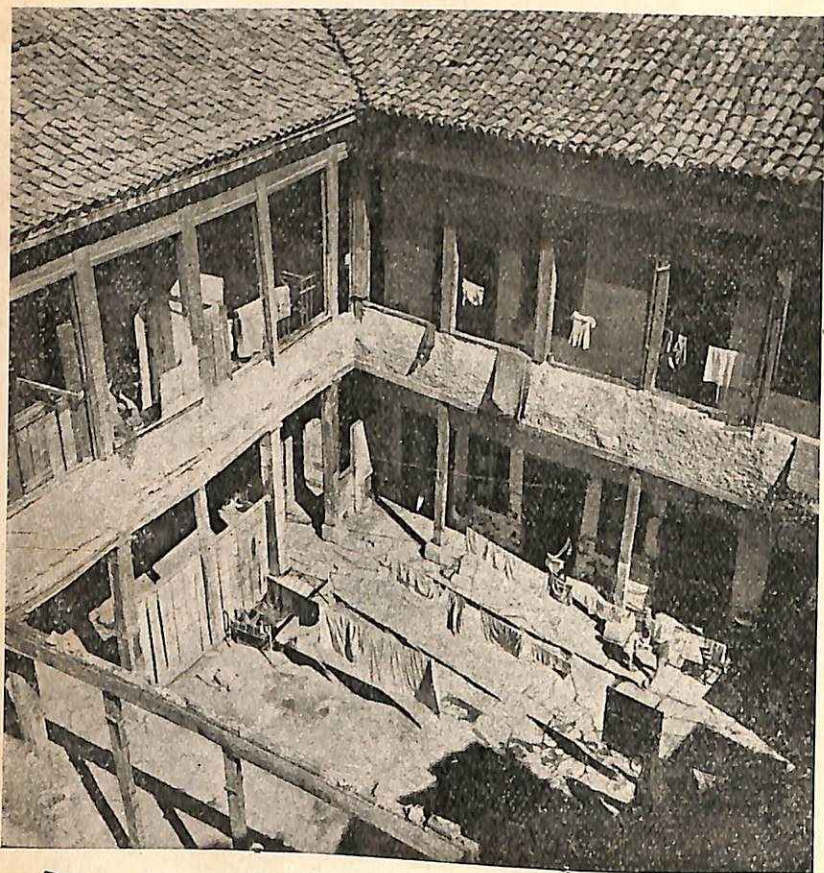
Κατὰ τὴν γνώμη τοῦ συγγραφέως, τὰ λαϊκὰ αὐτὰ σπίτια ἀποτελοῦν ἓνα θαυμάσιο δείγμα νεοελληνικῆς ἀρχιτεκτονικῆς γνησιότητος.

Ὁ κύριος χῶρος αὐτῶν τῶν λαϊκῶν σπιτιῶν εἶναι σχεδὸν πάντοτε μιὰ κεντρικὴ ἐσωτερικὴ αὐλὴ, ἐντελῶς ἀπομονωμένη ἀπὸ τὸν δρόμο. Γύρω τῆς ἀραδιάζονται οἱ κλειστοὶ χῶροι, τὰ δωμάτια πὺν μὰζι μὲ τὸ ἀπαραίτητο χαγιάτι (ἀνοιχτό, ἢ κλεισμένο μὲ τζαμαρίες) δλοκληρώνουν ἓναν ἀκέραιο οργανισμό, τὴν πὺν ἰδανικὴ «τυπικὴ» διάταξι γιὰ μιὰ κατοικία κάτω ἀπὸ τὸ φῶς τοῦ ἀθηναϊκοῦ τοπίου.

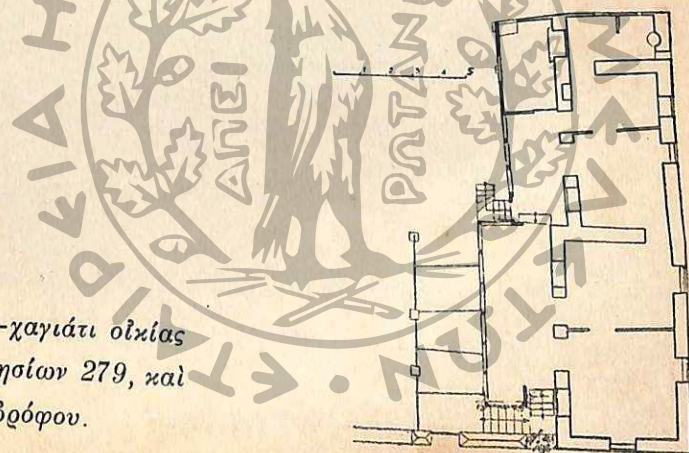
«Σὰν καὶ νὰ μὰς θυμίζει αὐτὴ ἡ τυπικὴ διάταξι», γράφει σὺν κείμενο τοῦ βιβλίου τοῦ ὁ κ. Κωνσταντινίδης. «Καὶ βέβαια, μὰς φέρνει σὺν νοῦ τὸ αἶθριο καὶ τὴ στοά, ἢ περιστύλιο, τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς κατοικίας (ἢ τὸν βυζαντινὸ μοναστηριακὸ περίβολο). Γιατὶ πραγματικά, ἡ αὐλὴ τῆς λαϊκῆς ἀθηναϊκῆς κατοικίας δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο παρὰ τὸ ἀρχαῖο αἶθριο καὶ τὸ χαγιάτι ἢ ἡ τζαμαρία (μὲ τὸ ὑπόστεγο πὺν δημιουργεῖται ἀπὸ κάτω τους) δὲν εἶναι παρὰ ἡ ἀρχαία στοά, τὸ «περίστυλον»: τὰ δυὸ βασικά συνθετικὰ στοιχεῖα τῆς ἑλληνικῆς ἀρχιτεκτονικῆς, ἀπὸ τοὺς πὺν παλιούς χρόνους. Δηλαδή, ἡ μορφή—ὁ τύπος—τοῦ ἀρχιτεκτονικοῦ ἔργου, πὺν σύμφωνα μὲ τὶς εἰδικὲς κλιματολογικὲς καὶ ἡθικὲς συνθήκες τοῦ ἑλληνικοῦ τοπίου ἐκφράζει τὴν μορφοποίησιν τῶν λειτουργιῶν τῆς ζωῆς μας, κατὰ τὸν πὺν οὐσιαστικὸ καὶ καθολικὸν τρόπο. Καὶ σὲ ἓναν ρυθμὸ, βέβαια, ἀνθρωπομετρικὸ, γιατί ἀφύοντας κατὰ μέτρος τὰ πάθη καὶ τὶς ἐξωτερικὲς συγκινήσεις δὲν ἀνεκδοτολογεῖ, ἀλλὰ ἐμβαδύνει σὺν πὺν ἀναγκαῖο καὶ πὺν οὐσιαστικὸ καὶ καθολικὸ, καὶ τοῦτο τὸ ζωντανεῖ σὺν μέτρα τῆς ζωῆς καὶ τοῦ ἀνθρώπου»

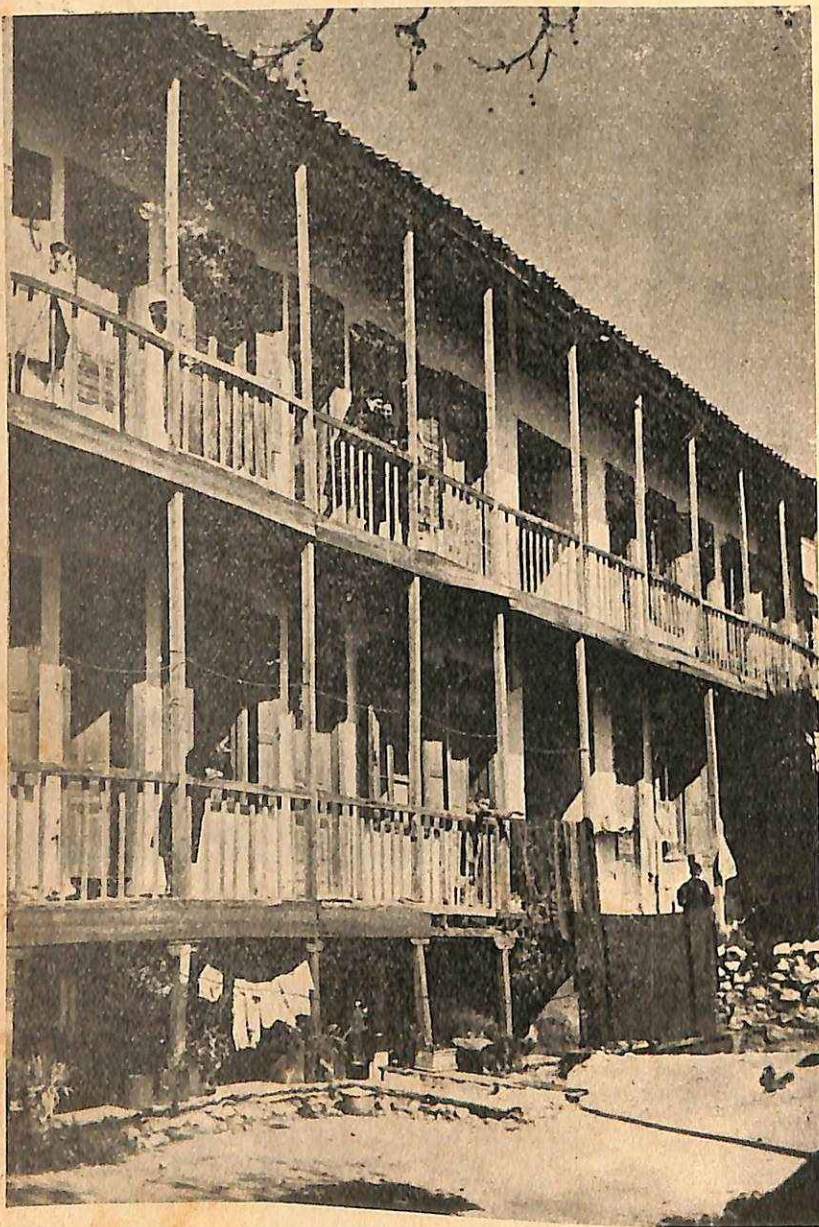
Αὐλὴ καὶ εἴσοδος οἰκίας (ὁδὸς Ἀλσχόλου 54).

Λαϊκή κατοικία (δδός Θου-
κυδίδου 13), σὲ ἀρχαῖο σχέ-
διο, καὶ κάτωφης ἰσογείου.

Τζαμαρία-χαγιάτι οἰκίας
δδοῦ Πατησίων 279, καὶ
κάτωφης δρόφου.

Λαϊκή πολυκατοικία (ὁδὸς Κερκύρας 63).

ΤΟ ΤΑΜΠΟΥΡΛΟ ἢ τηλεπικοινωνία τῆς Ἀφρικῆς

Τοῦ
K. W. Todd

Τὸ 1926 σ' ἓνα νοσοκομεῖο τοῦ Γιακουσοῦ, πού ἀπέχει 2.000 χιλιόμετρα ἀπὸ τὸν ποταμὸ Κογκό, χρειάστηκαν ἓνα γιατρὸ καὶ ἔλαχε σὲ μένα ὁ κλῆρος νὰ πάω. Οἱ φυλὲς πού κατοικοῦν γύρω ἀπὸ τὸ Γιακουσοῦ χρησιμοποιοῦν ταμπούρλο γιὰ νὰ στέλνουν μηνύματα ἐξ ἀποστάσεως. Σὲ κείνα τὰ μέρη τὸ ταμπούρλο δὲν σταματᾷ σχεδὸν ποτέ. Ἔχουν ταμπούρλα σὲ ὅλα τὰ μεγέθη ἀπὸ τὰ μικρότερα ὡς τὰ μεγαλύτερα, καὶ τὰ χρησιμοποιοῦν ἄλλα γιὰ τὴν τζάζ, ἄλλα γιὰ τὸ χορὸ καὶ ἄλλα γιὰ νὰ στέλνουν κατὰ μυστηριώδη τρόπο μηνύματα.

Μὲ ἓνα εἰδικὸ τύπο ταμπούρλου πού χρησιμοποιεῖται στὴν Κεντρικὴ Ἀφρικὴ εἶναι δυνατό νὰ στείλῃ κανεὶς κάθε μήνυμα πού μπορεῖ νὰ διατυπωθῇ σὲ λέξεις, ὅπως εἶναι οἱ εἰδήσεις, οἱ διαταγές τοῦ Διοικητοῦ τῆς περιοχῆς, νέα ἀπὸ τὴν κίνησι τῆς ἀγορᾶς, τιμές, πληροφορίες γιὰ τὶς κινήσεις τῶν πλοίων στὸν ποταμὸ Κογκό, μετεωρολογικὰ δελτία, προσευχές. Σὲ ὁρισμένες ὥρες ἐκπέμπεται καὶ μουσικὴ χοροῦ ἀπὸ ἓνα ἢ ἀπὸ ὀρχήστρα ταμπούρλων, πού καμμιὰ φορά συνοδεύεται κι' ἀπὸ τραγούδι.

Πρώτη φορά ἄκουσα γιὰ τὴν

καταπληκτικὴ χρησιμότητά τοῦ ταμπούρλου ἀπὸ ἓνα φίλο μου Ιεραπόστολο. Κάποια νύκτα ὕστερα ἀπὸ ταξίδι εἴκοσι χιλιομέτρων ἔφθασε σ' ἓνα χωριό, ὅπου ὁ δήμαρχος τὸν ὑποδέχτηκε μ' αὐτὰ τὰ λόγια:

— Ἀ! ἦλθατε! Δὲν ἤμαστε βέβαιοι ὅτι θὰ ἐρχόσασταν!

— Ναί, ἀλλὰ ἐγὼ δὲν εἶχα ἀναγγελεῖ τὸν ἐρχομὸ μου. Τί ἐννοεῖτε λέγοντας δὲν ἤμαστε βέβαιοι;

— Χθὲς θράδῳ κοιμηθήκατε στὴν πόλι Χ. Σήμερα τὸ πρωῒ ἀκούσαμε ὅτι μπήκατε πάλι στὸ δρόμο καὶ μάλιστα ὅτι κατευθυνόσασταν πρὸς τὸ χωριὸ μας. Ἀργότερα ὅμως ἀκούσαμε πάλι ὅτι ἓνας λευκὸς ἔφθασε στὴν πόλι Χ. Δὲν ἦταν λοιπὸν σαφές ἂν αὐτὸς ἦταν ἄλλος ἢ ἂν σεῖς ἐπιστρέψατε στὴν πόλι ἐκεῖνη.

★

Καμμιὰ φορά στὶς «ἐκπομπές» αὐτὲς γίνεται ἀνοικτὸ κουτσομπολιό. Μιὰ μέρα ἐνῶ ἔκανα μάθημα στὸ νοσοκομεῖο ἐνωχλήθηκα ἰδιαιτέρα ὅταν εἶδα τοὺς ἀκροατὰς νὰ μειδιοῦν καὶ νὰ ψιθυρίζουν.

— Ἀκοῦστε ἐδῶ, τοὺς εἶπα, ἂν καμμιὰ φορά κάνω λάθος καλύτερα εἶναι γιὰ μένα νὰ μοῦ τὸ λέτε.

— Δέν πρόκειται γιά λάθος, ἀπάντησε ἕνας ἀπ' αὐτούς. Δέν ἀκούσατε ;

— "Οχι. Τί ν' ἀκούσω ; εἶπα.

— Τό ταμπούρλο, κύριε. Ξέρετε ἡ κόρη τοῦ ἀρχηγοῦ πρόκειται νά παντρευθῇ. Γίνεται λόγος λοιπὸν γιά ἕνα νέο μνηστήρα ποῦ ἔχει 4.000 φράγκα, ἐνῶ ὁ ἄλλος εἶχε 3.000.

Μιά μέρα τὰ παιδιὰ τοῦ σπιτιοῦ ὅπου ἔμεναν εἶχαν χάσει τὰ νερά τους καὶ δέν μπορούσαν νά δουλέψουν. "Ενα ἀπ' αὐτὰ ἔμπαινε καὶ ἔβγαине στὴ θεράντα καὶ ἔλεγε :

— Τὸν ἔρριξε χάμου. Τώρα τὸν ἔχει πιᾶσει λαβή.

"Επρόκειτο γιά τὸς ἀγῶνας πάλης μεταξὺ τῶν φυλῶν Λοκέλε καὶ Τουρουμπόν. Οἱ Τουρουμπόν δέν εἶχαν πολλὰ συμπαθεῖες στὸ μέρος ποῦ γινόταν ὁ ἀγῶνας γιὰ τὸν κόσμος ὑποστήριζε τοὺς ντόπιους, τοὺς Λοκέλε. Οἱ ὁπαδοὶ δὲ τῶν Τουρουμπόν παρακολουθοῦσαν ἀπὸ τὴν ἐκπομπή τοῦ ταμπούρλου τὸν ἀγῶνα. Σὲ λίγο τοὺς εἶδα ὀπλισμένους μὲ κοντάρια νά τρέχουν πρὸς τὸ στίβο γιά νά ἐξασφαλίσουν δίκαιο παιχνίδι.

"Υστερα ἔχουμε τὰ μετεωρολογικὰ νέα. Οἱ θάρκες τῶν Λοκέλε εἶναι μονόξυλα χωρὶς καρένα ποῦ σὲ περίπτωσι τρικυμίας εἶναι ἀχρηστα.

Γι' αὐτὸ ὅταν τὸ ταμπούρλο προαναγγεῖλη καταιγίδα οἱ κάτοικοι τρέχουν νά τὰ ἐξασφαλίσουν δένοντάς τα στὰ δέντρα τῆς ὄχθης.

Οἱ Λοκέλε θεωροῦν τὴ θροχὴ εὐλογία. "Εν τούτοις ἡ προειδοποίησις γιά τὴν καταιγίδα γίνεται μὲ τὴν ἐξῆς φράσι : «Βροχή, θροχὴ ποῦ θανατώνει τοὺς ἀνθρώπους, φύγε μακριὰ καὶ ξαναγύρισε μιά ἄλλη μέρα».

Τὸ κυνήγι καὶ οἱ χοροὶ ὄργα-

νώνονται μεταξὺ τῶν χωριῶν μὲ τὸ ταμπούρλο. "Επίσης μὲ τὸ ταμπούρλο ἀνακοινώνονται οἱ γάμοι.

★

"Απέναντι στὸ νοσοκομεῖο μας στὸ Γιακουσοῦ, στὴν ἄλλη ὄχθη τοῦ ποταμοῦ Κογκό εἶναι ἕνα δάσος ὅπου κατοικεῖ ἡ φυλὴ τῶν Μπαμπαλί. "Εκεῖ μέρα καὶ νύκτα ἀκούει κανεὶς τὸ ταμπούρλο νά καθοδηγῇ μέσα στὸ σκοτεινὸ δάσος τοὺς νέους ποῦ ἔχουν βγῇ γιά κυνήγι ἢ γιά ξύλα.

"Ο "Αφρικανὸς ἔχει στὸ μυαλό του τὸ γενικὸ χάρτη τῆς περιοχῆς του μὲ τὰ μονοπάτια, τὰ χωριά κλπ. Τὸ ταμπούρλο ἔτσι τὸν ὁδηγεῖ εὐκόλα γιά νά θρίσκη τὸ δρόμο του.

Τὸ πρόβλημα τοῦ προσανατολισμοῦ σὲ μιά περιορισμένη περιοχή ποῦ γιά ἕνα στρατιώτη ἐφωδισμένο ἀκόμη καὶ μὲ τὰ τελευταῖα μέσα εἶναι πολὺ δύσκολο, ἔχει γίνει μὲ τὴ βοήθεια τοῦ ταμπούρλου τὸ ἀπλούστερο τῶν πραγμάτων γιά τοὺς περισσοτέρους "Αφρικανούς.

"Αν κανεὶς χαθῇ, τὸ χωριὸ του ζητεῖ πληροφορίες μὲ τὸ ταμπούρλο ἀπὸ τὰ γειτονικὰ χωριά. "Αν αὐτὰ ἀπαντήσουν ὅτι δέν τὸν εἶδαν, ἀποστέλλονται ὁμάδες ἀναζητήσεως πρὸς ὅλες τὶς διευθύνσεις. Οἱ ὁμάδες αὐτὲς εἶναι ἐφωδισμένες μὲ ἕνα κέρας μὲ τὸ ὁποῖο μπορεῖ κανεὶς νά δώσῃ σὲ δύο τόνους σήματα ὅπως τὰ σήματα τοῦ ταμπούρλου.

Τὸ ταμπούρλο τοῦ χωριοῦ κατευθύνει φυσικά, τὶς ὁμάδες στὴν ἀναζήτησί τους. "Όταν ὁ χαμένος θρεθῇ ἡ ὁμάδα εἰδοποιεῖ τὸ χωριὸ μὲ τὸ κέρας. "Αν θρίσκεται μακριὰ καὶ τὸ σῆμα τῆς δέν μπορεῖ νά ἀκουσθῇ, ἀναμεταδίδεται ἀπὸ κανένα ἐνδιάμεσο ἀγρόκτημα ἢ ἀπὸ ἕνα χωριουδάκι.

Στὸ Κογκό οἱ Εὐρωπαῖοι συνήθιζαν νά ἔχουν ἕνα ταμπούρλο στὴ θεράντα τους. Μ' αὐτὸ ὁ ὑππρέτης τοὺς ἔστελνε ὅτι μῆνυμα ἤθελαν στὰ γειτονικὰ χωριά ἢ σὲ ὁποιοδήποτε ἄτομο ποῦ κατοικοῦσε στὴ γύρω περιοχή.

Κάποτε ἀπὸ ἕνα χωριό, ἀπὸ τὸ ὁποῖο μᾶς χωρίζει ἕνας παραπτόταμος τοῦ Κογκό, μᾶς ἦλθε ἀσθενὴς ποῦ εἶχε προσβληθῇ ἀπὸ εὐλογιά. "Αμέσως πήρα τὴν ἀπόφασιν νά μπολιάσω ἕνα μεγάλο τμήμα τοῦ χωριοῦ. Δέν ἦταν δύσκολο νά τοὺς εἰδοποιήσω, ὅπως μοῦ ἐξήγησε ὁ χειριστὴς τοῦ ταμπούρλου τοῦ χωριοῦ ποῦ ἔμενα. Στάθηνκα δίπλα του ν' ἀκούσω. "Εἶδω σὲ πρῶτα μῆνυμα στοὺς ἐργάτες ποῦ δούλευαν στὰ κτήματα τῶν λευκῶν νά πάψουν κάθε θόρυβο. "Υστερα ἄρχισε νά μεταδίδῃ τὸ μῆνυμά μου. Δέν μπορούσα νά καταλάβω οὔτε λέξι, οὔτε καὶ τὸ ὄνομά μου ἀκόμη. "Η μετὰδοσι συνεχίστηκε μὲ ρυθμὸ πέντε ἢ ἑξὶ συλλαβῶν στὸ δευτερόλεπτο ἐπὶ ἕνα τέταρτο.

Οἱ κάτοικοι τοῦ χωριοῦ πήραν τὸ μῆνυμα καὶ τὴν ἐπομένη μέρα, τὴν ὠρισμένη ὥρα, ἦρθαν γιά τὸν ἐμβολιασμὸ γνωρίζοντες μάλιστα τὸ σκοπὸ τῆς ἐπισκέψεώς τους. "Ετσι γλύτωσαν ἀπὸ τὴν ἐπιδημία ποῦ ὡς τὰ τελευταῖα χρόνια, κατὰ καιροὺς, τοὺς ἀποδεκάτιζε.

★

"Ας δοῦμε τώρα πῶς πετυχαίνουν μὲ τὸ ταμπούρλο τὴ μετὰδοσιν τῶν μηνυμάτων.

Παρατήρησα ἐξ ἀρχῆς ὅτι ἕνας ὠρισμένος συνδυασμὸς ἀπὸ νότες —μιάς χαμηλῆς ποῦ ἀκολουθεῖται ἀπὸ δύο ὑψηλές— διαρκῶς ἐπαναλαμβάνεται ὡς προειδοποιητικὸ τῆς ἀποστολῆς ἑνὸς μηνύματος. "Η γλῶσσα τῶν Λοκέλε εἶναι προσωδιακὴ. Στὴ

γλῶσσα αὐτὴ ἡ λέξι Γιαουκοῦ (ἔλα) ἔχει ἕνα χαμηλὸ τόνο καὶ δύο ὑψηλοὺς ποῦ ἀκολουθοῦν. "Η ἀνακάλυψιν αὐτὴ μοῦ ἀνοίξε τὰ μάτια γιά νά καταλάβω ὅλο τὸ σύστημα.

Μερικοὶ ὑποθέτουν ὅτι τὰ ταμπούρλα στέλλουν ἕνα εἶδος σημάτων Μόρς. Τὸ Μόρς ὅμως προϋποθέτει τὴν γραφὴ καὶ ἡ γραφὴ στὴ γλῶσσα τῶν Λοκέλε εἰσῆχθη πρὶν ἀπὸ πενήντα μόλις χρόνια, ἐνῶ τὰ ταμπούρλα ἐργάζονται ἀπὸ ἑκατοντάδες, ἴσως χιλιάδες, χρόνια.

"Ο κώδικας τοῦ ταμπούρλου ἔχει μεγάλη ὁμοιότητα μὲ τὰ σαλπίσματα ποῦ χρησιμοποιοῦνται στὴν Εὐρώπη : σ' ἕνα μῆνυμα ἢ μιά διαταγὴ δίδεται πάντα ἡ μορφή μιᾶς λαϊκῆς φράσεως, γιά ν' ἀποφευχθῇ ἡ σύγχυσις ποῦ θὰ μπορούσε νά δημιουργηθῇ ἀπὸ τὴν χρησιμοποίησιν δύο μικρῶν λέξεων ποῦ πολλὰς φορὲς θὰ τύχαινε νάχουν τὴν ἴδια προσωδια. Μὲ τὸ σύστημα αὐτὸ ἀντίστοιχο τοῦ «ῶρα φαγητοῦ» εἶναι :

Εκοκο κολαμπελα κολαμπελα εκοκο κολαμπελα.

Πολλὰς ἀπὸ τὶς φράσεις αὐτὲς εἶναι παλῆα γνωστὰ ἀστεῖα ἢ σχετίζονται μὲ δεισιδαιμονίες. "Ετσι ἡ φράσις ποῦ σημαίνει «λευκὸς Εὐρωπαῖος» εἶναι : «Λευκοῦ ἀνθρώπου πνεῦμα ἀπὸ τὸ δάσος» : «Μποσογκο μπολιμον κοντα λοκοντα».

Προειδοποιητικὸ τῆς ἐκπομπῆς εἰδήσεων εἶναι :

«Του εχι λισο, του εχι λισο, λισο ατι ιγκαλε κολολο».

(Φέραμε τὸ μάτι, φέραμε τὸ μάτι, τὸ μάτι δέν κοιμόταν βαθειά). Καὶ αὐτὸ σημαίνει : «Θά μεταδοθῶν εἰδήσεις».

"Η ἀγγελία ὅτι ἐφθασε ἕνας

λευκός άνθρωπος που έχει ανάγκη τροφής μας δίνει μια ιδέα και για το χιούμορ του κώδικα και για την άρχη να εκφράζεται κάθε μήνυμα με πολλές λέξεις :

«Λευκού ανθρώπου πνεύμα από το δάσος πάτησε το σπίτι με τους ξύλινους τοίχους και την καλαμένια στέγη. Φέρε εκείνο που θρίσκειτα έξω από το σώμα, εκείνο που παραγεμίζει το σώμα ως το λαιμό».

Τούτο είναι ίσως ένα είδος προειδοποίησης για τον κόσμο να κρύψει τα καλύτερά του πουλερικά για να τα γλυτώσει από το άρπακτικό πνεύμα.

★

“Ας δούμε τώρα με τί μοιάζει το ταμπούρλο. Στην πραγματικότητα δεν πρόκειται για ταμπούρλο καθ’ έαυτο αλλά για γκόγκ χωρίς δέρμα. Κατασκευάζεται από ένα έναίιο κομμάτι ξύλο συνήθως τόν κορμό ενός δένδρου από τόν όποιο έχει αφαιρεθῇ ὁ φλοιός καί τὸ μαλακό ξύλο. Κατά μήκος καί πρὸς τὸ πίσω μέρος τοῦ κορμοῦ καθὼς βρίσκεται ριγμένος κατά γῆς χαράζεται μιὰ σχισμὴ. Ἡ σχισμὴ αὐτὴ εἶναι ἀρκετὰ μεγάλη ὥστε νὰ μπορῇ νὰ περνᾷ τὸ ἐργαλεῖο ποὺ θὰ σκάψει μέσα τὸν κορμό. Ἄν πρόκειται γιὰ μεγάλο ταμπούρλο ἡ σχισμὴ αὐτὴ εἶναι ἀκόμη μεγαλύτερη καί ἀφίνει ὁλόκληρο τὸ χέρι νὰ περνᾷ μέσα. Τὸ ἐσωτερικὸ σκάψιμο προχωρεῖ κανονικὰ ὥσπου τὸ ἐσωτερικὸ νὰ γίνῃ κοίλο. Κοντὰ στὴ σχισμὴ τὸ ἓνα χεῖλος τοῦ γκόγκ πλαταίνει. Τὸ χεῖλος τοῦτο παράγει τὴν χαμηλὴ νότα.

Ἡ εὐαισθησία τοῦ γκόγκ εἶναι πολὺ μεγαλύτερη ἀπὸ ὅσο θὰ μπορούσε κανεὶς νὰ φαντασθῇ. Εἶχα κάποτε τοποθετήσῃ τὸ χέρι

μου ἐλαφρὰ πάνω σ’ ἓνα τέτοιο γκόγκ τὴν ὥρα ποὺ ἔπαιζαν πιάνο ἐκεῖ κοντὰ. Μὲ ἔκπληξί μου παρατήρησα ὅτι τὸ γκόγκ συνηχοῦσε μὲ τίς νότες τοῦ πιάνου, μολονότι ἦταν ἀπὸ ξύλο σκληρὸ σὰ μόνι καί τὰ χεῖλη του εἶχαν πάχος ἓνα ἑκατοστὸ περίπου.

Τὰ ταμπούρλα μὲ σχισμὴ εἶναι διαφόρων διαστάσεων. Ὑπάρχουν μικρὰ γιὰ παιδιὰ, καμωμένα ἀπὸ μπαμποῦ. Τὰ μεγαλύτερα ἀπ’ ὅλα κατασκευάζονται ἀπὸ κορμούς γιγαντιαίων δένδρων.

Περισσότερο κι’ ἀπὸ τὸν κώδικα ἐκπομπῆς, τὸν Εὐρωπαϊὸ τὸν καταπλήσσει ἡ ἀπόστασι στὴν ὁποία ἀκούεται τὸ ταμπούρλο. Ἐνῶ συνάδελφός μου ἄκουσε ἓνα ταμπούρλο ἀπὸ ἀπόστασι 30 χιλιομέτρων περίπου. Ἐνα ἐξησκημένο αὐτὶ μπορεῖ νὰ τὸ ἀκούσῃ ἀπὸ ἀπόστασι 46 χιλιομέτρων ὅταν εἶναι ἡσυχία. Πάντως ὅταν ἔνα ἐπίσημο μήνυμα προορίζεται νὰ ἀκουστῇ σὲ μιὰ ἀκτῖνα 16 περίπου χιλιομέτρων, ἄλλα ἐνδιάμεσα ταμπούρλα συνήθως ἀναμεταδίδουν τὸ μήνυμα χάριν ἀκριβείας.

Δὲν ὑπάρχει κώδικας μεταδόσεως κοινὸς σὲ περισσότερες ἀπὸ μιὰ φυλὴ. Γεννᾶται λοιπὸν τὸ ἐρώτημα: πὼς ἓνα μήνυμα μπορεῖ νὰ μεταδοθῇ χιλιάδες χιλιόμετρα, διασχίζοντας τὰ σύνορα ποὺ χωρίζουν τὴν μιὰ φυλὴ ἀπὸ τὴν ἄλλη;

Ἡ ἀπάντησις εἶναι ὅτι οἱ Ἀφρικανοὶ ἔχουν καταπληκτικὰς γλωσσικὰς ἱκανότητες. Μόλις μάθουν τὴν μητρικὴν τους γλῶσσαν σχεδὸν μποροῦν νὰ καταλάβουν ἕξ ἴσου καλὰ καί τίς γλῶσσες τῶν γειτονικῶν τους φυλῶν καί οἱ ἐξυπνότεροι ἀπ’ αὐτοὺς μαθαίνουν ἐπίσης καί τίς συνθηματικὰς φράσεις

ποὺ χρησιμοποιοῦν οἱ γείτονές τους στὶς «ἐκπομπές» τοῦ ταμπούρλου.

Τὸ συναίσθημα τῆς φυλετικῆς ἐνότητος ποὺ τόσο ἔντονα χαρακτηρίζει τὴν ζωὴ τῶν Ἀφρικανῶν μπορεῖ ἴσως νὰ ἀποδοθῇ κατὰ μεγάλο μέρος στὴν ἐπίδρασι τοῦ ταμπούρλου ποὺ πλημμυρίζει ὅλη τὴν περιοχὴ στὴν ὁποία κατοικεῖ ἡ φυλὴ μὲ μουσικὴ, εἰδήσεις, ἀστεῖα καί κουτσομπολιό.

Ὁ χωρικός σὲ κοιτάζει ἀπὸ τὸ χωράφι του καθὼς περνᾷ καί ξαφνικὰ τὰ μάτια του σπινθηρίζουν: ἀπὸ πολλὰ χιλιόμετρα ἀπόστασι κάποιος ἀστεῖο ἔφτασε ὡς τὰ αὐτιά του καί τὸν διασκεδάσει. Λίγα λεπτὰ ἀργότερα μπορεῖ ν’ ἀκούσῃ νέα ποὺ ἔχουν ἔρθῃ ἀπὸ

δεκάδες χιλιόμετρα πέρα ἀπὸ τοὺς λόφους ποὺ τὸν τριγυρίζουν.

Ἡ ἐπίδρασι τοῦ ταμπούρλου εὐρύνει τόσο τὸν ὁρίζοντα τῶν ἰθαγενῶν, ὥστε οἱ νεώτεροι παιδαγωγοὶ αἰσθάνθησαν πολὺ τὴν ἑλλειψί του στοὺς νέους ποὺ ἐκπαιδεύθηκαν σὲ εὐρωπαϊκὰ μόνον σχολεῖα. Στὸ Γιακουσοῦ τοῦ Κογκό καί στὸ Κολλέγιο Ἀχιμῶτα κοντὰ στὴν Ἀκρα, στὴ Χρυσὴ Ἀκτὴ ἡ συνθηματικὴ γλῶσσα τοῦ ταμπούρλου διδάσκεται τώρα στοὺς νέους παράλληλα μὲ τὰ Εὐρωπαϊκὰ μαθήματα. Γιὰ τὸν ἴδιο λόγο οἱ μαθηταὶ διδάσκονται καί ὑφαντικὴ καί γλυπτικὴ ἀπὸ ἰθαγενεῖς δασκάλους ποὺ συχνὰ εἶναι ἀγράμματοι πάντα ὅμως εἶναι φορεῖς πολιτισμοῦ.

(Ἀπὸ τὸ «INFORMED READING»)

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

— Πές μου κάτι γιὰ τὴν Ἀμερικὴ, μπαμπά!
— Ἡ Ἀμερικὴ παιδί μου ἀνακαλύφθηκε ἀπὸ τοὺς λευκοὺς. Τότε τὴ χώρα τὴν κυβερνοῦσαν οἱ Ἐρυθρόδερμοι. Δὲν ὑπῆρχαν οὔτε κρατικὰ χρέη οὔτε φόροι καί οἱ γυναῖκες ἔκαναν ὅλες τίς δουλειές. Καί ὅταν ἦρθαν οἱ λευκοὶ νομίσανε ὅτι θὰ μπορούσαν νὰ βελτιώσουν τὴν κατάστασι...

★

Ἡ σκηνὴ σὲ ἓνα κουρεῖο πολυτελείας.
Ὁ πελάτης ἦταν τύπος ἐπαρχιακοῦ γλεντζεῖ καί ἡ κοπέλλα ποὺ τοῦ ἔκανε μανικιὸν πολὺ νόστιμη...

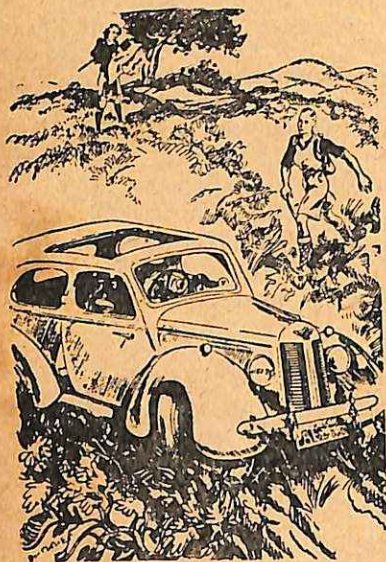
— Θέλετε νὰ φᾶμε μαζί ἀπόψε; Σὰς βρῖσκω χαριτωμένη.
— Δὲν νομίζω ὅτι πρέπει νὰ τὸ κάνω, εἶπε ἡ κοπέλλα, εἶμαι παντρεμένη.
— Ἀνοησίες! τῆς εἶπε. Οὔτε θὰ τὸ μάθῃ. Ἀλλῶστε ἂν θέλετε πῆστε στὸν ἄνδρα σας. Εἶμαι βέβαιος πὼς δὲ θὰ τὸν πειράξῃ.
— Ρωτήστε τὸν ἐσεῖς, εἶπε ἡ κοπέλλα. Εἶναι αὐτὸς ποὺ σὰς ξυρίζει.

★

Ἡ μαμά: Σοῦ ἄρεσε τὸ σχολεῖο, Κωστάκη;
— Πῶς. Μόνον ποὺ δὲν μᾶς μάθανε καί πολλὰ πράγματα.
— Γιατί τὸ λές αὐτό;
— Γιατί πρέπει νὰ ξαναπᾶμε αὔριο.

(Ἀπὸ τὸ «Answers»)

ΤΟ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟ ΜΕ ΤΟ ΠΤΩΜΑ

Ένα ζευγος έκδρομικών ανέκα-
λυψε το πτώμα.

A'

Περιστατικά και στοιχεία.

Η δυνατή βροχή που έπεφτε δύο ώ-
ρες συνεχώς, σταμάτησε απότομα το
μεσημέρι. Μέσα από τα σύννεφα
βγήκε ένας λαμπρός ήλιος. Δύο έκ-
δρομείς που τους έπιασε η βροχή
στο δρόμο και κατέφυγαν κάτω από
ένα δένδρο πρόβαλαν μόλις βγήκε
ο ήλιος και ξεκίνησαν για το χωριό.
Ουαϊκόμπ. Κατά τις 2.30 μ.μ. αντί-
κρυσαν ένα αυτοκίνητο σταθμευμένο.
Πλησίασαν για να ρωτήσουν τον ο-
δηγό αν βάδιζαν σωστά. Και έτσι ά-
νεκαλύφθη το μυστηριώδες έγκλημα
του Ουαϊκόμπ. Την υπόθεσι διετάρχη

Ένα αστυνομικό αίνιγμα

να αναλάβει ο επιθεωρητής Βαίς. Ό-
ταν έφθασε στον τόπο του δυστυχί-
ματος ο αστυνόμος της περιφέρειας
ας του ανέφερε ότι τίποτε δεν είχε
πειραχθεί. Ο Βαίς ικανοποιημένος
από την αναφορά του αστυνομού,
άνοιξε την πόρτα του αυτοκινήτου
και κύτταξε μέσα. Πάνω στο κάθισμα
του οδηγού βρίσκονταν το παραμορ-
φωμένο πτώμα ενός μεσόκοπου άν-
δρα. Παρ' όλον ότι ο Βαίς ήταν έξοι-
κειωμένος εις το να βλέπει βιαίους
θανάτους δεν μπόρεσε να συγκρατή-
σει ένα ελαφρό ρίγος βλέποντας την
έκφρασι αγωνίας που είχε πάρει το
πρόσωπο του νεκρού.

Στο δάπεδο του αυτοκινήτου, πλάι
στο χειρόφρενο βρίσκονταν ένα μι-
κρό μπουκαλάκι με την ετικέττα:
«Στρυχνίνη». Έξηκριβώθη ότι έφερε
τα δακτυλικά αποτυπώματα του θύ-
ματος.

Ο Βαίς έρριξε μια ματιά σ' ένα
αποטיγάρο πεταμένο πάνω στο
μπροστινό κάθισμα. Πλάι στο άπο-
τιγάρο ήταν ένα σημείωμα. Ο Βαί-
ς το πήρε στα χέρια του και το έ-
ξητasse προσεκτικά.

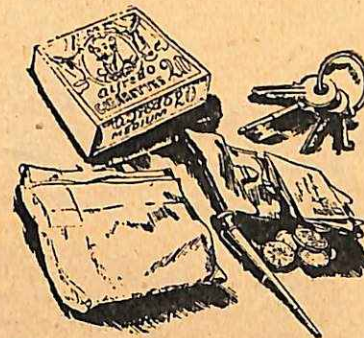

Το αποτιγάρο.

Ο Ιατροδικαστής έσκυψε πάνω
στο πτώμα και το έξητasse για ένα-
δύο λεπτά.

«Δηλητηρίασις εκ στρυχνίνης, ά-
πεφάνθη, ο θάνατος επήλθε μεταξύ
10 και 11 π.μ. της σήμερον. Δεν

μπορώ όμως να προσδιορίσω ακρι-
βέστερον».

Τι βρέθηκε στις τσέπες του νεκρού.

«Τι γνώμην έχετε;» ρώτησε ο Βαί-
ς, «πρόκειται περί αυτοκτονίας ή
δολοφονίας;»

«Θά έλεγα αυτοκτονία», απήντη-
σε ο Ιατροδικαστής.

«Λέτε;» είπε σκεπτικώς ο επιθε-

ωρητής και άρχισε να ξετάζει προ-
σεκτικά τα πράγματα που βρέθηκαν
στις τσέπες του νεκρού. Έν συνε-
χεία πήρε το αποτιγάρο που βρήκε
στο κάθισμα, άνοιξε το πακέτο του,
το συνέκρινε με τα δικά του και πι-
στοποίησε ότι δεν διέφερε. Ύστερα

*Βαίε γεφυρά ούκ έχω
που με το θάνατο τις γυ-
ναίκες μου καζίνου δε
ά νυπόφορη.*

Τζέιν Όουεν

Το σημείωμα.

στράφηκε στον Ιατροδικαστή και
του είπε άργά-άργά:

«Λάθος κάνετε, πρόκειται περί
δολοφονίας».

(Από την «Έγκυκλοπαι-
δεία των Αινιγμάτων»)

B' Ερωτήσεις.

Από τα προεκτεθέντα περιστατικά πρέπει να μπορέσετε να λύσετε μό-
νος σας το πρόβλημα: «Αυτοκτονία ή δολοφονία;». Οι ακόλουθες έρωτή-
σεις θα σας βοηθήσουν.

1) Τι μάρκα είναι το αυτοκίνητο;

2) Έχει το αυτοκίνητο αυτό κανένα ειδικό χαρακτηριστικό γνώρισμα;

ΝΑΙ

ΟΧΙ

3) Τι ώρα (περίπου) άρχισε η δυνατή βροχή;

4) Τι ώρα σταμάτησε;

5) Η άπάντησις στην υπ' αριθ. 2 έρώτησι έχει σημασία για τη λύσι
του προβλήματος;

ΝΑΙ

ΟΧΙ

6) Το θύμα ητοκτόνησε ή έδολοφονήθη;

(Αι άπαντήσεις και η λύσις στην σελίδα 80)

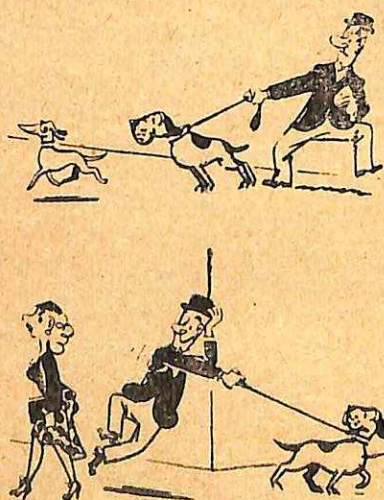
Απαντήσεις και λύσεις.

- 1) Το αυτοκίνητο είναι μάρκας Ώστιν και τούτο διακρίνεται από τα φτερά που έχει για έμβλημα στο κάλυμμα του ψυγείου.
 - 2) Ναι. Έχει «Κινητή στέγη».
 - 3) Περίπου εις τὰς 10 π.μ.
 - 4) Τὸ μεσημέρι.
 - 5) Ναι. Ἡ κινητὴ στέγη εἶναι ὁλάνοικτη (Ἐὰν δὲν βρήκατε ἀκόμη τὴν λύσι τοῦ προβλήματος ξαναδιαβάστε τὰ περιστατικά καὶ στοιχεῖα καὶ κυττάτε πάλι τὶς εἰκόνες πρὶν φθάσετε στὴν τελευταία ἐρώτησι.).
 - 6) Τὸ θῦμα προφανῶς ἐδόλοφονήθη. Καταλήγομεν εἰς τὸ συμπέρασμα αὐτὸ διὰ τοὺς ἀκολουθοῦντες λόγους:
- α) Ἐφ' ὅσον ὁ θάνατος ἔλαβε χώραν μεταξύ 10 καὶ 10.30 π.μ. τότε πρέπει νὰ συμπεράνωμεν ὅτι ἀπὸ τὴν ὥρα ἐκείνη δηλαδὴ 10—10.30 τὸ αὐτοκίνητο ἔπρεπε νὰ βρίσκεται ἐν τῇ θέσει πού τὸ συνήντησαν οἱ ἐκδρομεῖς. Αὐτὸ ὅμως πρέπει νὰ τὸ ἀποκλείσωμεν λόγω τῆς δυνατῆς βροχῆς πού κράτησε συνεχῶς ἀπὸ τὰς 10 ἕως 12 π.μ. Ἡ ὀροφὴ τοῦ αὐτοκινήτου ἦταν ἀνοικτὴ καὶ στὸ μπροστινὸ κάθισμα ἀκριβῶς κάτω ἀπὸ τὸ ἄνοιγμα τῆς ὀροφῆς βρίσκονταν τὸ ἀποτσίγαρο. Ὅπως βλέπετε ἐν τῇ φωτογραφίᾳ τὸ ἀποτσίγαρο εἶναι κάτω. Ἐὰν εἶχε μείνει πρὶ τῇ μιάμισυ ὥρᾳ καὶ περισσότερο ἐκτεθειμένο ἐν τῇ βροχῇ θὰ εἶχε γίνῃ μὴ μὴ δειξίεν ὅτι τὸ ὄχημα ὡδηγήθηκε ἐν τῷ σημείῳ πού εὐρέθη μετὰ τὴν παύσιν τῆς βροχῆς, δηλαδὴ δύο ὥρες μετὰ τὸν θάνατον τοῦ θύματος.
- β) Τὸ σημείωμα πού βρέθηκε ἐν τῷ κάθισμα πλάϊ ἐν τῷ νεκρῷ δὲν ἐγράφη ἀπ' αὐτόν. Ὅπως βλέπετε ἔχει γραφῇ μὲ χονδρὸν μολύβι ἐνῶ τὸ μόνον μολύβι μὲ λεπτὴ μύτη.

Μ' ΑΓΑΠΑ, ΔΕΝ Μ' ΑΓΑΠΑ

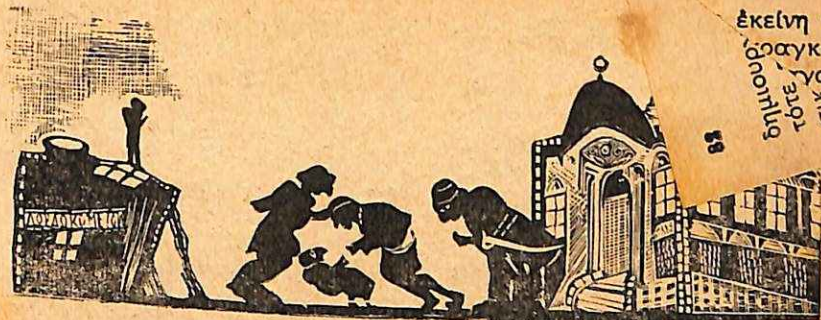

Ο ΚΑΘΕΝΑΣ ΜΕ ΤΗ ΣΕΙΡΑ ΤΟΥ...

(Ἀπὸ τὸ «New Yorker»)

(Ἀπὸ τὸ «Lilliput»)

Ὁ ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ

(Μερικὰ ἀπὸ
τὴν ἄγγραφη
ἱστορίας του)

Τῷ κ. Γ. 4 ΚΥΡΙΑΚΙΔΗ

Τὸ σωματεῖο τῶν Ἑλλήνων Κα-
ραγκιοζοπαίκτων—ξέρατε τὴν
ὑπαρξὶ αὐτοῦ τοῦ σωματείου; —
ἔγραψε φέτος μὴ σημαντικὴ ἐπι-
τυχία ἐν τῷ ἐνεργητικῷ του. Ἀπὸ
τὸν περασμένο μῆνα Ἰούλιο ἄρ-
χιζε νὰ ἐγγράφῃ τὰ μέλη του, ὅ-
σα ἐτοίμασαν τὰ χαρτιά προερ-
γασίας τους, ἐν τῷ ταμείῳ συντάξε-
ων ἡθοποιῶν, συγγραφέων καὶ
μουσικῶν! Λοιπὸν ἀπὸ δῶ κι' ἐ-
μπρὸς οἱ συμπαθητικοὶ καραγκιο-
ζοπαῖκτες μας, πού ἔχουν ἕνα με-
γάλο κύκλο θαυμαστῶν καὶ πάρα
ἔξω ἀπὸ τὶς λαϊκὰς τάξεις, θὰ μπο-
ροῦν, ὡς γίνονται ἀπόμαχοι, νὰ λο-
γαριάζουν, ὅπως ὅλοι οἱ ἐπαγ-
γελματίες, σὲ μὴ, κάποια, ἐξα-
σφάλισι γερατειῶν.

Γιὰ νὰ τὸ πετύχουν ὅμως αὐ-
τοὶ ἔκαναν ἀγῶνα, πράγμα πού
θὰ πῇ ὅτι πίστευαν ὅχι μόνον ἐν
δικῇ τους, πού τέλος τοὺς ἀνα-
γνωρίσθηκε, μὰ καὶ ἐν τῇ τέχνῃ
τῆς δουλειᾶς τους. Ἐτοί θὰ πά-

ρουνε κουράγιο κι' οἱ μαθητευό-
μενοι καραγκιοζοδοῦχοι — ἐκεῖ-
να, δηλαδὴ, τὰ δίχως πληρωμὴ
παιδιά, πού πίσω ἀπὸ τὸν μπερ-
ντέ βοηθᾶνε τὸν πρῶτον μαστορὴν
καραγκιοζοπαῖκτη ἐν τῇ παράστα-
σι, προσπαθώντας ἀπὸ κεῖ (ἀφοῦ
καραγκιοζοπαῖκτο σχολεῖο, ἄλλο,
δὲν ὑπάρχει) νὰ μποῦνε ἐν τῇ μου-
σικῇ, ἐν τῇ ἐπιδείξει χειρισμοῦς,
τοὺς νόμους, τοὺς τρόπους, κι' ὅ-
λα ἐκεῖνα τ' ἄλλα τὰ κρυφά, πού
κάνουνε τοὺς ἱσκιούς ν' ἀναδεύ-
ωνται καὶ νὰ κοινοῦνται, νὰ μι-
λοῦνε καὶ νὰ ζοῦν πάνω ἐν τῷ πανί.
Ἀπὸ τὰ παιδιά αὐτὰ θὰ βγοῦν ἀρ-
γότερα οἱ «διάσημοι» — καθὼς
γράφονται ἐν τῇ προγράμματά
τους — καραγκιοζοπαῖκτες, πού
θὰ φυλάξουν τὴν παράδοσιν τοῦ
ἐλληνικοῦ Καραγκιοζοῦ.

Ἴσως μερικοὶ ἀναρωτηθοῦν ἂν
εἶναι καμμιά ἀνάγκη γιὰ τοῦτο.
Κι' ὅμως ὁ Καραγκιοζοῦς, μ' ὅλην
τὴν τούρκικη προέλευσίν του, ἔχει

δημιουργήσει σέ μās έδω, από τότε πού μεταφυτεύθηκε και θα-σικά τροποποιήθηκε, μιά ξεχωριστή έκδήλωσι του λαϊκού σατυρικού πνεύματος με σπουδαίο λογογραφικό ενδιαφέρον. Και κρίμα είναι πως ντόπιος κανέννας ν' ασχοληθή κομμάτι με το θέμα του δεν θρέθηκε.

Ποιός έχει ξεχάσει τους καύ-μους και τὰ δνείρα, μὰ και τὰ παθήματα, του αιώνα πειναλέου κι' απένταρου Καραγκιόζη;

— Νάμουνα θα-σילהς! (Έλεγε ο Καραγκιόζης στ' δνείρό του).

— Τί λέει αυτός ο ψαρᾶς Σελίμη; (ρωτάει ο Πασᾶς έναν από τους τζοχαντάρηδες — σωματοφύλακές του).

— Νειρεύεται, πολυχρονεμένη μου...

— Φαίνεται φτωχός άνθρωπος...

Πάρτε τον και ντύστε τον βασιλικά, πριν ξυπνήση!

“Ένα άλλο:

— Καραγκιόζη, λέει ο Χατζη-αβάνης, απόψε είδα ένα δνείρο, είδα πως μέτραγα λεφτά... Λεφτά, λεφτά, πολλά λεφτά! Όλο και τάλλαρα!

— Κι' εγώ τι έκανα; ρωτάει ο Καραγκιόζης — μέτραγα εγώ;

— Έσού κύτταζες.

— Δε σου γύρεψα λεφτά;

— Δε γύρευες, εγώ σουδινά μοναχός μου.

— Κι' εγώ τᾶπαιρνα, έ, τᾶπαιρνα;

Και λέγοντας αυτά αρχίζει γρήγορα παντού να ψάχνεται...

‘Ακόμη ένα, τελευταίο:

Βλέπει στον ύπνο του ο Καρα-

γκιόζης πως μπαίνει σ' ένα ξενοδοχείο, πού στη γλώσσα του το λέει ο ίδιος: ΞΕΝΟΔΙΩΧΤΕΙΟ.

— Φέρε μου ψητό! Ζητάει στο γκαρσόνι.

— Σώθηκε, κύριος.

— Κλωτσολέττες (κοτολέττες).

— Σωθήκανε.

— Μακαρόνια έχει;

— “Έχει κύριος, αλλά είναι κρύα.

— Νά τὰ ζεστάνης.

‘Αλλά όπου να ζεσταθούν τὰ μακαρόνια, ο Καραγκιόζης ξυπνάει και ξαναβρίσκεται στη σκληρή πραγματικότητα. Τότε το παράπονο κι' ο δ-δυρμός του είναι περίφημα:

— Βρέ τί ήθελα γώ να του πω να τὰ ζεστάνη; Δεν τᾶτρωγα καθώς ή-

τον κρύα!

Και ξαναπλαγιάζει, και θιάζεται, και παρακαλάει κάνοντας τὰ «Πάτερμά» του, να τον πάρη ο ύπνος πάλι, μπᾶς κι' εκείνο τ' δνείρο με τη μακαρονάδα έχη καμμιὰ συνέχεια...

Αυτά, κι' άλλα άμέτρητα, από τ' άστεία του, τὰ ξέρουνε μικροί μεγάλοι, απόξω κι' ανακατωτά, και μπορούνε να τὰ ξαναπούν νεράκι, ακόμη κι' όσοι δεν πατήσανε σε Καραγκιοζοθέατρο, μὰ τὰ έχουν άκουσμένα, με την καταπληκτική διάδοσί τους, από το στόμα του λαού.

Μιά εποχή, κι' όσο ζούσε ακόμη ένας από τους νεώτερους και καλύτερους ‘Αθηναίους καραγκιοζοπαίχτες, ο ‘Αντώνης Μόλλας

(πέθανε στα 1947, αν δε γελιέ-μαι) άντρες, γυναίκες μαζί και τὰ παιδιά, τσοῦρμο, ξεκίναγαν και πήγαιναν, τὰ καλοκαιρινὰ τὰ βράδυα, στο ξύλινο θεατράκι — παράγκα, πού είχε και το καφε-νείο δίπλα, και πού τὰ τελευταία χρόνια το είχε στήσει μέσα σε μιά μάντρα της λεωφόρου ‘Αλεξάν-δρας, κατά τους ‘Αμπελοκήπους. Καθαρό, σκουπισμένο και κατα-βρεγμένο κάτω, περίμενε τους θε-

‘Η Φατιμέ

τρο, το ελληνικό. “Ως εκείνη τη χρονιά στη σκηνή των Καραγκιό-ζηδων βασίλευε ο Ντερβέναγας. “Έδερνε και τσάκιζε τὰ κόκκαλα των γκιαούρηδων.

Τότε ο καραγκιοζοπαίχτης Γιάννης Ρούλιας, από τον Καρθα-σαρά, κάθησε, σκέφτηκε και εί-πε:

— Ρέ, αυτός, δηλαδή, ο Ντερ-βέναγας όλο και θὰ δέρνη όλο τον κόσμο; ‘Ο παληαρβανίτης, δηλαδή, αιώνιως και τουμπανίως θὰ είναι ο κυρίαρχος; Τουρκος κι' ‘Αρβανίτης πέρασε πιά ή δό-ξα τους... Γιατί, λοιπόν, το ξύλο; Κι' εκείνα τὰ λόγια του: «Πώ να το λήη, πώ να το κάνη, πώ να το θροντάη στα βιλαέτια, πώ να το πατάη σαν το γάτα...»

Χάλασε ο κόσμος από τὰ ζή-τω, τις φωνές και τὰ χειροκροτή-ματα, στο Καραγκιοζοθέατρο του Ρούλια, τη νύχτα πού πρωτοβγή-κε στο πανί ο Μπαρμπαγιώργος με τις άσπρες φουστανέλλες του άρπαζε τον Βεληγκέκα και στόν έκανε παστό, την ώρα πού φτά-νοντας ο Μπαρμπαγιώργος είδε τον Καραγκιόζη, «τ' ανιπούδ'τ'», γονατιστό να παρακαλάη τον Βε-ληγκέκα:

— Μεγάλο τ' όνομά σου, γαλα-νά τὰ μάτια σου και μακρυνά ή ούρά σου, μη με δέρνεις τον κα-κομοίρη, Βεληγκέκα μου, έτσι να χιλιάσουν τὰ πεθαμένα σου και να συχαρευθούν τὰ... ζωντανά σου!

‘Ο Καραγκιοζοπαίχτης ‘Ι. Μό-ρος έφτιαξε κι' αυτός στα 1910 ένα άλλο τύπο — σαν το Μπαρμπα-γιώργο όμως ποτέ —, τον ‘Αθη-ναίο ψευτοπαληκαρά Σταύρα-κα, πού ο Καραγκιόζης κατορθώ-νει να τον τρομοκρατή και να τον κάνη να το θάζη στα πόδια, τρα-βώντας από την πίσω τσέπη της

ατές. ‘Εκεί μέσα με φωνές και ταραχή, αφού πλήρωναν τὰ εισι-τήριά τους, μπαίνανε και πιάνανε τις θέσεις τους όλοι. Κι' ανπό-μονο το κοινό έβλεπε πάντα κατά το μπερντέ, πότε θ' ανάψη τὰ φω-τα του, τὰ έσωτερικά, για ν' άρ-χίση ή παράστασι του «Κατσαν-τώνη», του παληού Κλέφτη, να θουμάση την παλληκαριά του, μὰ να γελάση κι' όλας με το Καραγκιόζη και του Μπαρμπαγιώρ-γου τὰ τερτίπια τὰ πολεμικά!

Αυτός ο έξοχος τύπος του Μπαρμπαγιώργου, με την χαρακτηρι-στική και καθαρή ρουμελιώτικη προφορά του ως το 1900 δεν ύ-πῆρχε στο Καραγκιοζαίικο θέα-

βράκας του, αντί κουμπούρας, μιά κουτσονόνα... τσατσάρα!

Ένας άλλος τύπος του Καραγκιοζοπαίχτη Μόλλα, αυτός, είναι ο Μακροπόδαρος που έχει και το άλλο καραγκιοζαϊκό παρατσούκλι: «Σαναλιέμε», έπειδή όλοένα στην κουβέντα του ανακατώνει αυτή την έκφραση. Δεύτερος—του Μόλλα πάλι—τύπος είναι του γέρο Ύδραίου ναυτικού Νικολού, που ο Καραγκιόζης του έχει κολλήσει τα περισσότερα απ' όλους παρατσούκλια, όπως: του γέρο-τρικυμιά (γιατί θύμωνε εύκολα), του κόντρα - φουρτούνα (γιατί είναι γενναίος καπετάνιος), του γέρο-μαούρα (έπειδή είναι κοιλαράς), κι' ένα τελευταίο, το πιό άμικητο ίσως, κ ύ ρ - πα ι - δ ι, έπειδή του άρεσε νά λογαριάζεται νένος.

Ό πιό τελευταίος τύπος του Μόλλα, που τον παρουσίασε στη σκηνή του, πριν 15 χρόνια πάνω κάτω, είναι ο Χαραλαμπίκας, ένα είδος «όργάνου τάξεως» άπεσπασμένου στο Σαράκι και όποτακτικού του Βεληγκέα, που έπειδή ο Χατζηαθάτης τον τρέμει, τον συσταίνει παντού, και στον Καραγκιόζη, τάχα μου για Τσελεμπή, άρχοντάνθρωπο και άνοιχτοχέρη δηλαδή. Ό Καραγκιόζης όμως που δεν είχε ποτέ δείγμα της κουθαρνοσύνης του Χαραλαμπίκας - Τσελεμπή, τον κράζει τσιμπλή και του σκαρώνει φάρσες διαρκώς.

— Τσιμπλή μου, νά ζήσουν τα κατσικο - γαϊδάρο - μούλαρά σου, τον ίκετεύει, για νά γλυτώση το ξύλο όταν τον τσακώνη ο Χαραλαμπίκας, ύστερ' από κανένα χοντρο άστείο σέ θάρος του.

★

Πότε άρχισαν οι παραστάσεις του Καραγκιόζη στην Ελλάδα,

και ποιός είναι ο πρώτος-πρώτος καραγκιοζοπαίχτης, δεν μπορούμε νά πούμε πώς μάς είναι γνωστό, και την πρώτη σελίδα της Ιστορίας του ελληνικού Καραγκιόζη καλά δεν τη ξέρουμε. Κι' όμως από τ' όνομα του Καραγκιόζη έχουν δανειστή τους τίτλους των έργων τους δυο Έλληνες θεατρικοί συγγραφείς, ο άξέχαστος Φώτος Πολίτης στο έργο του «Καραγκιόζης ο Μέγας» και ο κ. Συναδινός στον «Καραγκιόζη» του. Για το πρώτο έργο ο κ. Α. Καμπάνης στην Ιστορία της νεοελληνικής λογοτεχνίας λέγει ότι είναι μιά κωμωδία όπου ο Πολίτης «θέλησε νά γελοιογραφήσει τους λογής - λογής «προοδευτικούς» ή μεταρρυθμιστάς, κι' όπου πρόβαλε (ό συγγραφέας) άπολογητής της λαϊκής παραδόσεως». Για το δεύτερο παραθέτει τη γνώμη του Α. Άνδρεάδη, ότι ο ήρωας του «Είναι ένας όρθόδοξος Ταρτούφος».

Άλλά πότε πάνω-κάτω αυτό το θέατρο των σκιών πρωτοπαρουσιάζεται στην Αθήνα; Στις έπαρχίες, από έφημεριδογραφικές πηγές, φαίνεται νά παίζεται πιό πριν, γύρω στα 1855 έως 1857

Ό Μπάμπας - Γιώργος

(Καρθασαράς) Και νωρίτερα άκόμη, είναι πιθανό, νά υπήρξε.

Οι προφορικές παραδόσεις σχετικά, οι σωζόμενες από τους παλιότερους Καραγκιοζοπαίχτες και μάλιστα τον Δημήτρη Μίμαρο, περιφημότατο στην τέχνη του, που πέθανε πολύ νέος (1902) και που είχε άκούσει από γεροντότερους του για τον πρώτο-πρώτο καραγκιοζοπαίχτη, λένε πώς αυτός ήταν ο Μπαρμπαγιάννης Βραχάλης, Κωνσταντινοπολίτης, που ήρθε στην Ελλάδα στα 1860. Φαίνεται όμως πώς ούτε ο Βραχάλης είναι ο πρώτος που έφερε στην Ελλάδα το θέατρο των σκιών. Πριν απ' αυτόν ήταν κι' άλλοι, κι' ένας κάποιος, γνωστός με το μικρό του όνομα, Γιώργος. Άραγε αυτός ο Γιώργος νά ήταν που μαζί του θύμωσε κάποτε ο στρατηγός Μακρυγιάννης, όταν άκόμη ο ελληνικός Καραγκιόζης διατηρούσε το «βωμολοχικό» χαρακτήρα του τούρκικου, που για το λόγο αυτό άκριβώς το άκροατήριό του στην Τουρκία ήταν άποκλειστικά άντρικό;

Νά πώς άκριβώς έχει το περιστατικό αυτό πού, δυστυχώς, ή χρονολογία του δεν σώζεται:

Μιά χρονιά ο Μακρυγιάννης με κάποια παλληκάρια του, που τα κρατούσε πάντα για «ούρά» του απ' τον ήρωικό καιρό του Εικοσιένα, μπήκε σ' ένα Καραγκιόζη, έδω στην Αθήνα. Ό Καραγκιόζης αυτός έπειδή το άκροατήριό του ήταν μικτό-άφου την παράστασή του την παρακολουθούσαν και γυναίκες — άπόφευγε εκείνο το θράδυ τις συνηθισμένες του βωμολοχίες. Ό Μακρυγιάννης διαμαρτυρήθηκε γι' αυτό το μάσκάρεμα του Καραγκιόζη. Έβγαλε, λοιπόν, τις γυναίκες έξω κι' ύστερα, γυρίζοντας κατά τον

μπερντέ, φώναξε δυνατά του καραγκιοζοπαίχτη:

— Νά μάς πής και τ' άλλα, εκείνα που ξέρεις!...

Ένας σωζόμενος κατάλογος των άρχαιότερων Έλλήνων Καραγκιοζοπαιχτών, σέ χρονολογική σειρά, είναι αυτός:

Μπαρμπαγιάννης Βραχάλης 1860, Χρ. Κοντός 1881, Παναγ. Μπέκος 1893, Άνδρ. Ρεβάντιμος 1890, Δημ. Μέμος 1890, Δημ. Μίμαρος 1892, Χρ. Λάτζας 1895, Ίω. Τζίλιας 1898, Γιάννης Ρούλιας 1900, Χρ. Μπενέκας 1904, κι' από τη χρονολογία αυτή κι' άπάνω άκολουθούν καμμιά έκατοστή μέχρι σήμερα.

★

Κινήματα, λόγια και φωνή κάθε χαρτονένιου ήρωα, ο καλός ο καραγκιοζοπαίχτης πρέπει νά τά ξέρη φαρσί. Και πριν απ' όλα πρέπει νά είναι άμικητος της φωνής του Καραγκιόζη μιμητής. Αυτό είναι από τα πιό δύσκολα της τέχνης του. Κι' άμα ο Καραγκιοζοπαίχτης δεν κάνει όπως πρέπει τον Καραγκιόζη δεν πιάνει στο κοινό, κι' ο κόπος του είναι χαμένος. Κανέναν, από τους νεώτερους, δεν έκανε τον Καραγκιόζη σαν τον μακαρίτη Μόλλα. Όμως άκόμη κι' όλοι τους νά μαζευότουσαν δεν θά κατάφερναν ένα Μπαρμπαγιώργο σαν το Ρούλια. Τον είχε θγάλει από την ψυχή του, ή καλύτερα—νά πούμε—τον είχε κουβαλήσει από το χωριό του, την πατρίδα του! Γιατί ο Μπαρμπαγιώργος είναι Ρουμελιώτης, όπως ήταν κι' ο Ρούλιας, κι' άμα δεν ξέρεις από Ρούμελη, Μπαρμπαγιώργο δεν καταλαβαίνεις... Τ' άλλα τά χαρτονένια άνθρωπάκια, που έχουνε και παίρνουν όλα μιάν άλλόκοτη ζωή, πάνω στο πανί, όπως ο σιόρ Διονύσιος, που θέλει το εύκολομίμητο

έκείνο χρώμα του Κορφιατικού τόνου στη φωνή, ή ο Χατζηαβάτης με τις μαλαγανιές και τ' άλλα του τα καλοπιάσματα, είναι εύκολο σ' όλους τους καραγκιοζοπαίχτες να τα δημιουργούν. Κύρια όμως πρόσωπα, εκείνα που δένουν την παράσταση είναι ο Καραγκιόζης κι' ο Μπαρμπαγιώργος. Είναι δύσκολη ή ψυχολογία αυτών των δυο πρωταγωνιστών του καραγκιοζαϊκού θιάσου. Πρέπει να ξέρη ο καλός καραγκιοζοπαίχτης πώς πρέπει να θάλη τον Καραγκιόζη να σταθί και να συμπεριφερθή την ημέρα άκόμη του γάμου του με την πλουσιωτάτη κόρη του βεζύρη, που—έτσι το θέλει ή οίκονομία του έργου—τόν έρωτεύθηκε. Ο Καραγκιόζης αντί εκείνη την ημέρα να σκέπτεται το γάμο, βασανίζει, από το πρωί, το μυαλό του με τί τρόπο θά κλέψη εύκολότερα ένα κοτόπουλο !

Κι' όταν τον βρίςκη ο Χατζηαβάτης και του λέη πώς ή γυναίκα που παίρνει, κοντά στην όμορφιά, έχει χιλιάδες και χιλιάδες τίς λίρες, αυτός να τον παρακαλάη να μεσολαθήση να θάλουνε «καμμιά ό γ δ ο ν τ α ρ ι ά δ ρ α χ μ έ ς ά κ ό μ η». "Η όταν του μιλάη για το πλούσιο τραπέζι που θά στρωθή, ο Καραγκιόζης να ρωτάη αν θά «έχη μπόλικο ψωμί». Κι' άκόμη όταν του περιγράφη την άμύθητη προίκα της νύφης να λέη, ο Καραγκιόζης, πώς είναι άνάγκη να προσθέσουνε και μιá φανέλλα για τον ίδιο, έπειδή έχει μεί-

νει «ανάλλατος» πέντε μήνες τώρα !

Βέβαια «Ο Γάμος του Καραγκιόζη» είναι μιá παράσταση, στίς τόσες άλλες, ήρωϊκές ή κωμικές του θεάτρου των σκιών. Γιατί, δ-

Ο Σδρ Διονύσιος

πως όλοι ξέρουμε, ο Καραγκιόζης είναι παντρεμένος, με γυναίκα, στη ζωή, και με παιδί. Κολλητήρι το λέει, και είναι «φτυστό» ο πατέρας του.

— Πατέλα, πατέλα...

— Τι είναι θρέ !

— Δώσε μου μιá πεντάλα !

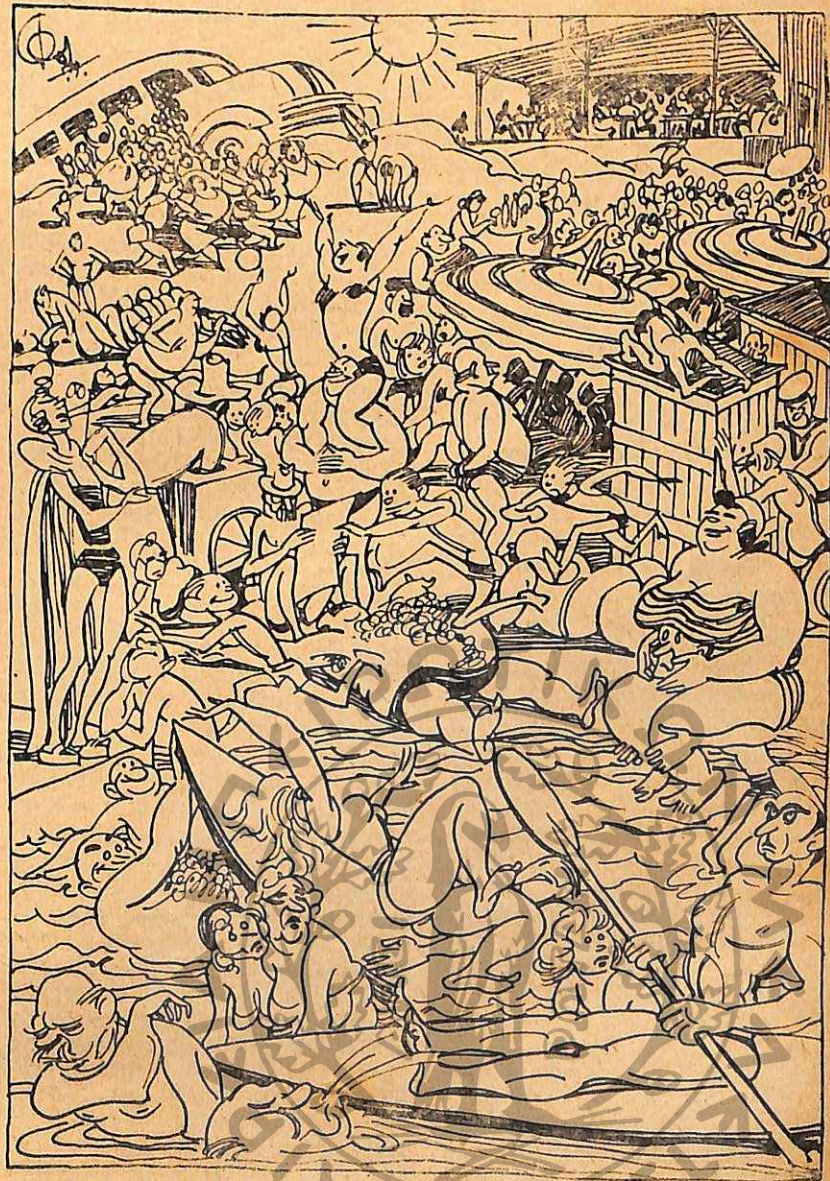
— Τι θά την κάνης θρέ κολλητήρι ;

— Θά την πάλω κλεμύδια...

— Πάλι με τα φρούτα άρχισε, το άτιμο...

Κι' άκούγεται πίσω από το πανί ή κατραπακιά που ο Καραγκιόζης δίνει στον προκομμένο γυιό του.

ΦΑΛΗΡΑΚΙ... ΤΡΕΛΛΟ!!

(Σκίτσο για την «Έκλογή» του κ. Φ. Δημητριάδη.)

ΑΠΛΟΤΗΣ

Οί νησιώτες του Ειρηνικού χωρίζουν, τα άμερικανικά φίλμ σε δύο κατηγορίες τα «μπούμπ - μπούμ» και τα «φίλα - φίλα»!

(Herald - Tribune)

Η ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΙΣ

Τοῦ

Ν. ΜΠΑΛΑΤΖΗ - ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΥ

«Δῶ... δῶ... Δῶσε μου ἓνα κου... κουλουρι καὶ καταρρίπτω τὸ πα... παγκόσμιο».

Γιατὶ ἦταν ψευδὸς ὁ λαμπρὸς αὐτὸς ἀθλητὴς καὶ τὸν ἐπόμενον χρόνον Ὀλυμπιονίκης, ὁ Κώστας Τσικλητήρας.

1911. Ἡ εὐτυχὴς ἐποχὴ τῆς Ἑλλάδος ὅπου «ἔδεναν τὰ σκυλιά μετὰ τὰ λουκάνικα», ὅπου δὲν ὑπῆρχον ζητήματα διάφορα καὶ περίπλοκα καὶ μόνον ἡ Μεγάλῃ Ἰδέᾳ κυριαρχοῦσε εἰς τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδιά τῶν Ἑλλήνων.

Ἔτσι καὶ ὁ ἀθλητισμὸς τότε ποῦ ἦταν ἀκόμη εἰς τὰ σπάργανα ἀντεπρωσωπεύετο ἀπὸ νέους οἱ ὁποῖοι κοντὰ εἰς τὰς ἐργασίας των φιλοδοξοῦσαν νὰ κερδίσουν τὸν κότινον τοῦ νικητοῦ καὶ ἡ ἀσκήσις γινότανε μετὰ γέλια καὶ νεανικὴ χαρὰ καὶ ἔφθανε κάποτε ἓνα κουλουρι ἀπλὸ γιὰ νὰ φιλοτιμηθῇ ὁ οἰοσδήποτε καλὸς ἀθλητὴς καὶ νὰ καταρρίψῃ τὸ ρεκόρ του ἢ ἔστω νὰ προσπαθῇ τοῦτο.

Τότε εἰς τὰς Ἀθήνας ὑπῆρχαν δύο Σύλλογοι Ἀθλητικοί. Ὁ Πανελλαθλῆσις μετὰ πρωτεύοντα ἀθλητὰς τοὺς Κ. Τσικλητήραν καὶ Ν. Γεωργαντᾶν καὶ ὁ Ἑθνικὸς μετὰ τὸν Μ. Δώριζαν. Δύο γυμναστὰι προπονηταὶ τῶν Συλλόγων αὐτῶν ὁ Θανάσης Λευκαδίτης καὶ ὁ Γιάννης Γιαννούλης.

Καὶ ὅλα τὰ παιδιὰ, ὅλοι οἱ μαθηταὶ μόλις τελείωναν τὸ μάθημά τους ἔτρεχαν στὰ γυμναστήριά τους διὰ νὰ γυμνασθῶν (ἢ λέξεις προπονήσις δὲν ἦτο ἀκόμη τῆς μόδας). Τότε ἡ ἀσκήσις τῶν νέων ἐθεωρεῖτο ἐπιβεβλημένη καὶ τὸ

Σχολεῖον παρεκκολουθοῦσε ἀπὸ κοντὰ τὰ παιδιὰ. Τὸ μάθημα τῆς γυμναστικῆς ἦταν πρωτεύον καὶ ἓνα δεκάρι εἰς τὴν γυμναστικὴν ἰσοφάριζε τὰ πεντάρια δύο ἄλλων δευτερευόντων μαθημάτων γιὰ νὰ προβιβασθῇ κανεὶς. Ἀλλὰ καὶ οἱ καθηγηταὶ τῆς γυμναστικῆς ἦσαν ἄριστοι μετὰ εὐρυτάτας ἰδέας καὶ εἶναι ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι ἀκολουθοῦντες τὴν παράδοσιν τοῦ Φωκianoῦ ἐτοίμασαν τοὺς νέους ποῦ ἐδόξασαν τὴν Ἑλλάδα εἰς τοὺς Βαλκανικοὺς πολέμους καὶ ὕστερα. Ποιὸν νὰ πρωτοθυμηθῶ. Τὸν Σωτήρη Πέππα, τὸν Γιάννη Χρυσάφη, τὸν Φίλιππο Καρβελά, τὸν Ἀγγελὸ Φέτση, τὸν Πικιό, τὸν Στριπτό, τὸν Μικρουλέα, τὸν Ὀρεσίτροφο, τὸν Νικολόπουλο καὶ πόσους ἄλλους. Εἶναι ὀνόματα ποῦ ἐσφυρηλάτησαν μιὰν ὀλόκληρην γενιά. Εὐτυχῶς μερικοὶ ἀπ' αὐτοὺς ζοῦν ἀκόμη καὶ πρέπει νὰ εἶναι ὑπερήφανοι διὰ τὸ ἔργον των.

Τότε ὁ ἀθλητισμὸς ἦτο ἄδολος, δὲν ἐγνώριζε ἀνάγκας οικονομικὰς καὶ προϋπολογισμοὺς καὶ εὐκολίες καὶ δι' αὐτὸ — κατὰ τὴν γνώμην μου — ἦταν ἀληθινὰ ἀγνὸς καὶ πραγματικὰ ἐρασιτεχνικὸς.

Αὐτὸ θεβαίως δὲν σημαίνει ὅτι πρέπει ἔστω καὶ κατ' ἐλάχιστον νὰ μειώσωμεν τὰν σημερινὸν ἀθλητισμόν, ὁ ὁποῖος εἶναι ἐπίσης ἄριστος. Ἀλλωστε ἡ γενικὴ ἐξέλιξις εἰς ὅλας τὰς χώρας τοῦ κόσμου εἰς τὸ ἐπίπεδον αὐτὸ δὲν ἐπιτρέπει εἰς τὸν τόπον μας νὰ μένῃ πίσω, καὶ ἀσφαλῶς τηρουμένων τῶν ἀναλογιῶν καὶ τῶν δυσ-

κολιῶν μετὰ τὰς ὁποίας παλαίει ἡ Ἑλλάς ἐπὶ μίαν τεσσαρακονταετίαν, τὸ ἔργον τῶν Συλλόγων καὶ τῶν ἀθλητῶν των εἶναι ἀλήθεια ἀποδοτικώτατον.

Καὶ ἀπὸ τοῦ 1930 ὁπότε ἦλθεν εἰς τὰς Ἀθήνας ὡς προπονητὴς τῆς Ἑθνικῆς Ὀμάδος ὁ ἀριστεύσας τότε τῆς Οὐγγρικῆς Γυμναστικῆς Ἀκαδημίας κ. Ο. Σίμιτσεκ, ὑπῆρξεν ἀλματώδης ἡ πρόοδος τοῦ ἀθλητισμοῦ μας καὶ ἐπὶ σειρὰν ὀλοκλήρων ἐτῶν ἡ Ἑλλάς ἐξῆλθε πάντοτε νικήτρια τῶν Βαλκανικῶν Ἀγώνων καὶ εἶχε καταλάβει ἐπίζηλον θέσιν εἰς τὸν Εὐρωπαϊκὸν στίβον.

Καὶ τὰ ὀνόματα τῶν Μάντικα, Κυριακίδου, Ραγάζου, Μοιροπούλου, Γεωργακοπούλου, Παλαμιώτη, Πατερᾶκη, Ροζάκη, Σπυριδάκη, Σύλλα, Λάμπρου, Βαμβακᾶ, Ζωγραφάκη, Ἀνδρεοπούλου, Καραγιάννη, Βεργίνη, Μπεναρδῆ, Φραγκοῦδη, Παπανικολάου, Παπαγεωργίου καὶ ἄλλων εἶναι γραμμένα μετὰ χρυσᾶ γράμματα εἰς τὸ νεοελληνικόν, μετὰξὺ τῶν δύο πολέμων, ἀθλητικόν πάνθεον.

Ἐν τῇ μετὰξὺ ὅμως καὶ οἱ Σύλλογοι ἠδῆξήσαν — ἴσως πάρα πολὺ — καὶ σπουδαῖα συνέβαλε εἰς αὐτὸ ἡ ἐδῶ ἐγκατάστασις τῶν ἐκ Σμύρνης καὶ Κωνσταντινουπόλεως λαμπρῶν Σωματείων, καὶ ἡ Α.Ε.Κ., ὁ Πανιώνιος, ὁ Ἀπόλλων μεταφέροντες μετὰ τὴν καταστροφὴν τὰ σφριγῆλὰ τῆς Ἰωνίας νειάτα πολὺ ἐβοήθησαν γιὰ τὴν πρόοδο τοῦ ἀθλητισμοῦ.

Ὁ μακαρίτης Δάλλας καὶ ὁ Καραμπάτης, διὰ τὸν Πανιώνιον, ὁ μακαρίτης Σπανοῦδης διὰ τὴν Α.Ε.Κ. καὶ ὁ Μαρσέλλος διὰ τὸν Ἀπόλλωνα, εἶναι Πρόεδροι ποῦ ἠκολούθησαν τὰ καλὰ τῆς Σμύρνης καὶ τῆς Κωνσταντινουπόλεως παραδείγματα καὶ χάρις εἰς αὐ-

τοὺς κατέχουν ἐπίζηλον θέσιν τὰ Σωματεῖα των.

★

Ἀλλὰ, τὴν λαμπρὰν αὐτὴν τοῦ Ἀθλητισμοῦ προσπάθειαν ἦλθε καὶ ἀνέκοψεν ὁ πόλεμος. Τὸ 1940 ὅλοι μας οἱ ἀθληταὶ εὐρέθησαν στὰ Ἀλβανικὰ θουνὰ ἀγωνιζόμενοι — ὅπως εἰς τὸν στίβον — τὸν τίμιον ἀγῶνα τῆς Ἑλλάδος.

Καὶ ὕστερα ἦλθεν ἡ κατοχή, στυγνὴ καὶ ἀδυσώπητος. Τὰ νειάτα ἐμαραίνοντο λόγῳ ὑποσιτισμοῦ καὶ κοντὰ στὸ σῶμα μερικῶν οἱ ψυχῆς παρεσύρθησαν ἀπὸ τὸ μίσος τοῦ ἐλλοχεύοντος κομμουνισμοῦ.

Πρέπει ὅμως νὰ ὁμολογηθῇ ὅτι μετὰ τὴν ἀτελευτήρῳσιν γρηγορὰ ἀνένησαν καὶ σήμερα, οἱ ἀθληταὶ μας τουλάχιστον, εἶναι παιδιὰ μετὰ ὕψιστο Ἑθνικὸ φρόνημα καὶ οἱ περισσότεροι μόλις τώρα ἀπέβησαν τὴν τιμίαν τοῦ στρατιώτου στολήν, ἀφοῦ ἔγραψαν νέες σελίδες δόξης καὶ τιμῆς.

★

Ἀλλὰ παρὰ τὴν ὑποχρεωτικὴν διακοπὴν λόγῳ πολέμου, κατοχῆς καὶ ἀνταρσίας, ἡ ἀθλητικὴ προσπάθεια ἀνελήφθη καὶ πάλιν. Ἄν τὸ 1948 εἰς τοὺς Ὀλυμπιακοὺς Ἀγῶνας τοῦ Λονδίνου ἡ συμβολὴ τῆς Ἑλληνικῆς ὀμάδος ἦτο μᾶλλον παραστατικὴ, κατὰ τὰ δύο τελευταῖα ἔτη πολλὰ ἐγιναν, αἱ ἐπιδόσεις κάθε μέρα διορθώνονται καὶ γενικὴ πρόοδος εἰς ὅλα τὰ ἀγωνίσματα παρατηρεῖται.

Τοῦτο ὀφείλεται κυρίως εἰς τὸν κ. Σίμιτσεκ, ὅστις περιστοιχιζόμενος ἀπὸ τοὺς προπολεμικοὺς πρωταθλητὰς ἐπανήρχισε ἀπὸ τὸ ἄλφα τὴν ἀνοικοδόμησιν τοῦ ἀθλητισμοῦ.

Ἐπενικῶντες τὰς μεγάλας ἐλ-

λείψεις που είχαν αφήσει τα πολεμικά έτη οι φιλότιμοι αυτοί πρωταθληταί παραμερίζοντας τον έγωισμόν των, θυσιάζοντας την προπολεμικήν των αϊγλην, ήρχισαν και πάλιν συστηματικήν εις τὸ Παναθηναϊκὸν Στάδιον προπόνησιν με σκοπὸν ὄχι πλέον τὴν ἐπιτευσὶν τῶν παλαιῶν τῶν ἐπιδόσεων ἀλλὰ θέσαντες τὸν ἑαυτὸν τῶν ὡς παράδειγμα καὶ ὡς σκαλοπάτι διὰ νὰ ἀνέλθουν οἱ νέοι ἐπέτυχαν ὄχι μόνον νὰ προσελκύσουν πολλοὺς νέους ἀθλητάς, ἀλλὰ καὶ τὴν βελτίωσιν τῶν ἐπιδόσεων τὰς ὁποίας κατεῖχαν αὐτοὶ οἱ ἴδιοι.

Ποῖος ἐφαντάζετο τὴν λαμπρὰν λίκην τοῦ Κυριακίδου εἰς τὴν Βοστώνην, ἢ μήπως ἂν δὲν ὑπῆρχεν ὁ Μάντικας καὶ ὁ Στρατᾶκος θὰ εἶχαμε σήμερα ἓνα Μαυρουδῆ; Ὁ Σύλλας σιγὰ-σιγὰ ἐπανέρχεται εἰς τὰς προπολεμικάς του ἐπιδόσεις. Ἐπίσης ὁ Παλαμιώτης. Ὁ Πρωτοψάλτης ἦταν ἡ λυδία λίθος τοῦ ἁλματος ἐπὶ κοντῶ καὶ θέλοντες νὰ τὸν ὑπερβοῦν ἔχομεν σήμερον δύο ἄλλας τὸν Μπαλάφαν καὶ τὸν Εὐσταθιάδην με ἐπίδοσιν ἄνω τοῦ 3.90 μ.

Ὁ Λάμπρου εἰς τὸ ὕψος, ὁ Μαυραπόστολος εἰς τοὺς δρόμους ἀντοχής, ὁ Παππᾶς εἰς τὸ ἀκόντιο, ὁ Καμπαφλῆς εἰς τὴν σφύραν καὶ ὁ Ραγάζος εἰς τὸν Μαραθῶνιον κατέχουν ἀκόμη τὰ σκήπτρα εἰς τὴν εἰδικότητά τους.

Ἡ προσφορὰ τῶν παλαιῶν αὐτῶν πρωταθλητῶν ὑπῆρξεν ἀποφασιστική καὶ ἔδωσε τὸν τόνον τῆς μεταπολεμικῆς τῶν τελευταίων ἐτῶν ραγδαίας ἐξελιξεως. Ὁμολογουμένως μεγάλες χάρες τοὺς ὀφείλονται.

Καὶ δυνάμεθα πλέον νὰ κυττάξωμε τὸ μέλλον με χαρούμενο αἰσιόδοξο βλέμμα. Τὰ νέα στελέχη ἀκολουθοῦντα τὰ ἴχνη καὶ τὸ πα-

ράδειγμα τῶν παλαιῶν, με τὸ ἀθλητικὸν πνεῦμα, με τὸ αὐτὸ σθένος, με τὴν αὐτὴν ἐπιμέλειαν, ἐτοιμάζονται διὰ νὰ τιμήσουν καὶ πάλιν τὰ Ἑλληνικὰ χρώματα εἰς τοὺς διεθνεῖς στίβους.

☆

Σήμερα ὅμως μετὰ τὸ Σχολεῖο τὰ παιδιὰ δὲν τρέχουν δυστυχῶς εἰς τὰ γυμναστήρια, ἀλλ' εἰς ἄλλας ἐφημέρους διασκεδάσεις. Οὔτε Λευκαδίτες, οὔτε Φέτσηδες ἔχουν ἀναφανῆ ἀκόμη. Ἴσως διότι ἄλλαξε ἡ νοοτροπία, Ἴσως διότι αἱ συνθήκαι διαβίωσης εἶναι πολὺ πιὸ δύσκολες, Ἴσως διότι καὶ οἱ παράγοντες τῆς ἰδιωτικῆς πρωτοβουλίας ἐκουράσθηκαν.

☆

Μόνον ὁ Ἑθνικὸς Γυμναστικὸς Σύλλογος τῶρα πρὸ διμήνου μόλις μετεκάλεσε ἓνα ξένο προπονητὴν τὸν Σουηδὸν κ. Γκόλνερ Μέλμπεργκ. Δὲν μπορούμε βεβαίως ἀκόμη νὰ τὸν κρίνωμεν, ἀλλὰ ἡ ἀπόφασίς τοῦ Ἑθνικοῦ ἦταν σπουδαία καὶ θὰ συμβάλλῃ πάρα πολὺ εἰς τὴν βελτίωσιν τοῦ ἀθλητικοῦ μας ἐπιπέδου.

Ἐλπίζομεν καὶ οἱ ἄλλοι Σύλλογοι νὰ ἀκολουθήσουν τὸ παράδειγμα τοῦ Ἑθνικοῦ.

☆

Εἰς τοὺς ἀγῶνας ποὺ θὰ γίνουν εἰς τὸ μέλλον θὰ ἴδουμε τι ἀπέδωσε ἡ ἀναληφθεῖσα προσπάθεια καὶ ἂν ἡ δυναμικὴ ἀξία τῆς φυλῆς μας καὶ πάλι θὰ ἐπιβληθῇ. Φθάνει νὰ μὴ λείψῃ ὁ ἐνθουσιασμός καὶ τὸ «ρωμαίικο φιλότιμο».

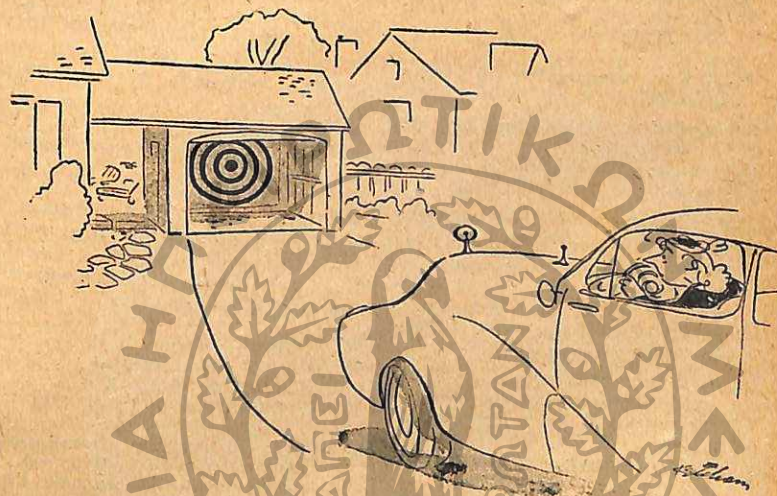
Ἐχομε μπροστὰ μας διὰ τὸ 1950 τὸν Αὐγουστο τὸ Πρωτάθλημα Εὐρώπης εἰς τὰς Βρυξέλλας, τὸ Διεθνὲς Πρωτάθλημα Ἐνόπλων

Δυνάμεων τὸν Σεπτέμβριον εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ τὸν Ὀκτώβριον θὰ γίνῃ ἐδῶ ἡ συνάντησις Ἑλλάς-Βέλγιον. Εἴμεθα βέβαιοι ὅτι οἱ ἀγῶνες αὐτοὶ θὰ ἀποδείξουν ὅτι τὸ ἐπίπεδον τοῦ ἀθλητισμοῦ μας εἶναι ἀνώτερο τοῦ προπολεμικοῦ.

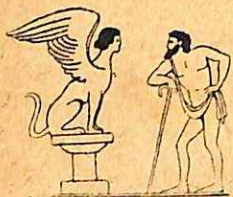
Καὶ εἴμεθα βέβαιοι ἐπίσης ὅτι μετὰ τῶν τόσων λαμπρῶν νέων ἀθλητῶν, ὡς ὁ Πετράκης, ὁ Τσολάκης, ὁ Μητρόπουλος, ὁ Σύλλας, ὁ Μαυρουδῆς, ὁ Ἀδαμόπου-

λος, ὁ Κανελλίδης, ὁ Κοσμάς, ὁ Καμπαδέλης, ὁ Παναγιωτόπουλος, ὁ Κηπουρός, ὁ Μπαλάφας, ὁ Μανιάς, ὁ Εὐσταθιάδης, ὁ Βροντίσης, ὁ Γιαταγάνας, ὁ Κούτουλας, ὁ Καλούδης, ὁ Χριστοφίδης θ' ἀναφανοῦν οἱ νέοι Ὀλυμπιονίκαί, ἀρκεῖ νὰ εὕρεθῇ ὁ τρόπος νὰ τοὺς προσφερθοῦν τὰ σύγχρονα μέσα ἀθλητικῆς καλλιέργειας ... τὸ κολουρι τοῦ Κώστα Τσικλητήρα.

ΔΥΣΚΟΛΟΣ ΣΤΟΧΟΣ

(Ἀπὸ τὸ «New Yorker»)

Χουίξ

Παραθέτουμε δέκα ερωτήσεις και σε κάθε ερώτησι δίνουμε απαντήσεις από τις οποίες μόνον μία είναι σωστή. Βάλτε ένα σταυρό στις απαντήσεις που νομίζετε σωστές.

1. Ποιόν είχε πατέρα ή Αυτοκράτειρα Θεοφανώ ;

- α. Τον αρχιθαλαμηπόλον του παλατιού.
- β. Τον κουρέα της Βασιλομήτορος.
- γ. Τον γελωτοποιό του Αυτοκράτορος.
- δ. Έναν ταβερνιάρη.

2. Ποιάς συγχρόνου χώρας οι κάτοικοι λέγονται Λουζιτανόι ;

- α. Της Σλοβενίας.
- β. Της Λεττονίας και Λιθουανίας.
- γ. Της Πορτογαλίας.
- δ. Του Λουξεμβούργου.

3. Από πού προέρχεται ή λέξις νάϋλον ;

- α. Από το λατινικόν «nulli inferior», ούδενος κατώτερον.
- β. Από τα νεύλα, φυτά φυόμενα εις τον άνω Νείλον.
- γ. Από τα αρχικά των πόλεων Νέας Υόρκης και Λονδίνου.
- δ. Από τον νυλωνίτην, εβπλαστον χημικήν ουσίαν.

4. Ποιές ήταν οι τελευταίες λέξεις της Δυσδαιμόνας ;

- α. ... πίνω για 'σένα αυτό.
- β. ... καλή νύχτα, γλυκέ πρίγκηπα.
- γ. ... άφησέ με να κάνω την προσευχή μου.
- δ. ... μαύρο πρόσωπο, μαύρη καρδιά.

5. Ποιός πρώτος πέρασε το άκρωτήριο της Καλής Έλπίδος ;

- α. Ο Μαγελλάνος.
- β. Ο Λαπερούζ.
- γ. Ο Βάσκο ντά Γκάμα.
- δ. Ο Χριστόφορος Κολόμβος.

6. Με ποιο μέσο θα φθάση κανείς γρηγορώτερα από το Καρπενησίον στο Ιόνιο Πέλαγος ;

- α. Με τα πόδια.
- β. Με ποδήλατο.
- γ. Με λεωφορείο.
- δ. Με σιδηρόδρομο.

7. Πόσες είναι οι λεγόμενες Λατινο-Αμερικανικές Δημοκρατίες ;

- α. 8.
- β. 14.
- γ. 19.
- δ. 15.

8. Τί από τα έξης περίεργα συνέβη με τον πόλειο της Κορέας ;

- α. 'Επί 24 ώρες ο προθυπουργός της Νοτίου Κορέας εύρίσκετο σε κώμα και δέν μπορούσε να δώση διαταγές.
- β. Οι πρώτοι Βορειοκορεάται ήσαν μετμφισμεμένοι Ρώσοι.
- γ. Το τελεσίγραφο ήταν συντεταγμένο έμμέτρως.
- δ. Για τους 'Αμερικανούς ο πόλεμος άρχισε μια μέρα πριν από τους Κορεάτας.

9. Ποιά από τις αναφερόμενες γνωστές για την όμορφιά τους γυναίκες ήτο έρωμένη βασιλέως στον οποίο προσφέρθηκε ο 'Ελληνικός θρόνος ;

- α. Η Λόλα Μοντέζ.
- β. Η Κλεο ντε Μερόντ.
- γ. Η «Ωραία Όττερό».
- δ. Η Σεσίλ Σορέλ.

10. Με τις μεγάλες ζέστες και τις τελευταίες έλλειψεις, την πρωτεύουσα ποιών νησιών θα λαχταρούσαν περισσότερο οι 'Αθηνοί ; Και γιατί ;

- α. Των Βαλεαρίδων, στην 'Ισπανία.
- β. Των Βορείων Σποράδων.
- γ. Των 'Αντιλλών, στον κόλπο του Μεξικού.
- δ. Των Σαμών, στον Νότιον Ειρηνικόν.

ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΙΣ ΤΩΝ ΖΩΩΝ

ΤΟΥ GEORGE ORWELL

Το σημερινό βιβλίο από το οποίο παρουσιάζουμε αποσπάσματα είναι το περίφημο «Animal Farm» ('Αγρόκτημα Ζώων) του 'Αγγλου συγγραφέως Τζώριτζ 'Οργουελ. Ο 'Οργουελ πού γεννήθηκε το 1903 και πέθανε από φυματίωση πολύ νέος ακόμη στις 23 'Ιανουαρίου 1950, απέκτησε παγκόσμιο φήμη για δυο κυρίως βιβλία του: το «1984» και το «Animal Farm». Παρ' όλο πού ξεκίνησε ως φανατικός σοσιαλιστής, γρήγορα είδε τους κινδύνους της άκρας άριστοτερας.

Η «Επανάστασις των Ζώων» (Animal Farm) είναι ένα παραμύθι όπως λέει ο ίδιος ο 'Οργουελ. Σε ένα αγρόκτημα τα ζώα επαναστατούν, διώχνουν τους ανθρώπους και αναλαμβάνουν αυτά τη διαχείριση του κτήματος. Το βιβλίο είναι μια χαριτωμένη σάτυρα των ολοκληρωτικών καθεστώτων. Ο 'Αγγλος φιλόσοφος Μπέρτραντ Ράσελ σε ένα άρθρο του για τον 'Οργουελ λέει : «Στην εποχή μας κυριαρχεί ή πολιτική και γι' αυτό θα θυμώμασθε τον 'Οργουελ από τα πολιτικά του βιβλία, κυρίως από την «Επανάστασι των Ζώων». Το βιβλίο μπορεί να συγκριθί με τα «Ταξίδια του Γκιούλιβερ» για την δεξιοτεχνία του στην σάτυρα και στην δημοτικότητα. Ένω όμως ή σάτυρα του Σονίτς εκφράζει αδιάλλακτο μίσος, ή σάτυρα του 'Οργουελ κρύβει πάντα καλωσύνη».

Ο κ. Τζόνς, ιδιοκτήτης του «'Αρχοντικού Κτήματος» είχε κλείσει τα κοττέτσια, μια πού ζύγωνε ή νύχτα, αλλά ήταν τόσο μεθυσμένος πού ξέχασε να κλείση και τα παραθυράκια τους. Κάτω

από την φωτεινή λωρίδα πού άπλωνε το φανάρι του κύτταξε την αύλη, ύστερα έβγαλε και πέταξε τα παπούτσια του στην πίσω πόρτα του σπιτιού έρρουήψε ένα ποτήρι μύρρα από το θαρέλι πού φύλαγε στην κουζίνα και τράβη-

όλοφάνερο ότι όλες οι συμφορές της ζωής μας προέρχονται από την τυραννία των ανθρώπων; Φθάνει να απαλλαγούμε από τον άνθρωπο και τα προϊόντα του μόχθου μας θά είναι δικά μας. Τό μήνυμά μου είναι σύντροφοι: Έπαναστάσι! Δεν ξέρω πότε θα έλθω ή επανάστασις αυτή, αλλά είμαι βέβαιος, όσο είμαι βέβαιος ότι βλέπω το άχυρο κάτω από πόδια μου, ότι άργά ή γρήγορα θα βρούμε το δικαίό μας!

»Η απόφασίς σας να είναι ακλόνητη. Τίποτα δεν πρέπει να σας κάνει να παραστρατήσετε. Ποτέ μη δίνετε προσοχή όταν σας λένε ότι ο άνθρωπος και τα ζώα έχουν κοινά συμφέροντα ότι ή προκοπή του ενός είναι και προκοπή και των άλλων. Όλοι οι άνθρωποι είναι έχθροι! Όλα τα ζώα είναι σύντροφοι!

»Λίγα έχω να σας πω ακόμη. Έπαναλαμβάνω άπλως ότι πρέπει να θυμάστε ότι χρέος σας είναι να μισήτε τον άνθρωπο και τη διαγωγή του. Όποιος θαδίζει με δυο πόδια είναι έχθρος. Όποιος θαδίζει με τέσσερα πόδια, ή έχει φτερά, είναι φίλος. Και να θυμάστε ακόμη ότι στον άγώνα μας έναντίον του ανθρώπου δεν πρέπει να του μοιάσουμε. Και όταν ακόμη τον νικήσετε, να μη μολυνθήτε με τις κακίες του. Κανένα ζώο δεν πρέπει να κατοικήση ποτέ σε σπίτι ή να κοιμηθή σε κρεβάτι, ή να φορέση ρούχα, ή να πιη άλκοόλ, ή να καπνίση, ή να έγγιση χρήματα, ή να μπλέξη με έμπορία. Όλες οι ανθρώπινες συνήθειες είναι κακές. Και προ πάντων κανένα ζώο δεν πρέπει να τυραννήση ποτέ το γένος του. Δυνατοί ή αδύνατοι, έξυπνοι ή άπλοϊκοί, είμαστε όλοι άδελφοί. Κανένα ζώο δεν πρέπει να σκοτώση

ποτέ άλλο ζώο. Όλα τα ζώα είναι ίσα.

»Και τώρα, σύντροφοι, θά σάς μιλήσω για το όνειρο που είδα χθές τη νύχτα. Είδα λοιπόν στον ύπνο μου πώς θα είναι ή γή όταν λείψω ο άνθρωπος. Και θυμήθηκα στον ύπνο μου ένα τραγούδι που έλεγε ή μάνα μου και το είχα ξεχάσει. Τώρα θά σας τραγουδήσω αυτό το τραγούδι, σύντροφοι. Είμαι γέρος και ή φωνή μου είναι θραχνή, αλλά όταν σάς μάθω το σκοπό θα μπορήτε να το τραγουδάτε μόνοι σας καλύτερα από μένα. Το τραγούδι λοιπόν αυτό το λέγανε: «Τά ζώα της Άγγλίας».

Ό γερο - Ντορής καθάρισε το λαρύγγι του και άρχισε να τραγουδή. Όπως είχε πη, ή φωνή του ήταν θραχνή, αλλά τραγουδούσε αρκετά καλά και ο σκοπός ήταν συναρπαστικός, κάτι μετὰ ξυ του «Τιπερέυ» και της «Κουκουράτσας». Νά τα λόγια του:

«Ζώα της Άγγλίας, ζώα της Ίρλανδίας, ζώα κάθε γής και κλίματος, άκούστε το χαρούμενο μήνυμά μου για το χρυσό μας μέλλον. Άργά ή γρήγορα θάρθω ή μέρα που ο άνθρωπος ο τύραννος θ' ανατραπή και τα καρπερά χωράφια της Άγγλίας θα πατούνται μόνον από ζώα. Οί χαλκάδες θα φύγουν άπ' τις ράχες μας και τα φριχτά μαστίγια δεν θα πληγώνουν τα κορμιά μας. Πλούτη άφάνταστα, στάρι και κριθάρι, θρώμη και γρασιδι, όλα θα είναι δικά μας από εκείνη την ήμέρα. Όλόχρυσοι θα λάμπουν οί κάμποι της Άγγλίας, κρύσταλλα θα είναι τα νερά της, πιό γλυκά θα πνέη ή αύρα την ήμέρα της έλευθερίας μας. Γι' αυτή την ήμέρα να παλέψουμε, άλογα και άγελάδες, πάππιες και γαλοπούλες,

όλοι να πολεμήσουμε για την έλευθερία».

Τό τραγούδι αυτό έροισε τα ζώα στην πιό άγρια αναταραγή. Πριν άκόμη τελειώση ο Ντορής, είχαν άοχσει να τραγουδούν όλα τα ζώα μονάχα τους. Και τα πιό κουτά άκόμη είχαν άρπάξει το σκοπό και λίνες λέξεις και όσο για τα πιό έξυπνα ζώα, τους χοίρους και τους σκύλους, έμαθαν άπ' έξω δλόκληρο το τραγούδι μέσα σε λίνια λεπτά της ώρας. Και ύστερα από τις προκαταρκτικές πόδες δλόκληρο το κτήμα άντιλαλούσε από τους ήνους των «Ζώων της Άγγλίας». Τόσο ένθουσιασμένα ήταν τα ζώα με τον ύμνο τους, που τον τραγούδησαν πέντε φορές συνεχεία και θά έξακολουθούσαν να τον τραγουδούν όλη τη νύχτα, αν δεν τα διέκοπαν.

Τό κακό είναι ότι ή όχλαγωγία ξύπνησε τον κ. Τζόνς, που νομίζοντας ότι κάποια άλεπού είχε μπή στην αύλή, άσπαξε το τουφέκι του, που τό είχε πάντοτε κοντά του, κι έρριξε έξη τουφεκίες στο σκοτάδι. Οί σφαίρες γάθησαν στον τοίχο της σιταποθήκης και ή συγκέντρωσι διεκόπη βιαστικά και άτακτα. Κάθε ζώο έτρεξε στη θέση του. Τα πουλιά πήδησαν στα δοκάρια τους, τα ζώα στρώθηκαν πάνω στο άχυρο και ο' όλο το κτήμα βασίλεψε σε λίγο άπόλυτη σιωπή.

II

Υστερα από τρεις νύχτες ο γέρο Ντορής πέθανε ήσυχά, την ώρα που κοιμόταν. Τό σωμα του θάφτηκε στην άκρη του περιβολιού.

Ήταν άρχές του Μάρτη. Κατά τους επόμενους τρεις μήνες άναπτύχθηκε μεγάλη συνωμοτική δράσι. Ό λόγος του Ντορής χάρα-

ξε στην ψυχή των πιό έξυπνων ζώων του κτήματος μιá έντελώς καινούργια εικόνα για τη ζωή. Δεν ήξεραν πότε θα γινόταν ή επανάστασις που προφήτευσε ο Ντορής και ούτε είχαν κανένα λόγο να πιστέψουν ότι θα γινόταν στη δική τους γενιά, αλλά είδαν καθαρά ότι ήταν χρέος τους να προετοιμασθούν γι' αυτήν. Τό έργο της διδασκαλίας και της οργανώσεως το ανέλαβαν φυσικά οί χοίροι, που άναγνωρίζονταν γενικά ως τα εύθυστερα ζώα. Έξέχοντες μεταξύ των χοίρων ήταν δύο νεαροί κάπροι, ο Βροντερός και ο Ναπολέων, που ο κ. Τζόνς τους ποσώριζε για πούλημα. Ο Ναπολέων ήταν ένας μεναλδσωμος κάπρος, με αρκετά άγρια όψι, διαλεντής ράτσας, που ι' όλο που δεν ήταν δυνατός οήτορας, είχε τη φήμη ότι κατώρθωνε πάντοτε να κάμη εκείνο που ήθελε. Ο Βροντερός ήταν ζωηρότερος από τον Ναπολέοντα, ταχύτερος στην διμιλία και πιό εφευρετικός, αλλά όλος ο κόσμος πίστευε ότι δεν είχε τόσο σταθερό χαρακτήρα όσο ο Ναπολέων. Όλοι οί άλλοι άρσενικοί χοίροι του κτήματος ήταν γουρουνόπουλα. Τό γνωστότερο άπ' όλα ήταν ένα μικροκαμωμένο γουρουνόπουλο, που τό λέγανε Σαλπικτή, με στρογγυλά μάγουλα, σπινθηροδόλα μάτια και διαπεραστική φωνή. Ήταν λάμπρος διμλητής και λέγανε ότι μπορούσε να σου παραστήση την ήμέρα για νύχτα.

Οί τρεις αυτοί, λοιπόν, είχαν συγκεντρώσει τις διδασκαλίες του γέρο Ντορής σε δλόκληρο σύστημα σκέψεως, που του έδωσαν τό δνομα «Ζωϊσμός». Άρκετες νύχτες την έβδομάδα συγκεντρώνονταν κρυφά στην σιταποθήκη και έξηγούσαν στους άλλους τις άρχές του «Ζωϊσμού». Μερικά ζώα πι-

στευαν ότι είχαν χρέος να υπακούουν στον κ. Τζόνς, που τον έλεγαν «άφεντικό» ή έλεγαν ακόμη και τουτο: «Ο κ. Τζόνς μάς τρέφει. 'Αν αυτός λείψει, θα πεθάνουμε απ' την πείνα». 'Αλλα έκαναν έρωτήσεις σαν κι' αυτή: «Και τί μάς μέλλει τί θα γίνει ύστερα από το θάνατό μας;»

«Η: «'Αν αυτή ή επανάσταση πρόκειται να γίνει όπωςδήποτε, τί αξία θα έχει αν δουλέψουμε γι' αυτήν ή όχι;» Και οι χοίροι εβρισκαν μεγάλη δυσκολία να τους κάμουν να καταλάβουν ότι τά λόγια αυτά ήταν αντίθετα πρὸς τὸ πνεύμα του ζωϊσμοῦ. Τίς πὶδ κουτέδες έρωτήσεις τίς έκανε ή Μόλλυ, ή άσπρη φοράδα. 'Η πρώτη έρωτησι πὸν έκαμε στὸν Βροντερό ήταν: «Θά υπάρχη ζάχαρι και ύστερα από την επανάστασι;»

«'Οχι, άπάντησε με σταθερότητα ο Βροντερός. Δέν έχουμε τά μέσα να φτιάξουμε ζάχαρι μέσα σ' αυτό τό κτήμα. 'Εξ άλλου δέν σου χρειάζεται ή ζάχαρι. Θά έχης όση θρώμη και όσο χόρτο θέλεις».

«Και θά μ' άφίνουν τότε να φορώ κορδέλλες στη χαίτη μου;» ρώτησε ή Μόλλυ.

«Συντρόφισσα, είπε ο Βροντερός, οι κορδέλλες αυτές, που τόσο τίς άναπας, είναι τό σημά της σκλαβιάς. Δέν μπορείς να καταλάβης ότι ή έλευθερία άρίζει πὶδ πολύ από τίς κορδέλλες;»

«Η Μόλλυ έδειξε πὸς συμφωνεί, μά δέν φάνηκε ότι πείσθηκε κατ' άβάθος.

Οι πὶδ πιστοί όπαδοί ήταν τά δύο άμαξάλογα, ο Μπόξερ και ή Χαίδεμένη. Ποτέ δέν μπορούσαν να σκεφθούν μόνα τους, αλλά μιά πὸν δέχθηκαν τους χοίρους για δασκάλους τους, ρουφούσαν κάθε τι πὸν τους έλεγαν και τό έλεγαν ύστερα στα άλλα ζωά με άπλη

λόγια. Ποτέ δέν έλειψαν από τίς μυστικές συγκεντρώσεις της σταποθήκης και διηύθυναν την έκτέλεσι του ύμνου «Τά ζωά της 'Αγγλίας», με τὸν όποιο τελείωνε πάντοτε ή συγκέντρωσι.

☆

«Η επανάστασι έγινε πὶδ γρήγορα και πὶδ εύκολα από ό,τι μπορούσε κανείς να περιμένη.

«Εφθασε ο θεριστής και ή έσοδεία ήταν έτοιμη για θερισμό. Την παραμονή του 'Αηγιαννίου, πὸν έπεφτε Σάββατο, ο κ. Τζόνς τράβηξε σὸν χωριό, τό Γουίλλινγκτον, και μέθυσε τόσο πολύ σὸ «Κόκκινο Λεοντάρι» πὸν δέν γύρισε σπῖτι του παρὰ τό μεσημέρι της Κυριακής. Οι άνθρωποι του είχαν άρμέξει τίς άγελάδες πωλ-πωλ και είχαν πάει να κυνηγήσουν λαγούς, χωρίς να ένδοιαφερθούν να ταΐσουν τά ζωά. «Όταν ο κ. Τζόνς γύρισε, έπεσε σὸν ύπνο πάνω σὸν καναπέ, και έτσι όταν νύχτωσε τά ζωά ήταν άκόμη νηστικά.

Στό τέλος δέν θάσταξαν. Μιά από τίς άνελάδες έσπασε την πόρτα της άποθήκης με τά κέρατά της και όλα τά ζωά ρίθηκαν στα τσουβάλια και στίς κάσες με τά τρόφιμα. Τὸ πωλ ο κ. Τζόνς και οι τέσσαρες άνθρωποι της ύπηρεσίας του μπήκαν στην άποθήκη με τά μαστίγια στα χέρια και γτυπούσαν πρὸς όλες τίς κατευθύνσεις. 'Αλλά τέτοιο ποῶμα δέν μπορούσαν να τό άνεχθούν τά πεινασμένα ζωά. Σε μιά στιγμή όλα μαζί, μολονότι δέν τό είχαν σχεδιάσει προηγουμένως, ρίχνονται πάνω σὸν θασανιστάς τους. 'Ο Τζόνς και οι άνθρωποι του βρίσκονται ξαφνικά καταγής και τρώνε κλωτσιές απ' όλες τίς μεριές. 'Ο έλεγχος της καταστάσεως είχε φύγει πια από τά χέρια

τους. Ποτέ άλλοτε δέν είχαν ξαναϊδή ζωά να φέρονται κατ' αυτόν τὸν τρόπο και τό ξαφνικό αυτό ξεσήκωμα τὸν ζωὸν, πὸν προηγουμένως τά μαστίγωναν και τά θασάνιζαν όπως τους άρεσε, τους έκαμε τρελλούς από τὸν τρόπο. 'Υστερα από λίγα λεπτά στάματησαν πια κάθε άπόπειρα άμύνης και τῶθάλαν στα πόδια, παίρνοντας τὸν καρρόδρομο πὸν ώδηγοῦσε σὸν κεντρικό δρόμο, ένῶ τά ζωά τους κυνηγοῦσαν με άλαλαγμούς θριάμβου.

«Η κ. Τζόνς κύτταξε απ' τό παράθυρο της κρεβάτοκάμαρας, είδε τί συνέβαινε, έχωσε λίγα πράγματα μέσα σε μιά σακούλα και έφυγε από τό κτήμα από άλλο δρόμο.

Στην αρχή τά ζωά δέν μπορούσαν να πιστέψουν στην εύτυχία τους. 'Η πρώτη τους πράξι ήταν να τρέξουν όλα μαζί γύρω από τά σύνορα του κτήματος για να θεβαιωθούν τελείως ότι κανένας άνθρωπος δέν ήταν κρυμμένος. 'Υστερα ώρμησαν στα κτίρια του κτήματος για να εξαφανίσουν και τά τελευταία ίχνη της μισητής θασιλείας του Τζόνς. Τὸ δωμάτιο τὸν ίπποσκευῶν, στην άκρη τὸν σταύλων, άνοιχθηκε διάπλατα. Και όλα τά σύνεργα ρίχθηκαν σὸν πηγάδι ή στή φωτιά. «Όλα τά ζωά πηδοῦσαν από χαρά όταν είδαν τά μαστίγια να καίονται. 'Ο Βροντερός έρριξε στη φωτιά τίς κορδέλλες με τίς όποιες τ' άφεντικά έστόλιζαν τίς χαίτες και τίς ούρες τὸν αλόγων, όταν τά πήγαιναν σὸν παζάρι.

«Οι κορδέλλες, είπε, πρέπει να θεωρηθούν σαν ρούχα που είναι διακριτικά τὸν ανθρώπινων όντων. «Όλα τά ζωά πρέπει να είναι γυμνά».

«Όταν ο Μπόξερ άκουσε τά λό-

για τούτα άρπαξε τό μικρό ψάθινο καπέλλο του, πὸν τό φορούσε τό καλοκαίρι για να προστατεύη τά αυτιά του από τίς μυίγες, και τό πέταξε κι' αυτό στη φωτιά.

Σε λίγο τά ζωά είχαν καταστρέψει κάθε τι πὸν τους θύμιζε τὸν κ. Τζόνς. 'Ο Ναπολέον τά ώδήγησε πάλι στην άποθήκη και πρόσφερε διπλή μερίδα στάρι σὸν καθένα τους και δυό μπισκότα σε κάθε σκύλο. 'Υστερα τραγοῦδισαν τά «Ζωά της 'Αγγλίας» από την αρχή ως τό τέλος έπτὰ φορές συνέχεια και ύστερα πήγαν και κοιμήθηκαν όπως έν κοιμήθηκαν ποτέ άλλοτε.

«Αλλά ξύπνησαν την αύγή όπως πάντα και ξαφνικά όταν θυμήθηκαν τό ένδοξο γεγονός πὸν είχε συμβή έτρεξαν όλα μαζί σὸν λειβάδι. Λίγο πάρα πέρα από τό λειβάδι ήταν ένα ύψωμα από τό όποιο φαινόταν ολόκληρο σχεδόν τό κτήμα. Τά ζωά ώρμησαν στην κορυφή του και κύτταζαν γύρω γύρω μέσα σὸν καθαρό φῶς της αύγης. Μάλιστα, ήταν δικό τους, τό κάθε τι πὸν έθλεπαν γύρω τους ήταν δικό τους! Μέσα στην έκστασι πὸν τους έρριξε αυτή ή σκέψις στροβιλίζονταν γύρω-τριγύρω και έκαναν τοῦμπες σὸν άέρα με άσυγκράτητο ένθουσιασμό.

Τά ζωά έπήραν τό πρόγευμά τους και ύστερα ο Βροντερός και ο Ναπολέον τά έκάλεσαν ξανά σε συγκέντρωσι.

«Σύντροφοι, είπε ο Βροντερός, ή ώρα είναι εξήμιση και έχουμε μιά μακρυά ήμέρα μπροστά μας. Σήμερα αρχίζουμε τό μάζεμα του χόρτου. 'Αλλά πρῶτα πρέπει να άσχοληθούμε με ένα άλλο ζήτημα».

Και οι χοίροι — οι αρχηγό τους — άρχισαν να τους άποκα-

Ἡ σημαία ἦταν πράσινη ἐξήγησε ὁ Βροντερὸς, γιὰ νὰ παριστάνῃ τὰ πράσινα χωράφια τῆς Ἀγγλίας, ἐνῶ ἡ ὀπλὴ καὶ τὸ κέρατο παρίσταναν τὴ μελλοντικὴ Δημοκρατίαν τῶν Ζῶων, ποὺ θὰ ἰδρυόταν ὅταν ἡ ἀνθρώπινη φυλὴ ἀνετρέπετο ὀριστικά. Ὑστερα ἀπὸ τὴν ὕψωσι τῆς σημαίας ὅλα τὰ ζῶα συναθροίζονταν μέσα στὴ μεγάλη σιταποθήκη γιὰ τὴ γενικὴ συνέλευσι. Ἐδῶ καταστρώνανε τὰ σχέδια γιὰ τὴ δουλειὰ τῆς ἐπομένης ἐβδομάδας καὶ γινόταν καὶ συζήτησις γι' αὐτά. Οἱ χοῖροι ἐπέβαλλαν πάντοτε τὴν ἀποφάσεις. Τ' ἄλλα ζῶα καταλάβαιναν πῶς νὰ ψηφίσουν, ἀλλὰ ποτὲ δὲν σκέφθηκαν νὰ προτείνουν δικές τους ἀποφάσεις. Ὁ Βροντερὸς καὶ ὁ Ναπολέων ἔδιναν κι' ἐπαιρναν στίς συζητήσεις. Ἀλλὰ εἶχε παρατηρηθῇ ὅτι ποτὲ δὲ συμφωνοῦσαν μεταξύ τους: Ὅποιαδήποτε πρότασι κι' ἂν ἔκανε ὁ ἕνας ὁ ἄλλος τὴν κατέκρινε.

Οἱ χοῖροι εἶχαν ἐπιτάξει τὸ δωμάτιο τῶν ἵπποσκευῶν καὶ τὸ χρησιμοποιοῦσαν ὡς στρατηγεῖο τους. Μέσα σ' αὐτὸ τὰ θράδα μάθαιναν σιδηρουργικὴ, ξυλουργικὴ καὶ ἄλλες χρήσιμες τέχνες, ἀπὸ βιβλία ποὺ εἶχαν πάρει ἀπὸ τὴν ἀγροικία. Ὁ Βροντερὸς ἐφρόντιζε νὰ ὀργανώσῃ τὰ ἄλλα ζῶα σὲ εἰδικὲς ἐπιτροπές. Ἦταν ἀκούραστος σ' αὐτὴ τὴ δουλειά. Εἶχε ἰδρύσει τὴν Ἐπιτροπὴ Παραγωγῆς Αὐγῶν γιὰ τὴν κότες, τὴν Ἐνωσὶ τῆς Καθαρῆς Οὐρᾶς γιὰ τὴν ἀγελάδες, τὴν Ἐπιτροπὴ Μετεκπαιδεύσεως Ἀγρίων Συντρόφων (σκοπὸς τῆς ἦταν νὰ ἡμερώη τοὺς ἀρουραίους καὶ τοὺς λαγούς), τὴν κίνησι τοῦ Λευκότερου Μαλλιοῦ γιὰ τὰ πρόβατα καὶ πολλὰς ἄλλες ἐπιτροπές, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν τάξις γιὰ τὴν διδασκαλίαν γραφῆς καὶ ἀναγνώσεως. Στὸ συνο-

λό τους οἱ ἐπιτροπὲς αὐτὲς χρεωκόπησαν.

Ἀλλὰ τὰ μαθήματα γραφῆς καὶ ἀναγνώσεως εἶχαν ἀρκετὴ ἐπιτυχία. Κατὰ τὸ φθινόπωρο σχεδὸν ὅλα τὰ ζῶα τοῦ κτήματος ἦταν γραμματισμένα ὡς ἓνα θαμμό.

Ὅσο γιὰ τοὺς χοίρους, αὐτοὶ ἤξεραν νὰ διαβάσουν καὶ νὰ γράφουν στὴν ἐντέλεια. Οἱ σκύλοι ἔμαθαν νὰ διαβάσουν ἀρκετὰ καλά, ἀλλὰ δὲν ἐνδιαφέρονταν νὰ διαβάσουν τίποτε ἄλλο ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ἐπιτάξιν. Ἡ Μόλλυ δὲν δέχθηκε νὰ μάθῃ παρὰ μόνον τὰ γράμματα μὲ τὰ ὁποῖα γραφόταν τὸ ὄνομά της. Τὰ σχηματίζει μὲ κλαδάκια, ὕστερα τὰ στόλιζε μὲ ἕνα-δυὸ λουλούδια καὶ γύριζε γύρω τους θαυμάζοντάς τα.

Τὰ κουτότερα ζῶα, ὅπως τὰ πρόβατα, οἱ κότες καὶ οἱ πάπιες, δὲν κατάρθωσαν νὰ μάθουν οὔτε καὶ τὴν ἐπιτάξιν ἀπ' ἐξῆς. Ὑστερα ἀπὸ πολλὴ σκέψις ὁ Βροντερὸς διεκήρυξε ὅτι οἱ ἐπιτάξεις ἔχουν νὰ ἔχουν νὰ περαιοῦνται σ' ἓνα μοναδικὸ ρητό, τοῦτο: «Τέσσερα πόδια εἶναι καλὰ, δύο πόδια εἶναι κακὰ». Τὸ ρητὸ τοῦτο, εἶπε, περιέχει ὅλη τὴν οὐσίαν τοῦ Ζωϊσμοῦ.

Ὁ Ναπολέων δὲν ἔδειξε καὶ ἐνδιαφέρον γιὰ τὴν ἐπιτροπὴν τοῦ Βροντεροῦ. Ἐλεγε ὅτι τὸ σπουδαιότερον πρᾶγμα ἦταν ἡ ἐκπαίδευσις τῶν νέων καὶ ὄχι τῶν γέρον.

Ἐκεῖνο τὸν καιρὸ ἡ Τζέσι καὶ ἡ Λουλούκα, οἱ δυὸ σκύλες τοῦ κτήματος, γέννησαν ἑνὴν εὐρωστα σκυλάκιον. Ἀμέσως ὁ Ναπολέων τὰ πήρε ἀπὸ τὴν μαννάδες τους, λέγοντας ὅτι θὰ ἐπαιρνε αὐτὸς τὴν εὐθύνην γιὰ τὴν ἀνατροφή τους. Τὰ ἐγκατέστησε μέσα σὲ μιὰ σοφίτα, στὴν ὁποία δὲν ἔμ-

παίνει κανεὶς ἄλλος καὶ τὰ κράτησε σὲ τέτοια ἀπομόνωσι ὥστε τὰ ἄλλα ζῶα γρήγορα ἐξέχασαν τὴν ὕπαρξιν τους.

Σὲ λίγο φανερώθηκε τὸ μυστήριον γιὰ τὸ γάλα. Τὸ ἀνακάτευαν κάθε μέρα οἱ χοῖροι μὲ τὴν τροφή τους. Τὰ πρόβατα μὴλα ἀρχισαν κιόλας νὰ ὀριμάζουν καὶ ἡ χλόη τοῦ περιβολιοῦ ἦταν γεμάτη ἀπὸ τὰ μὴλα ποὺ ἔρριχνε ὁ ἀνεμὸς. Τὰ ζῶα τὸ θεωροῦσαν φυσικὸ ὅτι τὰ φρούτα αὐτὰ θὰ μοιράζονταν σὲ ὅλους, σὲ ἴσα μερτικά. Μιὰ μέρα ὁμοῦς ὅγνηκε ἡ διαταγὴ ὅτι ὅλα τὰ φρούτα ποὺ ἔρριχνε ὁ ἀνεμὸς ἔπρεπε νὰ συγκεντρωθοῦν στὸ δωμάτιον τῶν ἵπποσκευῶν πρὸς χρῆσιν τῶν χοίρων. Μερικὰ ἀπὸ τὰ ἄλλα ζῶα τόλμησαν νὰ ποῦν κάτι ἐναντίον τῆς διαταγῆς αὐτῆς ἀλλὰ δὲν τοὺς ὠφέλησε σὲ τίποτα. Ὅλοι οἱ χοῖροι ἦταν σύμφωνοι στὸ ζήτημα τοῦτο, ἀκόμη καὶ ὁ Βροντερὸς καὶ ὁ Ναπολέων καὶ ἔστειλαν τὸν Σαλπικτὴ νὰ δώσῃ τὴν ἀναγκαίαν ἐξηγήσιν στὰ ἄλλα ζῶα.

«Σύντροφοι! φώναξε. Δὲν πιστεύω νὰ φαντάζεσθε ὅτι ἐμεῖς οἱ χοῖροι κάνουμε αὐτὰ τὰ πράγματα ἐπειδὴ εἴμαστε ἀτομιστοὶ ἢ ἐπειδὴ θέλουμε προνόμια. Πολλοὶ ἀπὸ μᾶς συχαίνονται τὸ γάλα καὶ τὰ μὴλα. Τὰ συχαίνομαι καὶ ἐγὼ ὁ ἴδιος. Μοναδικὸς μας σκοπὸς εἶναι νὰ χρησιμοποιήσουμε αὐτὰ τὰ πράγματα γιὰ νὰ διατηρήσωμε τὴν ὑγείαν μας. Τὸ γάλα καὶ τὰ φρούτα (τὸ ἔχει ἀποδείξει ἡ ἐπιστήμη, σύντροφοι), περιέχουν οὐσίαν ἀπολύτως ἀναγκαίαν γιὰ τοὺς χοίρους. Ἐμεῖς οἱ χοῖροι εἴμαστε ἐργάτες τοῦ μυαλοῦ. Ξέρετε τί θὰ συνέβαινε ἂν ἐμεῖς οἱ χοῖροι ἀποτυγχάναμε στὰ καθήκοντά μας; Ὁ Τζόνος

θὰ ξαναγύριζε! Μάλιστα, ὁ Τζόνος θὰ ξαναγύριζε!»

Βέβαια, τὸ πιδ σίγουρον πρᾶγμα ἦταν ὅτι κανένα ζῶον δὲν ἤθελε νὰ ξαναῖδῃ τὸν Τζόνος. Ἀφοῦ ὁ Σαλπικτὴς τὰ ἔθεσε ἔτσι τὰ πράγματα, κανεὶς δὲν ἀντιμίλησε.

IV

Ὡς τὸ τέλος τοῦ καλοκαιριοῦ ἡ εἰδησις τοῦ τι εἶχε συμβῇ στὸ «Κτήμα τῶν Ζῶων» εἶνε διαδοθῇ στὴ μισὴ κομιτεία. Κάθε μέρα ὁ Βροντερὸς καὶ ὁ Ναπολέων ἔσπελναν ὁμάδες περισσεριῶν μὲ τὴν ἐντολὴ νὰ ἀναμειχθοῦν μὲ τὰ ζῶα τῶν γειτονικῶν κτημάτων, νὰ τοὺς ποῦν τὴν ἱστορίαν τῆς ἐπαναστάσεως καὶ νὰ τοὺς μάθουν τὸ σκοπὸ τοῦ θύμου «τὰ ζῶα τῆς Ἀγγλίας».

Τὸν περισσότερο καιρὸ τοῦ ὁ κ. Τζόνος τὸν περνοῦσε μέσα στὸ «Κόκκινον Λεοντάρην», στὸ Γουλιγκτον, παραπονούμενος σὲ κάθε ἀνθρώπῳ ποὺ ἔδειχνε διάθεσιν νὰ τὸν ἀκούσῃ γιὰ τὴν φρικτὴ ἀδικίαν ποὺ τοῦ ἔκαμαν τὰ ἀχρηστοὰ γιὰ κάθε δουλειὰ ζῶα του, διώχνοντάς τον ἀπὸ τὴν περιουσίαν του. Οἱ ἄλλοι κτηματῆται τὸν συμπονοῦσαν κάπως, ἀλλὰ δὲν τοῦ προσέφεραν μεγάλη βοήθειαν. Κατὰ βάθος ὁ καθένας τοὺς σκεπτόταν πῶς θὰ μπορούσε νὰ ἐκμεταλλευθῇ γιὰ λογαριασμὸν τοῦ τῆς ἀτυχίας τοῦ Τζόνος. Τὸ καλὸ γιὰ τὰ ζῶα ἦταν ὅτι οἱ ἰδιοκτῆται τῶν δύο κτημάτων ποὺ γειτόνευσαν μὲ τὸ «Κτήμα τῶν Ζῶων» βρισκόνταν πάντοτε στὰ μαχαίρια.

Ὡστόσο οἱ φῆμες γιὰ ἓνα θαυμαστὸ κτήμα ἀπὸ τὸ ὁποῖον εἶχαν διωχθῇ οἱ ἀνθρώποι καὶ τὰ ζῶα διηθύνονταν μονάχα τοὺς τὴν ὑποθέσεις τοὺς ἐξακολουθοῦσαν νὰ κυ-

κλοφοροῦν ἐδῶ κι' ἐκεῖ καὶ ξεσήκωναν ἓνα ἱσχυρὸ ἐπαναστατικὸ κύμα σ' ὅλη τὴν κομιτεία.

Στὶς ἀρχὲς τοῦ 'Οκτωβρίου, ὅταν πιά τὸ αὐτὰρι εἶχε θειρισθῇ καὶ ἀποθηκευθῇ, ἓνα σμάρι περιστερία κατέβηκαν στὴν αὐλὴ τοῦ «Κτήματος τῶν Ζῶων» πολὺ τρομαγμένα. Ὁ Τζόνς μὲ ὅλο τὸ ἀσκέρι του, μὲ μισὴ δωδεκάδα ἄλλους ἄνδρες εἶχαν μπῆ στὴν πύλη καὶ ἔρχονταν ἀπὸ τὸν καρρόδρομο πρὸς τὴν ἀγροικία. Ὁλοι τοὺς ἦταν ὀπλισμένοι μὲ ραβδιά, ἐκτὸς ἀπὸ τὸν Τζόνς, ποὺ βιάζετο ἐπὶ κεφαλῇς τοὺς μὲ ἓνα τουφέκι στὰ χέρια. Ἦταν ὀλοφάνερο ὅτι θὰ ἐπιχειροῦσαν νὰ ξανακαταλάβουν τὴν ἀγροικία.

Τὰ ζῶα τοὺς περιμέναν ἀπὸ καιρὸ καὶ εἶχαν κάμει ὅλες τὶς προετοιμασίας. Ὁ Βροντερός, ποὺ εἶχε μελετήσῃ ἓνα παλῶ βιβλίον ποὺ ἐξιστοροῦσε τὶς ἐκστρατείες τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος, διήθουνε τὴν ἄμυνα. Ἐδῶσε ἀμέσως διαταγὴ καὶ σὲ δυὸ λεπτὰ κάθε ζῶο βρισκόταν στὴ θέσι του.

Ὅταν οἱ ἄνθρωποι πλησίασαν στὴν ἀγροικία ὁ Βροντερός ἐξαπέλυσε ἐπιθεσί.

Τὸ σύνθημα εἶναι: «Κτυπάτε ἀλύπητα». Ὁ ἴδιος ὁρμᾷ ἐναντίον τοῦ Τζόνς. Ὁ Τζόνς τὸν εἶδε ἀμέσως, σήκωσε τὸ τουφέκι του καὶ πυροβόλησε. Οἱ σφαῖρες τρύπησαν τὴ ράχη τοῦ Βροντεροῦ καὶ σκότωσαν ἓνα πρόβατο. Χωρὶς νὰ σταματήσῃ οὐτε στιγμή ὁ Βροντερός πετᾷ μιὰ πέτρα στὰ πόδια τοῦ Τζόνς. Ὁ Τζόνς πέφτει οὐρλιάζοντας μέσα στὶς κοπιᾶς καὶ τὸ ὄπλο τοῦ φεύγει ἀπὸ τὰ χέρια. Ἀλλὰ τὸ πιὸ τρομακτικὸ θέαμα ἀπὸ ὅλους ἦταν ὁ Μπόξερ, ποὺ εἶχε σταθῇ στὰ πσιναῖα του πόδια καὶ κτυποῦσε ἀλύπητα μὲ τὰ μπροστινά του πόδια. Ὅταν πιά ἡ μάχη εἶχε κριθῇ, οἱ ἄνθρωποι

ἐφυγαν ὅπως μπορούσαν ἀπὸ τὴν αὐλὴ καὶ πήραν τὸν μεγάλο δρόμο. Ἔτσι μέσα στὰ πέντε λεπτά τῆς εἰσβολῆς τοὺς ὑποχώρησαν ντροπισμένοι, ἐνῶ ἓνα κοπάδι χήνες τοὺς κυνηγοῦσε τσιμπώντας τοὺς σ' ὅλο τὸν δρόμο.

Τὰ ζῶα ξανασυγκεντρώθηκαν τώρα, τρομερὰ ταραγμένα καὶ ἄρχισε νὰ διηγῆται τὸ καθένα τοὺς τὰ κατορθώματά του στὴ μάχη, ὅσο πιὸ δυνατὰ μπορούσε. Ἀμέσως ἔγινε μιὰ αὐτοσχέδια τελετὴ γιὰ τὸν πανηγυρισμὸ τῆς νίκης.

Ὑστερὰ ἀποφάσισαν ὁμοφώνως νὰ καθιερώσουν ἓνα παράσημο μὲ τὴν ἐπιγραφὴ «Ἡρώς τῶν Ζῶων, Πρώτης Τάξεως», τὸ ὁποῖο ἀπενεμήθη ἀμέσως στὸν Βροντερό καὶ στὸν Μπόξερ. Δημιουργήθηκε ἐπίσης καὶ «Δευτέρου Τάξεως Ἡρώος τῶν Ζῶων» ἡ ὁποία ἀπενεμήθη μετὰ θάνατον στὸ σκοτωμένο πρόβατο.

v

Ὅσο ζύγωνε ὁ χειμώνας, τόσο ἡ Μόλλυ γινόταν πιὸ ἄτακτη. Κάθε πρωτὶ ἀργοῦσε νὰ πιάσῃ δουλειὰ καὶ πρόβαλλε πάντοτε τὴ δικαιολογία ὅτι εἶχε παρακοιμηθῇ παρεπονείτο γιὰ μυστηριώδεις πόνους, ἀλλὰ ἡ βρεξί της ἦταν πάντοτε ἐξαιρετικὴ. Εὗρισκε κάθε εἶδους πρόφασιν γιὰ νὰ τὸ σκάθῃ ἀπὸ τὴ δουλειὰ καὶ νὰ πάθῃ στὸ ποταμάκι, ὅπου στεκόταν ὄρες ὀλόκληρες θαυμάζοντας τὴν ἀντανάκλασιν τοῦ ἑαυτοῦ της μέσα στὸ νερό. Κυκλοφοροῦσαν ὅμως καὶ οἱ πιὸ σοβαρὰς φήμες. Μιὰ ἡμέρα καθὼς ἡ Μόλλυ γύριζε ἀσκοπα μέσα στὴν αὐλὴ κουνώντας ξέγνοιαστα τὴν οὐρὰ της τὴν ἐξύγωσε ἡ Χαϊδεμένη.

«Μόλλυ, τῆς εἶπε, ἔχω νὰ σοῦ πῶ κάτι πολὺ σοβαρό. Σήμερα τὸ πρωτὶ σὲ πρόσεξα νὰ κοιτάζης

ἀπὸ τὸν φράκτη ποὺ χωρίζει τὸ «Κτήμα τῶν Ζῶων» ἀπὸ τὸ γετονικό. Ἔνας ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους τοῦ κ. Πίλκιγκτον στεκόταν στὴν ἄλλη μεριὰ τοῦ φράκτη καὶ σοῦ μιλοῦσε καὶ σὺ τοῦ ἐπέτρεψες νὰ σοῦ χαϊδέψῃ τὴ μύτη σου. Ἐγὼ ἤμουν ἀρκετὰ μακριὰ, ἀλλὰ εἶμαι σίγουρη πὼς τὸ εἶδα. Τὶ σημαίνουν αὐτὰ τὰ πράγματα, Μόλλυ;»

«Δὲν μὲ χაΐδευε. Δὲν ἤμουν ἐγὼ! Δὲν εἶναι ἀλήθεια!» φώναξε ἡ Μόλλυ, ἀρχίζοντας νὰ στριφογυρίσῃ νευρικὰ καὶ νὰ κλωτσᾷ τὸ χῶμα.

«Μόλλυ! Κύτταξέ με στὰ μάτια. Μοῦ δίνεις τὸ λόγο τῆς τιμῆς σου ὅτι αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος δὲν σοῦ χაΐδευε τὴ μύτη;»

«Δὲν εἶναι ἀλήθεια!» ἐπανελάθε ἡ Μόλλυ, ἀλλὰ δὲν μπορούσε νὰ κοιτάξῃ τὴν Χαϊδεμένην στὰ μάτια καὶ σὲ μιὰ στιγμὴ τῶσσε ἀπὸ πόδι καὶ τράβηξε γιὰ τὸ χωράφι.

Μιὰ σκέψι θασάνιζε τὴ Χαϊδεμένη. Χωρὶς νὰ πῇ τίποτα σὲ κανένα, πῆγε στὸ σταῦλο τῆς Μόλλυ κι' ἔψαξε μέσα στ' ἄχυρα. Κρυμμένα κάτω ἀπὸ τ' ἄχυρα ἦταν κομμάτια ζάχαρι καὶ κορδέλλες χρωματιστές.

Ὑστερὰ ἀπὸ τρεῖς ἡμέρες ἡ Μόλλυ ἐξαφανίστηκε. Γιά πολλὰς ἐβδομάδες τίποτα δὲν μαθεύτηκε γι' αὐτήν, ἀλλὰ μιὰ ἡμέρα τὰ περιστερία ἀνέφεραν ὅτι τὴν εἶδαν στὴν ἄλλη ἄκρῃ τοῦ Γουίλλιγκτον. Τὴν εἶχαν ζεῖπει σ' ἓνα θ-μορφο μικρὸ ἀμάξι καὶ ἓνας χονδρὸς ἄνδρας ποὺ ἔμοιαζε σὰν ταβερνιάρης, τῆς χαΐδευε τὴ μύτη καὶ τῆς ἔδινε κομμάτια ζάχαρι. Ἦταν στολισμένη μὲ κορδέλλες. Φαινόταν πολὺ εὐχαριστημένη, εἶπαν τὰ περιστερία. Ὑστερὰ ἀπ'

αὐτὸ κανένα ἀπὸ τὰ ζῶα δὲν ἔκαμε ποτὲ λόγο γιὰ τὴν Μόλλυ.

☆

Ἐν τῷ μεταξύ οἱ δύο ἀρχηγοὶ διαφωνοῦσαν σὲ κάθε ζήτημα ποὺ σήκωνε διαφωνία. Ἄν ὁ ἓνας ὑπεστήριζε ὅτι ἔπρεπε νὰ φυτευθῇ κριθάρι σὲ περισσότερα στρέμματα, ὁ ἄλλος θὰ ζητοῦσε περισσότερα στρέμματα γιὰ ὀρόμη καὶ ἂν ὁ ἓνας ἔλεγε ὅτι τὸ τάδε χωράφι ἦταν καλὸ γιὰ κουνουπίδια, ὁ ἄλλος θὰ ἔλεγε ὅτι τὸ χωράφι αὐτὸ δὲν κάνει γιὰ τίποτε ἄλλο ἐκτὸς ἀπὸ καρπούζια. Στὶς συγκεντρώσεις ὁ Βροντερός κέρδιζε συχνὰ τὴν πλειοψηφία μὲ τοὺς λαμπροὺς λόγους του, ἀλλὰ ὁ Ναπολέον κατάρθρωσε νὰ ἐξασφαλίσῃ ἄλλου εἶδους δύναμι. Εἶχε κερδίσει πρῶτα-πρῶτα τὴν ἐμπιστοσύνη τῶν προβάτων. Τελευταία τὰ πρόβατα συνήθιζαν νὰ θελάζουν τὸ ρητὸ «Τέσσερα πόδια καλὰ, δύο πόδια κακὰ», ὁπότε τοὺς ἐρχόταν τὸ κέφι καὶ εἶχε παρατηρηθῇ ὅτι θέλαζαν ἐπιτηδες τὶς περισσότερες φορὲς γιὰ νὰ διακόψουν τὸν λόγο τοῦ Βροντεροῦ. Ἀλλ' ἀπ' ὅλους τοὺς καυγάδες τοὺς κανένας δὲν ἦταν τόσο σκληρός, ὅσο ἐκεῖνος ποὺ ἔγινε σχετικὰ μὲ τὸ ζήτημα τοῦ ἀνεμόμυλου.

Μέσα στὸ μεγάλο λειβάδι, ὅχι μακριὰ ἀπὸ τὰ κτίρια τοῦ κτήματος ὑπῆρχε ἓνα μικρὸ ὕψωμα, Ἀφοῦ μελέτησε τὸ ἔδαφος, ὁ Βροντερός διεκήρυξε ὅτι σ' αὐτὸ τὸ ὕψωμα ἔπρεπε νὰ κτισθῇ ὁ ἀνεμόμυλος ποὺ θὰ ἔδινε ἡλεκτρικὴ δύναμι σ' ὅλο τὸ κτήμα. Τὰ ζῶα ποτὲ δὲν εἶχαν ἀκούσει γιὰ τέτοια πράγματα (γιατὶ τὸ κτήμα ἦταν παλαιὸν τύπου μὲ πρωτόγονα ἐργαλεῖα) καὶ ἄκουαν μὲ κατὰπληξιν τὴν ὥρα ποὺ ὁ Βροντερός περιέγραφε τὶς μηχανές, οἱ

θησαν χάμω. Τότε τὰ πρόβατα ἄρχισαν νὰ βελάζουν ὅσο πιὸ δυνατὰ μπορούσαν: «Τέσσερα πόδια καλὸ, δύο πόδια κακὸ» καὶ τὸ βέλασμα ἐξηκολούθησε κάπου μισὴ ὥρα καὶ ἔθεσε τέρμα σὲ κάθε συζήτησι.

«Υστερα ἀπὸ λίγο ὁ Σαλπικτῆς γύρισε σ' ὅλο τὸ κτήμα γιὰ νὰ ἐξηγήσῃ σ' ὅλους τοὺς συντρόφους τὶς καινούργιες ἀποφάσεις.

«Σύντροφοι, εἶπε, πιστεύω ὅτι κάθε ζῶο ἐκτιμᾷ τὴ θυσία τοῦ συντρόφου Ναπολέοντος, ποὺ ἀνέλαβε καὶ ἄλλη ἀκόμη ἐργασία. Μὴ φαντάζεσθε, σύντροφοι, ὅτι ἡ ἀρχηγία εἶναι εὐχάριστη! Ἀντίθετα εἶναι μιὰ θαθεὶς καὶ βαρεὶὰ εὐθύνη. Ἀλλὰ καμμιά φορὰ θὰ μπορούσατε νὰ πάρετε στραβὲς ἀποφάσεις. Ἄς ὑποθέσουμε ὅτι ἀποφασίζατε ν' ἀκολουθήσετε τὸν Βροντερό, μὲ τὶς φλυαρίες του περὶ ἀνεμομύλων, τὸν Βροντερό ποὺ, ὅπως ξέρουμε τώρα, δὲν ἦταν παρὰ ἓνας ἐγκληματίας».

«Πολέμησε ἥρωικὰ στὰ μάχη τοῦ Σταύλου τῶν Ἀγελάδων», εἶπε κάποιος.

«Ὁ ἥρωϊσμός δὲν ἀρκεῖ, εἶπε ὁ Σαλπικτῆς· ἡ πίστις καὶ ἡ πειθαρχία εἶναι τὰ σπουδαιότερα πράγματα. Καὶ ὅσο γιὰ τὴ μάχη τοῦ Σταύλου τῶν Ἀγελάδων, νομίζω ὅτι θὰ ἔλθῃ ἡ στιγμή ποὺ θὰ ἀνακαλύψωμε ὅτι ὁ ρόλος τοῦ Βροντεροῦ σ' αὐτὴ παρεστάθη πολὺ ἐξωγκωμένος. Πειθαρχία, σύντροφοι, σιδερένια πειθαρχία! Ἀσφαλῶς, σύντροφοι, δὲν θέλετε νὰ ξαναἰδῆτε τὸν Τζόνς;».

«Ὁ Μπόξερ ἐξέφρασε τὸ γενικὸ αἶσθημα λέγοντας:

«Ἄν τὸ λήθῃ ὁ σύντροφος Ναπολέον, θὰ εἶναι σωστό».

Κάθε Κυριακὴ πρωὶ στὶς 10 τὰ ζῶα συγκεντρώνονταν στὴ σιτα-

ποθήκη γιὰ νὰ πάρουν τὶς διαταγὲς τῆς ἐβδομάδος. Τώρα πιά δὲν κάθονταν ὅλα μαζί, ὅπως πρίν. Ὁ Ναπολέον μὲ τὸν Σαλπικτῆ καὶ ἓνα ἄλλο χοῖρο, τὸν Μίνιμο, ποὺ εἶχε τὸ μεγάλο χάρισμα νὰ συνθέτῃ τραγούδια καὶ ποιήματα, κάθονταν μπροστὰ στὸ βῆμα, ἐνῶ οἱ ἐννέα νεαροὶ σκύλοι σχηματίζουν ἡμικύκλιο γύρω τους καὶ ἄλλοι χοῖροι κάθονταν πίσω τους.

Τὴν τρίτη Κυριακὴ, ὕστερα ἀπὸ τὴν ἐκτόπει τοῦ Βροντεροῦ, τὰ ζῶα ἄκουσαν μὲ κατὰπληξι τὸν Ναπολέοντα νὰ τοὺς λέη ὅτι ὁ ἀνεμόμυλος θὰ κτιζόταν. Δὲν τοὺς ἔδωσε καμμιά ἐξήγησι γιὰτὶ ἄλλαξε γνώμη, ἀλλ' ἀπλῶς προειδοποίησε ὅλους τοὺς συντρόφους ὅτι ἡ δουλειὰ αὐτὴ θὰ ἦταν πολὺ σκληρὴ καὶ ἀκόμα θὰ χρειαζόταν νὰ περικοποῦν οἱ μερίδες τῆς τροφῆς τους.

Τὸ ἀπόγευμα ὁ Σαλπικτῆς ἐξήγησε στὰ ἄλλα τὰ ζῶα ὅτι ὁ Ναπολέον ποτὲ δὲν εἶχε ἀντίρρηση γιὰ τὸ κτίσιμο τοῦ ἀνεμομύλου. Ἀντίθετα, αὐτὸς ἦταν ὁ πρῶτος ποὺ εἶχε συλλαβεῖ αὐτὴν τὴν ἰδέα καὶ τὰ σχέδια ποὺ ὁ Βροντερός εἶχε χαράξει στὸ πάτωμα τοῦ ὑποστέγου, τὰ εἶχε κλέψει μέσα ἀπὸ τὰ χαρτιά τοῦ Ναπολέοντος. Ἐδείξε ὅτι δῆθεν ἦταν ἀντίθετος στὴν ἰδέα αὐτή, ἀπλῶς καὶ μόνο γιὰ νὰ μπορέσῃ ν' ἀπαλλαγῇ ἀπὸ τὸν Βροντερό ποὺ ἦταν ἓνας ἐπικίνδυνος χαρκτηρὴς καὶ ἀσκούσε θλαθερὴ ἐπιρροή.

VI

Ὅλον αὐτὸν τὸν χρόνον τὰ ζῶα δούλευσαν σὰν σκλάβοι. Ἀλλὰ ἦταν εὐτυχισμένα μὲ τὴν δουλειὰ δὲν μεμψιμοιροῦσαν γιὰ τὴν κόπασιν καὶ γιὰ τὶς θυσίες, γιὰτὶ ἤξεραν καλὰ ὅτι ὅλα αὐτὰ γίνονταν γιὰ τὸν ἑαυτὸν τους καὶ γιὰ

ὅσα ζῶα θὰ ἔρχονταν στὸ μέλλον καὶ ὄχι γιὰ μιὰ φούχτα ὀκνηρῶν, ἀρπακτικῶν ἀνθρωπίνων ὄντων.

Ὅλη τὴν ἄνοιξι καὶ τὸ καλοκαίρι δούλευαν ἐξήντα ὄρες τὴν ἐβδομάδα καὶ τὸν Αὐγουστο ὁ Ναπολέον τοὺς ἀνῆγγελε ὅτι πρέπει νὰ δουλεύουν καὶ τὶς Κυριακὲς τὸ ἀπόγευμα. Ἡ ἐργασία αὐτὴ ἦταν αὐστηρὰ προαιρετικὴ, ἀλλὰ κάθε ζῶο ποὺ δὲν θὰ πήγαινε νὰ δουλέψῃ, θὰ ἔπαιρνε στὸ ἐξῆς μισὴ μερίδα τροφῆς. Ἀλλὰ, παρ' ὅλα αὐτά, πολλὰ ἔργα ἔμειναν στὴ μέση. Ἡ ἐσοδεία ἦταν λιγώτερο καλὴ ἀπ' τὴν περυσινὴ καὶ τὰ δυὸ χωράφια, ποὺ ἔπρεπε νὰ σπαρθοῦν μὲ γογγύλια νωρὶς τὸ καλοκαίρι, δὲν ἐσπάρθηκαν γιὰτὶ ἄργησε τὸ ὄργωμα. Καὶ ὅπως φαινόταν ὁ χειμῶνας θὰ ἦταν πολὺ σκληρός.

Μιὰ Κυριακὴ πρωὶ, ὅταν τὰ ζῶα συγκεντρώθηκαν γιὰ νὰ λάβουν τὶς διαταγὲς τους, ὁ Ναπολέον τοὺς ἀνῆγγελε ὅτι ἀπεφάσισε νὰ χαράξῃ μιὰ νέα πολιτικὴ. Ἀπὸ τώρα τὸ «Κτήμα τῶν Ζώων» θ' ἄρχιζε ἐμπόριο μὲ τὰ γειτονικά κτήματα. Ὅχι, φυσικά, γιὰ ἐμπορικοὺς σκοποὺς, ἀλλὰ γιὰ νὰ προμηθευθοῦν μερικὰ ὑλικά ποὺ τοὺς ἦταν ἀπαραίτητα. Τὸ κτίσιμο τοῦ ἀνεμομύλου ἦταν τὸ κυριώτερο ζήτημα, εἶπε. Γι' αὐτὸν τὸν λόγο ἔκανε συμφωνίες γιὰ νὰ πουλήσῃ μιὰ ποσότητα χόρτου καὶ ἓνα μέρος ἀπὸ τὸ ἐφετεινὸ σιτάρι καὶ ἀργότερα, ἂν χρειαζόταν καὶ ἄλλα χρήματα, θὰ ἀπεφάσισε νὰ πουλήσῃ αὐγά, γιὰ τὰ ὁποῖα ὑπῆρχε πάντοτε ζήτησις στὸ Οὐίλλινγκτον. Οἱ κότες, εἶπε ὁ Ναπολέον, πρέπει νὰ δεχθοῦν πρόθυμα αὐτὴ τὴ θυσία, ποὺ ἀποτελεῖ τὴν ἰδιαιτέρη συμβολὴ τους στὸ κτίσιμο τοῦ ἀνεμομύλου.

Ἀλλὰ μιὰ φορὰ τὰ ζῶα ἐνωσαν μιὰ ἀόριστη ἀνησυχία. «Πο-

τὲ νὰ μὴ ἔχετε δοσοληψίες μὲ τοὺς ἀνθρώπους». «Ποτὲ νὰ μὴ κάνετε ἐμπόριο». «Ποτὲ νὰ μὴ χρησιμοποιεῖτε χρήματα». Αὐτὰ δὲν ἔλεγαν οἱ πρῶτες ἀποφάσεις ποὺ πάρθηκαν κατὰ τὴν θριαμβευτικὴ συνέλευσι, ὕστερα ἀπὸ τὸ διώξιμο τοῦ Τζόνς; Οἱ τέσσερις νεαροὶ χοῖροι, ποὺ εἶχαν διαμαρτυρηθῇ ὅταν ὁ Ναπολέον κατήγγησε τὶς συζητήσεις στὶς κυριακάτικες συγκεντρώσεις, ὕψωσαν δειλὰ-δειλὰ τὴ φωνή τους, ἀλλ' ἀμέσως τὸ τρομερὸ οὐρλιαχτὸ τῶν σκύλων τοὺς ἔκανε νὰ σωπάσουν τρομαγμένοι.

Ἐκεῖνον τὸν καιρὸ οἱ χοῖροι ἐγκατεστάθηκαν μέσα στὴν ἀγροικία καὶ τὴν ἑκαμαν κατοικία τους. Πάλι τὰ ζῶα θυμήθηκαν ὅτι κάποτε εἶχαν πάρει μιὰ ἀπόφασι ποὺ κατεδίκασε τέτοιες ἐνέργειες καὶ πάλι ὁ Σαλπικτῆς στάθηκε ἱκανὸς νὰ τὰ πείσῃ ὅτι ποτὲ δὲν πάρθηκε τέτοια ἀπόφασις. Εἶναι ἀπαραίτητο, εἶπε, γιὰ τοὺς χοίρους ποὺ ἀποτελοῦν τὸν ἐγκέφαλο τοῦ κτήματος, νὰ ἔχουν μιὰ ἥσυχη θέσι γιὰ νὰ ἐργάζωνται. Ὡστόσο τὰ ζῶα ἀναταράχθηκαν ὅταν ἄκουσαν ὅτι οἱ χοῖροι ὄχι μόνο ἔτρωγαν στὴν κουζίνα, ἀλλὰ καὶ κοιμόνταν στὰ κρεβάτια. Ὁ Μπόξερ ἐξωφλοῦσε μὲ τὸ κλασικὸ ρητό: «Ὁ Ναπολέον ἔχει πάντοτε δίκαιο», ἀλλὰ ἡ Χαϊδεμένη, ποὺ νόμιζε ὅτι θυμόταν μιὰ συγκεκριμένη ἐντολὴ κατὰ τῶν κρεβάτιων, πῆγε στὸν τοῖχο τῆς σιταποθήκης καὶ προσπάθησε νὰ διαβάσῃ τὶς Ἐπτὰ Ἐντολές, ποὺ ἦταν γραμμένες ἐκεῖ. «Κανένα ζῶο δὲν πρέπει νὰ κοιμηθῇ ἐπάνω σὲ κρεβάτι μὲ σεντόνια».

Περίεργο πρᾶγμα! Ἡ Χαϊδεμένη δὲν θυμόταν ὅτι ἡ Τετάρτη Ἐντολὴ ἀνέφερε σεντόνια· ἀλλὰ μιὰ ποὺ ἦταν γραμμένο στὸν τοῖ-

χο, θά πῃ ὅτι ἔτσι εἶναι τὸ σωστό. Καί ὁ Σαλπικτής, πού ἔτυχε νά περνᾷ αὐτὴ τῇ στιγμή, συνοδευόμενος ἀπὸ δυὸ - τρεῖς σκύλους, ἦταν ἱκανὸς νά θάλῃ τὰ πράγματα στὴ θέσι τους.

«Ἀκούσατε, λοιπόν, συντρόφισες, τοὺς εἶπε, ὅτι ἐμεῖς οἱ χοῖροι κοιμόμαστε στὰ κρεβάτια τῆς ἀγροικίας; Ὁ νόμος ἦταν κατὰ τῶν σεντονιῶν πού εἶναι ἀνθρώπινη ἐφεύρεσις. Βγάλαμε τὰ σεντόνια ἀπὸ τὰ κρεβάτια τῆς ἀγροικίας καὶ κοιμόμαστε ἀνάμεσα στὶς κουβέρτες. Ἀλλὰ ὄχι πιὸ ἀνετα ἀπὸ ὅ,τι χρειάζεται μὲ τὴν ἐξαντλητικὴ πνευματικὴ ἐργασία πού κάνουμε τώρα τελευταῖα. Δὲν θέλετε, φυσικά, νά μᾶς στερήσετε τὴν ἀνάπαυσί μας. Δὲν εἶν' ἔτσι, σύντροφοι; Ἀσφαλῶς κανένας σας δὲν ἐπιθυμεῖ νὰ ξαναἰδῇ τὸν Τζόνς».

Ἦλθε ὁ Νοέμβριος μὲ τοὺς λυσσασμένους τοῦ ἀνέμους. Τέλος ἦλθε μιὰ νύχτα πού ἡ καταιγὶς ἀνατάρραξε συθέμελα τὰ κτίρια τοῦ κτήματος. Τὸ πρῶτ' ὅταν τὰ ζῶα βγῆκαν ἀπὸ τοὺς σταύλους των, εἶδαν ὅτι ὁ ἀνεμόμυλος εἶχε μεταβληθῇ σ' ἓνα σωρὸ ἐρείπων.

«Ὅλα μαζί ἔσπευσαν ἐπὶ τόπου. Ὁ Ναπολέων, πού σπανίως ἔβγαине περίπατο, ἔτρεξε ἐπὶ κεφαλῆς τους. Ξαφνικά σταμάτησε σάν νὰ εἶχε πάρει τὴν ἀπόφασί του.

«Σύντροφοι, εἶπε γαλήνια, ἐξέρετε ποῖος εἶναι ὑπεύθυνος γιὰ τὸ κακὸ πού μᾶς θρῆκε; Ξέρετε τὸν ἐχθρὸ πού ἦλθε τῇ νύχτα καὶ γκρέμισε τὸν ἀνεμόμυλό μας; Ὁ Βροντερός! Σύντροφοι, αὐτὴ τῇ στιγμή ἀπαγγέλλω τὴ θανατικὴ καταδίκη τοῦ Βροντεροῦ. Ὅποιο ζῶο τὸν φέρῃ ἐνώπιον τῆς δικαιοσύνης, θά πάρῃ τὸ παράσημο «Ἡ-

ρώς τῶν Ζῶων, Δευτέρας Τάξεως» καὶ μισὸ καντάρι μῆλα. Ὅποιος τὸν συλλάβῃ ζωντανό, θά πάρῃ ὀλόκληρο καντάρι μῆλα!»

VII

Ὑστερα ἀπὸ ἀρκετὲς μέρες ὁ Σαλπικτής ἦρθε καὶ εἶπε στὰ ζῶα: «Προειδοποιῶ κάθε ζῶο αὐτοῦ τοῦ κτήματος νὰ ἔχῃ τὰ μάτια του τέσσερα. Γιατὶ ἔχουμε λόγους νὰ πιστεύουμε ὅτι μερικοὶ κρυφοὶ πράκτορες τοῦ Τζόνς θρῖσκονται ἀνάμεσά μας, αὐτὴ τῇ στιγμή!»

Τέσσερις ἡμέρες ἀργότερα, ἀργὰ τὸ ἀπόγευμα, ὁ Ναπολέων διέταξε νὰ συγκεντρωθοῦν ὅλα τὰ ζῶα στὴν αὐλή. Ὅταν μαζεύθηκαν ὅλα, ὁ Ναπολέων βγῆκε ἀπὸ τὴν ἀγροικία φορώντας καὶ τὰ δύο του μετάλλια (γιατὶ τελευταῖα εἶχε δώσει στὸν ἑαυτὸν του τὰ παράσημα «Ἡρώς τῶν Ζῶων, Πρώτης Τάξεως» καὶ «Ἡρώς τῶν Ζῶων, Δευτέρας Τάξεως»), μὲ τοὺς ἐννέα πελώριους σκύλους του, πού πηδοῦσαν γύρω του κι' ἐβγαζάν κάτι ξεφωνητὰ πού ἔκानαν ὅλα τ' ἄλλα ζῶα νὰ παγώνουν ἀπ' τὸ φόβο τους. Ὅλα ζάρωσαν στὶς θέσεις τους, μαντεύοντας ὅτι κάποιο τρομερὸ πρᾶγμα θά συνέβαινε σὲ λίγο.

Ὁ Ναπολέων κύτταξε αὐστηρὰ τὸ ἀκροατήριό του. Ὑστερα ἔβγαλε ἓνα μακρόσυρτο ξεφωνητό. Ἀμέσως οἱ σκύλοι πήδησαν μπροστά, ἄρπαξαν τέσσαρες χοίρους ἀπὸ τ' αὐτιά καὶ τοὺς ἔσυραν, οὐρλιάζοντας ἀπὸ τὸν πόνο καὶ τὸν τρόμο, μπροστὰ στὰ πόδια τοῦ Ναπολέοντος.

Τὰ αὐτιά τῶν χοίρων ἦταν καταματωμένα, οἱ σκύλοι εἶχαν γλύψει αἷμα καὶ φαίνονταν σάν νὰ ἐλύσσαζαν. Πρὸς γενικὴ κατάπληξι τρεῖς ἀπ' αὐτοὺς ὤρμησαν ἐναντίον τοῦ Μπόξερ. Ὁ Μπόξερ

δῶμος τοὺς εἶδε πού τὸν ζύγωναν καὶ ἄπλωσε τὸ ἓνα μπροστινὸ του πόδι, ἄρπαξε ἓνα σκύλο στὸν ἄερα καὶ τὸν ἐβρόντηξε στὸ χῶμα. Ὁ σκύλος, οὐρλιάζοντας ἀπὸ τὸν πόνο, ζητοῦσε συγχώρησι καὶ οἱ ἄλλοι δύο τῶσκασαν μὲ τὴν οὐρὰ στὰ σκέλια. Ὁ Μπόξερ κύτταξε τὸν Ναπολέοντα γιὰ νὰ τὸν ρωτήσῃ ἂν θά ἔπρεπε νὰ τσακίσῃ τὸν σκύλο ἢ νὰ τὸν ἀφήσῃ νὰ φύγῃ. Ὁ Ναπολέων φάνηκε σάν ν' ἄλλαξε χρῶμα καὶ διέταξε ἄγρια τὸν Μπόξερ ν' ἀφήσῃ τὸν σκύλο νὰ φύγῃ καὶ ὁ Μπόξερ σήκωσε τὸ πόδι του καὶ ἄφησε τὸ σκύλο πού ἔφυγε τσακισμένος καὶ ντροπιασμένος.

Τώρα ὁ θόρυβος σταμάτησε. Οἱ τέσσερις χοῖροι περίμεναν τρέμοντας, μὲ τὴν ἐνοχὴ γραμμὴν σὲ κάθε σημεῖο τοῦ προσώπου τους. Ὁ Ναπολέων τοὺς καλεῖ νὰ ὁμολογήσουν τὰ ἐγκλήματά τους.

Ἦταν οἱ ἴδιοι οἱ τέσσαρες χοῖροι πού εἶχαν διααρτυρηθῇ ὅταν ὁ Ναπολέων κατήγγειλε τὶς κυριακάτικες συγκεντρώσεις. Χωρὶς νὰ τοὺς τὸ ξαναποῦν ὁμολόγησαν ὅτι θρῖσκονται σὲ μυστικὴ ἐπαφὴ μὲ τὸν Βροντερό ἀπὸ τὴν ἴδια ἡμέρα πού τὸν ἐδιώξαν ἀπὸ τὸ κτήμα, ὅτι εἶχαν συνεργασθῇ μαζί του γιὰ τὴν καταστροφὴ τοῦ ἀνεμόμυλου καὶ ὅτι εἶχαν συμφωνήσει μαζί του νὰ παραδώσουν τὸ Κτήμα τῶν Ζῶων στὸν κ. Φρειδερίκο. Ἐπρόσθεσαν ὅτι ὁ Βροντερός ἀπεκάλυψε κρυφὰ σ' αὐτοὺς ὅτι ἀπὸ πολλὰ χρόνια ἦταν μυστικοὶ πράκτορες τοῦ Τζόνς.

Ὅταν οἱ τέσσαρες χοῖροι τελείωσαν τὶς ὁμολογίες τους, οἱ σκύλοι ὤρμησαν καὶ τοὺς ἔκοψαν τὰ λαβύγγια καὶ μὲ τρομερὴ φωνὴ ὁ Ναπολέων ρώτησε ἂν κανένα ἄλλο ζῶο εἶχε νὰ ὁμολογήσῃ τίποτε.

Οἱ τρεῖς κόττες, πού εἶχαν ἡγη-

θῇ στὴν ἀπόπειρα τῆς ἐπαναστάσεως γιὰ τὸ ζήτημα τῶν αὐγῶν, ἦλθαν μπροστὰ καὶ ὁμολόγησαν ὅτι ὁ Βροντερός εἶχε παρουσιάσῃ σὲ ὄνειρό τους καὶ τὶς ἐξώθησε νὰ μὴ ὑπακούουν στὶς διαταγὲς τοῦ Ναπολέοντος. Κι' αὐτὲς σκοτώθηκαν ἐπίσης. Ὑστερα μιὰ πάπια ὁμολόγησε ὅτι κάποτε ἔκρυψε ἔξη στάχυα ἀπὸ τὸ σιτάρι τῆς περυσινῆς ἐσοδείας καὶ τᾶφαγε τῇ νύχτα. Ὑστερα ἓνα πρόβατο ὁμολόγησε ὅτι εἶχε ρίξει χῶματα στὸ ποταμάκι πού εἶπιναν νερό καὶ ἄλλα δύο πρόβατα ὁμολόγησαν ὅτι εἶχαν δολοφονήσει ἓνα γέρικο κριάρι ἰδιαίτερα ἀφωσιωμένο στὸν Ναπολέοντα, θάζοντάς το νὰ τρέχῃ γύρω-γύρω, ἐνῶ ἤξεραν ὅτι ὑπέφερε ἀπὸ βῆχα καὶ τὸ τρέξιμο θά μπορούσε νὰ τοῦ φέρῃ τὸν θάνατο. Ὅλοι αὐτοὶ οἱ ἔνοχοι ἐξετελέσθησαν ἐπὶ τόπου. Κι' ἔτσι ἡ ἱστορία τῶν ὁμολογιῶν ἐξηκολούθησε, ἔως ὅτου μπροστὰ σὰ πόδια τοῦ Ναπολέοντος συγκεντρώθηκε ἓνας σωρὸς ἀπὸ πτώματα καὶ ὁ ἀέρας γέμισε ἀπὸ μυρωδιὰ αἵματος, πού ἦταν ἀγνωστὴ ἀπὸ τότε πού διώχθηκε ὁ Τζόνς.

Ὅταν ὅλα αὐτὰ ἐπῆραν τέλος, τὰ ὑπόλοιπα ζῶα, ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς χοίρους καὶ τοὺς σκύλους, ἀπομακρύνθηκαν ὅλα μαζί. Ἦταν ταραγμένα καὶ μὲ τὸ ἠθικὸ τους χαμένο. Δὲν ἤξεραν ποῖο ἦταν πῶς τρομερὸ ἀπ' τὰ δύο: Ἡ προδοσία τῶν ζῶων πού εἶχαν συμμαχήσει μὲ τὸν Βροντερό ἢ ἡ φρικτὴ τιμωρία πού ὑπέστησαν μπροστὰ στὰ μάτια ὅλων τους. Ἀπὸ τότε πού ἐδιώξαν τὸν Τζόνς ἀπὸ τὸ κτήμα μέχρι σήμερα κανένα ζῶο δὲν εἶχε σκοτώσει ἄλλο ζῶο. Οὔτε ἓνας ἀρouraῖος δὲν εἶχε σκοτωθῇ. Τράβηξαν ὅλα γιὰ τὸν μικρὸ λόφο, ὅπου ὑψώνονταν ὁ μισοτελειωμένος ἀνεμόμυλος καὶ

μέ μια κίνησι όλα μαζί εξαπλώθηκαν κάτω.

VIII

Λίγες ημέρες αργότερα, όταν πιά έκόπασε ο τρόμος από τις εκτελέσεις, μερικά ζώα θυμήθηκαν, ότι η Έκτη Έντολή έλεγε: «Κανένα ζώο δεν πρέπει να σκοτώσει άλλο ζώο». Και τα ζώα μπόρεσαν να καταλάβουν ότι οι σκοτωμοί που είχαν γίνει δεν ταίριαζαν με την έντολή. Η Χαϊδεμένη ζήτησε από τον Βενιαμίν να της διαβάσει την Έκτη Έντολή και όταν ο Βενιαμίν είπε, όπως έλεγε συνήθως, ότι αρνείται να ανακατευθώ με τέτοια πράγματα, πήγε στη Λευκή. Η Λευκή της τη διάβασε την Έντολή. Έλεγε: «Κανένα ζώο δεν πρέπει να σκοτώσει άλλο ζώο, χωρίς λόγο». Κανένα ζώο δεν θυμόταν να έχει ξαναδιαβάσει τις δύο τελευταίες λέξεις. Άλλα όλα είδαν τώρα ότι η Έντολή δεν είχε παραβιασθεί· γιατί ήταν ολοφάνερο ότι υπήρχε μεγάλος λόγος για τον σκοτωμό των προδοτών, που είχαν συμμαχήσει με τον Βροντερό.

Μια Κυριακή πρωί ο Σαλπικτής κρατώντας μια μακρυά ταινία από χαρτί ανάμεσα στις δακτύλους του θέλησε να τους διαβάσει ένα σωρό αριθμούς, που έδειχναν ότι η παραγωγή σε κάθε είδους τροφή είχε αυξηθεί κατά 200%, 300% και 500%, αναλόγως με το είδος. Τα ζώα δεν είχαν λόγο να μη πιστέψουν αυτούς τους αριθμούς, αφού μάλιστα δεν θυμόταν καλά τι κατάστασις υπήρχε πριν από την επανάστασι. Άλλ' μ' όλα ταύτα υπήρχαν ημέρες που τα ζώα προτιμούσαν να είχαν λιγότερους αριθμούς και περισσότερη τροφή.

Τώρα πιά όλοι έλεγαν τον Ναπολέοντα: «Άρχηγέ μας, σύντρο-

φε Ναπολέοντα» και οι χοίροι έφύρισκαν γι' αυτόν ένα σωρό τίτλους, όπως: «Πατέρας όλων των ζώων», «Φρόμος της Ανθρωπότητας», «Προστάτης των προβάτων» και άλλους πολλούς. Έγινε πιά συνήθεια ν' αποδίδουν στον Ναπολέοντα κάθε επιτυχία και κάθε χαμόγελο της τύχης.

Συχνά ή μια κόττα έλεγε στην άλλη: «Με την καθοδήγησι του άρχηγού μας, συντρόφου Ναπολέοντος, γέννησα πέντε αυγά σ' έξι ημέρες». Η θά μπορούσες ν' ακούσης δύο αγελάδες να πίνουν νερό στο ποταμάκι και να φωνάζουν: «Χάρις στην άρχηγία του συντρόφου Ναπολέοντος τί ωραία γεύσι που έχει το νερό!»

Το φθινόπωρο, ύστερα από μια τρομερή, εξαντλητική προσπάθεια — γιατί ταυτοχρόνως έπρεπε να μαζέψουν και την έσοδεία — ο άνεμόμυλος τελείωσε. Έμενε μονάχα να εγκατασταθούν τα μηχανήματα και ο κ. Χουίμπερ ανέλαβε να τα αγοράσει. Παρ' όλες τις δυσκολίες και μ' όλα τα πρωτόγονα έργαλα που χρησιμοποιούσαν, παρὰ την προδοσία του Βροντερού, ή εργασία τελείωσε την ώριμήν ήμέρα. Έξηντημένα αλλά υπερήφανα τα ζώα γύριζαν γύρω-γύρω από το έργο των ποδιών τους, που τους φαινόταν κάθε φορά πιο όμορφο από πριν.

Δύο ήμέρες αργότερα τα ζώα πήραν διαταγή να συγκεντρωθούν για ειδική συνέλευσι στη σιταποθήκη. Όλα κόντεψαν να χάσουν τα μυαλά τους όταν ο Ναπολέον τους ανήγγειλε ότι είχε πουλήσει την ξυλεία στον γείτονά τους Φρειδερίκο και όχι στον Πίλκικτον. Όλη την περίοδο της φαινομενικής του φιλίας με τον Πίλκικτον, ο Ναπολέον θριασκόταν

πραγματικά σε μυστική συμφωνία με τον Φρειδερίκο.

Συγχρόνως ο Ναπολέον διέβειώσε τα ζώα ότι οι ιστορίες για μια επικείμενη επίθεσι κατά του Κτήματος των Ζώων ήταν τελείως ψεύτικες και ότι τα λεγόμενα για την σκληρότητα που έδειχνε δήθεν ο Φρειδερίκος στα ζώα του ήταν υπερβολές. Όλους αυτούς τους θρύλους φαίνεται πως τους έφευρε ο Βροντερός και οι πράκτορές του.

IX

Έν τω μεταξύ ή ζωή ήταν σκληρή. Ο χειμώνας ήταν δριμύς όπως και ο προηγούμενος και ή τροφή ακόμα λιγότερη. Άλλη μια φορά οι μερίδες περικόπηκαν, εκτός από τις μερίδες των σκύλων και των χοίρων. Μια πάρα πολύ αυστηρή ισότητα στις μερίδες, έξήγησε ο Σαλπικτής, θά ήταν αντίθετη στις αρχές του «Ζωισμού». Όπως και νάχη το πράγμα, δεν του ήταν δύσκολο ν' αποδείξει σ' όλα τα ζώα ότι δεν υπέφεραν πραγματικά από έλλειψι τροφής, αλλά μόνο φαινομενικά. Για λίγο καιρό χρειάσθηκε βέβαια να γίνη κάποια «αναπροσαρμογή» στις μερίδες (ο Σαλπικτής έλεγε πάντοτε «αναπροσαρμογή» και ποτέ «περικοπή»), αλλά σε σύγκρισι με τις ήμέρες του Τζόνς ή θελτίσις ήταν τεραστία. Διαβάζοντας τους αριθμούς με σφυρική, γρήγορη φωνή, τους απέδειχνε με κάθε λεπτομέρεια ότι είχαν περισσότερη θρώμη, περισσότερη χόρτο, περισσότερα γογγύλια από όσα είχαν τον καιρό του Τζόνς, ότι εργάζονταν λιγότερες ώρες την ήμέρα, ότι το νερό που έπιναν ήταν καλύτερο από πριν, ότι ζούσαν περισσότερα χρόνια, ότι τώρα τα νεογέννητα δεν πέθαιναν θ-

πως πριν, ότι είχαν περισσότερο άχυρο στους σταύλους τους και λιγότερους ψύλλους. Τα ζώα πίστευαν κάθε λέξι του. Είναι αλήθεια ότι ο Τζόνς και το καθεστώς του είχαν σθήσει από τη μνήμη τους. Ήξεραν ότι ή ζωή τώρα ήταν σκληρή και πληκτική, ότι συχνά ήταν πεινασμένα και παγωμένα και ότι δούλευαν όλες τις ώρες που ήταν ξύπνια. Άλλά ή κατάστασις ήταν χειρότερη τον παλιό καιρό. Τα ζώα ήταν ευτυχισμένα που το πίστευαν. Έξ άλλου εκείνο τον καιρό ήταν σκλαβωμένα ενώ τώρα ήταν ελεύθερα και αυτή ήταν ή κυριότερη διαφορά, όπως ο Σαλπικτής δεν παρέλειψε να τους εξηγήση.

X

Πέρασαν χρόνια. Η ζωή ήταν πάντα σκληρή μα τα ζώα είχαν ξεχάσει πια την εποχή του Τζόνς.

Μια μέρα, στις αρχές του καλοκαιριού, ο Σαλπικτής διέταξε τα πρόβατα να τον ακολουθήσουν και τα ωδήγησε σε μια έρημη γωνιά του κτήματος που ήταν πυκνοφυτευμένη με σημύδες. Τα πρόβατα έπέρασαν ολόκληρη την ήμέρα τους τρώγοντας τα τρυφερά φύλλα υπό την επίβλεψι του Σαλπικτής. Το θράδυ μόνον ο Σαλπικτής γύρισε στην αγροικία και άφησε τα πρόβατα εκεί που έβοσκαν. Το ίδιο έγινε και το άλλο θράδυ, όπου τα άλλα ζώα έκαμαν μια έβδομάδα να ξαναϊδούν τα πρόβατα. Ο Σαλπικτής ήταν σχεδόν πάντοτε μαζί με τα πρόβατα και σ' όσους τον ρωτούσαν τι έκανε με αυτά, απαντούσε ότι τους μάθαινε ένα νέο τραγούδι που έπρεπε να μαθευθώ ακόμη από τα άλλα ζώα.

Μόλις τα πρόβατα γύρισαν ξανά ωραίο δειλινό και τα άλλα τα

ζῶα τελείωναν τὴ δουλειά τους ἀκούσθηκε ἓνα τρομερὸ χλιμίντρισμα ἀλόγου ἀπὸ τὴν αὐλή. Κατάπληκτα τὰ ζῶα σταμάτησαν γιὰ νὰ ἴδουν τί συμβαίνει. Ἦταν ἡ φωνὴ τῆς Χαϊδεμένης. Ξαναχλιμίντρισε καὶ ὅλα τὰ ζῶα ὠρμησαν στὴν αὐλή καὶ ἐκεῖ εἶδαν ὅ, τι εἶχε ἰδῆ ἡ Χαϊδεμένη καὶ τρόμαξε:

«Ένας χοῖρος ἐβάδιζε στὰ δύο του πισινὰ πόδια.

Μάλιστα, ἦταν ὁ Σαλπικτής. Λίγο ἀδέξια, ἀφοῦ δὲν ἦταν συνηθισμένος νὰ κρατῇ τὸ σῶμα του σὲ τέτοια στάσι, ἀλλὰ διατηρώντας καλὰ τὴν ἰσοροπία του ἔκανε τὸν γύρο τῆς αὐλῆς. Καὶ ὁστερα ἀπὸ λίγο βγήκε ἀπὸ τὴν πόρτα τῆς ἀγροικίας μιὰ σειρά ἀπὸ χοίρους, ποὺ βάδιζαν ὅλοι στὰ πισινὰ πόδια. Καὶ τέλος ἀκούσθηκε ἓνα τρομερὸ γαύγισμα πολλῶν σκύλων καὶ ἐμφανίσθηκε ὁ Ναπολέων βαδίζοντας στὰ πισινὰ του πόδια, ὅλος μεγαλοπρέπεια, ρίχνοντας ἀκατάδεχτες ματιὲς στοὺς γύρω του καὶ περιφρουρούμενος ἀπὸ τοὺς σκύλους.

Στὸ ἓνα μπροστινὸ του πόδι κρατοῦσε ἓνα μαστίγιο. Κατάπληκτα, τρομαγμένα τὰ ζῶα παρατηροῦσαν τὴ μακρυὰ σειρά τῶν χοίρων ποὺ βάδιζαν ἀργά-ἀργὰ γύρω στὴν αὐλή. Τοὺς φάνηκε πῶς ὁ κόσμος ἔγινε ἄνω-κάτω. Σὲ μιὰ στιγμή, ὅταν τοὺς πέρασε ἡ πρώτη ταραχή, μ' ὅλο τὸν τρόμο ποὺ ἔνοιωθαν μπροστὰ στοὺς σκύλους καὶ μ' ὅλο ποὺ εἶχαν συνηθίσει ἀπὸ τόσα χρόνια νὰ μὴ κάνουν κριτικὴ ὅ,τι κι' ἂν ἔβλεπαν, ἐτοιμάσθηκαν νὰ διαμαρτυρηθοῦν γι' αὐτὴν τὴν κατάστασι. Ἀλλὰ τότε ἀκριβῶς ὅλα τὰ πρόβατα, σάν νὰ πῆραν διαταγή, ἀρχίζαν νὰ βελάζουν ὅσο πιὸ δυνατὰ μπορούσαν: «Τέσσερα πόδια καλὸ, δυὸ πόδια κα-

λύτερο! Τέσσερα πόδια καλὸ, δυὸ πόδια καλύτερο!»

Αὐτὸ κράτησε δέκα λεπτά χωρίς διακοπή. Καὶ ὅταν τελείωσαν τὰ πρόβατα, τὰ ζῶα δὲν εἶχαν καιρὸ νὰ διαμαρτυρηθοῦν, γιατί οἱ χοῖροι γύριζαν στὴν ἀγροικία.

Ὁ Βενιαμὴν αἰσθάνθηκε μιὰ μύτη νὰ φυσᾷ πλάϊ του. Ἐστράφη καὶ εἶδε τὴν Χαϊδεμένη. Τὰ γέρι-κα μάτια τῆς φαίνονταν πιὸ σκοτεινὰ ἀπὸ ἄλλοτε. Χωρὶς νὰ πῇ τίποτε τοῦ ἀγγίσει ἀπαλὰ τὴ χαίτη καὶ τὸν ὠδήγησε στὴν ἄκρη τῆς μεγάλης σιταποθήκης, στὸ σημείον ποὺ ἦταν γραμμένες οἱ ἑπτὰ Ἐντολές. Δυὸ-τρία λεπτά στάθηκαν κυττάζοντας τὸν μαυρισμένο μὲ κατράμι τοῖχο καὶ τ' ἄσπρα του γράμματα.

— Τὰ μάτια μου ἔχουν ἀδυνατήσῃ, εἶπε τέλος ἡ Χαϊδεμένη. Καὶ ὅταν ἤμουν ἀκόμη νέα, δὲν μπορούσα νὰ διαβάσω αὐτὰ ποὺ ἦταν γραμμένα ἐδῶ. Ἀλλὰ μοῦ φαίνεται ὅτι ὁ τοῖχος φαίνεται διαφορετικὸς τώρα. Δὲν μοῦ λές ὅμως, Βενιαμὴν, εἶναι οἱ ἑπτὰ Ἐντολές ὅπως ἦταν πάντοτε; Ὁ Βενιαμὴν διάβασε δυνατὰ ὅ,τι ἦταν γραμμένο στὸν τοῖχο. Δὲν ὑπῆρχε τίποτε ἄλλο ἐκτός ἀπὸ τὴ μοναδικὴ αὐτὴ ἐντολή:

«Ὅλα τὰ ζῶα εἶναι ἴσα, ἀλλὰ μερικὰ ζῶα εἶναι πιὸ ἴσα ἀπὸ τὰ ἄλλα».

«Υστερα ἀπ' αὐτὸ δὲν φάνηκε παράξενο ὅταν τὴν ἄλλη ἡμέρα οἱ χοῖροι, ποὺ ἔβλεπαν τὴν δουλειὰ τοῦ κτήματος, κρατοῦσαν ὅλοι μαστίγια στὰ μπροστινὰ τους πόδια. Δὲν φάνηκε παράξενο στὰ ζῶα ὅταν ἔμαθαν ὅτι οἱ χοῖροι εἶχαν ἀγοράσει γιὰ τὸν ἑαυτὸ τους ἓνα ραδιόφωνο, ὅτι ἐτοιμάζαν ἓνα τηλέφωνο καὶ εἶχαν γραφῇ συνδρομηταὶ στὸ «Τζὼν Μπούλλ», στὸ «Τίτ-Μπίτς» καὶ

στὸν «Ἡμερήσιο Καθρέπτη». Δὲν τοὺς φάνηκε παράξενο ὅταν εἶδαν τὸν Ναπολέοντα νὰ γυρίζη στὸν κῆπο μὲ μιὰ πίπα στὸ στόμα καὶ οὔτε ἀκόμη ὅταν οἱ χοῖροι πῆραν τὰ ρούχα τοῦ κ. Τζὼν καὶ τὰ φόρεσαν αὐτοί, οὔτε ὅταν εἶδαν τὸν Ναπολέοντα νὰ ἐμφανίζεται μὲ μαῦρο σακκάκι, ἐνῶ ἡ εὐνοουμένη του γουρούνα ἐμφανίσθηκε μὲ τὸ μεταξωτὸ φόρεμα ποὺ ἡ κ. Τζὼν φοροῦσε τὶς Κυριακές.

«Υστερα ἀπὸ μιὰ ἐβδομάδα, ἔνα ἀπόγευμα, φάνηκαν στὸ κτήμα ἀρκετὰ κάρρα ποὺ τὰ ἔφερναν σκύλοι. Μιὰ ἀντιπροσωπεία ἀπὸ τοὺς γειτονικοὺς κτηματίας εἶχε προσκληθῇ νὰ κάμῃ περιοδεία στὸ Κτήμα τῶν Ζώων. Οἱ κτηματίες ἐξέφρασαν τὸν θαυμασμό τους γιὰ κάθε τι ποὺ ἔβλεπαν καὶ ἰδιαιτέρως γιὰ τὸν ἀνεμόμυλο. Τὰ ζῶα δούλευαν ἀκούραστα στὸ χωράφι, ἀλλὰ σήκωναν κάθε τόσο τὸ κεφάλι τους μὴ ξέροντας τί νὰ φοβηθοῦν περισσότερο, τοὺς χοίρους ἢ τοὺς ἀνθρώπους ποὺ εἶχαν ἐπισκεφθῇ τὸ κτήμα.

Τὸ ἴδιο ἀπόγευμα ἀκούσθηκαν δυνατὰ, πλούσια γέλια καὶ τραγούδια ἀπὸ τὴν ἀγροικία. Καὶ ξαφνικὰ στὸν ἦχο τῶν μπερδεμένων φωνῶν, τὰ ζῶα αἰσθάνθηκαν μιὰν ἀκατανίκητη περιέργεια. Πι νὰ συνέβαινε ἄραγε ἐκεῖ μέσα, τώρα ποὺ γιὰ πρώτη φορὰ ζῶα καὶ ἄνθρωποι συναντιῶνταν καὶ συμπεριφέρονταν σάν ἴσοι πρὸς ἴσους; Καὶ ὅλα μαζί ἀρχισαν νὰ μπαίνουν ἔρποντας καὶ ὅσο πιὸ ἀθόρυβα μπορούσαν, μέσα στὸν κῆπο τῆς ἀγροικίας.

Προχώρησαν σιγά-σιγά πρὸς τὸ σπίτι καὶ τὰ υψηλότερα ζῶα μπόρεσαν νὰ κοιτάξουν ἀπὸ τὸ παράθυρο τῆς τραπεζαρίας. Ἐκεῖ μέσα, γύρω ἀπὸ τὸ στρογγυλὸ τραπέζι, κάθονταν μιὰ ντουζίνα

κτηματίες καὶ μιὰ ντουζίνα ἐξέχοντες χοῖροι. Ὁ Ναπολέων κατεῖχε τὴν τιμητικὴ θέσι στὸ κέντρο. Κανεὶς δὲν παρατήρησε τὰ κατάπληκτα πρόσωπα τῶν ζώων, ποὺ κοιτάζαν ἀπὸ τὸ παράθυρο.

Ὁ κ. Πίλκιγκτον, ἀπὸ τὸ Φόε-γουντ, εἶχε σηκωθῇ ἐπάνω μὲ τὸ ποτήρι του στὸ χέρι. Εἶπε ὅτι ἤθελε νὰ ζητήσῃ ἀπὸ τοὺς παρόντες νὰ τσουγκρίσουν τὰ ποτήρια τους μαζί του. Ἀλλὰ προηγουμένως ἔνοιωθε τὴν ἀνάγκη νὰ πῇ μερικά λόγια βγαλμένα ἀπὸ τὴν καρδιά του.

«Εἶναι μεγάλη ἱκανοποίησις γιὰ μένα — καὶ εἶμαι βέβαιος ὅτι αὐτὸ ἰσχύει καὶ γιὰ ὅλους τοὺς παρόντες — ὅτι τώρα πιά πέρασε ἡ μακρὰ περίοδος τῆς δυσπιστίας καὶ τῆς παρεξηγήσεως. Ὑπῆρξε μιὰ ἐποχὴ ποὺ οἱ ἀξιότιμοι ἰδιοκτῆτες τοῦ Κτήματος τῶν Ζώων, ἀντιμετωπίζονταν ἂν ὄχι μὲ ἐχθρότητα, πάντως μὲ ὑποψία ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους-γείτονές τους. Ἐγὼ βέβαια, ὅπως καὶ οἱ ἄλλοι παρόντες, δὲν συμμεριζόμουν τὰ αἰσθήματα αὐτά.

»Καὶ τώρα εἶπε, τελειώνοντας, θὰ ἤθελα νὰ γεμίσουμε τὰ ποτήρια μας καὶ νὰ σηκωθοῦμε ὅλοι ὀρθιοί. Κύριοι, προπίνω ὑπὲρ τῆς εὐδαιμονίας τοῦ Κτήματος τῶν Ζώων!»

Ἀκολούθησαν ἐπιφωνήματα ἐνθουσιασμοῦ. Ὁ Ναπολέων ἐνθουσιάσθηκε τόσο πολὺ, ποὺ ἄφησε τὴ θέσι του καὶ ἔκανε τὸν γύρο τοῦ τραπέζι γιὰ νὰ τσουγκρίσῃ τὸ ποτήρι του μὲ τὸν κ. Πίλκιγκτον. Ὅταν πιά οἱ φωνὲς σταμάτησαν ὁ Ναπολέων, ποὺ στεκόταν ἀκόμη ὀρθιος, ἐδήλωσε ὅτι ἤθελε νὰ πῇ κι' αὐτὸς λίγα λόγια.

Ὅπως συνέβαινε πάντοτε, ὁ λόγος αὐτὸς τοῦ Ναπολέοντος ἦταν

σύντομος και ζουμερός. Είπε ότι ήταν κι' αυτός ευτυχισμένος που η περίοδος της παρεξηγήσεως είχε περάσει πιά. 'Από πολύν καιρό κάποιοι κακόβουλοι έχθροι έθεταν σε κυκλοφορία τη φήμη ότι αυτός και οι συνεργάτες του ωργάνωναν ανατρεπτική και επαναστατική άκόμενη δράσι ανάμεσα στα ζώα των γειτονικών κτημάτων. Το κτήμα, που είχε την τιμή να διευθύνη, ήταν, είπε, μία συνεταιρική επιχείρησις. Οι τίτλοι ιδιοκτησίας που είχε στην κατοχή του άνηκαν σ' όλους τους χοίρους από κοινού.

Δέν έπίστευε ότι έμενε πιά καμιά από τις παλιές άμφιβολίες, αλλά τελευταίως είχαν γίνει μερικές μεταβολές στο κτήμα, που θα μεγάλωναν άκόμενη περισσότερο την έμπιστοσύνη. Μέχρι τώρα, συνεχίζει ο Ναπολέων, τα ζώα είχαν την άνόητη συνήθεια να ονομάζονται μεταξύ τους «σύντροφοι». Τουτό έπρεπε να καταργηθή και καταργήθηκε. 'Ακόμη είχαν την παράξενη συνήθεια, που η καταγωγή της ήταν άγνωστη, να περνούν κάθε Κυριακή πρωί μπροστά από το κρανίο ενός κάπρου, που ήταν καρφωμένο σ' ένα κοντάρι μέσα στον κήπο. Κι' αυτό το έθιμο καταργήθηκε και το κρανίο τάφηκε στη γη.

"Ηθελε όμως να κάμη μία μόνο παρατήρησις ο Ναπολέων στον έξαίρετο και φιλικό λόγο του καλού κ. Πίλκιγκτον. Στον λόγο του χρησιμοποίησε το όνομα «Κτήμα των Ζώων».

Φυσικά δέν θα ήξερε — γιατί δέν το είχε αναγγείλει άκόμενη σε κανένα άλλον ο Ναπολέων — ότι το όνομα «Κτήμα των Ζώων» είχε καταργηθή. 'Από έδω και πέρα το κτήμα θα λέγεται «'Αρχοντικό Κτήμα», όπως είναι το σωστό και ιστορικό του όνομα.

«Κύριοι, είπε τελειώνοντας ο Ναπολέων, θα κάμω κι' εγώ την ίδια προσφώνησι, αλλά με διαφορετική μορφή. Γεμίστε ξέχειλα τα ποτήρια σας. Κύριοι, ιδού η προσφώνησίς μου: Στην ευδαιμονία του 'Αρχοντικού Κτηματός!»

'Ακολούθησαν οι ίδιες κραυγές ένθουσιασμού όπως και πριν και τα ποτήρια άδειασαν διά μιάς. 'Αλλά καθώς τα ζώα παρακολουθούσαν απ' έξω τη σκηνή, τους φάνηκε ότι κάτι τό παράξενο συνέβαινε. Τι ήταν άραγε αυτό που άλλαξε τα πρόσωπα των χοίρων; Τα γέρικα θαλά μάτια της Χαϊδεμένης στρέφονταν από το ένα πρόσωπο στο άλλο. Τι να ήταν αυτό που άλλαξε; "Υστερα, όταν τα χειροκροτήματα σταμάτησαν, η συντροφιά ξανάρχισε να παίξη χαρτιά και τα ζώα άπομακρύνθηκαν σιωπηλά.

'Αλλά μόλις είχαν άπομακρυνθή μόνο είκοσι μέτρα, σταμάτησαν άπότομα. Τρομερές, άγριες κραυγές άκούονταν από την άγροικία. 'Ωρμησαν πίσω και κοίταξαν ξανά από το παράθυρο. Μάλιστα, γινόταν ένας τρομερός καυγάς. Οι κραυγές συνεχίζονταν, συνοδευόμενες από κτυπήματα του τραπέζιου, από ύποπτες ματιές και ώργισμένες διαμαρτυρίες. Αιτία του καυγά ήταν ότι ο Ναπολέων και ο κ. Πίλκιγκτον έπαιζαν και οι δυο ταυτόχρονα από ένα άσσο σπαθί.

Δώδεκα ώργισμένες φωνές αντιλαλούσαν και όλες ήταν όμοιες. Μή ρωτάτε τώρα τι έγινε με τις φάτσες των χοίρων. Τα ζώα στέκονταν απ' έξω από το παράθυρο, κοίταζαν από χοίρο σε άνθρωπο, από άνθρωπο σε χοίρο και πάλι από χοίρο σε άνθρωπο, αλλά τώρα πιά τους ήταν άδύνατο να ξεχωρίσουν τους μέν από τους δέ.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ
7374

— Για δές έπιτυχία....
ΝΤΟΥΠΛΕΞ όπως
και στο Μινιόν.....

Στο DOUPLEX
του MINION θα πετύχετε
τα πιο λαχταριστά είδη
στην τιμή σχεδόν του ενός

ΓΥΑΛΙΑ ΗΛΙΟΥ
ΓΥΑΛΙΑ ΗΛΙΟΥ ΜΑΚ - ΑΡΘΟΥΡ
ΦΟΡΕΜΑΤΑ ΚΑΙ ΦΟΥΣΤΕΣ
ΜΠΛΟΥΖΕΣ
ΦΑΥΝΤΖΑΝΙΑ

τό ένα 60	τό δύο 70.000
τό ένα 110	τό δύο 120.000
τό ένα 95	τό δύο 120.000
ή μία 55	οι δύο 80.000
τό ένα 6	τό δύο 7.000

Κ Α Π Κ Α Π Κ Α Π

MINION

ΠΡΟΣΟΧΗ ΣΤΙΣ ΘΕΡΜΙΔΕΣ!

Η μόδα τόν Αυγουστο μετακομίζεται στις λουτροπόλεις, στις ωραίες άμμου-
διες που αγκαλιάζουν την Μεσόγειο. Κέντρα κομψότητας είναι η Νίκαια, αί
Κάνναι, το Κάπρι, η Βενετία. Έκει έφέτος, για πρώτη χρονιά ύστερα από την
έξαλλη μεταπολεμική γύμνια και τα αδιάντροπα κοστούμια «Μπικίνι», η γυ-
ναίκα ένεφανίσθηκε πάλι σεμνή...ή σχεδόν. Οί σχεδιαστές του Παρισιού τó
άπεφάσισαν και ιδίως ο Ζάκ Φάθ, ο νέος δημιουργός με τó δυνατό ταλέντο.
Τά κοστούμια του μπάνιου μονοκόμματα, θυμίζουν λίγο αυτά του 1940.
(Σχεδ. άρ. 1). Για όσες θέλουν πάντα να φορούν τά πολύ γυμνά, υπάρχουν
μικρά παλτά από λινό ή μπουρ-
νουζί, σε χαριτωμένη γραμμή,
(Σχεδ. άρ. 3) με τά όποια μπο-
ρούν να κυκλοφορούν έως ότου πλη-
σιάσουν τó νερό. Ο Έλλην Ντεσ-
σέ είχε μεγάλη έπιτυχία με ένα
σχέδιο πυτζάμας, που κουμπώνει
στα πλάγια, (Σχεδ. άρ. 2) και με
την ιδέα να γίνη γυναικεία γραμ-
μή στο ντύσιμο αυτό, συμπληρώ-
νοντας τó παντελόνι τó μακρύ, με
χρωματιστές εσάρπες. Έξαιρετι-
κά τής μόδας έφέτος τó καλοκαί-
ρι: τά χειμωνιάτικα χρώματα,
μαύρα, μπλέ, γκρίζα. Επίσης από
τά πιο ζωηρά, όσα συγγενεύουν με
τó κίτρινο.

Άλλά τó καλο-
καίρι περισσότερη
σημασία από τó φά-
ρεμα και από τίσ
δημιουργίες του Πα-
ρισιού παίρνει τó
κορμί. Γι' αυτό, σή-
μερα, θά πάρωμε εύ-
συνείδητα, προσε-
κτικά, τó μεγάλο θέ-
μα των θερμίδων!

Έερωμε πόσα ξύλα χρειάζεται η
σόμπα τού σπιτιού μας για να καίη
όλη την ήμερα. Και πόση δενζίνα
πρέπει να κάψη τó αυτοκίνητο. Και
πόσο οινόπνευμα θέλει τó καμινέττο.
Άλλά οί περισσότεροι δεν ξέρουμε
τί καύσιμο ύλη χρειαζόμαστε έμείς
οί ίδιοι. Ένα σπουδαιότατο ζήτημα
που μάς άφορα, που επηρεάζει την
υγεία μας, την ζωή μας, την εμφάνι-
σί μας, παραμένει για τούς πολλούς
άγνωστο. Ένώ τó θέμα δεν είναι τόσο

δύσκολο. Ο άνθρωπος για να ζήσει, να
κινηθής, χρειάζεται — όπως όλα τά
ζωντανά και τά κινούμενα και αυτά
που παράγουν θερμότητα — καύσιμο
ύλη. Μιά ώρισιμη ποσότητα καυσί-
μου ύλης. Έάν τού δώσουν περισσό-
τερη, την έναποθηκεύει. Δηλαδή πα-
χαίνει. Γι' αυτό, οί άπλούστερες δί-
αιτες για αδυνάτισμα οί πιο λογι-
κές βασίζονται άπλά σε καλή και εύ-
συνείδητη άριθμητική.

ΕΙΔΟΣ ΤΡΟΦΗΣ				
	ΜΑΚΑΡΟΝΙΑ με 10 γρ. βούτυρο	4 ΚΕΦΤΕΔΕΣ	ΦΡΕΣΚΑ ΧΟΡΤΑ με 5 γρ. ΛΑΔΙ	2 ΦΕΤΕΣ ΑΣΠΡΟ ΨΩΜΙ
ΘΕΡΜΙΔΕΣ	380	180	ΧΟΡΤΑ ΛΑΔΙ 14 + 155	90

Σε ένα είκοσιτετράωρο, ένας
άνδρας ηλικίας μέχρις έξηντα έ-
τών — και βάρους μεταξύ 65 και
75 κιλών τίσ έξης θερμίδες:

Έάν είναι:
Έπάλληλος, έμπορος, γρα-
φεύς, ή πνευματικώς έρ-
γαζόμενος 2.400
Ράφτης, στοιχειοθέτης, μη-
χανικός έλαφράς έργασί-
ας, δάσκαλος 2.800
Ίατρός, ταχυδρόμος, έπι-

στήμων που εργάζεται σε
εργαστήρια 3.000
Έργάτης, ζωγράφος, γλύ-
πτης, έπιπλοποιός 3.400
Βαρύς εργαζόμενος έρ-
γάτης, αθλητής 4.000—5.000

ΣΗΜ
Διά τίσ γυναίκες μεταξύ 20 και 60
ετών και βάρους έξηντα κιλών, οί γί-
διοι άσθμοί αναλογούν, με μιά μείω-
σι από 200 θερμίδες.
Από ηλικίας έξηντα ετών και πέρα
ο άνθρωπος χρειάζεται ένα θεκα τοίς
εκατόν ολιγώτερες θερμίδες.

				ΣΥΝΟΛΟΝ ΘΕΡΜΙΔΩΝ ΠΕΡΙΠΟΥ
ΜΠΥΡΑ	ΠΑΓΩΤΟ ΣΟΚΟΛΑΤΑ	ΚΑΦΕΣ χωρίς ΖΑΧΑΡΗ	ΚΑΘΕ ΚΟΜΜΑΤΙ ΖΑΧΑΡΗ	
110	200	0	20	1200

ΠΟΣΕΣ ΘΕΡΜΙΔΕΣ ΠΕΡΙΕΧΟΥΝ

ΕΙΔΟΣ ΤΡΟΦΗΣ (30 ΔΡΑΜΙΑ)	ΘΕΡΜΙΔΕΣ	ΕΙΔΟΣ ΤΡΟΦΗΣ (30 ΔΡΑΜΙΑ)	ΘΕΡΜΙΔΕΣ
 ΛΑΔΙ	930	 ΦΑΣΟΛΙΑ ΞΕΡΑ	305
 ΒΟΥΤΥΡΟ	790	 ΨΑΡΙ ΠΑΧΥ	300
 ΦΟΥΝΤΟΥΚΙΑ	670	 ΣΤΑΦΙΔΑ	280
 ΚΑΡΥΔΙΑ	650	 ΨΩΜΙ ΑΣΠΡΟ	265
 ΑΜΥΓΔΑΛΑ	620	 ΜΠΙΖΕΛΙΑ ΞΕΡΑ	260
 ΦΥΣΤΙΚΙΑ	560	 ΨΩΜΙ ΜΑΥΡΟ	242
 ΤΥΡΙ ΠΑΧΥ	400	 ΚΑΣΤΑΝΑ	240
 ΚΑΪΜΑΚΙ ΜΕ ΛΙΝΟΣ 40%	395	 ΣΥΚΑ ΞΕΡΑ	238
 ΚΡΕΑΣ ΠΡΟΒΑΤΟΥ ΠΑΧΥ	390	 ΧΟΥΡΜΑΔΕΣ	230
 ΚΡΕΑΣ ΧΟΙΡΙΝΟ ΠΑΧΥ	370	 ΚΑΪΜΑΚΙ ΜΕ ΛΙΝΟΣ 20%	220
 ΚΡΕΑΣ ΒΟΔΙΝΟ ΠΑΧΥ	340	 ΕΛΗΣ ΜΑΥΡ.	200
 ΜΑΚΑΡΟΝΙΑ	330	 ΚΡΕΑΣ ΜΟΣΧ.	170
 ΡΥΖΙ	320	 ΤΥΡΙ ΙΣΧΝΟ	165
 ΦΑΚΕΣ	310	 ΧΟΙΡΙΝΟ ΙΣΧΝΟ	140

ΤΑ ΚΥΡΙΩΤΕΡΑ ΕΙΔΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ

ΕΙΔΟΣ ΤΡΟΦΗΣ (30 ΔΡΑΜΙΑ)	ΘΕΡΜΙΔΕΣ	ΕΙΔΟΣ ΤΡΟΦΗΣ (30 ΔΡΑΜΙΑ)	ΘΕΡΜΙΔΕΣ
 ΚΡ. ΠΡΟΒΑΤΟΥ ΙΣΧΝΟ	115	 ΜΗΛΑ	52
 ΚΡΕΑΣ ΒΟΔΙΝΟ ΙΣΧΝΟ	112	 ΑΠΙΔΙΑ	50
 ΚΡΕΑΣ ΜΟΣΧ. ΙΣΧΝΟ	110	 ΒΕΡΥΚΟΚΑ	45
 ΣΚΟΡΔΑ	105	 ΠΟΡΤΟΚΑΛΙΑ	40
 ΣΤΑΦΥΛΙ	103	 ΓΑΛΑ ΑΠΟΒΟΥΤΥΡ.	32
 ΕΛΗΣ ΠΡΑΣ	102	 ΦΑΣΟΛΙΑ ΠΡΑΣΙΝΑ	31
 ΜΠΙΖΕΛΙΑ ΧΛΩΡΑ	90	 ΚΑΡΟΤΑ	30
 ΠΑΤΑΤΕΣ	88	 ΚΡΕΜΜΥΔΙΑ	29
 ΜΥΖΗΘΡΑ	85	 ΚΟΛΟΚΥΘΙΑ	28
 ΑΥΓΟ	80	 ΦΡΑΟΥΛΕΣ	25
 ΨΑΡΙ ΙΣΧΝΟ	75	 ΝΤΟΜΑΤΕΣ	18
 ΓΑΛΑ	70	 ΡΑΠΑΝΙΑ	16
 ΔΑΜΑΣΚΗ ΝΑ	68	 ΜΑΡΟΥΛΙ	10
 ΚΕΡΑΣΙΑ	53	 ΑΓΓΟΥΡΙΑ	4

Πόσες θερμίδες την ημέρα χρειάζεσθε; Κυττάξτε τον πίνακα της σελίδος 119 και θα βρήτε περίπου αυτό, που πλησιάζει περισσότερο με την κατασκευή σας και την εργασία σας.

Ο λογαριασμός συνεπώς είναι απλός. Εάν καταναλώσετε περισσότερες θερμίδες από όσες καίει ο οργανισμός σας, παχαίνετε. Λιγότερες, αδυνατίζετε. (Φυσικά ο πίνακας αυτός είναι απλοποιημένος και δεν λαμβάνει υπ' όψιν του ύψος, κατασκευή και διαφόρους άλλους συντελεστές.) Πάντως με καλή θέληση, ειλικρίνεια και ζυγαριά, ο αριθμός ο βασικός των θερμίδων βρίσκεται εύκολάτα. Γενικά οι «λογικές» κούρες επιτρέπουν 1500 θερμίδες την ημέρα για την γυναίκα και 1700 για τον άνδρα. Οι αυστηρές κούρες περιορίζονται στις 1000 θερμ., αλλά μέσα σ' αυτές τις χίλιες θερμίδες ή τις 1500 είναι καλό να συμπεριλαμβάνονται τουλάχιστον 325 έως 400 θερμίδες προερχόμενες από τροφές που περιέχουν λευκόμα. (Κρέας, γάλα, ψάρι, αυγά.) Γενικά, η ποικιλία της τροφής δίδει εις τον οργανισμό τις βιταμίνες που χρειάζεται, χωρίς να ασχοληθεί κανείς με το επιστημονικό αλφάβητο Α, Β, Γ, Δ, Ε που μεγαλώνει και περιπλέκεται κάθε ημέρα. Φρούτα, χόρτα, κρέας, ψάρι, γάλα, λαχανικά, ψωμί μαύρο, αυγά = είναι πλούσια σε βιταμινούχες αξίες, και σχετικά φτωχά σε θερμίδες. Γλυκά, μακαρόνια, πιάφια, μαγειρεμένα φαγητά με βού-

τυρο, σάλτσες, λάδια, περιέχουν δυσανάλογες ποσότητες θερμίδων σχετικώς με τις βιταμίνες. Δύο κουταλιές άσπρη σάλτσα επάνω από το «πιλάφι μιλανέζα» του προσθέτει 180 θερμίδες. Ένα ποτηράκι κρασί — ποιος το προσέχει; — δίνει εις τον οργανισμό 75 θερμίδες. Ένα ούισκυ, 120 θερμίδες. Ένα ποτηράκι λικέρ, 75 θερμίδες. Μία σοκολάτα — μία μικρή — με αμύγδαλο μέσα = 80 θερμίδες.

Πάντως, ένα είναι το δέβαιο. Όσοι παχαίνουν, παχαίνουν διότι τρώνε περισσότερα φαγητά παχυντικά. περισσότερες θερμίδες απ' ό,τι χρειάζονται. Ζητήματα αδένων, μυστηριώδεις τάσεις προς πάχος, είναι φαινόμενα σπανιότατα. Το: «Δεν δάξω τίποτε στο στόμα μου και παχαίνω» είναι κατά τα 99% άνακριβές. Όπως και το: «καμμιά δίαιτα δεν μ' αδυνατίζει». Μία απλή προσεκτική πρόσθεσις μπορεί να δώσει στον κάθε ένα μία κούρα, που να τον αδυνατίσει χωρίς να τον πειράξει στην υγεία του. (Άλλωστε είναι λογικό να ζητήση σχετικά και την συμβουλή του γιατρού του.) Οι παράδοξες δίαιτες είναι οι επικίνδυνες. Οι σκληρές γυμναστικές επίσης. Η καλύτερη απ' όλες, λένε οι Γάλλοι, είναι «να σπρώχνεις άποφασιστικά με τα δύο χέρια το τραπέζι του φαγητού και να σηκώνεσαι, όταν ακόμη πεινάς λιγάκι.»

ΜΑΡΙΝΑ

ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗ
'Ερμού 47

ΟΙ ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΕΣ ΤΗΣ ΑΓΑΘΗΣ

ΜΙΚΡΑ ΕΥΡΗΜΑΤΑ ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑΪΚΗ ΑΓΟΡΑ

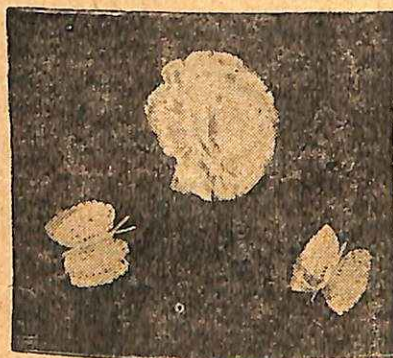
Προφύλασσετε τὰ ρούχα σας! Σακούλα Πλάστικ Δρχ. 105.000 Αφοί Παπαγιάννη, Έρμου 47

Καπέλλο από χόρτο, πλεγμένο στο χέρι. Δρ. 100.000. Σύνδ. Έργατ. Βιοτεχνίας, Πανεπιστημίου 5

Χαριτωμένο δώρο τὸ μπρούτζινο καμπανάκι: Δρ. 90.000 Σύνδεσμος Έργ. Χειροτεχνίας, Πανεπιστημίου 5

Ένα λευκὸ γαρύφαλλο, Δρ. 35.000. ἀπὸ πικέ, καὶ μιὰ πεταλούδα Δρ. 15.000, δίνουν χάρι στὸ ἀπλούστερο φόρεμα. Στρογγυλός, Πανεπιστημίου 3

Πήλινο πρακτικὸ δοχεῖο γιὰ βούτυρο, μὲ μυστικὸ γιὰ νὰ τὸ κρατᾷ κρύο! Σγούρδας. Αἰόλου 61

Ωραία καὶ γερὴ ἢ τσάντα μὲ τὸν πάτο ἀπὸ σχοινί. Δρχ. 120.000 Σοφία Θανοπούλου, Κοιεζώτου 1.

ΓΚΡΕΚΑ

Πλένετε καὶ βεῖς,
τὰ δόντια σας, μὲ
ΚΟΛΥΝΟΣ Δέει ἢ
διάθεμος ἡθοποιός,
ΣΥΝΤ ΤΣΑΡΡΙΣ

- ★ Καθαρίζει καλλίτερα
- ★ Προλαμβάνει τὴν κατα
- ★ στrophήν των
- ★ Δροσίζει τὸ στόμα

Γεν. Άντ.

Δ^{οι} ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΙ

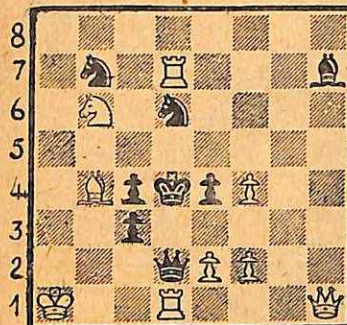
Η «ΑΘΑΝΑΤΟΣ ΣΥΝΘΕΣΙΣ»

ΣΚΑΚΙ

Πρόβλημα αρ. 3

R. T. LEWIS
ΜΑΥΡΑ (8)

α β γ δ ε ζ η θ

ΛΕΥΚΑ (9)

Λευκά : Ρα1. Βθ1. Πδ1. δ7. Αβ4. Ιβ6.
Σε2. ζ2. ζ4.
Μαύρα : Ρδ4. Βδ2. Αθ7. Ιβ7. δ6. Σγ3.
γ4. ε4.

Τα Λευκά παίζουν και κάνουν μάτ σε
δύο κινήσεις.

Καλό κλειδί και ωραίες θαριάντες.

ΜΙΑ ΕΞΥΠΝΗ ΠΑΓΙΔΑ

Δέν είναι πάντοτε ή λογική, τὸ μὲ
μαθηματική ἀκρίβεια παίζονο παυνί-
δι, πὸ κρύνουν τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ ἀ-
γῶνος σὲ μίᾳ παρτίδᾳ σκακιοῦ, διότι
δέν μπορεί νὰ κερδίση κανεὶς, χωρὶς νὰ
κάνη λάθος ἢ λάθη ὁ ἀντίπαλος. Τὸ
σκάκι εἶναι μάχη, καὶ κάθε θεμιτὸν μέ-
σον εἶναι ὀρθόν. Καὶ ἡ πονηρία βοηθεῖ
συχνὰ στὴν ἐπιτυχία. Τὸ δτι καὶ μαίτρ
γνωστοὶ δέν περιφρονοῦν καθόλου τὸ
στήσιμο παγίδων ἀποδεικνύει ἡ παρα-
κάτω παρτίδα σ' ἓνα «Σικελιανὸ» δ-
νογμα.

ΛΕΥΚΑ (Ε. ΝΑΓΥ) ΜΑΥΡΑ (Dr. BA-
LOGH) Ἀπὸ ἓνα Τουρνουὰ τῆς Βουδα-
πέστης.

1. ε2—ε4, γ7—γ5. 2. β2—β4 (Μιὰ
παλαιὰ συνέχεια «γκαμπι» μὲ τὴν ὁποί-

αν προσπαθοῦν τὰ Λευκὰ ν' ἀπομακρύ-
νουν τὸ πῖνι γ5 διὰ νὰ κυριαρχήσουν
μὲ δ2—δ4 τοῦ κέντρου)

2.... γ5Xδ4 3. δ2—δ4, ε7—ε5 ('Αν-
ταπόδοις θυσίας πρὸς διάσπασιν τοῦ
κέντρου) 4. δ4Xε5, Ιβ8—γ6. 5. Ιη1—
ζ3. Ιη8—ε7. 6. Αγ1—ζ4. ('Η καλύτε-
ρα ὑπεράσπισις τοῦ πιονιοῦ ε5 συνίστα-
το ἐδῶ εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ Ἀξιωμα-
τικοῦ εἰς δ2) 6.... Ιε7—η6 7. Αζ4—
η3, Βδ8—α5. 8. Βδ1—δ5 ! (Συνεπεῖς
πρὸς τὸ θέμα, τὴν ὑποστήριξιν τοῦ πι-
νιοῦ ε5) 8.... β4—β3+ ! ('Η παρτί-
δα παρουσιάζει μέχρι στιγμῆς ἰσοπα-
λίαν. Μὲ τὴν τελευταίαν κίνησιν τῶν
προσπαθοῦν τὰ Μαύρα νὰ στήσουν μίαν
μικρὰν παγίδα. 9. Βδ5Xα5 ; ('Ενῶ 9.
Ιβ1—δ2 ἦτο ἡ ἐνδεσβεγμένη κίνησις.
Τώρα θεθαίως ἀκολουθεῖ ἓνα νόστιμο
τέλος) : 9.... β3—β2 ! 'Ο κόμπος !
10. Βα5—γ3, Αζ8—β4. 11. Βγ3Xβ4.
Ιγ6Xδ4. Τὰ Λευκὰ ἐγκατέλειψαν, διότι
δέν μποροῦν νὰ ἐμποδίσουν δ2Xα1 Β !

ΑΠΟ ΜΙΑΝ ΠΑΡΤΙΔΑ

Τοποθετήσατε στὴν σκακιέρα τὰ πα-
ρακάτω κομμάτια :

ΛΕΥΚΑ (8) : Ρζ1. Βγ2. Πα7. Αδ4.
Σα2. γ3. ζ6. η2.

ΜΑΥΡΑ (7) : Ρη8. Βθ4. Πε8. θ8
Ιη6. Σγ4. ζ7.

Εἰς αὐτὴν τὴν θέσιν, ἐὰν ἐπαίξατε μὲ
τὰ Λευκὰ καὶ ἦτο ἡ σειρά σας νὰ παίξε-
τε, ποίαν κίνησιν θὰ διαλέγατε ; 'Η σω-
στὴ εἶναι μία ! 'Εὰν συμφωνῇ μὲ αὐ-
τὴν πὸν σὰς δίδομεν παρακάτω, σημαί-
νει πὸς παίζετε καλὸ σκάκι...

1. Βγ2Xη6+ ζ7Xη6. 2. ζ6—ζ7+ Ρη8
—ζ8. 3. Αδ4—η7+ !! Ρζ8Xη7. 4. ζ7X
ε8+ ! κ.λ.π.

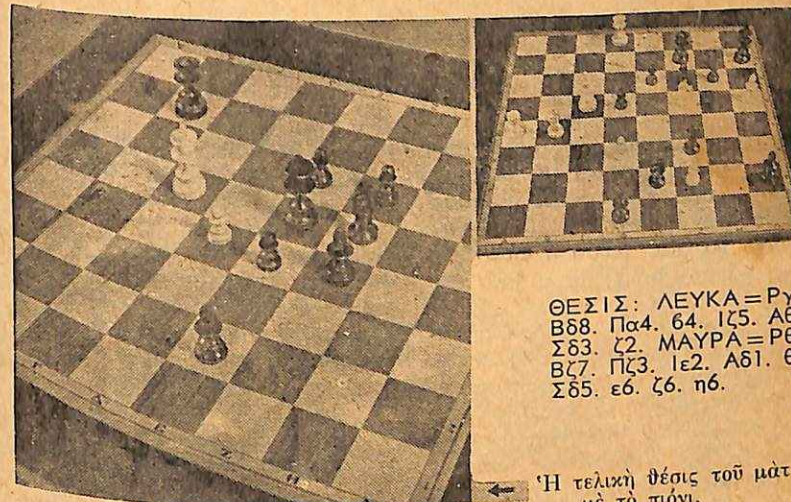
Πρόβλημα αρ. 4

ΙΩΑΝΝΟΥ ΧΑΤΖΗΑΡΓΥΡΗ

ΛΕΥΚΑ (8) : Ρα2. Βε2. Αδ1. Ιε5.
Σβ4. γ3. γ5. ζ5.

ΜΑΥΡΑ (6) : Ρδ5. Βη8. Αζ4. θ1.
Σα6. γ6.

Τὰ Λευκὰ παίζουν καὶ κάνουν μάτ
σὲ δύο κινήσεις.

ΘΕΣΙΣ : ΛΕΥΚΑ = Ργ5.
Βδ8. Πα4. β4. Ιζ5. Αδ5.
Σδ3. ζ2. ΜΑΥΡΑ = Ρθ7.
Βζ7. Πζ3. Ιε2. Αδ1. θ2.
Σδ5. ε6. ζ6. η6.

'Η τελική θέσις τοῦ μάτ
μὲ τὸ πῖνι.

Τὸ πρόβλημα πὸν βλέπετε στὶς δύο αὐτὲς εἰ-
κόνας, εἶναι γνωστὸ στὴ φιλολογία τοῦ σκακιοῦ
μὲ τὸν τίτλο «'Η ἀθάνατος σύνθεσις». Τὰ λευ-
κὰ θυσιάζουν ὅλα ἀνεξαιρέτως τὰ κομμάτια
τῶν καὶ ἀναγκάζουν τὸν μαῦρον Βασιλέα νὰ
μετακινηθῇ σ' ἓνα τετράγωνο στὸ ὁποῖον γίνε-
ται τελικὰ μάτ ἀπὸ τὸ μοναδικὸ καὶ τελευταῖο
κομμάτι τῶν λευκῶν ἀπὸ ἓνα πιονάκι !

ΦΙΝΑΛΕ

ΛΕΥΚΑ (3) : Ρβ6. Πζ4. Αε4.
ΜΑΥΡΑ (3) : Ρδ7. Σε2.ε3.

Τὰ Λευκὰ παίζουν καὶ κερδίζουν.

Πὸς εἶναι ἐν τούτοις δυνατόν ν' ἀπο-
σοβήσουν τὴν μετατροπὴν τοῦ πιονιοῦ
ε2 εἰς Βασίλισσαν ; 'Η λύσις ἐπιτυ-
χάνεται μὲ τοὺς παρακάτω ὁραίους συν-
διασμούς κινήσεων :

1) Αε4—ζ5+. Ρδ7—δ8 (ἢ δ6). 'Εὰν
Ρδ7—ε7 τότε ἡ λύσις συντομεύεται κα-
τὰ μίαν κίνησιν. 2) Πζ4—δ4+ Ρδ8—ε7.
3) Πδ4—ε4+, Ρε7—δ8 !

Τώρα τὰ Λευκὰ δέν μποροῦν νὰ πά-
ρουν τὸ πῖνι διότι μετὰ ε2—ε1 Βασι-
λισσα ἐάν ΠΧΒασίλισσα τὰ Μαύρα θὰ
ἦσαν πᾶτ !

Τώρα λοιπὸν μόλις φαίνεται ἡ λεπτό-
της τῆς συνθέσεως μὲ τὴν κίνησιν :

4) Αζ5—δ7 !! ε2—ε1 Βασίλισσα. 5)
Αδ7—δ5 ! Πὸς ν' ἀμυνθοῦν τώρα τὰ
Μαύρα ἐναντίον τῆς ἀπειλῆς Πε4—ε8+
μάτ.

Μιὰ ὑπέροχος σύνθεσις τοῦ μεγάλου
RINCK !

Πρόβλημα αρ. 5

J. WAINWRIGHT

ΛΕΥΚΑ (10) : Ρε1. Βε2. Πγ1. δ2. Αα3.
θ3. Ιγ6. Σα4. ζ2. θ5.

ΜΑΥΡΑ (10) : Ρδ6. Βδ4. Πδ5. δ7.
Αθ2. Σα5. γ7. ζ7. β6. θ7.

Τὰ Λευκὰ παίζουν καὶ κάνουν μάτ
σὲ δύο κινήσεις.

Αὐτὸ εἶναι ἓνα ἀπὸ τὰ λεγόμενα
«TOURS DE FORCE» προβλήματα.

Σὰς προσφέρει 11 διαφορετικὰ μάτ
τῆς Ντάμας !

'Η λύσις ἐπιτυγχάνεται, παρ' ὅλην
τὴν ἐλευθερίαν κινήσεων τῶν μαῦρων
πτεσῶν, μὲ «ἐξανγκασμὸν κινήσεως».

ΕΝΑ ΩΡΑΙΟ ΤΕΛΟΣ ΠΑΡΤΙΔΑΣ

Λευκὰ ('Αλλεκίν) : Ρθ1. Βγ3. Πη3. Ιε4.
Σα2. β3. γ4. ε6. θ2. = 9.

Μαύρα (Τ. Ταϊλσν) : Ρθ8. Βθ5. Πζ5.
ζ6. Σα6. β7. γ6. δ5. θ6. = 9.

'Εδῶ τὰ Λευκὰ ἐξησφαλίζουν τὴν νί-
κην μὲ τὴν ὁραίαν αὐτὴν θυσίαν καὶ
ἀλλαγὴν :

1) Βγ3XΠζ6+, Πζ5X. ζ6. 2) Πη3—
η8+, Ρθ8Xη8. καὶ 3) Ιε4Xζ6+ ἀκολου-
θοῦμεν ἀπὸ Ιζ6Xθ5 !

(Λύσεις στὴ σελίδα 136)

ΓΙΑ ΝΑ ΖΗΤΕ ΠΟΛΛΑ ΧΡΟΝΙΑ

Του
Raymond Pearl

Κανέναν χρησμό, καμιά συνταγή δεν μπορεί να σας πη πόσον καιρό θα ζήσετε, ή πόσο πρέπει να ζήσετε. Τό μόνο που μπορεί να σας δώσει η έπιστήμη είναι να σας δείξη πόσο ζούν συνήθως οι άνθρωποι και να σας αφήση μόνο σας να δητε τις πιθανότητες που συγκεντρώνετε έσεις. "Αν π.χ. έχετε τη διάθεσι να γίνετε Μαθουσάλας, ή έπιστήμη θα σας πη πως οι πιθανότητές σας είναι 1:3. Οι στατιστικές των ασφαλιστικών εταιρειών δείχνουν ότι σε κάθε έκατο κατοίκους των 'Ηνωμένων Πολιτειών οι 33 ζούν περί τὰ 72 χρόνια. 'Από εκεί και ύστερα τὰ πράγματα δυσκολεύουν. "Ενας ή δύο στους έκατο περνούν τὰ 92. "Όσο για τὰ έκατο, παρηγορηθήτε με τη θεβαιότητα πως εκείνοι που τὰ φθάνουν είναι πολύ λίγοι.

'Επί πολλά χρόνια κρατούσα τὰ ιστορικά ανθρώπων που έφθαναν ή περνούσαν τὰ 95. 'Από 2.000 εξακριβωμένες περιπτώσεις που παρακολούθησα νομίζω ότι μπορούμε να δοίμε, έπάνω—κάτω, ποιὰ είναι τὰ βιολογικά και φυσικά χαρακτηριστικά των ανθρώπων «τύπου Μαθουσάλα».

Τό πρώτο στοιχείο, που μάς δείχνει τὰ περιστατικά που ανάφερα είναι να έχη κανείς παππούδες που να χαρήκανε τη ζωή για πολλά χρόνια. Με άλλα λόγια ή μακροζωία κληρονομείται, όπως κληρονομούνται και τὰ γαλανὰ μάτια ή τὰ κόκκινα μαλλιά. "Αν οι πρόγονοί σας έζησαν πολύ, πιθανώτατα τό ίδιο θα κάνετε και έσεις. "Ας πάρουμε ένα παράδειγ-

μα: Περίπτωσης Α'. 'Η κυρία Ρ. γερή και ευχάριστη, 90 χρόνων. 'Ο πατέρας της πέθανε 97 χρόνων και ή μητέρα της 91. 'Ο παππούς της από του πατέρα της δεν θιάστηκε καθόλου να έγκαταλείψη τὰ έγκόσμια. 'Αποδήμησε σε ήλικία 99 χρόνων και 6 μηνών. 'Η γυναίκα του, και γιαγιά της κ. Ρ. πέθανε στη σεβαστή ήλικία των 78.

'Από τη μεριά της μητέρας της ή κατάστασις ήταν πιό ένθαρρυντική. 'Η γιαγιά έζησε 94 χρόνια. 'Ο άνδρας της δυστυχώς πέθανε ξαφνικά από τύφο στα 35 του. "Όταν πάντως οι πρόγονοί σας έχουν ζήσει συνολικά 475 χρόνια, ασφαλώς έχετε πίσω σας ένα παρελθόν πολύ ένθαρρυντικό.

Σχετικές μελέτες δείχνουν πως ή συμβολή της κληρονομικότητας στη μακροζωία, μπορεί να υπολογισθή ακριβέστατα. "Ας πάρουμε για παράδειγμα δυο ομάδες μικρών παιδιών, κατά προτίμησι άγοριών. Οι πατέρες των παιδιών της πρώτης ομάδας πέθαναν προτού φθάσουν τὰ 50, της δευτέρας πέρασαν τὰ 80. Τὰ παιδιά της δεύτερης ομάδας θα ζήσουν κατά 22% περισσότερο από τὰ παιδιά της πρώτης.

Μετά από την κληρονομικότητα εκείνο που φαίνεται ότι θαράνει περισσότερο, είναι ό χαρακτήρας. Είστε ήσυχος και πρᾶος; "Ας τό έλπίσουμε, γιατί αυτό είναι τό μυστικό. Μη νευριάξετε, μην έρεθίζεστε, μη στενοχωρήστε.

Τὰ διάφορα στοιχεία έπίσης

ΕΑΝ ΕΙΣΘΕ ΒΑΡΗΚΟΟΣ...

Είναι κρίμα να μην χαίρεστε το θείο δῶρο της άκοῆς, που σας ΑΝΑΠΛΗΡΩΝΕΙ σήμερα ή έπιστήμη με τά...

ΑΚΟΥΣΤΙΚΑ ΒΑΡΗΚΟΪΑΣ MICROTONE

Οικονομία 75%

δύο κόστος των ΜΠΑΤΑΡΙΩΝ

★ ΤΑ ΤΕΛΕΙΟΤΕΡΑ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ ΔΙΟΤΙ: είναι τὰ μόνα έφοδιασμένα με "MICRO-MISER", ειδικό μηχανήμα άναζωογονήσεως των μπαταριών, ΠΟΥ ΤΕΤΡΑΠΛΑΣΙΑΖΕΙ ΤΗΝ ΔΙΑΡΚΕΙΑΝ ΚΑΘΕ ΜΠΑΤΑΡΙΑΣ.

★ ΑΚΟΥΣΤΙΚΟ και ΜΠΑΤΑΡΙΕΣ ΣΕ ΜΙΑ ΚΟΜΨΗ ΘΗΚΗ ΠΟΥ ΧΩΡΕΙ ΣΤΗΝ ΠΑΛΑΜΗ

★ Μέτρησης βαρηκοΐας ΔΩΡΕΑΝ ΔΙ' ΑΚΟΥΟΜΕΤΡΟΥ

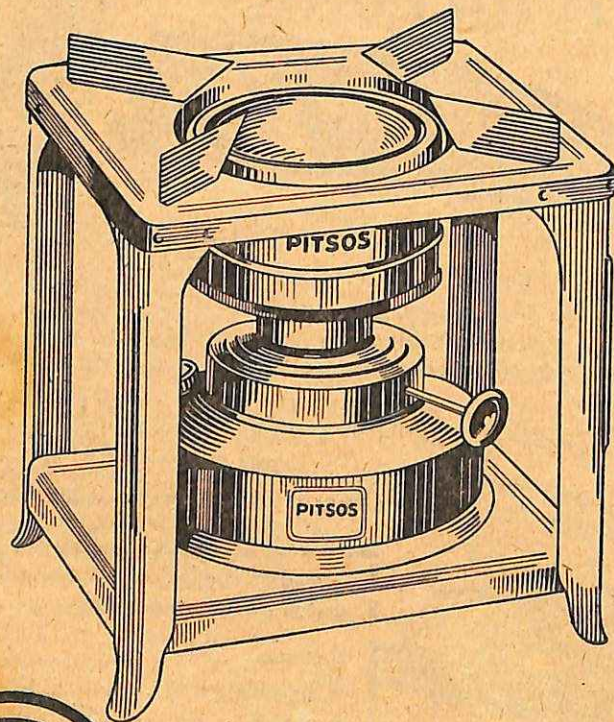
ΚΑΙ ΤΑ 2 ΣΕ ΚΟΜΨΗ ΘΗΚΗ

ΓΕΝΙΚΗ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΑ
ΕΜΠΟΡΟΤΕΧΝΙΚΗ

ΟΔΟΣ ΕΥΡΙΠΙΔΟΥ 27 - ΤΗΛ. 34.991

• Μεγάλοι ΕΥΚΟΛΙΑΙ πληρωμής
• Θα μάς υποχρεώσετε εάν μάς επισκεφθήτε
• Επίδειξις των άκουστικών άνευ υποχρεώσεώς σας

Ζήτε μια θαζιέρα "ΠΙΤΣΟΣ" πρωτού αγοράσετε

ΠΙΤΣΟΣ

"ΑΛΕΚΤΟΡ"

μᾶς δείχνουν ὅτι ἄνθρωποι πού μετὰ τὰ σαράντα τοὺς ἀποφεύγουν ὑπερβολικοὺς κόπους, κυρίως σωματικοὺς, ἔχουν πιθανότητες νὰ ζήσουν πολὺ περισσότερο ἀπὸ τοὺς ἀφελεῖς πού παραφορτῶνουν τὴ μηχανή.

Ἀπὸ τὰ πιδὸ συνηθισμένα παραμῦθια πού ἀκούμε εἶναι ὅτι ἡ ἀποχή ἀπὸ τὸ τσιγάρο καὶ τὸ οἶνον πνευμα μπορεῖ νὰ μᾶς δώσῃ τὴ χαρὰ τῆς μακροζωίας. Κατὰ τὴ γνώμη μου πολὺ λίγα στοιχεῖα ἔρχονται νὰ ἐπιβεβαιώσουν αὐτὴ τὴ θαυμασία ἀλλὰ σφαλερὴ θεωρία. Μερικοὶ ἀπὸ τὸν κατάλογο τῶν ἐνενηντάρηδων ὑπῆρξαν σὲ ὅλη τους τὴ ζωὴ πολὺ λιτοῦν καὶ ἀπὸ τὰ ποτὰ προτιμοῦσαν τὸ νεράκι. "Ἄλλοι κατέβασαν σειρὰ τὰ πιάτα καὶ ἀντὶ γιὰ νερό κάθε φορὰ πού διψοῦσαν ἔπιναν κρασί ἢ ἄλλο οἶνοπνευματώδες. Πολλοὶ κάπνιζαν ποῦρα, πίπα, ἢ τσιγάρα. "Ἄλλοι δὲν κάπνιζαν διόλου. Μερικοὶ ζοῦσαν στὴν τοξικὴ ἀτμόσφαιρα τῶν πόλεων καὶ ἄλλοι ἀνέπνεαν τὸν καθαρό ἀέρα τῆς ἐξοχῆς. Τίποτε ἀπ' ὅλα αὐτὰ δὲν φαίνεται νὰ ἐπηρέασε τὴν διάρκειά τῆς ζωῆς τους. Ἀσφαλῶς οἱ καταχρήσεις μποροῦν νὰ καταστρέψουν ἓναν ἀδύνατο ὄργανισμό, εἶναι ὅμως βέβαιο ὅτι καὶ ἡ σῆς ἐξασφαλίσουν τὴ μακροζωία, ἂν δὲν εἴστε προικισμένος μετὰ βιολογικὰ ἐκεῖνα χαρακτηριστικὰ πού θὰ σᾶς ἐπιτρέψουν νὰ τὴν ἀπολαύσετε. Μὲ ἄλλα λόγια: Σημασία δὲν ἔχει τί κάνετε, ἀλλὰ πῶς εἴστε βιολογικὰ φτιαγμένος.

Αὐτὸ ὁδηγεῖ σὲ ἄλλο ἐνδιαφέρον σημεῖο. Ἀπὸ τίς περιπτώσεις πού ἔχουμε ὑπ' ὄψιν, δὲν εἶναι λίγοι ἐκεῖνοι πού καθ' ὅλη τὴ διάρκεια τοῦ μακροῦ τους βίου ἦταν ἀρρωστειάρηδες, «μυγιάγκιχοι», πού ὅλο κάτι τοὺς πο-

νοῦσε. Οὔτε αὐτὸ εἶναι ἐκπληκτικό. Εἶναι ἀπὸ παντοῦ γνωστὸ πῶς ἓνας ἄνθρωπος μπορεῖ νὰ εἶναι φιλάσθενος, καὶ μιὰ ἀρρώστεια νὰ τὸν ἐπισκέπτεται κατὰ διαστήματα, χωρὶς αὐτὸ νὰ τὸν ἐμποδίζῃ νὰ ζῇ ὡς τὰ θαθεῖα γεράματα.

Τὶ εἶναι τέλος πάντων αὐτὸ πού ξεκάνει συνήθως τοὺς γέροντες; Ἀπ' ὅ,τι ξέρουμε, μᾶλλον ἡ καρδιά εἶναι ὑπεύθυνη γιὰ τὸ τέλος τους, σχεδὸν κατὰ 24%. Οἱ παθήσεις τῶν ἀρτηριῶν συντελοῦν ἐπίσης κατὰ ἓνα 10%. Οἱ θλάδες τοῦ ἀναπνευστικοῦ συστήματος δὲν περνοῦν τὰ 12 — 13%, ἐνῶ οἱ παθήσεις τῶν νεφρῶν φθάνουν στοὺς ἄνδρες τὰ 12%, καὶ στὶς γυναῖκες τὰ 9%. "Ἐνα 7% τῶν γέροντων καὶ τῶν δύο φύλων πεθαίνει ἀπὸ παθήσεις τοῦ πεπτικοῦ συστήματος. Γενικὰ μποροῦμε νὰ πούμε ὅτι ἐκεῖνο πού στέλνει στὸν "Ἄδη τὰ ¾ ἀπὸ τοὺς ἐνενηντάρηδες καὶ τοὺς ἑκατοχρονίτες εἶναι ζημιὲς τοῦ κυκλοφοριακοῦ, τοῦ ἀναπνευστικοῦ καὶ πεπτικοῦ συστήματος.

Γενικὰ τὸ ζήτημα τῆς μακροζωίας μπορεῖ νὰ συνοψισθῇ στὰ ἑξῆς: "Ἀνθρωποὶ μὲ προγόνους πού ἔζησαν πολλὰ χρόνια κληρονομοῦν γερὸ ὄργανισμό καὶ συνήθως ἀπολαμβάνουν τὴν ζωὴ γιὰ πολλὰ χρόνια. Ἡ ἐπιστήμη ἔχει κάνει πολλὰ — καὶ θὰ κάνῃ ἀκόμη περισσότερα — γιὰ νὰ περιορίσῃ τὴν «Πρώιμη θνησιμότητα» δηλαδὴ τὸ θάνατο πρὶν ἀπὸ τὰ 50 καὶ κυρίως ἀπὸ μολύνσεις. Οἱ ἄνθρωποι ὅμως πού θὰ ζοῦν πολλὰ χρόνια, θὰ ζοῦν ἐπειδὴ ἡ κληρονομικότητα καὶ ὁ χαρακτήρας τους τοὺς ἔδωκε ὄργανισμό ἱκανὸ νὰ ἀντιστῆκεται στὶς σκοτεινὲς δυνάμεις πού προκαλοῦν τὸν θάνατο στοὺς λιγώτερο γεροφτιαγμένους συνανθρώπους τους.

Ἀπὸ τὸ «The Forum»

Γράμματα

τῶν ἀναγνωστῶν μας

Μόλις ἐκυκλοφόρησε τὸ πρῶτο τεύχος τῆς νέας «Ἐκλογῆς» ἄρχισαν πάλι νὰ καταφθάνουν βροχὴ τὰ γράμματα τῶν ἀναγνωστῶν μας. Γράμματα γεμάτα ἐνθουσιασμό καὶ ἄλλα γεμάτα ἐπικρίσεις, γράμματα γελαστά καὶ καυσόφιασμένα, γράμματα ἐπικεικὴ ἢ αὐστηρά. Ὅλα τὰ διαδόσαμε μετ' προσοχῆς καὶ εὐχαρίστησι γιατί εἶναι φανερό πῶς ὅλα τὰ ἐμπνέει τὸ ἐνδιαφέρον γιὰ τὴν «Ἐκλογή». Ὅπως ἔχουμε πῇ καὶ ἄλλοτε τὰ γράμματα αὐτὰ εἶναι πολύτιμοι σύμβουλοι στὴ δουλειά μας.

Πολλοὶ μᾶς ρωτοῦν ἂν δεχώμαστε συνεργασία ἀναγνωστῶν ἔστω καὶ γιὰ νὰ τὴν κρίνουμε μόνο. Μὲ λύπη μας τοὺς ἀπαντοῦμε ὅτι γιὰ τὴν ὥρα δὲν μπορούμε δυστυχῶς νὰ δεχθοῦμε τίποτα γιατί ἡ πληθώρα τῆς ὕλης καὶ ὁ φόρτος τῆς ἐργασίας δὲν μᾶς τὸ ἐπιτρέπουν. Ἐὰν αὐτὸ γίνῃ δυνατὸ ὀργότερα θὰ τοὺς εἰδοποιήσουμε.

ΤΟ ΥΠΟΣΧΟΜΕΘΑ...

Συγχαρητήρια διὰ τὴν νέαν σας ἐξόρμησι πού ἐρχεται νὰ πληρώσῃ ἓνα κενὸ τοῦ τόπου μας. Θὰ ἤθελα νὰ σᾶς πῶ ἐπίσης ὅτι θὰ ἔπρεπε νὰ περιλάβετε στίς Ἱστορικές Ἡμέρες τοῦ Ἰουλίου καὶ τὴν 26 Ἰουλίου 1822, ὁπότε ἔγινε ἡ καταστροφή τοῦ Δράμα-λη στὰ Δερβενάκια.

Πραξ. Μουντζουρίδης
(πρῶην πρόεδρος τῆς Βουλῆς)
Ἀθήναι

Εὐχαριστοῦμε πολὺ γιὰ τὴν συμ-
πλήρωσι. Θὰ τὴν χρησιμοποιήσουμε
ὅμως, τώρα πιά... τοῦ χρόνου μὲ τὸ
καλό.

ΛΗΣΜΟΝΗΜΕΝΕΣ ΣΕΛΙΔΕΣ...

Πολλὰ πεζογραφήματα λογοτεχνῶν,
τῆς περασμένης καὶ τῆς προπερασμέ-
νης γενεᾶς, βρίσκονται κυριολεκτικὰ
θαμμένα μέσα σὲ τόμους ἐφημερίδων
καὶ περιοδικῶν. Γιὰ ὅλους ἡ ἀναδη-
μοσίευσίς θὰ εἶχε ἐνδιαφέρον...

Κ. Ι. Δεδόπουλος
Ἀθήναι

Θὰ ἤθελα νὰ περιλαμβάνῃς στὶς σε-
λίδες σου περισσότερα κομμάτια λο-
γοτεχνικά, παλιὰ ἢ καινούργια, κριτι-
κὲς καὶ γενικῶς ἀναδημοσιεύσεις κα-
λές.

Στεφ. Σταμάτης, Ἰωάννινα

Αἱ «ἀναδημοσιεύσεις» μᾶς ἐνδιαφέ-
ρουν ἐξαιρετικά. Αὐτὸς ἀκριβῶς εἶ-
ναι ὁ σκοπὸς μίας «Ἐκλογῆς». Στὸ
σημερινὸ τεύχος ἀναδημοσιεύουμε δυὸ
ἄρθρα: ἓνα τοῦ Α. Μωραϊτίδου, ἓνα τοῦ
Ζαχ. Παπαντωνίου καὶ τὴν «Ἐπανά-
στασι τῶν Ζώων», πού ἔχει δημοσιευ-
θῇ ξανὰ ἐλληνικά. Μὲ τὴν εὐκαιρία αὐ-
τὴ θὰ θέλαμε νὰ ὑποβάλουμε στοὺς ἀ-
ναγνώστας μας ἓνα ἐρώτημα, καὶ πε-
ριμένουμε τίς ἀπαντήσεις:

«Ποιὸ ἄρθρο ἐφημερίδος ἢ ποιὸ
ἀπόσπασμα διβλίου, ἀπὸ αὐτὰ πού
ἔχετε διαβάσει θὰ θέλατε νὰ ξανα-
διαβάσετε ἢ νομίζετε πῶς ἀξίζει νὰ
ἀναδημοσιευθῇ στὴν «Ἐκλογή»;

ΣΥΜΠΑΘΗΤΙΚΟ :

Σὰς γράφω γιὰ νὰ σᾶς πῶ ποιὰ
ἦταν ἡ πρώτη μου ἐντύπωσι ἀπὸ τὸ
συμπαθητικὸ περιοδικό σας. Μὲ μεγάλη
μου λύπη διειπίστωσα ὅτι ἡ ἐμφάνισί-
του εἶναι ἄθλια. Γενικὰ φτηνὴ ἐμφάνι-
σι, ἐξώφυλλο ἐξ ἴσου ψιλὸ ὅπως τὰ
φύλλα καὶ ξεπλυμένο. Ὅσο γιὰ τὰ
περιεχόμενα ἢ ὥστε καὶ σὰν ὅλα τὰ
περιοδικὰ τοῦ εἴδους αὐτοῦ ἡ κατὰ
λύτρω.

Δ. Ἀργυρόπουλος
Ἀθήναι

ΜΟΝΟ ΜΕ ΚΟΠΥΡΑΓΙΤ

Σὰς στέλνω ἓνα μικρὸ κομμάτι πού
μετέφρασα ἀπὸ τὸ «Reader's Digest»
γιατί μοῦ ἄρεσε.

A. A. K.

Εὐχαριστοῦμε πολὺ. Δυστυχῶς ὁ-
μως δὲν μπορούμε νὰ τὸ δημοσιεύ-
σουμε γιατί ἡ «Ἐκλογή» δημοσιεύει
μόνο ἄρθρα γιὰ τὰ ὁποῖα ἔχει πάρει
τὴν ἀδεία ἢ τοῦ συγγραφέως ἢ τοῦ
ἐκδότη.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΑ

Ἡ «Ἐκλογή» εὐχαριστεῖ ἐπίσης
θερμὰ γιὰ τὰ καλὰ λόγια καὶ τίς πο-
λύτιμες ὑποδείξεις τοὺς φίλους τῆς
Γρίστο Πάνου, (Δασάρχην, Ζαγορίου)
Ἀρβανιτάκη Α. (Βαμβακούπολι Χανί-
ων) Βοσαντζόγλου Θεολ. (Ἀθήναι)
Γαλάνην Π. Ζωγράφου Ν. (Ἀθήναι)
Θ. Ἀλέξ. (Πρέβεζα) Καρρὰν Κωστ.
(Καβάλα) Κωνσταντίνην Μ. (Ἀθή-
ναι), Μακρίαν Παν. (Χίον) Μυρτάλην
Γ. (Ἀθήναι) Πάτην Ν. (Ἀθήναι) Πη-
λιδὸν Γ. (Ἀθήναι) Σταμάτην Στέφ.
(Ἰωάννινα) Χατζιδάκη Γιαν. (Ἀθή-
ναι), Χατσάκη Σ. Χρυσόπολι Κα-
δάλαν) Πολίτην Φ. (Ἀθήναι) Ἀνδρί-
τσον Ἡλ. (Ἀθήναι) Καθηγ. Σωτηρ.
Μετζελόπουλον (Αἴγιον) Καπεταν-
στρατάκη Φ. (Σ.Τ.Γ. 914) Γιακουμά-
κην Δ. Παντελίδην Γεωργ. (Καλογρέ-
ζα—Ἀθήναι) Θωμόπουλον Σ. (Κόριν-
θον).

ΖΗΤΟΥΝ ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Εἶμαι 19 ἐτῶν σπουδαστὴς τοῦ Τ.
Λυκείου Ἀθηνῶν καὶ ζητῶ ἀλληλογρα-
φία με νέους καὶ νέες, ἐλληνιστὶ καὶ
γαλλιστὶ σὲ ὁποιαδήποτε θέματα.

Σπύρος Κ. Μωραϊτῆς
Α. Παρασκευοπούλου 82 Ἀθήναι

Εἶμαι φιλοτελιστὴς καὶ θὰ ἐπιθυμοῦ-
σα νὰ ἀλληλογραφήσω καὶ νὰ ἀνταλλά-
ξω γραμματόσημα, ἐλληνικά καὶ ξένα
με ἀναγνώστες τῆς «Ἐκλογῆς».

Μωῦσης Κ. Κωνσταντίνης
Παλαμηδίου 37 Ἀθήναι

Ζητῶ νὰ ἀλληλογραφήσω με νέους,
φίλους τῆς «Ἐκλογῆς».

Εὐάγγελος Ι. Μαντᾶς
Ἀταλάντη

Ο Luigino Tonadi (Via Segnano 7,
Italia) 26 ἐτῶν θέλει νὰ ἀλληλογρα-
φήσῃ. Γνωρίζει καλὰ γαλλικά καὶ γερ-
μανικά καὶ λιγώτερα ἰσπανικά καὶ
ἀγγλικά.

Ο B. van de Hoven (Boe Kesyodestra-
at H. Haarlem, Holland) 20 ἐτῶν ζητεῖ
νὰ ἀλληλογραφήσῃ με νέους πού ἐνδια-

φέρονται γιὰ τὰ διβλία, τὸ μπαλλέτο,
τὴν μουσικὴ καὶ τὰ σπόρ. Ξέρει ἀγ-
γλικά, γαλλικά καὶ γερμανικά.

Γεωπόνος ἐπιθυμεῖ ν' ἀλληλογραφή-
σῃ με Ἱταλοὺς ἢ Γάλλους, σχετικὰ
με τὴν ἀνθοκαλλιέργεια.

Δ. Σκανδαλῆς

Ἀθήναι — Ζήνωνος 20

Μαθητὴς, 17 ἐτῶν, ἐπιθυμεῖ ν' ἀλ-
ληλογραφήσῃ με ἄλλους μαθητὰς τῆς
Κύπρου καὶ τῶν Δωδεκανήσων.

Οἱ ἐπιθυμοῦντες ἄς γράψουν :

Τάκης Στ. Μπούραν

Ὁδὸς Μπιζανίου 7 Καλάμας

Νεαρός, 18 ἐτῶν, ζητεῖ ἀλληλογρα-
φίαν με νέους καὶ νέες τῆς Κύπρου.
Οἱ ἐνδιαφερόμενοι ἄς γράψουν :

Λάκην Ψαρρᾶν

Ὁδὸς Ἀδίας 26 Καλάμας

Νέος Ἕλλην, 18 ἐτῶν, ἐπιθυμεῖ νὰ
ἀλληλογραφήσῃ Γαλλικά ἢ Ἑλληνικά
με νέους καὶ νέες ἀπὸ τὴν Ἑλβετία
καὶ Βέλγιο.

Ἡ διεύθυνσίς του εἶναι :

Georges Raphaelidis
Barbaressou 6. Drapetsona
Pirée - Grèce

Εἶμαι 21 ἐτῶν, φοιτητὴς τῆς Ἀ-
νωτάτης Σχολῆς Πολιτικῶν Ἐπιστη-
μῶν καὶ ζητῶ ἀλληλογραφίαν εἰς τὴν
Γαλλικὴν καὶ τὴν Ἀγγλικήν.

Χρήστος Τζάφος
Κηφισοῦ 54 Νέον φάληρον — Ἀθήναι

Ἕνας Ἕλληνας ἀπὸ τὴν Μεθώνη ἐ-
πιθυμεῖ νὰ ἀλληλογραφήσῃ με Ἱτα-
λοὺς καὶ Γερμανοὺς πού πέρασαν κα-
τὰ τὸν πόλεμο ἀπὸ τὴν πόλιν του :

Τάκης Κωνσταντινίδης
Μεθώνη (Πελοπόννησος) ΕΛΛΑΣ

Τὸ ἐρχόμενο ἔτος πρόκειται νὰ γί-
νω καὶ ἐγὼ ἀκαδημαϊκὸς πολίτης, γι'
αὐτὸ ἤθελα νὰ ἀλληλογραφήσω με ὑπο-
ψήφιον συνάδελφον Ἀγγλον ἢ Γάλλον,
γιὰ νὰ δῶ τὶ ἰδέες ἔχει κι' αὐτὸς γιὰ
τὴν ἐπιστὴμὴν πού θὰ ἀκολουθήσῃ.

Θαλῆς Σταυρονικόλας.
Τέρμα ὁδοῦ Πεσμαζόγλου — Κηφισιά

Σάββατον

12

Αύγουστου

Δευτέρα

28

Αύγουστου

ΔΙΗΜΕΡΕΥΕΙ ΚΑΙ ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΕΙ

ΚΑΙ ΤΗΝ

Κυριακή

20

Αύγουστου

ΑΝΟΙΚΤΟΝ ΚΑΘ' ΟΛΗΝ ΤΗΝ ΗΜΕΡΑ
ΤΟ

ΦΑΡΜΑΚΕΙΟΝ

ΑΛΙΦΕΡΗ

ΟΜΟΝΟΙΑ — ΤΗΛ. 20.720 ΚΑΙ 28.050

ΟΠΤΙΚΑ - ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΑ - ΚΑΜΜΥΝΤΙΚΑ

"ΑΛΕΚΤΩΡ"

ΕΛΛΕΙΨΙΣ ΧΩΡΟΥ

Ἡ ἐπανεκδοσί σου εἶναι ἀσφαλῶς ἓνα χαρμόσυνο γεγονός· γιὰ ὅσους σὲ ἤξεραν καὶ σὲ παρακολουθοῦσαν μὲ ἀγάπη. Γιὰ τὴν τόσο καλὴ σου προσπάθεια θάθελα νὰ πῶ ὅτι σοῦ λείπει τελείως ἓνα εὐχάριστο μυθιστόρημα.

Γ. Μυρτάλης
Ἀθῆναι

Τὸ σκεφθήκαμε, ἀλλὰ τὸ μυθιστόρημα παρουσιάζει δυσχερεῖας γιὰ ἓνα μηνιαῖο περιοδικὸ σὰν τὴν «Ἐκλογή». Εἶναι δύσκολο νὰ κρατηθῇ τὸ ἐνδιαφέρον ἀπὸ μῆνα σὲ μῆνα. Χῶρος δὲν ὑπάρχει, καὶ θὰ ἔπρεπε νὰ πάρῃ τὴν θέσι τοῦ μηνιαίου βιβλίου τοῦ ὁποίου δημοσιεύουμε ἀποσπάσματα ἢ περίληψι.

ΚΑΤὸ Η ΔΙΑΦΗΜΙΣΙΣ !

Ἡ νέα σου ἐμφάνισις μὲ γέμισε χαρά. Ἐγίνες πραγματικὰ τὸ περιοδικὸ πού περιμέναμε.... Μόνο πού ἔνα τέτοιο περιοδικὸ σοβαρὸ δὲν πρέπει ν' ἀσχολῆται μὲ διαφημίσεις....

Δ. Κωνσταντόπουλος
Ἀθῆναι

Ἡ ὅλη σου πλουσία, τὰ ἄρθρα ἐξαιρετικά, ἐπίκαιρα, ἐνδιαφέροντα. Δὲν μπορῶ νὰ καταλάβω τί σχέσι ἔχεις μὲ τὶς διαφημιστικὲς σελίδες πού ἀραδιάζεις...

Χρήστος Κακουλίδης
Μαθητὴς Γυμνασίου Ἑδεσσα

Εἶμαι εὐτυχὴς πού σὲ κρατῶ πάλι στὰ χέρια μου ὕστερα ἀπὸ τὴν διακοπὴ σου. Ἀλλὰ δὲν μπορῶ νὰ μὴν σοῦ πῶ τὴν δυσφορία πού μοῦ δημιούργησε ἡ ἐμφάνισις τῶν διαφημίσεων...

Τιμ. Δήμος
Θεσσαλονίκη

Οἱ ἀναγνώσται μας—οἱ περισσότεροι πολὺ νέοι—πού δυστροποῦν καὶ ἀγανακτοῦν μὲ τὴν ἐμφάνισι τῶν διαφημίσεων, ἴσως, νὰ τὶς περιφρονῶσαν λιγώτερο, ἐὰν μελετοῦσαν τὸ θέμα μὲ μεγαλυτέρα προσοχή. Διότι: α) Ὅλα τὰ περιοδικά, τοῦ κόσμου σοβαρά καὶ μὴ, στηρίζονται οἰκονομικῶς στὴν διαφήμισι. (Τὸ «Reader's Digest», καὶ μερικὰ ἄλλα περιοδικά, δὲν δικαιοῦνται, ὅχι δὲν θέλουν νὰ δημοσιεύουν διαφημίσεις. Μόνον ὑπὸ τὸν ὅρον ὅτι δὲν θὰ παίρνουν τὴν πολὺτιμη πελατεία τῶν διαφημιστῶν, αἱ ἐφημερίδες καὶ τὰ περιοδικὰ τῆς Ἀμερικῆς, ἐπιτρέ-

ποῦν εἰς τὸ «Reader's Digest» τὴν ἀνατύπωσι τῶν ἄρθρων τῶν.)

β) Ἡ διαφήμισις, σύγχρονος μορφή ἐμπορικῆς καὶ καλλιτεχνικῆς δημοσιογραφίας, δίνει σήμερα ζωὴ σὲ ἓναν ὁλόκληρο κόσμον. Πολλοὶ νέοι καλλιτέχναι, οἱ σχεδιασταί, οἱ ζωγράφοι τῆς αὔριου, ζοῦν χάρις εἰς τὴν ὑπαρξί τῶν διαφημίσεων. γ) Ἡ διαφήμισις βοηθεῖ ἓνα περιοδικὸ νὰ κυκλοφορήσῃ καὶ εἰς τὸν ἐμπορικὸν κόσμον, αὐτὸν πού διαφημίζει τὰ προϊόντα τοῦ ἢ πού ἐνδιαφέρεται νὰ δῇ πῶς τὰ διαφημίζει ὁ ἄλλος.

Καὶ τέλος δ) ὑπάρχουν ἀναγνώσται πού ἀγαποῦν τὶς διαφημίσεις!..

Χαίρομαι γιὰ τὴν ἐμφάνισι ἐνὸς συγχρόνου, ἐξελεγμένου περιοδικοῦ! Μὲ ἐπικαιρότητα, ζωντάνια, διαφημίσεις καθαρές, πού δὲν μοιάζουν ντροπιασμένες...

Νίκος Τασσόπουλος
Φοιτητῆς. — Ἀθῆναι

ΤΑΞΙΔΙΑ

Αὐτὴ τὴν φορὰ ταξίδεψα στὸ Περού μὲ μιὰ σχεδιά, γνωρίστηκα μὲ τὸν κόσμον τοῦ βυθοῦ, καὶ πήρα ἀπόφασιν νὰ πάρω εἰσιτήριο γιὰ τὸν Ἀρη... Κάθε φορὰ πού θὰ μοῦ χαρίζεις τέτοιες περιπέτειες θὰ σοῦ χρωστῶ ἓνα μεγάλο εὐχαριστῶ. Ἐδῶ στὴν Ρόδο, σὲ διαβάζουμε ὅλοι οἱ συνάδελφοι...

Στρατιώτης Ν. Μαρκάκης
Υ. Δ. Υ. Δ. Ρόδος

Πιστεύω ὅτι ἡ «Ἐκλογὴ» θὰ γίνῃ τὸ πιὸ ἀγαπημένον περιοδικὸ τῆς ἐλληνικῆς οἰκογενείας. Καὶ πολὺ θὰ τὴν παρακαλέσω νὰ δημοσιεύσῃ ἄρθρα γιὰ τὴν Βολιβία, τὴν Κολομβία, τὸ Περού...

Στρατ. Μίμης Μολοχίδης
Σ. Τ. Γ. 902

ΤΟΝ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟ...

Ἐκτὸς ἀπὸ τὰ ὠραία ἄρθρα πού τόσο μ' εὐχαρίστησαν θὰ ἤθελα νὰ τὸνίσω πῶς μ' ἄρεσαν οἱ χαριτωμένοι τύποι τοῦ γραφείου. Δὲν μπορεῖτε νὰ δημοσιεύσετε κι' ἄλλες φωτογραφίες τους;

Κ. Τσίτσης
Ἀθῆναι

Μία νέα συντροφιά, «Τύποι τοῦ γραφείου» κατὰ γενικὴ παράκλησι, θὰ ἐμφανισθῇ στὸ τεῦχος τοῦ Σεπτεμβρίου.

ΛΥΣΕΙΣ

«Κουίζ» από σελίδα 92.

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. "Εναν ταβερνιάρη.
2. Οί Πορτογάλοι.
3. "Από τα αρχικά της Νέας Υόρκης και του Λονδίνου. NY-LON.
4. "...Αφησέ με νά κάνω την προσευχή μου.
5. "Ο Πορτογάλος Βάσκο ντά Γκάμα, τὸ 1498.
6. "Ενας καλὸς πεζοπόρος θά φθάση γρηγορώτερα μετὰ τὰ πόδια κατεβαίνοντας ἀπ' τὸν Καρθέασαρά στὸν Ἀμέρακιό.

7. Εἶναι 19.

8. Λόγω διαφορᾶς τῆς ὥρας, ὅταν ὁ πόλεμος ἄρχισε στὴν Κορέα τὴν Κυριακὴ πρωτὶ 26 Ἰουνίου, ἦταν Σάββατο ἀπόγευμα 25 Ἰουνίου στὴν Οὐάσιγκτων.
9. Ἡ Κλέο ντὲ Μερόντ, ἐρωμένη τοῦ Λεοπόλδου Α' τοῦ Βελγίου, τοῦ καὶ Κλέο...πόλδου λεγομένου, στὸν ὁποῖον προσφέρθηκε ὁ θρόνος τῆς Ἑλλάδος πρὶν ἀπὸ τὸν Γεώργιον Α'.
10. Τὴν πρωτεύουσα τῶν Σαμόων. Λέγεται Πάγο-Πάγο !!!

Σταυρόλεξον ἀπὸ σελίδα 5.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	Μ	Α	Ι	Μ	Α	Κ	Τ	Η	Ρ	Ι	Ο	Ν
2	Α	Κ	Τ	Ι	Ν	Ε	Ρ	Γ	Ε	Ι	Α	
3	Κ	Ρ	Α	Κ	Α	Τ	Ο	Α		Γ	Ρ	Ι
4				Ρ			Σ	Ι	Γ	Μ	Ο	Ι
5	Υ	Μ	Ν	Ο		Ε	Κ	Θ	Υ	Σ	Α	Ι
6	Μ	Π	Ο	Λ	Τ	Σ	Α	Ν	Ι			Δ
7	Ε	Α	Ρ	Ο	Σ		Σ		Α	Σ	Π	Α
8	Ν		Α	Γ	Ι	Σ		Μ	Π	Α		
9	Ο	Ι	Σ	Ο	Φ	Α	Γ	Ι	Τ	Ι	Δ	Α
10	Σ	Ο		Υ		Κ	Α	Λ	Α	Θ	Ο	Ν
11		Ν	Υ	Σ	Τ	Ε	Ρ	Ι		Α	Υ	Ο

Σκάκι—«Αθάνατος σύνδεσις»
ἀπὸ σελίδα 124, 125.

ΣΚΑΚΙ Ἀρ. 3. 1) Π87—γ71 Ἐξαναγκασμὸς κινήσεως μετὰ «ἐξακάρφωμα» τοῦ ἵππου δ6 !

Ἀρ. 4. 1) Βε2—62! Ἀπειλὴ 2) γ3—γ4 μάτ. Τὸ κλειδί δίνει εἰς τὸν Βασιλέα ὄχι μόνον ἓνα τετράγωνον φυγῆς μετὰ «Πάρσιμο» πεσσοῦ, ἀλλὰ συγχρόνως δίνουν τὰ Μαύρα καὶ σάχ !

Ἀρ. 5. 1) Βε2—ε3 ! (Ἐξαναγκασμὸς κινήσεως).

1. Π64—67 Βζ7Χ67.
2. Α85Χη6+, Ρ97Χη6
3. Β68—η8+, Ρη6Χζ5.
4. Βη8—η4+, Ρζ5—ε5.
5. Βη4—85+, Πζ3—ζ5.
6. ζ2—ζ4+ Α82Χζ4.
7. Β85Χε2+, Α61Χε2.
8. Πα4—ε4+, δ5Χε4.
9. δ3—δ4+ καὶ μάτ.

ΓΚΡΕΚΑ

ΤΑΞΙΔΕΥΕΤΕ
διὰ τῶν Βρετανικῶν
Ἀεροπορικῶν Γραμμῶν
ΑΣΦΑΛΕΙΑ - ΑΝΕΣΙΣ
ΤΑΧΥΤΗΣ

Διὰ **ΡΩΜΗΝ-ΝΙΚΑΙΑΝ-ΛΟΝΔΙΝΟΝ**
Κοθημερινὰ ἀναχωρήσεις
Διὰ **ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΝ** Δευ-
τέρα, Τρίτην, Τετάρτην, Παρασκευήν,
Κυριακὴν
ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΣΕΙΣ ΕΞΗΦΑΛΙΣΜΕΝΑΙ ΜΕ ΤΗΝ
Β. Ο. Α.: C. ΔΙ' ΟΛΟΝ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟΝ

Πληροφορίαι, εἰσιτήρια εἰς ὅλα τὰ
ἀναγνωρισμένα Γραφεῖα Ταξιδιῶν

BEA BOAC
BRITISH EUROPEAN AIRWAYS
Μητροπόλεως 7-30926-26751

ΑΛΕΚΤΩΡ
616 Α

Ο ΚΑΛΥΤΕΡΟΣ
ΤΡΟΠΟΣ
ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΕΩΣ
ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΥ

Εφαρμόζεται ἐμπράκτως
στο Κατάστημα
MINION
ΠΑΤΗΣΙΩΝ 13

ἡ Μεγάλη Ξεόρμησις
τῆς Σκούρας φιλμς
1950 - 1951

Τὸ Μαῦρο Τριαντάφυλλο
Ιωάννα τῆς Λωραίνης
Ξεγύρισαν Μόνον Τρεῖς
Ὅταν Σβύνει ἡ Ἐλπίδα
Ἀτσαλένιοι Ἄετοί
Ἐπέλασις τὴν Αὐγὴ
Ἡ Παράνομος
Τὸ Πένθος Ταιριάζει στὴν Ἡλέκτρα
Τὰ Καλύτερα Χρόνια τῆς Ζωῆς μας

Ἡ Κληρονόμος
Πίνκυ, ἡ Μιγάς
Ἡ Σταχτοπούτα
Τὸ Σπασμένο Βέλος
Στρόμπολι
Ὁ Ἀκατανίκητος
Πανικός στοὺς Δρόμους